re ac inuentariū facere de bonis ipsorum locorū et ānuatim reddere rōnē ordinarijs sub quibꝫ sunt vel ab eis deputatis. alioquin collatio: prouisio: ⁊ ordinatio taliū est nulla ipso iure. vt in. d. cle. quia cōtingit. Verū quia nō extendit hoc ad hospitalia militariū ordinū aut aliorū religiosorū. Precipit tamē omnibꝫ rectoribꝫ sub obtestatione diuini iudicij et p obedientiā vt redditus in vsus pauperū cōuertant ⁊ nō in alios. rectores tamē militariū et religiosorū hospitaliū sufficit. puideant fm eorū ordinum instituta ⁊ antiqs obseruantias pauperibꝫ qd est limitandū: qñ qd supest exponūt p fide vel pie. alꝫ nō excusant. si male expendūt in nō pios vsus: qr negari nō pōt: qn tales redditus sint instituti ꝓter pios vsus.

3 ¶ Quid de administratōne sacramētorū ⁊ celebratione in ipis hospitalibꝫ pauperibus. ibidē. R. q debet seruari antiq cōsuetudo quo ad exercenda ⁊ ministranda spūalia supradicta. vt in. d. cle. quia contingit.

4 ¶ Precipit omnibꝫ ad quos de iure vel cōsuetudine vel statuto vel priuilegio ptinet cura hospitalium q bona deperdita alienata indebite in statū debitū reducant et reforment vt rectores iuxta facultates puētuū insistant sustētationi ⁊ receptioni miserabilium personarū. In quo si negligentes fuerūt ordinarijs iniungitur. vt ipsi si nō sunt exempta auctoritate ꝓpria. Si vo exempta sunt auctoritate apostolica compellant ad pdicta facienda per censuram ecclesiasticam compescendo tam eosdem q̃ quoscunq contradictores cum dantibus auxliū consiliuz vel fauorē. Non obstantibꝫ quibuscunq priuilegijs quo ad hoc. d. cle. quia contingit.

Hospitalis quomodo debet esse clericus. vide supra. Clericus. iij.

Hostiarius dr idez q ianitor. nā in veteri testamēto. ꝓmi Paralipo. v. Hostiarij electi sunt ad custodiaz templi vt non ingrederet in illud immūdus spūs in omni re. Vñ hostiarij dicti sunt eo q pstint hostijs tēpli. Ipsi eñ tenētes claues omnia intus extraq custodiunt atq inter bonos et malos habentes iudiciū fideles recipiūt et infideles abijciunt. xxj. di. cleros. in fi. ⁊. xxv. di. perlectis.

Hosti seruanda est fides ꝓmissa. xxiij questio. j. et. xxij. q. iiij. innocēs. Quod limita. vt infra Juramentuz. v. §. xvij.

Humilitas vera reqrit tria. Primum suipsius nihilationem. hoc est q reputet se omnibus viliorem. Et licet cognoscat se habere aliqua dona dei que alij nō habent. tanto magis debet in se vilescere cogitans q si deus talia alijs dedisset gratiores deo essent q̃ ipse. Et sic cū veritate potest se existimare viliorē omnibꝫ ⁊ magis ingratum. Et hoc est qd voluit dicere Beda in omel. sabbati tercie dominice q̃dragesime. Cum alium inquit peccantem conspicim⁹ mox animū deorsum inclinemus. ⁊ q̃ abiecti ex nostra fragilitate sum⁹. si nos diuina pietas nō sustentet humiliter inspiciam⁹. hec ille. Et Job. xiij. Cū feceritis hec omnia dicite quia serui inutiles estis: q̃ si dicat ex consideratiōe humili obligationis quā habemus. quia cum augentur dona rōnes etiaz crescunt donorū. Secōm ꝓmptā aliorū obtemperationē. Vnde de renun. c. nisi cum pridem. tunc verā humilitatē ostendis cum p eam locū sublimē effugies. ⁊ tamē p obedientiam nō dimittes. Nam vera humilitas facit: vt quisquis magis alijs de se credat q̃ sibipsi. q̃a dicit Gre. si se meliorem alijs nō crederet nequaq̃ aliorū consilia sue deliberationi postponeret. Et hoc verū in omni dubio q potius debet alijs credere q̃ sue opinioni. secus in alijs. Tercū q reqrit humilitas est. vt dona dei q in se habet abscondat: ⁊ se solū vilem abextra demonstret: nisi inqntum honor dei et bonū ꝓximi aliud reqrit. Nam nō esset humilitas qñ pro salute ꝓximi ⁊ ad edificationē animarū posset ostendere ⁊ pdicare dona dei que habet si ea occultaret: quia dicit Math. v. Luceat lux vestra ⁊c. Non tamē debet magis vilescere in apparentia q̃ importet conditio sua ⁊ q̃litas respectu eorū cum quibꝫ viuit. quia sic potius esset superstitio q̃ humilitas. xlj. di. c. qsquis rebꝫ. in prin.

Iactantia ꝓprie importat q hō verbis se extollat fm Tho. xxij. ques. cxxij. ar. j. Et patz ex. c. imitare. vj. q. j. Et pcedit fm Grego. in li. xxiij. moraliū. Aliqñ ex superbia sicut a causa interius motiua. quia ex hoc q qs p arrogantiā interius supra se eleuatur. plerunq exterius maiora quedā de se iactat. Et ꝓterea ponit a Grego. ibidem. Tercia species superbie: licet nō sit idem qd superbia. sed est tanq̃ a causa impellente. Aliqñ vo pcedit ab inani gloria. sicut a causa finali inqntū sez iactator intendit: q p suā iactantiā gloriā consequetur. Et ideo ponitur etiam a Gre. filia inanis gloriae ratione finis. vt nota. Alexan. de ales. xxij. ti. eo.

¶ Vtrū iactantia sit peccatū mortale: R. vt colligo ex Alex. et Tho. vbi s. q sic quadruplicit. Primi duo modi sunt inquantū considerat ex se. Secundi duo inquantū considerat ex causa vel fine. Primo est mortale peccatuz qñ iactator ꝓfert: qd est cōtra gloriā dei. sicut ille de quo Ezech. xxviij. Eleuatū est cor tuum: et dixisti deus ego sum. Tales sunt q iactant se suis meritis habere aliqua dona dei: vel a se habere: vel illi qui de peccatis mortalibus que fecerūt vel nō. iactant se vt strēnui videantur vel etiā laudant alios ⁊ iactant de peccatis mortalibꝫ que fecerunt. vt no. glo. in. d. c. imitare. Secus esset de veniali. quia nō est contra deū. Secō est peccatū mortale qñ iactantia est contra charitatē ꝓximi. sicut cū quis iactādo se ꝓrumpit in cōtumeliā ꝓximi: sicut phariseus. Luce. xviij. Non sum sicut ceteri velut: ⁊ hic publicanus. alꝫ autē iactare se de eo qd nō est contra gloriā dei vel charitatē ꝓximi ex se est veniale. Tercio ē mortale

peccatuz qñ ꝓcedit ex tali ſuꝑbia vel vanagloria: que ſit mortale peccatũ. Si vo nõ erit mortale peccatum talis ſuꝑbia vel vanagloria: ſic nec iactãtia ex eis ꝓcedens. Quõ autẽ ſuꝑbia vel vanagloria ſit mortale. vide ſuꝑbia ⁊ vanagloria. Quarto eſt mortale qñ ꝓcedit ꝑ appetitũ lucri in dãnũ ꝓximi notabile. ſicut cũ quis ſe iactat magnũ medicũ: aduocatũ peritũ: multas ſanctitates facere: ſicut ceratani ⁊ hmõi. q̃ falſe in nocumentũ ꝓximi ſe iactant: ſecus ſi non eſſet in nocumentũ ꝓximi. qz eſſet veniale peccatũ. Intellige etiam ſi ſit nocumentũ alicui⁹ importãtie. qz id qd̃ minimũ eſt: rõ appẽdit q̃ ſi nihil. ij. Phi. niſi intẽderet etiã nocere in multo: ſi poſſet.

2 ¶ Vtrũ iactantia poſſit eſſe in factis ſicut in dictis⁹ R. q ꝓprie nõ. Ꝗ equiualẽter ſic. ſicut cũ q̃s in veſtibus: in equis: in domib⁹. in cõuiuijs. in familia. in pulchritudine ⁊ hmõi. vt appareat diues de magna domo ⁊ nobili ꝓſapia ⁊ hmõi. Et ſic erit mortale peccatũ: ſicut iactantia in dictis: ſi ꝑdicta que facit ſint contra glorias dei et charitatẽ ꝓximi. vel ex ſuꝑbia et vanagloria mortali vel in deceptionem ꝓximi.

Iconomus dicit cui res eccleſiaſtica gubernanda mandat. vt. lxxxix. di. qz in q̃buſdã et idẽ eſt iconomus q ſindicus ⁊ debet eſſe cleric⁹ nõ laicus. vt pz in. d. c. ⁊. c. iudicatũ. ibidem. ⁊ in. c. qñ. in q̃buſdaz. xvj. q. vij. de quo dicit. j. laicus. §. j. Sed aduerte q eſt differẽtia inter actorẽ ꝓcuratorẽ et ſindicuz ſeu iconomũ ſm glo. in. c. erga eꝑm. ij. q. vij. qz actor cõſtituit a nõ dño ⁊ auctoritate iudicis ⁊ ad ꝑſentes lites tñ. Procurator vo ſemp a vero dño cõſtituit ſiue ad vnam litẽ ſiue plures ſiue ꝑſentes ſiue futuras. Sindic⁹ autẽ ſiue iconomus ab vniuerſitate cõſtituit ſeu a collegio: et ad vnã cãm ⁊ plures ⁊ ꝑſentes ⁊ futuras ⁊ auctoritate eꝑi. de iura. calũ. c. imperatoꝛ. in fi. Canon tñ oẽs adminiſtratores eccleſie vocat ꝓcuratores. j. q. iij. ſaluator. vide glo. ibidẽ. ⁊ in. d. c. imperatoꝛ. cũ ſuis allegationib⁹. Tenet tamen Pa. in. d. c. imperatoꝛ. q ſi ad vnaz certã cauſam ſolũ cõſtituitur q poteſt fieri ſine auctoritate ſupiorus alꝭ non.

Dulia eſt quedaz reuerentia ſiue adoratio. de qua ſ. Adoratio. per totum.

Ieiunium ſm. S. Bo. in. iiij. di. xv. parte ſcda. ar. j. q. iiij. dicit cõmuniſſime ꝑ abſtinentia ab omni mortali. Iſa. lviij. Nonne hoc eſt ieiunũ qd̃ elegi. diſſolue colligationes colli tui. dicitur etiã cõiter omnis afflictio q̃ conſiſtit in vigilijs flagellis et diſciplinis. Proprie autẽ dicit ieiunium afflictio carnis ꝑ ſubtractionẽ cibi ⁊ potus facta ſm inſtitutionẽ eccleſie. Et ſic diffinitur ieiunium ſm Goffre. eſt ſubtractio prandij. ⁊ poſt cenam cuiuſlibet cibi ꝓuatio vſq̃ in diẽ ſequentẽ. et abſtinentia a carnib⁹ et trahentib⁹ ſemẽtinã originem ab ipſis. vt a lacte a caſeo ⁊ ouis. Elicitur hec diffinitio. iiij. di. c. denicq̃. Et ponit a Pa. in Rica. de obſeruatione ieiuniorũ. Pro cui⁹ delaratione querunt dubia infraſcripta.

¶ Vtrũ ſit aliq̃ hora determinata in q̃ in die ieiunij ſit comedẽdũ. videt q ſit cena. ibi poſt cenã ergo vſq̃ ad cenã eſt abſtinendũ. Sed breuit notandũ eſt q in iure nulla hora eſt determinata ꝓ comeſtione in die ieiunij: niſi ſolũ hora veſperorũ tpe q̃dragelimali. vt in. c. ſolent. de ꝓſe. di. j. q̃ ideo deputata eſt vt ſicut celebratis veſperis nõ reſtat aliud officiũ diurnũ: ſic fictione iurꝭ videamur. xl. dies ieiunare. de quo ꝑ Archi. in. d. c. ſolent. ⁊ per Pa. in Rubrica. de obſer. ieiu. Et ideo ſeruãda eſt conſuetudo circa horã cõmeſtionis q̃ cõiter eſt in hora none vel circa ſm Archi. in. d. c. ſolent. 1

¶ Sed nunq̃d frangit ieiuniũ q̃ ante ꝑfatã horã mãducat? R. videt q ſic in. xl. ꝑ tex. in. d. c. ſolent. qd̃ dicit q nõ ſunt credẽdi ieiunare q̃ anteqũ veſpertinũ celebret officiũ mãducant in. xl. Sed nõ credo etiã in. xl. frangat ieiuniũ q̃ ante ſtatutã horaz comedit. etiã ſi ꝑ notabile ſpaciũ ꝓueniat niſi faceret in fraudẽ ieiunij. qz ſi q̃s attendat ad verba ꝑfati. c. ſolẽt. potius loqtur de pfectione q̃ de neceſſitate. Et licet glo. in. xxv. di. §. alꝭ ea demũ teneat q ſit peccatuz mortale ante horã comedẽ. Tñ. c. j. de cõſe. di. iiij. qd̃ allegat ꝓ ſua opinione nihil facit ꝓ ea. Melius forte faceret ꝓ ea. c. vtinã. omni tpe. lxxvj. di. qd̃ innuit cõſuetudinẽ patrie eſtimãdam legẽ: qd̃ quidẽ admitterẽ qñ talis cõſuetudo eſſet introducta ea mente vt frãgeret ieiuniuz qui ante ꝑdictã horã comederet: qd̃ quidem nõ credo niſi vt dixi qñ in fraudẽ ieiunij faceret. Et ideo concludo cũ Aug. in. d. §. alꝭ ea demũ qd̃ quotiẽs q̃s corpore ſanus alijs ieiunantib⁹ prandere voluerit ſcz ante horaz qd̃ eſt petrũ veniale. Et ſic tene. Si vo ex cã rõnabili nullũ peccatũ erit qd̃ quidẽ tenz etiã Inno. in ꝑfata Rica. Et ſic dicit debere intelligi. d. c. ſolẽt. Aduerte tñ ſm doctrinaz ſcti Tho. in. iiij. diſ. xv. q vbi hora comedẽdi in die qñ non ieiunat eſſet hora tercie. In die ieiunij hora comedendi eſſet ſexta. Vnde dicit q qz ieiuniũ eccleſie debet eſſe penale ⁊ ſatiſfactoriũ. Ideo ſupra tẽpus cõiter comedendi aliq̃d addit nõ aũt tñ q penitus humor cibi aſſumpti exiccet aut virtus naturalis debilitet: vñ paruo reſiduo tpe. ſ. a ſexta vbi cõiter ſumit cibus nona occurrit in q̃ cibo ſm inſtitutionẽ eccleſie ſumẽdus eſt in die ieiunij. hec ille. Ex quo patet q ſi eſſet tercia veniret ſexta. Nõ bene nota.

¶ Vtrũ plus q̃ ſemel comedere ſit frangere ieiunium? R. q varia fuit doc. opi. Gof. ⁊ cõmuniter theologi in. iiij. ſen. tenent q ſic. ſi comedat ꝑ modum cibi. Et ideo indiffinitiue dicit cuiuſlibet cibi ꝓuatio. Secus ſm eos ſi aliquid ſumeret ꝑ modũ medicine: ſicut ſunt electuaria ⁊ hmõi. Et ſm Inno. in Rubrica. de obſerua. ieiu. ſolũ licent pro remouẽda infirmitate vel fugienda. Sed ꝓ conſeruanda ſanitate: vbi non eſt ſignũ infirmitatis: nõ licet niſi quatenus licet vti alijs cibis. Alij tenent q nullo iure caueꝭ q ſolũ ſemel in die ieiunij comedamus. Et ꝓterea dicunt licere pluries in die comedere ſine fractõe ieiunij. dũmodo fiat ex 3

rōnabili causa: et fm psuetudinē illoꝝ inter quos viuit. Et hui⁹ opinionis videt fuisse Pa. in pfata rubrica. Ratio fm eū: quia cū nō habeamus ius specificū recurrendū est ad psuetudinē loci. Facit c. vtinā. lxxvj. dis. Et ad dictū Mo. in. c. ij. eo. ti. q̄ dicit q̄ consuetudo in ieiunijs indictis ab ecclesia nihil pōt facere. Dicit verū qū cōsuetudo ex toto aufert ieiuniū. ⁊ nō habet rōnabilē causam in se. ꝗ fuit indicta vt homines se ventri dedicēt ꝓter temporalia gaudia: al's secus. vt no. glo. in. d. c. ij. Et ꝓterea dicit idē Pa. putarē tamen q̄ aliquid comedere ꝓ collatione de sero magis ad sustentationē nature q̄ ad delitias nō sit peccatū nec frangere ieiuniū: dūmodo fiat fm cōsuetudinem loci ⁊ temperate. hec ille. Facit ꝓ hoc qd̄ no. Inno. in d. rubrica q̄ prandere pluries in die ieiunij est cōtra cōsuetudinē approbatā ecclesie. ⁊ sic videt sentire q̄ nō sit de iure specifico. Itē Inno. dicit ibidē q̄ cistercienses fecerūt statutū vt seruientes alijs aliquid sumāt in die ieiunij et licite. Itē q̄ seruiētes dominis q̄ faciunt credentiā nō frangunt ieiunium. Mihi vo videt q̄ opinio q̄ tenet q̄ solū semel debeamus comedere sit verior. si nō verba. ꝗ mentē legis volum⁹ amplecti in. c. q̄dragesima. de cōse. di. v. Et ideo cōcludo q̄ comedēs plus q̄ semel in die aliquid eoꝝ que cōiter in cibuꝝ solent sumi. vt panē fruct⁹ ⁊ herbas. quia etiā sancti. herbis vsi sunt pro cibo frangat ieiuniū nisi comestio ordinet potius ad medicinā q̄ ad cibuꝝ respectu intētionis comedentis et pncipaliter ex modo et quātitate sumptū ad id ordinetur. licet cōsequēter aliq̄liter nutriat. vt puta quia indigens potu et timēs ne dilauet stomachū ⁊ noceat aliquid sumit siue sit electuariū siue etiā panis vel fructus ⁊ huiusmodi. ꝓ euitando nocumēto potus nō ad sustentationē q̄ nō frangat ieiunium. nec restringo me solū ad electuaria vt quidā. ꝗ vt dixi ad panē fructus ⁊ quodcunq̄ aliud qd̄ sumit p modū medicine. ar. c. ad eius. v. di. Et hoc etiā videt tenere Pe. de pal. in q̄rto. Cōueniētius tū est a pane abstinere cū sit pncipalior cibus in vsu. nisi sit alteratus. et nisi sit carentia alterius rei. Nec obstat q̄ talia nutriāt. quia fm Tho. in. iiij. dis. xv. ecclesia nō attēdit in statuendo id qd̄ q̄cunq̄ mō nutrire pōt. ꝗ id qd̄ pncipaliter ad nutriendū ordinatū est. hec ille. Et sic tene. q̄ finis legis nō frustrat ex huiusmodi sumptione.

4 ¶ Vtrū pluries bibere vinū vel aquā frāgat ieiunium? R. Inno. in pdicta rubrica q̄ nō. siue ante pastū siue post. Posset tū fm Ricar. in. iiij. di. xv. ar. iij. q. vij. frāgere ieiuniū. qū videlicet q̄s in mane biberet vinū vel ceruisiā nō ad extinguendum sitim ꝗ famē. Similiter etiā non frangit ieiuniū qui etiā ante pastū comedit ficus aut polentā aut aliquid hmōi p modū medicine ne deficiat in die ieiunij fm Pe. de pal. in. iiij.

5 ¶ Quib⁹ cibis frangit ieiuniū? R. fm Ricar. vbi supra q̄ p esum carnū. ⁊ sic trāseunt cōiter doc. in pfata. R. Archi. in. c. rogationes. de pse. di. iij. Facit. d. c. deniq̄. ⁊. c. cōsiliū. eo. ti. De ouis vo ⁊ caseo ⁊ alijs lacticinijs. Gof. in pfata diffinitione videt tenere q̄ similit frangāt. Inno. in prefata rubrica dicit q̄ pōt statui vt ꝓter penuriā piscū vtamur istis lacticinijs in alijs ieiunijs pter q̄dragesimaꝝ. Tu dic q̄ cum nō habemus tex. expssum q̄ ouaꝝ ⁊ lacticinia ꝓhibeat nisi solū in. xl. vt in. d. c. deniq̄. q̄ cōsuetudo seruanda est in alijs ieiunijs extra q̄dragesimā. fm Ricar. vbi s. q. v. et Pa. in. d. rubrica. Facit. d. c. vtinam. ⁊ est cōmunis opinio. Et ideo possunt comedi vbi cōsuetudo est in omnib⁹ ieiunijs pter q̄dragesime ieiunia. al's nō licꝝ. Mō tū dicerē frangere ieiuniū q̄ etiā comederet ouaꝝ ⁊ lacticinia extra q̄dragesimā vbi psuetudo nō est: qū nō p gulositatē. ꝗ ex aliqua rōnabili causa faceret. Nota etiā fm Mo. in sum. eo. ti. q̄ q̄cunq̄ cōcedit vsus ouoꝝ ⁊ casei intelligit ꝓcessum q̄ etiaꝝ potest vti sagimine. i. lardo. ar. c. presbyter. lxxxij. di. ⁊ ibi glo.

¶ Vtrū ieiuniū cadat sub pcepto? R. fm Ricar. in. iiij. di. xv. ar. iij. q. ij. iij. ⁊. iiij. quia ieiuniū aliqū accipit largissime ꝓut est actus nature ⁊ sic quilibet ieiunat anteqū comedat. ⁊ isto mō nec est act⁹ virtutis. nec de pcepto. Scō modo accipit large ꝓut est actus virtutis abstinētie. s. frenare delectationes gustus p cōparationē ad cibū fm regulaꝝ rōnis: siue semel comedat in die siue pluries. Et sic cadit generaliter omnib⁹ sub pcepto. Mō intelligas tū q̄ semp mortalit peccet qū excedit. ꝗ solū qū ratio virtutis totaliter extinguit. Et hoc est in casibus qū gula est mortalis. de quo vide s. gula. Tercio modo accipit ꝓne ꝓut abstinemus etiaꝝ ab illis quibus vti possemus saluo actu virtutis. Et sic accipit in diffinitione pmissa et omnib⁹ superioribus et fm cōmunē intelligentiā vocabuli. et isto modo cadit sub pcepto in duobus casibus scꝝ quādo ex iuramento quis vel ex voto se obligauit. Secundo quādo ex pcepto ei indicit ab ecclesia vel ab alio plato. Facit. d. c. vtinā. de pse. dis. v. c. ieiunia.

7 ¶ Sed quero quādo et quib⁹ diebus ieiuniū indicitur ab ecclesia? R. q̄ in infrascriptis temporibus. Primo q̄dragesima tota exceptis diebus dominicis. vt in. c. quadragesima. de pse. dist. v. vbi dicit q̄ summa obseruatione est obseruāda. ⁊ incipit in quarta feria que pcedit primā dominicaꝝ quadragesime quo ad seculares. vt in. d. c. q̄dragesima. Quo autē ad clericos incipit secunda tercia post dominicaꝝ quadragesime. vt in. c. deniq̄ iiij. di. Sed cōmuniter tenet q̄ est psilium nō preceptum: ꝗ solū in quarta feria pdicta. Secunda q̄tuor tēpora. vt in. c. statuimus. dis. lxxvj. statuim⁹ inquit vt q̄tuor tempora anni ab omnib⁹ hominibus cū ieiunio obseruent. Prima tēpora cadunt in quadragesima. s. quarta feria. ⁊ sexta ⁊ sabbato post pmā dominicā q̄dragesime. Secunda cadūt iiij. et. vj. feria ⁊ sabbato post penthecostes. Tercia cadūt. iiij. et. vj. feria et sabbato post exaltationem sancte crucis. Vltima cadūt. iiij. ⁊. vj. feria ⁊ sabbato post festū sancte Lucie. vt patet in. c. de ieiunio. lxxvj. di. et p totū. Tercio omis vigilie duodecim apostoloꝝ sunt in obseruatione ieiunij celebrande pter vigilias apostoloꝝ Philippi ⁊ Jacobi

et beati Johannis euãgeliste. vt dicit tex. in. c. consilium nostrũ. eo. ti. ⁊ sunt hee. s. vigilia sancti Mathie Petri et Pauli. Jacobi. Bartholomei. Mathei. Symonis ⁊ Jude. Andree ⁊ Thome. Quarto vigilia assumptõis dñe. vt in. c. j. eo. ti. Quinto vigilia natiuitatis dñi nostri. in. d. c. j. Sexto vigilia omnium sanctoꝝ ⁊ sancti Johãnis baptiste et sancti Laurentij fm Jnno. vbi ꝑ. et communiter doc. Nullo tñ iure innenit expssum: ꝗ rõne cõsuetudinis hoc dicunt. qꝝ vt dicit Ricar. in. iiij. dist. xv. ar. iij. q. viij. si in aliq̃ regione est aliqd̃ ieiunũ cõsuetũ qd̃ tñ nõ est ꝑceptum p ius scriptũ nihilominus obseruandũ est ab existentib ibidẽ. Facit ꝑ hoc. c. cõsuetudo. di. j. et. c. ecclesiasticarũ. ⁊. c. in his rebus. xj. di. Sed dico ego verũ qñ cõsuetudo ꝗ omnia req̃site de quib ꝑ. cõsuetudo. Septimo vigilia penthecostes. vt. lxxvj. di. c. de ieiunio. Et licet Gratianus teneat ꝙ sit de cõsilio. in. §. necessario. ea. di. Tamẽ verius videtur ꝙ sit de ꝑcepto fm glo. Jo. ibidẽ in. d. §. Et patet euidenter. in. d. c. de ieiunio.

8 ¶ Quid si vigilia aliquaꝝ ꝑfatarũ solennitatũ veniat in dñica? R. ꝙ in sabbato ꝑcedenti ieiunãda est. vt in. c. j. et. ij. de obserua. ieiu.

9 ¶ Qñ debet celebrari vigilia sancti Mathie tpe bisexti. vide ꝑ. bisextus.

10 ¶ Sunt ⁊ alie vigilie seu ieiunia indicta ab ecclesia ꝗ nõ de ꝑcepto. vt cõmuniter tenẽt. s. aduẽtus dñi. De quo in. d. c. cõsiliũ ⁊ rogationes. de q̃bus in. c. rogationes. de cõse. di. iij. Itẽ. iiij. et. vj. feria. vt in. c. ieiunia. ea. di. ⁊ sabbata oĩa. vt in. c. sabbato. ea. di.

11 ¶ Vtrũ ieiunia indicta de ꝑcepto ab ecclesia possint transferri de die in diẽ? R. fm Jnno. in ꝑfata rubrica ꝙ sic sicut dicit fieri in francia vbi sunt ecclesie sancti Quintini. vbi vigilia omniũ sanctoꝝ ieiunat̃ tercio die ꝑcedẽti. Limitat hoc Pa. in. d. rubrica dũmodo fiat auctoritate epi. ar. c. ij. de obser. ieiu. in fi. ⁊ bene.

12 ¶ Vtꝝ ꝑfata ieiunia de ꝑcepto ab ecclesia possint redimi vel ĩ aliõ cõmutari? R. Jnno. vbi ꝑ. ꝙ nõ nisi cã vel necessitas in ieiunãte subsit. Qõ intelligo ab inferiore a papa. Secus est de ieiunio voti vel penitentie. De quo ꝑ. cõfessio. vj. §. iiij. ⁊ infra votũ. iiij. §. ij.

13 ¶ Vtrũ omnes teneant̃ ad ieiunia indicta ab ecclesia de ꝑcepto? R. Jnno. vbi ꝑ. ꝙ sic omnes qui sunt sane mentis doli capaces ⁊ potentes ad ieiunandũ cũ peccare possint ⁊ peccata deflere. vt in. c. j. de delic. pue.

14 ¶ Vtruꝫ semp peccent mortalit̃ ꝑfati qñ soluunt ieiunia ecclesie q̃ sunt de ꝑcepto? R. glo. in. §. alis autẽ ea demum. xxv. di. ⁊ cõiter doct. tenẽt ꝙ sic. si sine rõnabili cã q̃s ea soluat. Dominus Car. in. c. ij. de obser. ieiu. tenet ꝙ non. nisi ex cõtemptu vel inobedientia hoc faciat. vtputa quia non vult se subijcere ꝑcepto superioris. Et dicit hoc tenere. Archi. in. d. §. alias. Sed Archi. ibidẽ recitat Jo. de fan. hoc tenentẽ. Sed ego distinguo fm ꝙ ĩfra dicã inobedientia. in ꝑn.

15 ¶ Que sunt rõnabiles cause excusantes a ieiunio R. vt colligo ex Ricar. vbi ꝑ. ar. iij. q. iiij. quiꝫ quo concurrunt cõiter doct. ꝙ sunt. v. Prima etas vt sunt pueri q̃ fm aliquos vsqꝫ ad pubertatẽ excusant̃ a ieiunio. ar. c. ex lr̃is. de despõ. impu. vel fm alios vsqꝫ ad plenã pubertatẽ q̃ est in. xvij. in muliere. et in. xviij. ãno ĩ masculo. Aut fm alios vsqꝫ ad. xxv. annũ. ar. l. si q̃s aliqui. C. de his q̃ ve. eta. impe. Jo. in. c. iij. de obser. ieiu. ⁊ cõiter theologi tenẽt ꝙ vsqꝫ ad vigesimũ aliq̃ vigesimũ ꝑmũ ãnũ excusant̃. ar. c. cũ vicesimũ. de of. dele. Intelligo ꝙ nõ tenent̃ ad oĩa ieiunia ꝗ bene ad aliq̃ eis cõmẽsuranda fm augmentũ ⁊ ꝓpinquitatẽ ad dictũ vigesimũ primũ ãnũ fm Tho. in. iiij. di. xv. Propterea dico hoc remittendũ arbitrio boni viri vt pensata q̃litate etatꝭ ita iudicet̃. ar. c. de causis. de offi. dele. Et idẽ dico de senib: licet q̃dã dicãt eos non teneri post ãnos lv. ar. l. ij. §. fi. ff. de decurio. ĩ ter. ⁊ in glo. ibidẽ. vbi excusant̃ a muneribꝫ ꝓsonalib post. lv. annũ. excepto a tutela. ⁊ cura. a quib solũ excusant̃ post. lxx. annũ. C. q̃ eta. l. vnica. Sed cã est infirmitas. qꝝ in eis natura debilis est ⁊ cibum necessariũ in vna vice sũsumerent noceret. Et idẽ dico de debilib eadẽ rõne. Tercia laboriositas. sicut in illis q̃ laborando victum acq̃runt: seu rõne itineris vel alio mõ nõ ꝑnt simul cũ labore sufferre ieiunũ. Aduerte tñ ꝙ intẽtio maioris lucri nõ excusat fm Astẽ. Similit̃ nõ excusant̃ q̃ nolũt cõducere oparios nisi ieiunũ soluat nisi cã sit necessaria fm Astẽ. q̃ festinãtã req̃rit. Quarta mẽdicitas qñ cibũ necessariũ in vna vice hr̃e nõ possunt Quinta q̃litas mulieris ꝑgnãtis aut nutriẽtis ex appetitu ẽineo: aut nutrimẽto fetus nõ ꝑnt ieiunare sine piculo vel eaꝝ vel fetus seu pueri: nõ solum excusant̃: imo tenẽt soluere ieiunũ fm Ro. vñ dicit. s. Tho. in. iiij. dis. xv. ꝙ subtractio cibi p ieiunũ si ĩpediret ea q̃ necessarie sunt agẽda cũ q̃bus cõuiuit ex societate vel officio tenet̃: nõ esset licita ꝗ diceret̃ rapina.

¶ Sed nunq̃d seruiẽtes mẽsis nobiliũ aut legentes ad mẽsam religiosoꝝ q̃ aliq̃d ꝑlibant ne deficiant in legẽdo vel seruiẽdo soluũt ieiunũ. R. Ro. ꝙ nõ si hoc faciũt positis mẽsis vel parũ añ. ita ꝙ ꝓpt̃ cõtinuationẽ tpis dici debeat totũ vna mẽsa. Idẽ dicẽdũ de illis q̃ iã incepto prãdio portãt encenũ ad vicinũ. vel aliq̃d aliud faciũt. ⁊ postea redeunt ad comestionẽ pficiendã. 16

¶ Vtrũ vxores ꝓpt̃ ꝓhibitionẽ viroꝝ excusent̃? R. fm Jnno. in rubrica de obser. ie. ꝙ non a ieiunijs indictis ab ecclesia. ꝗ a voluntarijs sic. xxxiij. q. vlti. manifestũ. Credo tñ ꝙ ꝑsbyt̃ ꝓprius ꝓter scandalũ viri cui aliq̃ mõ nõ pot obuiare posset dispensare cũ eis. ar. c. vt ꝓstituerẽt. in fi. l. di. qꝝ ꝑceptũ iurꝭ positiui nõ obligat quẽ cũ scãdalo. ar. c. ij. de no. op. nũ. ⁊. c. nihil. de ꝑscrip. cũ simulib. 17

¶ Vtrũ pegrinãtes ex deuotõne excusent̃? R. ꝙ sic. si talis pegrinatio nõ pot deferri ⁊ simul cũ ea ieiunare nõ ꝑnt. Nec ob. ꝙ ꝑceptũ dz ꝑponi consilio. qꝝ fm Astẽ. intẽtio dãtis hmõi ꝑcepta nõ est excludere alias pias causas et magis necessarias Secus ẽ de ꝑceptis legis nature q̃ ꝓhibẽt hoc qõ fm se est malũ. Idẽ. s. Tho. vbi ꝑ. Et addit ꝙ dz 18

fieri cū dispēsatōe supioris. Idē dic de q̄cunq; alia opatione bona. puta obediēcia plati pdicatōe auditione cōfessionū ⁊ hmōi. ar. c. non mediocrit. de conse. dist. v.

19 ¶ Queritur si alie cause pdictis possint assignari q̄ excusent a ieiunio idicto ab ecclesia? R. q̄ sic multe. Et tōo tā in pfatis causis q̄ in alijs ē notandū q̄ si cā sit euidēs er quo nō pōt ex toto ieiunare: licite hō p seipm pōt frāgere ieiunū: pserim psuetudine inueniēte. vel qū recursus de facili nō pōt haberi ad supiorē. ar. pfati. c. cōsiliū. Si vo sit dubia vel nō ex toto tollit facultatē ieiunādi. ⁊ solū in pte: vt puta debilitas vel peregrinatio aut labor: et hmōi dz ad supiorē recurri q̄ potestatē hz in talibus dispēsandi fm Astē.

20 ¶ Quis est supior qui possit in hoc dispēsare? R. Ho. in. c. cōsiliū. de obser. ieiu. q̄ est epūs nec sufficit licētia simplicis pbyteri etiā ex iusta causa nisi summa necessitas imineat: ita q̄ad epm nō possit haberi recursus sine periculo. Ro. aūt dicit arbitrio boni viri limitandū. p quanta necessitate sit frangendū potius q̄ p doctrinā generalē. ⁊ sic cū ꝓpr̄ sacerdos sit ordinarius iudex cōscie: videt q̄ ipse possit. Ego vo credo q̄ si loq̄mur de dispēsatione q̄ est q̄dā relaxatio iuris. q̄ tunc ptinet ad epm solum q̄ causa subsistēte in ieiunare debente potest dispēsare et in aliud bonū cōmutare talia ieiunia. Et causa legitima ē debilitas psone siue pueniat ex defectu nature siue laboris. ar. d. c. cōsiliuz. in fi. Si vo loq̄mur de declaratōe. s. vtrū sit causa legitima vel nō. sic credo sufficit illa confessoris ꝓpr̄ij qui est bon? vir et etiā consiliū medici. ⁊ medicus peccat si sine rōnabili cā vt frāgat cōsulit. ar. c. q̄d culpat. xxiij. q. j. Et sic intellige Rodo.

21 ¶ Utrū nō ieiunans vno die teneat altero die ieiunare? R. q̄ liez tex. c. j. de obser. ieiu. videat velle q̄ sic quasi sit obligatus ad duo. s. ad ieiunandum et illo die. Facit etiā ad hoc in ar. c. cū dilecti. cum notatis in glo. in v. forma. de dolo ⁊ cōtuma. Tamen p. c. ij. de obser. ieiu. Ego teneo q̄ non teneat: quia ibi non imponit frangentibz. vt alia die ieiunent. Facit ad hoc qō no. Innno. in. c. j. de cele. mis. de illo q̄ dimisit officiū. q̄ nō teneat illud reassumere quasi sit seruitus cuiuscunq; diei et varietur ex tempore. Nam si teneor prestare operas certo tēpore et impedior nō sum obligatus alio tempore. quia non sunt eedē opere ⁊ variant ex tempore. vt est tex. no. in. l. si non sortez. §. libertus. ff. de condi. indebi. Itez si relinquit mihi vsufructus p biennij futurum et impedior non possum petere vsumfructū alterius biennij: q̄ nō est idē vsufructus. l. si vsufructus mihi. ff. de vsufru. ⁊ reddi. et habita. ⁊ tex. c. j. dz intelligi de trāslatione fienda ex causa ꝓpter solēnitatē.

22 ¶ Sed nunq̄d totiens peccat mortaliter quotiens comedit in die ieiunij fracti sine causa? R. Io. de neap. in quol. tenet q̄ sic. quia videt reduci ad pceptum negatiuū ⁊ magis placet opi. durandi in quarto q̄ nō nisi semel: nisi comedens nouo contemptu mēris pluries comederet. quia tunc totiens peccaret mortaliter. Et hec est cōmunior opi. aliter obligaretur ad impossibile. q̄a ex quo semel ieiunū fregit. iam illud nō potest amplius facere illo die. Et ideo pceptū est sibi factuz impossibile. Secus essz de ieiunio quadragesime. quia licet frege.t vno die pōt tamē ieiunare et t: net altero die Et sic quot dies omittit in q̄dragesima tot peccata mortalia cōmittit.

¶ Utrū liceat ieiunare in dominica ⁊ alijs festis solennibz? R. q̄ sic. nisi quis faceret quasi volens deuiare a cōsuetudine populi xpiani. q̄ turpis est omnis pars q̄ suo toti nō cōgruit. potest etiā esse illicitū fm Tho. vbi supra si adeo ptinaciter ieiunium teneret q̄ nō crederet p deuotionē festi vtilitatē ieiunij cōpensari posse. Idē dic qū ex alia superstitione hoc faceret. 23

¶ Utrū ieiunū factū in peccato mortali psit? R. q̄ sic quantū ad obedientiā mandati. si ē pceptū ab ecclesia vel ex voto ⁊ hmōi. Secundo valet ad maceratione. Tercio ad omnia alia valet ad q̄ valent opera facta extra charitatē. de quibz. j. satisfactio. §. vj. 24

¶ Diuersis intentionibz ieiunatur. vnde versus. 25
Abstinet eger. egens. cupidus. gula. simia virtus
Eger vel quia non potest comedere vel propter medicinam. Egens quia non habz. Cupidus ne expendat. Gula. vt postea audius comedat. Simia. i. hypocrita vt laudetur virtus. i. virtuosus. vt mereatur.

Ignorantia Alia bona q̄ q̄s ignorat ea que ex essent occasio peccati. vt in. c. Ruis. dis. xxxviij. Alia neq; mala neq; bona q̄ q̄s ignorat q̄ nō expedit scire. Alia mala q̄ quis ignorat q̄ scire expedit. Et hec multiplex est. Alia iuris alia facti. Ignorantia iuris: alia iuris diuini: alia iuris naturalis: alia iuris canonici ⁊ ciuilis. et de istis scribit. xxxviij. di. in summa. et. j. q. iiij. §. vlt. in tex. ⁊ in glo. hic aūt nō intēdo tractare de ignorantia facti: q̄ hec excusat. vt in regula ignorantia li. vj. ⁊ de ignorantia iuris. pro eius declaratione querunt plura.

¶ Utrū ignorantia mala sit peccatum? R. q̄ aut ignorantia dicit p̄uationē cognitionis necessarie ad salutē. Et sic fm. S. Bona. in. ij. dis. xxij. q. penulti. pōt esse dupliciter. Primo ita q̄ est in nobis ⁊ nō a nobis. ⁊ hoc mō culpa nō est. ⁊ cuz nō simus eis p̄ncipiū in ipsa. nec meremur. Secō ita q̄ est in nobis ⁊ ex nobis. ⁊ hec ignorantia est culpa. et hec fit tripliciter. Primo modo cū sumus in via virtutis voluntarie ab ea recedimus in viā errors nos p̄cipitantes. Et hec est ignorantia erronea. vt in hereticis. Secundo modo. cum ad viā possumus ptingere veritatis cupimus in tenebris esse. Et hec est ignorantia affectata. Tercio mō cū ex quadā pigricia et negligentia nō curamus veritatē addiscere. Et hec dicit crassa ⁊ supina. Sed p̄ma maior culpa q̄ secunda. ⁊ secūda q̄ tercia. Et de hac dicit in. c. ignorantia. xxxviij. di. et in. d. §. fina. Si vo ignorantia dicit priuationem cognitionis eorū que non sunt necessaria ad salutē. sic nō ē peccatū. vt. xxij. q. ij. in quibz reb.

2 ¶ Sed que sunt necessaria ad salutez scire? R. fm Tho. pma scde. q. lxxvj. q omnes tenent scire cõmuniter ea que sunt fidei et vniuersalia iuris precepta. Singuli autẽ ea que ad eoꝝ statũ seu officiũ spectant.

3 ¶ Vtrũ ignorantia excuset aliquẽ a peccato? R. fm. S. Bona. vbi s. q. vltima. q si tãta sit. q priuet rõnẽ voluntarij ⁊ rõnẽ cõtempt⁹ excuset a toto. sicut est ignorãtia inuincibilis q̃ p̃uat simplicit cognitione iuris. sicut in furioso ⁊ in infante. nisi in talẽ ignorantiã venisset ex culpa sua. q̃ tunc nõ excusat a toto. ꝗ a tanto. de q̃ dic vt s. ebrietas. §. iij. Itẽ dic fm Tho. in quol. de eo q̃ hz sufficiens impedimentũ ꝓpter qõ scire non potuit. puta fuit in carcere vel in terris ad q̃s cõstitutio pape non puenit ⁊ hmõi. q nõ peccat faciens p̃ cõstitutionẽ Si vo ignorãtia oĩno nõ p̃riuat rõnez voluntarij et rõnẽ contẽptus. sic distinguo fm Ricar. eadez di. et li. q aut est ignorãtia cõmissionis q̃ quis nõ vult scire. vt liberius peccet: q̃ dicit affectata. Et sic nec excusat nec alleuiat peccatum. Aut est rõne omissionis. qua q̃s negligit scire q̃ tenet. que satis faciliter potuisset scire. Et hec dr crassa ⁊ supina. ⁊ hec excusat a tanto. s. q nõ est tãgraue peccatuz. ꝗ nõ excusat q̃n sit mortale. si est circa ea q̃ sunt p̃cepti diuini aut nature. xxiij. quel. j. si q̃s decerit. et xxxviij. di. c. qui ea. Si autẽ sit circa ea q̃ sunt p̃cepti iuris positiui. sic credo q aliqũ excuset a mortali fm eã distinctionẽ. de qua dicã infra in obedientia. Et fm p̃dictã intellige qõ dicit. vj. q. j. quero. et. xxiiij. q. j. c. scisma. et. xxxij. q. vij. quẽadmoduz. xxviij. q. j. §. ex his.

4 ¶ Ex p̃dictis et ad euitandũ cõfusionẽ multoꝝ q̃ circa ignorantiã scribunt. aduerte q si ex ignorantia q̃s facit aliq̃d qõ nõ est cõtra legẽ dei nec nature. credens nõ fore ꝓhibitũ aliq̃ lege cũ tũ sit ꝓhibitum. ⁊ talis ignorãtia nõ est affectata nec crassa vel supina. puta quia laborat ꝓ viribꝫ scire sibi necessaria. puta si est mulier vel rusticus mercator et hmõi. vadit libent ad p̃dicationes ⁊ alia loca vbi declarant talia. ⁊ facit qõ cõiter faciũt alij de sua q̃litate et cõuenit facere. Si est religiosus studet libenter interrogat. ⁊ hmõi. q talis ignorãtia excusat eũ ab omni pena etiã excõicationis in iure posita quo ad foꝝ anime etiã ab omni culpa. per tex. clarũ in. c. fi. q̃ matri. accusa. pos. et p rõnem. c. cognoscentes. de cõsti. Absurdũ eñ esset ad penam obligari ignorantẽ. Facit. l. fi. ff. de decre. ab or. facien. Iura vo q̃ videt innuere p̃riũ fundãt se sup p̃sumptione. vt euidenter colligit glo. in. l. j. C. de interdic. matri. approbata p doc. ibi. ⁊ in. l. fi. ff. de ritu nup. ⁊ in. l. q̃ ꝓtra. C. de ince. ⁊ inuti. nup. Et magis aperte colligit ex his que notant in. d. c. cognoscẽtes. vbi determinat q volens ꝓbare ignorantiã ad euitandã penã sit audiendus. Nec nõ intelligo de ꝓlatis officialibꝫ. medicis. artificibus et hmõi. qui exercere habẽt aliqua officia. ex quibꝫ damnũ notabile posset inferri ꝓmo ex ignorantia: quia nõ debent officia talia assumere: nisi sint sufficienter instructi ad ea exercenda. aliter eis imputatur. Si autẽ ignorantia sit affectata nõ euitat penã: quia in dolo est. Si vo sit crassa vel supina: puta quia nescit qõ cõiter oẽs sue cõditionis sciũt puta quia p̃dicat. ꝗ ipse p̃dicationẽ nunq̃ vult audire vel nõ curat interesse. vbi talia publice declarantur. cũ tamẽ cõmode possit. nõ euitat penã. vt in. c. vt animaꝝ. de ꝓsti. li. vj. De ist? dicit. xxxviij. dist. c. fi. Qui eñ rebelliter viuit ⁊ discere atq̃ agere bona recusat. magis dyaboli q̃ xpi membꝝ esse ostendit. ⁊ potius infidelis q̃ fidelis esse monstratur. Si vo id cõtra qõ facit ex ignorantia est cõtra legẽ dei. tunc distinguo: aut expssum est ⁊ explicitum in lege dei vel nature. Et sic ignorantia non excusat a mortali peccato. xvj. q. j. li cupis. nec etiã consequẽter excusat a pena iuris diuini nec positiui. fm Sco. in. iiij. dist. vj. Facit qõ no. glo. in clemen. eos. de consangui. ⁊ affi. Facit. l. venia. C. de in ius vocã. ⁊ c. ignorãtia. j. q. iiij. Qõ limita quo ad penã iuris politiui fm q supra dixi. Excõmunicatio. vij. casu vltimo. §. ij. Si autẽ nõ est explicitum ꝗ reducibile. maxime cuz subtilitate. sic credo excusari a culpa ⁊ a pena illos qui nõ sunt ignorantes ignorantia affectata. crassa aut supina. Et eñ durũ esset dicere. q peccat mortaliter qui facit fm subtilitatẽ contractũ illicitum. credens licituz et huiusmodi. Facit ꝓ hoc. xv. q. j. merito. et. c. fi. xxxvij. dis.

¶ Vtrũ ignorantia iuris tollat bonã fidẽ quo ad faciendũ fructus suos? R. q nõ tex. est in. l. ꝗ et si lege. §. scire. ff. de petitio. here. Qõ limito nisi sit affectata vel crassa. 5

¶ Que differentia int ignorantiã nescientiã et erroremꝫ? R. q ignorantia est nescire qõ scire tenet ⁊ debet. xxxvij. dist. c. fi. Nescientia est ignorare qõ scire nõ tenet. Error est vnũ ꝓ alio putare. xxij. q. ij. in quibꝫ. ⁊ xxxviij. dis. c. ꝗuis. Sed melius fm Fran. in. ij. Nescientia simplicẽ negatõnẽ scientie importat. Ignorãtia vo scie p̃uationẽ. Vñ ignorantia nihil aliud ẽ nisi carere scia quã quis natus est habere. Hoc eñ est de rõne cuiuslibet p̃uationis. Quandoq̃ aũt ignorãtia est aliq̃d scientie cõtrariũ que dicit ignorãtia puerse dispositõnis. puta cũ aliquis habet habitũ falsoꝝ p̃ncipioꝝ et falsarum opinionũ: ex quibꝫ impedit a scietia veritatis. Error autẽ est approbare vera ꝓ fallis. Vnde addit actũ quendã sup ignorantiã: quia p̃ot quis ignorans esse sine hoc q sententiã ferat sup ignotis. ⁊ tũc est ignorans ⁊ nõ errans: ꝗ q̃ iam fallaz sententiã fert de his q̃ nescit: tunc ꝓpe dicit errare. Et quia peccatũ in actu cõsistit. Error hz rõnẽ peccati. q̃ sine p̃sumptione esse nõ p̃ot. q q̃s sententiã ferat de his que ignorat maxime in quibus piculũ cõsistit. Nescientia vo de se nec rõnẽ culpe vel pene habet. Vnde q aliquis nesciat q̃ non est aptus natus scire nõ est neq culpa neq pena. q̃a est etiã in beatis. vt dicit Dyoni. in. v. c. ecclesiastice ierarchie.

Legitimus filius quis sit et quõ succedit. et quot sunt differentie. ⁊ quõ legitimat, vide filius ⁊ legitimatio.

IMagines sanctor quare depingunt? R. Gre. in.c.perlatū.de cōse.di.iij.sic inquiens qd legentib scripturas hoc ꝛ ideotis ꝓstat pictura cernentib q in ipsa ignorātes vident qd sequi debeant in ipsa legunt q literas nesciunt vnde precipue gentibus pro lectione pictura est. hec ibi.

1 ¶ Vtrū imagines sanctor sint adorande? R. gl. in.c.venerabiles.de cōse.di.iij.q sic adoratōe dulie que solū reuerentiā exhibet nō latria.ꝛ ido non sunt violande.de cōse.dist.iij.perlatū cū duobus c.sequentibus.

2 ¶ Vtrū imago xpi sit pingenda sub forma agni? R.q nō.ḡ in forma humana.vt in.c.sextā sanctā synodū.de ꝓse.di.iij. Dicit tn glo. q nō ē ꝓhibitū pingere xpm in spē humana ꝛ sub ipo agnū.ḡ solum pingere ipm in agno ꝓhibetur.

3 ¶ Vtrū liceat imagines sanctor in aggrauatōnē cessationis aut excōicationis in terra ꝓsternere la pidibus aut spinis supponere et hmōi? R.q nō. quia id fieri districte ꝓhibetur in.c.si canonici.de offi.ordi.li.vj.

4 ¶ Vtrū liceat sculpere signū crucis in solo vel silice aut marmore humi positis? R.q nō.L.nemini.lice.sig.sal.l.vnica.ꝛ videt esse ꝑceptuz. q: vult grauissima pena puniri.vbi dicit glo.forte mortis exquo valde reꝑhēsibiles sunt q supra sepulturas humi positas cruces impmunt.

IOmisericordia est filia auaricie qua nō subuenit indigētib.vide auaricia.§.iij.

IOmundicia est filia gule q quis pronocat se ad vomitū vt sepius comedere possit Vel tantū comedit q necesse habz euomere cōmunit est veniale pctū. Aliqū tn mortale sicut qū cōmedit intendēs euomere,ꝓt delectationē gule:nulla alia cā bona adduct? ad hoc vel qū ex hoc generat sibi notabile nocumentū in corpore nec ꝓterea vult desistere hoc aduertēdo. Aut qū hoc facit vt habeat pollutionē in nocte dormiendo ꝛ hmōi.

IOmunitas est quasi sine munerib data libertas ab in qd est sine vel immunitas q̄si puritas inde dr q̄s immunis a pctō.de pur.ca.c.fi. Dicit etiā emunitas.qd idē est q liberas quasi extra munia.i.munera data libertas ab re qd est extra.

1 ¶ Ad qd se extēdit īmunitas ecclesie ꝛ cimiterij? R.q ad.xxix. Primo q: secularia placita nō sunt in ecclesia vel cimiterio tractāda.ecclesiastica tamē pnt.vt in.c.j.de īmu.eccle.ꝛ.c.cū ecclesia.ꝛ sententia data in ea est nulla ipo iure.ꝛ maxime snia sanguinis q̄ sub anathemathe ꝓhibet ibi ferri in.d. c.cū ecclesia.Limita nisi sit data alia a sanguine p viā voluntarie iurisdictōis.q: sic tenet fm Pa.in d.c.cū in ecclesia.de causis ecclesiasticis autē bene tenet ar.c.q̄ fronte,de appel.

¶ Vtr q̄s possit doctorari in ecclesia? R. Jo.an. in.c.decet.eo.ti.li.vj.q sic.ꝛ placet Pa.in.d.c.cuz ecclesia. 2

¶ Vtrū cōtractus facti in ecclesia teneāt. R. Pa. in.d.c.cū ecclesia.fm glo.in.d.c.decet.q sic.q: illō c.cū ecclesia.cū sit penale nō dz extendi ad ꝓctus. Exquo aduerte q dispositio odiosa cōcepta super q̄si cōtractu nō extendit ad ꝓctū purū. Mā in iudicio q̄si cōtrahimus.l.iij.§.idē scribit.ff.de pecu. Idē dic de cōcepta supra cōtractu puro:nō extendi ad q̄si cōtractum ita dicit Bar.in.l.more.ff.de acq.here.vbi vult q statutū ꝓhibet mulierē contrahere sine certa solennitate q pōt nihilominus adire hereditatē.quia tūc vere ꝓtrahit.ḡ q̄si ꝓtrahit cū debitoribz hereditarijs ad qd vide qd legit in.l.apd iulianū.ff.qui.ex ca.impo.eat.§.pe.et fi. 3

¶ Secdo non debent in ecclesia vel cimiterio fieri cōclamationes:seditiones:impetus:vniuersitatū cūctiones ꝛ publica parlamēta negociatōes nundinar ꝛ fori.vt in.c.decet.de īmu.eccle.eo.ti.li.vj. Jo.an.tn tz q̄ plamēta ꝛ societates p actu pietatis aut spūalitatis pnt fieri.vt refert Pa.in.d.c.cum ecclesia. 4

¶ Sed nunqd peccat mortalit q aliquid pdictor in eis facit? R.q nō.vū dicit tex.in.d.c. decet. ordinarij locor hoc faciāt obseruari suadēda suadeant int dicta cōpescāt. Exq̄ cōcludo q illa q̄ totalit impedirēt ordinē rpe debito sint ꝓhibita sub pctō mortali:alia nō nisi ex se sint mala vel q̄s ex cōtemptu faceret. Et sic intellige.c.pe.ꝛ fi.xlij.di. 5

¶ Tercio q: in ecclesia nō debēt sepeliri nisi epi vl' abbates vel digni ꝑsbyteri aut fideles laici.xiij.q. ij.nullus. Et intelligūt qdā de laico fideli q miracula facit a vtute fidei. Alij de q̄libet fideli cui? bonitas fuit manifesta. Mo. vo itelligit de q̄libet fideli i dignitate ꝓstituto vt comite:rege:impatore. Sz hoc hodie ñ seruat ꝛ male.q: de iure ciuili nullus dz i ecclia sepeliri vt no.Albri.i.l.nemo aplor L.de sa.san.ec.ꝛ etiā Azo.ibidē in summa. 6

¶ Quarto nō dz ecclesia in castellari:nec i ꝓpugnacula edificari vt inde fiat guerra vel vt ibi recipiāt q guerrā faciūt nisi iusta necessitate ꝛ auēte epi.de custodia eucha.c.relinq.l.vt boni viri defendāt a mal'. Et hoc cōit tenēt doc.fm Pa.i.d.c.cū eccl'ia. 7

¶ Quinto intra ecclesiā vel cimiteriū non debent suppellectilia poni vel hospitari i ea nisi ꝓ necessitate.al's videt mortale in isto ꝛ in ꝑcedenti. vt in d.c.relinqui. 8

¶ Vtrū venditio candelar q̄ fit in ecclia sit ꝓhibita? R.q vt sit tolerabil'. Nec obst.q dñs eiecit vendētes in tēplo.q: ibi fiebāt pacta ꝛ multa perturbātia cultū diuinū. Sz in venditōe candelar nullus fit strepit?. Et ido nō ꝓhibet. Secus esset de alia negociatōe.q: illa est ꝓhibita. 9

¶ Sexto q in ecclesia vel cimiterio nō dz vlla violentia fieri vel aliq̄s violent ēbi aut eius cōfinia frangi.vt in.c.sicut antiqtus.xvij.q.iij.nec ea q̄ in ea posita sunt p vim aut furtū auferri.alit sacrilegiū cōmittūr.c.q̄s q̄s inuētus.xvij.q.iij. Et sic peccāt mortalit.vt in.d.c.quisq̄s patet. 10

¶ Vtrū excōicatus cōfugiēs ad ecclesiā gaudeat 11

pfata immunitate: R. q sic. quia cū lex nō excipiat. nec nos.

12 ¶ Utrū seruus fugiēs ad ecclesiā possit violenter extrahi: R. q aut venit sine armis. s. vt dño se sbtrahat. ⁊ sic reddet dño. pstito tū pus iuramento de ipunitate. c. int alia. eo. ti. Aut venit cū armis. Et sic cōtinuo extrahit. l. si seruus. C. de his. q ad ec. cōfu. intelligē pmissa ipunitate.

13 ¶ Utrū iudeus cōfugiēs ad ecclesiā gaudeat isto pulegio: R. fm glo. in. l. j. C. de his q ad ec. cōfu. q nō. Et dicit Pa. in. c. int alia. e. ti. q ē verior q̄ opi. glo. d. c. int. q: lex pdicta inducit psumptionē iur. ⁊ de iure ꝯ quā nō admittit pbatio. l. dis. vex. q cōfugit nō pter zelū fidei: ꝗ pter euasionē debitor vel criminū. Inno. tū est cū glo. pfati. c. int. Ego dicerē q si venit ad ecclesiā ⁊ petit baptismū q gaudebit: als nō. quia videt venisse vt effugeat nō causa fidei.

14 ¶ Utrū clerici et religiosi cōfugiētes gaudeāt ista īmunitate: R. Pa. in. d. c. int alia. q nō qn a platis suis nō possint extrahi ⁊ flagellari ⁊ hmōi. dūmodo nō faciant ex odio ꝗ causa discipline vide p eū diffuse si placet.

15 ¶ Utrū confugiens pter debitū gaudeat pulegio: R. Pa. in. d. c. int alia. q legiste in. l. pūti. C. de his q ad ec. confu. distinguūt. aut ē debitū pt tributū. s. debitū pncipi. Et sic extrahit. vt in aut. de mā. pn. §. publicor vo tributor. et ibi no. ī gl. Sed Pe. vt refert Ly. tenet q non extrahet. ꝗ ibi citabit. ⁊ si se defendet bene qdē: sin autē pcedet ad missionē in possessione bonor ⁊ ita intelligit dictam aut. ⁊ placet Pa. Si vo debitū est pt aliud tūc nō extrahet inuit? fm oēs. d. l. pūti. Sz in mō pcedēdi sunt opi. Mihi placz opi. Jaco. de rane. q dicit q dabit sibi securitas stādi ⁊ exeūdi ex ecclesiam p. xxx. dies infra q̄s respondebit aduocatus ad iudiciū ⁊ iudex si dabit sententiā ꝯ eū condēnabit q aut redeat ad ecclesiā aut pareat snie. ⁊ cum hac opi. transit Ly.

16 ¶ Utrū cōmittens maleficiū et vadens ad ecclesiam gaudeat isto pulegio: R. Pa. in. d. c. int alia q sic quo ad duo pncipalit. Primū vt non possit inde violent extrahi. Scōm vt nō possit amplius de illo dānari ad mortē vel ad aliā penā corporalē seu corporis afflictiuā. Pōt tū pecunialit dānari vel alia pena ex corp? ⁊ eogi ad pniam agendam ⁊ aliā satisfactionē: ita tū q violent nō exhat fm cōmuniorē opinionē. Et aduerte q lz egrediat de ecclesia. ex q semel cōfugit ad eā: nō pōt amplius de illo corporalit dānari ⁊ hoc dicit glo. in. c. reū. xvij. q. iiij. Et fuit sententia Hugo. vt firmat. ⁊ sequit Archi. ibidē.

17 ¶ Excipiunt ab ista immunitate dicta s. §. r. quatuor genera hominū. Primū latronū publicor q palam ⁊ publice furant. vt sunt pirate: vel illi qui publice stant in stratis vt dephēdent oēs trāseuntes. Scōm est nocturnum depopulator agror. ⁊ differt istud genus a primo fm Inno. q: istud in nocte segetes destruit. dū ibi se abscondit vel iacet vel q: vltra homicidia ⁊ depdationes q̄s faciūt in strata publica cōburunt agros illor q eis nō seruiunt vel sunt cōtrarij. Cōueniūt tū ista duo genera: q: quodlibet depdatur in stratis. Tertiū genus est illor q aliqd maleficiū enorme cōmittunt in vna ecclesia vt defendant ab alia. Secus si cōmitterēt ex ecclesiā vel cimiterū sub spe vt defenderet ab ea. q: gaudēt. vt in. c. fi. eo. ti. Et licet loqt de homicidio vel mutilatōe: tū etiā hz locū in alijs delictis grauib. fm Pa. ibidē pter idēptitatē rationis. Secus esset in nō enormib. Sed qd si cōmisit maleficiū in ecclesia. ꝗ nō sub spe vt defendatur ab ecclesia. Pa. in. d. c. fi. vult vt non defendat alij contra. et magis placet per. d. c. fi. Quartū genus fm Pe. de ancha. est raptor virginū homicidarum et adulteror p autē. de mā. pn. §. Ad si delinquentes. Sed cōmuniter tenet et verius q est correcta illa autē. p ius canonicū. ⁊ q gaudēt hac immunitate

18 ¶ Utrū cōfugientes ad ecclesiā tpe belli sint capiendi: R. q nō. si ipas nō incastellauerūt aut inde pugnauerūt. ar. c. fi. eo. ti. nec res eor ibi reposite. nisi essent ad pugnandū. vt in. c. sicut antiquitus. xvij. q. iiij.

19 ¶ Utrum detentus sub iuramento redeundi dimissus cōfugiens ad ecclesiam sit educendus: R. Jo. an. in addi. ad Spe. ti. de iureiur. q si iniuste detinebatur non redibit. maxime si īminet periculū mortis vel mutilationis. ꝗ petet absolutionē a iuramento. Secus si iuste detinebat. q: tunc cōpellendus est redire vt voluit Bar. in. l. relegati. ff. de penis. Non tū debet pati ecclesia vt inuit? abstrahat: nisi pstita cautione de impunitate mortis vel truncationis.

20 ¶ Utruz violenter abstrahens aliquē de ecclesia nisi in casu pmisso teneat illuz restituere: R. Pa. in. d. c. inter alia. cū Bar. in. l. psenti. C. de his qui ad ec. confu. q de iure pōt peti se restitui: cū de facto sit pnatus. Concor. Oldra. psilio. liij. ⁊ ecclesia pōt agere cum sit spoliata libertate. vt in. c. miror. xvij. q. iiij. Et ideo non liberantur nisi restituant etiam si dominus pstaret iuramentum vel cautionem de seruo extracto. Et facit ad questionē. An captus in territorio alieno possit peti. et q sic. per dictū capitulū miror. et firmat Bar. in. l. si cui. ff. de accusa.

21 ¶ Qua pena punit de iure ciuili q tales violenter exhibit cōstringit aut requit aut vestes vel victū negat: R. qd crimen lese maiestatis incurrit ⁊ vltimo supplicio feriendus dicta. l. psenti. De iure canonico debet excōmunicari et condēnari pecunialiter et imponi sibi publica penitentia: nec restitui communioni: nisi restituat quez violenter extraxit. vt in. d. c. miror. iuncto. c. si quis pnmax. ⁊ c. quisq̄s et qd ibi no. xvij. q. iiij. Et sic patet q peccant mortaliter tales. Et no. q nedum in ecclesia vel cimiterio habet istud pnuilegiū. sed etiā per. xl. passus. si est ecclesia maior. s. matrix. vel per. xxx. si est minor vt capella. xvij. questio. iiij. sicut antiquitus. c. frater. c. miror. Capelle tamē que sunt intra ambituz muror ciuitatis vel castri seu villar cōponuntur in. xxx. passuum obseruatione fm Hostien. xvij. questio. iiij. quisquis. Et no. fm Isido. q passus

est mensura quinq; pedum. pes vo. xxv. digitoz; vide glo. in. d. c. sicut antiqtus. vbi hoc dicit. Limita istud spacium qui vadit ad requisita nature. Secus si iret vt accederet ad alias domos. vt in c. diffinuit. xvij. q. iiij. quia possent tuc capi infra dictu spaciu.

22 ¶ Quis faciet expensas cofugieti ad ecclesiā? R. Pa. in. d. c. int alia. q ipe si hz de suo vel laborabit si pot vt viuat. q si no pot vel no habet de suo. ecclesia sibi ꝓuidebit fm Archi. post Hugo. in. c. diffinuit. xvij. q. iiij.

23 ¶ Utru existens in ecclesia et vulnerans existentem ei violet imunitate? R. Pa. in. c. fi. eo. ti. q sic quia delictu fuit ibi principiatu et habebit locum. c. fi. eo. ti.

24 ¶ Utru mandans fieri delictu existens in ecclesia violet immunitate? R. Bar. in. l. si vt ꝓponit. ff. de fideius. et latius per eu in. l. non solum. §. si mādato. ff. de iniur. tex. in clemē. pastoralis. in v. deciperet igit. de senten. ⁊ re. iudi. vbi innuit q citatio facta extra territoriu ciuitatis no valet. Ergo videtur q debeamus attendere locum vbi mandatum exequit. non vbi mandat. Sed ego dico q etiā attribuet factum in loco vbi mandat: qui exequens exequit necessitate iuris. Ad qd facit qd. j. dicā mandatu. §. j.

25 ¶ Utru ecclesia no consecrata gaudeat pfata immunitate? R. fuerunt opiniones. sed mihi placet opinio glo. Hostie. quā sequit Pa. in. c. ecclesia. eo q sic. et ibi videtur tex. etiā mouet se. quia palatium episcopi gaudet hac immunitate. vt. xvij. q. iiij. c. id constituimus. Ergo multofortius ecclesia Item facit quia omnia priuilegia cōcessa ecclesijs extendunt ad hospitalia in. l. omnia priuilegia. C. de epi. et cle. Item q de primo faciendu est habetur p iam facto. vt. l. non tui. in prin. ff. de excusatu. ⁊ in. l. penul. ff. de testa. milit. Hanc tenet Lar. in. d. c. ecclesia. et Jo. de ligna. post Laur. in cle. j. de pe. ⁊ re. Intellige si auctoritate epi vel pape edificata est.

26 ¶ Utru hospitale et priuata oratoria similit gaudeant? R. Hos. q sic si auctoritate epi sunt fundata. Et facit q ipse no. in. c. fi. de ecc. hedi. ⁊ tz Lau. in. d. cle. j. ⁊ placet Pa. in. d. c. ecclesia. p. d. l. omnia als no.

27 ¶ Utru ecclesia interdicta similiter gaudeat? R. Hos. ⁊ Vin. q sic. ar. pfati. c. ecclesia. ⁊ sequuntur comuniter doc.

28 ¶ Utru cofugiens ad corpus xpi similit sit defensandus? R. Ho. q sic. licet hoc in iure no expmatur. qa vbi maior est ro. ⁊ ibi maius ius et mulier tangēs fimbriā xpi saluata est Math. ix.

29 ¶ Septimo ecclesia habet immunitate q eius rustici non possunt eius rura deserere. ⁊ als se transferre. vt in. c. iij. eo. intellige fm glo. ibidem de illis qui glebe sunt astricti. et qui sint. Vide supra Colonus.

30 ¶ Octauo quilibet potest regulariter rem suā ecclesie relinquere. l. generali. et. l. iubemus. C. de sa. san. ec. ⁊ etiā donare int viuos sine insinuatione in infinitu. l. illo ibide. ⁊ i aut. de u alie. re. ec. §. si minus. q uis glo. in. d. §. teneat ꝓtu. ⁊ pmu verius. vt s. donatio. §. xx.

31 ¶ Mono transfert dominiu rei in ecclesias solo pacto. i. sola nuda pmissione. l. vt si int diuinu. C. de sa. san. ec. in glo. et hac sequit Albi. ibidem. Et ide est fm Rodo. qd dat aliqd ecclesiastice psone intuitu ecclesie. In emptione tu requirit solutio pcij vel fides de pcio alit dominiu no acquiret fm glo. pdictam.

32 ¶ Decimo quicqd fuerit emptu de pecunia ecclesie reuerti dz ad ea. xij. q. iij. c. j. ij. q. v. fixu. Et hoc siue sit emptu noie ecclesie vel no. de pecu. cle. c. j. ⁊ c. inquirendu.

33 ¶ Vndecimo q no tenet ad munera mere psonalia. Et dicunt munera mere psonalia q animi prouisione et corporali labore sine aliquo gerentis detrimēto ꝓpetrant. vt in. l. fi. in prin. ff. de mu. et ho. Quoz munerz mere psonaliu quedā sunt sordida vt cloache mundande. calces coquende. arene fodiende. fossati vel stabuli mundandi ⁊ hmōi de quibus in. l. maximaz. C. de excusa. mu. Et ad hec no tenent ecclesie nec eaz mancipia. aut clerici vel eoru vxores aut familie ⁊ coloni. vt. xvj. q. j. c. generaliter. §. nouaz. et. §. placet. ij. C. de epi. et cle. l. ij. et. l. neminē. C. de sa. san. ec. que vult q in aduentu pncipis teneant: no valet quo ad clericos ecclesias atq; seruos q sunt dominio ecclesiaz subiecti: quia iure diuino sunt exempti. vt in. c. si ipator. xcvj. di. ⁊ no. Inno. in. c. ij. de maio. ⁊ obe. Facit. l. rescripto. ⁊ qd ibi no. Bar. ff. de mu. ⁊ ho. Et hoc intelligo de familia ꝓpetua ecclesiaz ⁊ eaz seruis. ⁊ bene valet quo ad colonos liberos q seruiunt p mercede: cuz sint sub impatore: iuxta no. in. c. iudicatu. lxxxix. di. et ab ipso a multis exēpti. vt in. l. j. et. ij. C. de epi. et cle. Et ideo potuit eoru immunitate limitare. vt in simili no. glo. in. c. cum fm leges. de here. li. vj. Nam tales tenent ad gabellas et alia onera de pte eis cōtingente fm Feo. consilio. xij. Sunt et quedā alia munera psonalia que no sunt sordida. ⁊ habent annexu honorem: vt sunt officia secularia. et sic non tenent clerici. p c. sacerdotibus. et. c. ⁊ nec ꝓcurationes. ne cle. vel mo. vnde in. l. placet. C. de epi. et cle. dicit. Placet nostre clementie vt clericis nihil cōmune cuz publicis actionib vel ad curiam pinentibus cuius corpori no sunt annexi habeāt. hec ibi. Ex quo patet q non sunt de vniuersitate nec in eam vocem possunt habere. vt tenet Inno. in. c. dilectus ꝓpe finē. de exce. p. Sunt etiā quedā alia munera psonalia que no habet nec honorē nec vituperiu annexum. vt legatio tutela vel cura ⁊ hmōi licet eiu ab istis sint exempti. vt in. l. generaliter. C. de epi. ⁊ cle. posita in. c. generaliter. xvj q j. tamē ⁊ fm glo. iuncto tex. in. c. peruenit. lxxxvj. di. possunt si volunt legitima tutelam clerici accipere no datiuam aut testamentariaz. sed episcopi et monachi non. lxxxviij. dist. episcopus. et. xvj. q. j. monachi. Tutelam autē miserabilium personaz omnes clerici et monachi possunt suscipere. quia officiu piu est. vt in. d. c. peuenit. Et in omnib pdictis muneribo personalibus quo ad ecclesias et clericos habent

locum p̃dicta tã in ordinarijs q̃ eꝝordinarijs muneribus seu indictis vel supindictis. vt in.l.placet C.de sacro.sanc.eccle. ⁊ autẽ. itẽ nulla cõmunitas. C.de epi. ⁊ cle.et.c.q̃ q̃.de censi.li.vj. Et q̃ dicant ordinaria vel extraordinaria. indicta vel supindicta. vide.j.munus.

34 ¶ Vtrũ clerici teneant custodire ciuitatẽ seu opidum? R. Pa.in.c.puenit.eo.ti.q̃ nõ nisi maxima necessitas subesset. vt notat glo.xvj.q.j.§.placet. que quidẽ per laicũ nõ debet discerni.fm Hosti. in summa. ꝫ per episcopũ ⁊ per eũ compellant. vt in.c.ecclesia sancte Marie.de consti.puta quia aliter nõ potest defendi sine eis. Nam tunc tenẽtur ar.l.nullus penitus. C.de cursu.pu. ⁊ in.d.c.puenit. Nam quilibet debet suam patriã defendere. Facit tex.in.c.penul.de homici. Vbi tempore inuasionis possunt clerici vna cuꝫ laicis arma sumere et pugnare nec sunt irregulares licet multi sint occisi: dumodo ꝓprijs manibꝫ nullũ occiderint q̃uis vulnerauerint.

35 ¶ Vtrũ teneant ire ad bellũ vbi volunt alios impugnare? R. Pa.in.d.c.puenit.q̃ nõ. etiã si ageretur de recuperatione terre sancte: quia clericat? reddit eos inhabiles ad pugnandũ etiã cũ saracenis vt ꝓbat in.c.ex multa.in.§.fi.de voto.

36 ¶ Duodecimo ecclesia nõ tenet ad munera patrimonialia seu realia. Et dicunt patrimonioꝝ munera q̃ sumptibꝫ p̃rimonij ⁊ dãnis administrantis expediunt. vt in.l.fi.§.patrimonioꝝ.ff.de mu.et ho. Et hec munera sunt duplicia. Quedam sunt mere patrimonialia. Et hec tripliciter indicuntur Primo rei de eo qd̃ fiendũ est de ipsa re. vt q̃ nauis ecclesie vel equus vel currus vadat ad seruitium reipublice. Secũdo imponunt sup eo quod percipitur ex ipsa: vt.s.detur certa pars fructuũ ⁊ de istꝫ hẽs in.d.§.p̃rimonioꝝ. Tercio imponũt ipsi rei de eo qd̃ nõ percipit ex ipsa re. nec est in ipa re. vt p̃stare certã q̃ntitatẽ pecunie ãnuatim. de quo habes in.l.hactenus.§.j.ff.de vsufru. ⁊ in.c.j.de cẽsi. An autẽ ecclesia teneat ad ista? R. fm Pa.in.c.fi. de vi.et ho.cleri.q̃ si tales res quibꝫ imponuntur talia munera habebant onus tale perpetuꝫ annexum et inuariabile ac certũ: siue ex dispositione publica. pura p̃ncipis: siue ex dispositione priuata vt.c.quanto.de censi. ⁊ anteq̃ venirent ad ecclesiã sicut patet exẽplũ de tributo. vt in.l.imperatores. ff.de publi.et in.c.j.in fi.de censi. vbi innuitur q̃ quelibet possessio ab antiquo est onerata onere soluendi tributa: ⁊ sic ecclesia de talibꝫ rebus tenetur quia res transit cũ onere suo. de deci. pastoralis.et de pig.ex literis. Fateor tñ q̃ italia tanq̃ p̃nceps p̃uinciarũ non obligatur hodie ad talia tributa. vt no.in.l.j.ff.de censi. Si vo nõ erant onerate tali onere certo ⁊ inuariabili q̃ pueneruntad ecclesiam: sic non tenetur ecclesia q̃uis essent onerate onere incerto ⁊ variabili. vt sunt iste descriptiones que fiunt hodie: quia extimant bona cuiuscunq̃ vt soluat plus vel minus fm impositionẽ collecte Et hanc opinionem tenet Inno.in.c.nõ minus. eo.ti. Et recitat Pa.ibidẽ Jo.de ligna.in cle. presenti.de censi.et Jo.an.post archi.in.c.j.eo.ti.lib. vj.et placet.licet aliq̃ teneant q̃ si possessiones p̃ius erant asscripte vt tñ soluatur ꝓ solido vel libra q̃ tunc teneat ecclesia: ꝫ prima tutior. licet ista nõ sit condẽnanda. Sunt tamẽ aliqua onera que ratione naturali succũbunt ipsis rebus. vt reficere ante domũ viã ⁊ sic ecclesia tenet. vt no. Bar. in l.ad instructiones. C.de sacro.san.ec. Itẽ in purgatione putei necessarij tote vicinie ĩ qua est ecclesia. vt no. Spe.ti.de censi. Itẽ soluere ad portã vel pontẽ ꝓ plaustro ꝓ ipsius pontis vel porte cõseruatione. quia destruunt viam. vt no.in.d.l.ad instructiones. ⁊ no. Bar. de pace cõstan. Et idez de simlibꝫ. Mansus vo ecclesie q̃ est dos ecclesie fm cõmunẽ opinionẽ doc. debet esse liber ab omni munere anteq̃ consecret. vt in.c.j.de censi. et debet eẽ tanta quãtitas terre ex qua vnus rusticus cũ sua familia viuere possit. vt dicit glo.xxiij.q.viij. fm canonicam. Sunt et quedã munera patrimonialia mixta. Et dicunt mixta quia habẽt onus cum sumptu.ff.de mu.et ho.l.fi.§.mixta. participant eiũ de onere p̃sonali quatenus habent onus annexum ⁊ cũ patrimoniali q̃tenus sunt cũ sumptu et hec dupliciter indicunt. Primo persone habito respectu ad rẽ seu bona patrimonij. ⁊ hoc differt a tercio modo imponẽdi onera in rebꝫ mere patrimonialibus. quia ibi quelibet res tenet ꝓ munere qd̃ eam respicit ⁊ nõ vltra. d.l.imperatores. hic vo est persona obligata. ⁊ p̃ consequẽs omnes res patrimonij.l.aufert.§.fiscus.ff.de iure fisci.et ad ista non tenet ecclesia nec etiã laici nõ subditi. licet habeant patrimoniũ in loco.l.rescripto.§.fi. ⁊ ibi per Bar.ff.de mu. ⁊ ho. nisi aliud habeat consuetudo quo ad laicos. vt no. Bar.in.l.vna.C.de capitatione ciuiũ. nõ quo ad ecclesiã. quia consuetudo nõ valet. autẽ. cassa. C.de sa.san.ec.iuncta aut. Itẽ nulla cõmunitas. C.de epi. ⁊ cle. Et isto modo potest intelligi tex.c.nõ minus.eo.ti.et.c.fi.de vi. ⁊ ho.cleri. ⁊ c.q̃ q̃.de censi.li.vj. Secundo mõ imponunt p̃sone nulla facta mentione. de re. ⁊ sic dicit capitõ quia imponit per capita nõ habito respectu ad bona p̃rimonij. vt.d.l.vna. ⁊ ad ista silr nõ tenet ecclesia nec clerici. quia non sunt subditi imperatori. d.c.q̃ q̃. immo nec laici ciuiles sed tñ rustici. vt in.d.l.vna.no. Bar. ⁊ hec oia ꝓcedunt regulariter.

¶ Sed dubitat de concernentibꝫ pietatem vt instructio pontiũ ⁊ viariũ? R. Inno. dicit q̃ ecclesia tenet p.d.l.ad instructionẽ. et p.c.ij.eo.ti. similiter in edificatione muroꝝ ciuitatis vel ville. Simlit glo.in.d.c.nõ minus. Idẽ Vincẽ.et Hosti. ⁊ d. Lar.et Phili.et Pe.de anch.et Albri.i.d.l.ad instructionẽ. Addens q̃ idẽ putat de fontibꝫ ⁊ puteo cõi.ar.ff.ne quid in lo.pu.l.ij.§.viaruꝫ. ⁊ dicit huius opinionis esse Dy.et Old. Sed in contrarium est cõmunis opinio canonistaruꝫ in.c.fi. de vi.et ho.de.et in cle.p̃senti.de censi.et p Jo.de lig. et p Bar.in.l.rescripto.ff.de mu. ⁊ ho. ⁊ d.l. placet. ⁊ glo.xvj.q.j.§.nouarũ. Jo.an.et Pa. in.d.c. nõ minus.p multa motiua. Et ideo dic q̃.d.l. ad instructionẽ.et similes nõ valent. quia licet.c.j.cũ similibus.de no.ope.nun.dicant standũ legibus 37

exquo in canonibus nõ reperiť cõtrarium tñ hoc nõ est verum qñ lex imperialis est damnosa ecclesijs seu ecclesiasticis psonis: qz tũc nõ tenet nisi specifice approbeť ab ecclesia. vt est cõis opinio doct. in.c.fi.de solu.z in.c.ecclesia sancte Marie.de consti.z.c.fi.de re.ec.nõ alie.z.x.di.si in adiutoriũ. Distinguo tñ sic fm Pa.in.d.c.nõ minus.q̃ aut necessitas vel pietas imminens concernit vtilitatem ecclesiarum a remotis p quandam consequentiam et tunc est rex.aptus in.d.c.nõ minus.q̃ nõ tenentur nisi sponte velint approbante epo cum clero z prius consulto romano pontifice p.c.aduersus.e.ti. Aduerte tñ q̃ si tanta esset necessitas vel pietas q̃ non posset sine scãdalo z piculo haberi prius romani pontificis recursus q̃ tunc sufficeret deliberatio cleri cũ epo. Facit.c.fi.de eccl.edi.z qõ ibi no. Aut necessitas vel pietas cõcernit de directo z principaliter vtilitatẽ ecclesiarũ z laicorum: vtputa.qz patria societas territorium ciuitatis incẽdit.de qua stat pdia in quo ecclesia multas possessiones habz et tunc ecclesia debet cõtribuere non tñ ad deliberationem solum ppli: sed oportet q̃ clerus et ppls principaliter cõueniant z deliberent.qz qõ oẽs tangit debet ab omnib approbari.in cle.j.z.ij.de censi.z.c.ad hoc.de offi.archi. Fateť tñ Pan.vbi s.in d.c.nõminus.q̃ si clerus nollet sine legitima causa cõsentire q̃ possent laici implorare auxiliũ superioris ecclesiastici vt cõpellat eos. vt in.c.nullus.de iure pa.in ar.z in hoc casu nõ habet locum dispositio.d.c.aduersus.de cõsultatione romani pontificis: qz hec impensa nõ fit ꝓpter publicã vtilitatem sed ꝓpter priuatam ecclesiarũ.z sic sumus extra casum pfati.c.aduersus. Facit cle.j.z.ij.de censi.

38 ¶ Terciodecimo habet immunitatẽ q̃ ecclesie vel clerici non tenenť ad gabellas q̃ hodie imponunť in vino z silibus fm Pa.in.d.c.nõ minus.in fi.p d.auť.item nulla cõitas.tenet Bald.in.d.l.placet C.de sa.san.ec.nisi gabella fuisset imposita p oneribus ad q̃ teneť ecclesia: qz tunc succedit loco onerum.vt volunt Butri.in.d.l.ad instructiones.

39 ¶ Vtrum ecclesia teneat ad gabellas si aliquid donať vel legať ei fm statuta quorundã: R.q̃ non. xxij.q.viij.§.Cuius.cũ duob sequentib. Idem si donať clerico.ar.c.fi.de vi.z ho.cler.z ibi Pa.z qõ no.in.c.sil'r.xvj.q.j.

40 ¶ Quid si clericus transferat res ecclesie ad aliũ locum negociatõis cã: R.Pa.in.d.c.fi.q̃ nõ põt erigi pedagium vel gabella: qz delictum clerici nõ pt nocere ecclesie.vide Fede.consi.cc.secus si sunt sue nõ ecclesie.

41 ¶ Vtrum clerici debeant soluere gabellã p vino vel frumento qõ vendunt ex pbenda sua habito: R.Bal.z Pe.z Ly.in.l.oĩs.C.de epi.z cle.q̃ nõ nec etiã ad portam. Idem Bart.in.d.l.placet.nec etiã fm Pa.in.d.c.fi.de patrimonio debet soluere gabellas vel pedagia.facit cle.pñti.de censi.z.c.q̃.eo.ti.li.vj.

42 ¶ Quid de gabella que poniť sup carnibus vino et hmõi.quã ecclesie soluunt indirecte cum emant carnes ab illis qui vendunt,ꝓpter talem gabellam R.fm Ricar.in quol.q̃ si consules ponunt talez gabellam ꝓpter abusum z excessum eorum.sic non licet.sed soluant de suo ꝓprio. Si vo ponunt,ꝓpter cõem vtilitatem tam clericorũ q̃ laicorum.sic licet eis. Si vo ꝓpter vtilitatem laicorũ principaliter.in directe vo clericorum z a remotis:puta qz ꝓsperitas ciuium redundat in vtilitatẽ ecclesie z psonarũ ecclesiasticarũ: tunc distinguo: aut faciũt aio extorquendi pecunias ab ecclesiasticis quas alio modo non pñt.z sic nõ licet. Aut nõ aio extorquendi ab ecclesiasticis hoc faciunt.qz etiã si nõ essent ecclesiastice psone q̃ emerent talem gabellã ponerent. tũc licet eis habita auctoritate dñi tpalis z habita moderatione ne ponať magis sup his q̃ sepius emũť a clericis: aut ab extraneis: aut a pauperibus q̃ ab alijs ciuibus.z sic clerici non pñt conqueri: cũ pñt alibi emere: licet non ita comode.hec ꝓbanť.ff.de no.oper.nun.

¶ Que pena collectantium ecclesias vel clericos: 43
R.fm Pa.in.c.aduersus.de immu.ec.do.Anto. in suis reportatõnib voluit q̃ postq̃ fuerint excõicati seu inciderunt excõicationem post monitionẽ p.c.nõ minus.siue tolerenť siue ignorenť: nõ tenent snie: aut statuta talũ ipso iure: siue sint edita p̃ ecclesiam: siue contra quãcunq; psonã etiã laicam. Alij volunt q̃ subito exquo cum effectu collectauerunt ipso iure sint nulle.z huius opi.viděť Pa. et mihi placet.qz ex verbis,pemij colligť mens disponentis: vt.l.fi.ff.de here.insti.z Bart.in.l.ambitiosa.ff.de decre.ab or.fa. Ex quib patet q̃.d.c. aduersus voluit aliquid addere ad ius antiquum qõ ptz in verbo addijcimus.ibidẽ. De alia auũt pena.vide s.Excõicatio.v.casu.xxviij.z Excõicatio vij.casu.v. Tenenť etiã vltra peccatũ mortale cõmissum ad restitutionẽ oĩm ablatorũ.xiij.q.vj.c. si res.cum silibus.

¶ Quartodecimo habet immunitatẽ q̃ nec ecclesia nec monasteria vel hospitalia tenenť ad lucrati 44
tam descriptionez: vt in.§.sancimus.xxiij.q.viij. Et no.q̃ lucrativa descriptio est quarta ps bonorum q̃ a curialib relinq̃ banť. quã fiscus vendicat exceptis relictis curialib z eorũ cõiunctis.de q̃ habes.C.qui z a quib quarta ps.l.j.z.ij.z.C.de impo.lucra.descrip.l.vnica.

¶ Quintodecimo q̃ laicorũ statuta nõ habent locum sup rebus ecclesie.c.fi.de re.ec.nõ alie.vide.j. 45
Statutum.§.vij. Predictum priuilegiũ. Limitãt quidam verum nisi papa approbaret tale statutũ. vt in glo.c.ecclesia sancte Marie.de consti.Quod verum credo fm Bal.ibidez.qñ expsse z nominatim approbať a papa. secus si generaliter approbaret statuta: qz nõ valerent contra ecclesiam p talem approbationem: cum sit contra libertatẽ ecclesiasticã et sic tene.z vide eundẽ Bal.in.c.j.p quos fiet innestitura.

¶ Sed quid de statutis laicorum impedientibus 46
quo quõ liberam facultatem donãdi ecclesijs. aut p aĩa: R.Pa.in.c.relatum.el.j.de testa.q̃ non valent.vt no.in.l.j.C.de sa.san.ec. Facit qõ no.Joh. an.in.d.c.fi.de immu.ec.li.vj.vbi dicit q̃ non obstante statuto quo quis phibeť donare forensibus seu nõ suppositis iurisdictioni q̃ poterit donari ec-

clesie. q; non pñt inferiores tollere pmilegiũ supio
ris. Et hanc opi. fouet apte Bal. in. l. generali. C.
de sa. san. ec. Et idem in aut. cassa. eo. ti. ponit aliaz
q. notabilem. Statuto caueť q testrñ insinueť per
heredes infra sex menses: aliter sit irritum ipso iu-
re. Clericus est heres ⁊ nõ insinuat nũquid sit nul
lum testrñ. Et rñdet q nõ: q; statutũ nõ astringit
clericum nec fortius ecclesiam qñ fuisset heres in-
stituta. Et ex his infert Pa. in. d. c. relatũ. q ꝗuis
statuto caueať q mulier nõ possit donare ecclesie
seu ad piam cãm seu testari ⁊ se obligare ecclesie vl'
ad pias causas sine pñtia duorum agnatorũ suorũ
tñ põt donare: testari: ⁊ se obligare ecclesie vel ad pi
am cãm sine hac solẽnitate: q; relicta vel donata ec
clesie vel ad pias causas debẽt determinari fm ca-
nones ⁊ nõ fm leges vel statuta q̃ sunt ps iuris ci-
uilis. l. oẽs ppli. ff. de iusti. ⁊ iure. Idẽ tenet. d. An-
to. in. d. c. relatum. ⁊ p Bart. in. l. j. C. de sum. tri.
Sed Bald. in. c. ecclesia sancte Marie. ⁊. c. que in
ecclesiarũ. de cõsti. tenet valere si disponat statutũ.
de re immobili. Sed cõtra eum est casus in. c. fi. de
re. ec. nõ ali. ⁊ ibi. immo ⁊ bene.

47 ¶ Vtrum laici possint statuere super mortuarijs
R. Jo. de imola. in. d. c. fi. q sic. quatenus disponit
in his que nõ applicanť ecclesie. Addit Pa. ibidez
aut cõcernunt diuinum cultũ vel refrigeriũ aĩe: q;
cum hec sint annexa iuri spñali nõ valeret: vt puta
q nõ denť nisi tot cerei vel nõ inuitenť nisi tot cle-
rici ⁊ hmõi. Igiť solum valet in concernentibꝫ põ-
pas mundanas que sunt potius consolatõnes vi
uorum: q̃ suffragia mortuorũ: nec ecclesia talia ap-
probat: vt in. c. q̃ preposterum. xiij. q. ij. Et sic trã-
seunt cõiter doc. in. d. c. fi. Et q; dicit Bald. in. l. j.
C. de lati. liber. tollen. p istum text. q equi ⁊ arma
ducti ad sepulturã militis. ⁊ cerei debẽt remanere
apud clericos vel fratres sepelientes quasi sequela
cadaueris. ar. l. medico. §. fi. ff. de au. ⁊ arg. le. ideo
nõ valeret statutũ laicorum.

48 ¶ Vtrum istud pmilegiũ. d. c. fi. de re. ec. nõ alie.
de quo s̃. j. §. xlv. extendať ad res patrimoniales
clericorũ? R. glo. in. c. ecclesia sancte Marie. de cõ-
sti. q sic. ⁊ in. c. fi. de vi. ⁊ ho. cle. ⁊ in. c. ex lrĩs. de pi-
gno. ⁊. xvj. q. j. in. c. sil'r. est etiã glo. singularz apud
legistas fm Fran. tigni. in. l. fi. §. patrimonio: nam
in verbo pontifex. ff. de mu. ⁊ ho. habes. l. decerni
mus. C. de epi. au. In contrariũ faciunt q̃ dico. j.
Prescriptio. §. xxxviij. Et credo verius.

49 ¶ Sextodecimo q nec etiã plati aut psone ecclesia
stice pñt ecclesijs nouos census ponere aut veteres
augere aut alio mõ grauare. vide hoc. s̃. Census.
§. j.

50 ¶ Vtrum archiepi aut epi possint aliquid exigere
ab ecclesijs vel a clericis? R. Pa. in. c. cum apl's. de
censi. q dum visitant pñt exigere obuentionẽ que
eis concedť in. d. cum apl's. aliud nõ. de q̃ vide. j.
Visitatio. §. iij. Tallias aut ⁊ exactõnes eis facere
nõ pñt. sed ad charitatiuã subuentionẽ pñt cõpel-
lere. si rõnabilis ⁊ manifesta sit cã: puta vult ire ro-
mam p cõi vtilitate vel necessitate ⁊ hmõi. ⁊ nullo
mõ põt pscribi istud subsidiũ charitatiuũ. Ab ora
torijs autẽ ⁊ alijs locis nõ religiosis etiã rõne visi-
tationis non pñt exigere ꝓcurationẽ. c. vlt. de cen
si. ⁊ ibi Pa.

¶ Vtrum rector ecclesie possit rem ecclesie pro sua 51
necessitate obligare: puta q; erat infirmus vel ege-
bat indumẽtis. vel p necessitate ecclie? R. Jo. an.
in. c. ex pñtium. de pigno. q sic. ⁊ successor tenebiť
et cum eo transeũt cõiter doct. Sed ego limito sic.
q aut ecclesia bñ habũdabat fructus ⁊ sic nõ tene
biť successor: q; fructus futuri tẽpis reseruanť suc-
cessori: vt de ipsis viuat p. c. pñti. §. porro. de offic.
ordi. li. vj. Aut fructus nõ sufficiebant ad necessitatẽ
et sic est vera opi. Jo. an. Distinguit etiam Pa. in
d. c. ex pñtium. ⁊ bene. q si ecclesia erat impotẽs a
principio qñ eam impetrauit. ⁊ sic sibi imputet nec
potest obligare nisi p sua vita sed teneť viuere de
industria aut fortius ex patrimonio: non aũt ven
dere vel obligare rem ecclesie. text. est no. cum glo.
xxj. q. j. c. j. Facit. c. clericus victum. xcj. dist. Si vo
est facta impotens postq̃ eam accepit etiam in isto
casu non põt eam obligare. sed debet agere contra
parochianos vt pstent sibi necessaria ex quo seruit
eis in diuinis ⁊ est cã licita subtrahendi parochia-
nis diuina. vide bonã glo. de conse. di. j. homo xpi
anus.

¶ Vtrum debeat fieri cõpensatio cum pditis ex 52
negligẽtia administratoris ecclesie cum acquisitis
ex eius diligentia? R. Pe. de ancha. in. c. cõsensus
de re. ec. nõ alie. q sic allegat. l. cum queriť. ff. de ad
mi. tu. ⁊. l. gayus. ⁊ ibi Bal. eũ sequiť. ff. de vsu. sed
ꝓtra eos facit qõ no. Pa. in. c. ex pñtiuz. de pigno.
Vbi tenet q si rector ecclesie potuit acq̃rere aliq̃d
ecclie ⁊ nõ fecit q teneť ipsi ecclie. ⁊ p hoc hẽs tex.
cum glo. xij. q. iij. c. fi. ad instar tutoris qui ad hoc
teneť. vt. in. l. quicquid. C. arbi. tute. ⁊ sic pz q etiã
teneť de leui culpa. vt pz in. d. l. quicquid. si non la
borat vt acquirat ecclesie ⁊ in. d. c. fi. Sed hoc non
intelligas q teneať laborare psonaliť vel ex doctri
na aut artificio vt acquirat: sed solũ cum sollicitu-
dine in rebus ecclesie ⁊ ex tali sollicitudine acquisi-
tum est ecclesie. ⁊ ideo non põt dari in recõ pensati
onem. sed. d. Pe. intelligit de acquisito p exercitiũ
corpale vel alio mõ in quo acquirit sibi: de q̃ habes
s̃. Clericus. xiij. de quo bñ põt recõpensare. ⁊ sic in
tellige. l. p ipm all'.

¶ Vtrum platus ecclesie possit de reby ecclesie da 53
re remunerandi cã? R. glo. in. d. c. consensus. q sic
Facit. c. si quos. ⁊. c. cum redemptor. xij. q. ij. Et di-
cit glo. in. d. c. si pater. §. j. ⁊ in. l. filiusfamil'. in prin.
ff. de dona. ⁊ tex. in. l. etiam. §. ex pterito. ff. de ma.
vindi. Facit. l. cum plures. ff. de admi. tu. ⁊ qõ no.
Bal. in. l. j. C. man. Vnde dicit idẽ Bald. in. l. iu
bemus. C. de sa. san. eccle. q ptextu bñficij colorati
nõ põt platus remunerare amicũ suum. ⁊ ideo ve
ra merita debent esse. Facit glo. in. d. c. si quos. ex q̃
aduerte q remuneratio nõ est restricta ad regulas
iuris. glos. est singularis in. l. aquilius regulus. ff.
de dona. ⁊ facit. d. §. j. Adeo q quilibz administra
tor donare põt remunerãdi cã. l. tutor fm dignita
tem. §. fi. ff. de admi. tu. ⁊ ex glo. c. epus qui manci
pium. xij. q. ij. sil' iunctis. Addit etiam. d. Anto. et
Pa. in. c. ceterũ. de dona. q etiã põt dare ex cã alia

puta vt eccia hēat amicos ꝑ sua defensiōe ⁊ hmōi Limitant tñ in isto casu ⁊ cā remunerandi verum dūmodo res q̄ donat sit mobilis ⁊ minima. vel de fructib q: nmmobilia ⁊ etiā mobilia magna nō pōt nisi cum debita solēnitate ⁊ causis. de quib s. Alienatio. §. ij. ⁊. iij. ⁊. iiij.

54 ¶ Decimoseptimo se extendit immunitas ecclesie ita ꝙ ecclesia si caret ꝓprio ꝑlato nō currit sibi ꝑscriptio licet ꝑlatus supior possit ꝑ ea agere fm Inn. in. c. olim. el. j. de restit. spo. tex. est in. c. j. de re. ec. nō alie. li. vj. licet Bar. in. l. ij. ff. de aqua plu. ar. dubitauerit.

55 ¶ Decimooctauo ꝙ res ecclesie nō pūt alienari sine certa solennitate. vide s. Alienatio.

56 ¶ Decimonono ꝙ vnam ecclesiā nemo pōt ledere quin videat oēs ledere: q: ꝓticulares ecclesie sunt membra vniuersalis ecclesie. ¶ Facit. c. loquit. xxiiij. q. j. sicut in sili dī qui tangit aurē totu boiem tetigisse dicat. c. vulgaris. de pe. di. j.

57 ¶ Vigesimo ꝙ de ꝑsonis ecclesiasticis nemo pōt iudicare nisi iudex ecclesiat. tus de fo. cōpe. ꝑ totū Et q̄ sint iste ꝑsone habes Excōicatio. vij. casu. v. §. vij.

58 ¶ Vigesimoprimo ꝙ de rebus ecclesiasticis ⁊ etiā patrimonialib clericorū aut de causis spūalib iudex secularis iudicare non pōt. Et de istis vide s. Excōicatio. vij. casu. v.

59 ¶ Vigesimoscdo ꝙ loca pia sunt sub iurisditione ecclesie. c. ad hec. de reli. do. ⁊ in cle. q: cōtingit. de reli. do. fm Pa. in. c. cum sit generale. de fo. cōpet. et ideo ledentes ea sunt sacrilegi censendi. d. c. cum sit generale. sed ledens in bonis clericorū sine violentia ꝑsone nō cōmittit sacrilegiū. licet sup ipsa sit iurisditio iudicis ecclesiastici. vt in. c. si clericus. de fo. compe.

60 Vigesimotercio ꝙ relicta in testō minus solēni facta ecclesijs ⁊ pijs locis valent. c. cum esses. c. relatū c. indicante. de testa. de quo. j. Legatum. j. ⁊. ij.

61 ¶ Vigesimoquarto ꝙ ecclesia vel eius possessiōes nō pūt ꝑ alienis debitis obligari ⁊ obligans est suspensus ab administratione tpalium ⁊ spūalium. de solu. c. ij. q̄ tñ suspensio pōt ꝑ eēm relaxari: consulto indēnitati ecclesie primo. c. ex pte. el. j. de versi. nō comp̄hendit tñ hec suspensio eēos. c. q: piculosum. de sen. ex. li. vj.

62 ¶ Vigesimoquinto ꝙ excōicant vsurpātes regalia. custodiam ⁊ hmōi. de quib s. Excōicatio. vij. casu. xv.

63 ¶ Vigesimosexto ꝙ clericus qui ecclesiā ex collatione laici tenet. si nō resignauerit suspendendus est ab officio ⁊ bēficio laicus excōicandus. de iure pa. c. ꝓterea. ⁊. c. relatū. iuncto. c. si aūt vobis. xj. q. iij. ⁊ c. cum nō ab hoīe. de iudi.

64 ¶ Vigesimoseptimo ꝙ in choro non debent laici cum clericis stare. de vi. ⁊ ho. cle. c. j. de conse. di. ij. sacerdotum.

65 ¶ Vigesimooctauo ꝙ ecclesia ⁊ ecclesiastica ornamenta nō debēt in vsum secularū cōuerti. de conse. di. j. ligna. ⁊ quinq̄. c. se. de re. do. c. ad hec.

66 ¶ Vigesimonono ꝙ ludi theatrales cum laruis ⁊ silibus inhonestis nō pūt fieri in ecclesia. c. cum decorem. de vita ⁊ ho. cler. secus de honestis qui ducunt ad deuotionem. ar. de conse. di. ij. semel. ⁊ di. iiij. queris quasi. in fi.

¶ Qua pena puniunt violantes ecclesiasticā immunitatē: R. ꝙ diuersa fm ꝙ diuersimode violat 67
Nam si qui violāt quo ad primū puniunt nullitate sue. vt dixi s. Si cōtra secōm erit solum mortale peccatū. Si contra tertiū. nec mortale peccatū est. ꝓpter contrariā consuetudinē. Si contra quartu vltra mortale nō adiuuant ab ecclesia. Si contra quintū videt mortale. Si contra sextum peccant mortaliter ⁊ alia pena de qua dixi. Si contra septimum cōpellunt. Si contra octauū credo teneant ad restitutionez de damno dato vltra mortale qd cōmittit. Idem dic si contra. ix. x. xj. xij. ⁊. xiij. ⁊ puniunt pena. vt ibi dixi. Si contra decimū quartu idem dic. Sil̄r si contra. xv. dicit Albu. j. aut. cassa L. de sa. san. cc. ꝙ facientes statuta cōtra libertatē ecclesiasticā puniunt pena priuationis iurisditōis ⁊ mille marcarum. Rectores: statutarij: scriptores iudicantes fm talia statuta sunt ipso iure infames et eorum sue nulle ⁊ alij actus legitimi nihil valēt vt patet in corpe. vñ hec aut. sumit in originali qd multi habent post librum feudorū ⁊ est constitutō Federici iunioris. et etiam sunt excōicati: vt s. Excōicatio. vij. casu. xij. Si contra. xvj. ibi dixi. Si cōtra. xvij. xviij. ⁊. xix. peccant mortaliter. Sil̄r si contra. xx. xxj. ⁊. xxij. Si cōtra. xxiij. vltra mortale tenētur ad restitutōez. Si contra. xxiiij. xxv. ⁊. xxvj. pz ibi. Si cōtra. xxvij. male faciunt. Si cōmittunt cōtra. xxviij. est nullitas alienatōis ⁊ peccant mortaliter. Sil̄r si contra. xxix. mortale peccatum est.

Impedimentum vide. j. Matrimonium. iij.

Imperium merum est habere gladij potestatē ad animaduertendu in facinorosos hoīes qd ⁊ ptās appellat. Mixtum vo imperium in danda possessione cōsistit. vt in. l. imperiū ff. de iurisdi. om. iu. ⁊ vide ibi glo.

Impossibile dī aliqd illud qd non comode possumus facere ⁊ sic sumit in. c. cathenēsis ecclesie. lxj. di. ff. de ver. sig. l. nepos ꝓculo. Impossibile dī ꝙ nō est honestū vt de condi. insti. l. filius. Impossibile dī ꝙ nō iuste pōt fieri. xxiij. q. ij. sane. el. j. ⁊ est in arg. ꝙ illud possumus qd de iure possumus.

Impubes dicitur masculus do nec cōpleuerit. xiiij. annum. Femina autē. xij. q: in ista etate hoīes incipiūt pubescere. l. fi. L. qui tutor vel cura. et insti. qui mo. fi. tu. in pin. Et hoc verū quo ad tutelam. sed quo ad matrimonium contrahendū tamdiu ē impubes masculus vel femina ꝓdiu nō est potēs ad generandū: vt in. c. impuberes. de despon. impu. in tex. ⁊ in glo.

¶ Impubes vel furiosus capitalē fraudē. i. penaz ꝓpter quā capite puniēdus ē ꝑmittere nō pōt. ff. de edi. edic. l. cum aūt. §. j. Facit. L. de fal. mo. l. j. in fi.

2 ¶ Impuberes torqueri nō debent terreri tū solēt et habena vel ferula cedi. ff. ad senatus cōsul. silenianum. l. j. §. impubere aūt.

Incantatio vide. Sortilegium Supstitio. ⁊ s. Diuinatio.

Incarceratio vide s. Carcer.

Incendiarius quis dicat ꝓprie: R. Mo. et Goff. q̄ ille qui ciuitatē: castrū: domū segetē ⁊ silua aliena incendit malo studio vt odio vel vindicta vel aīo iniuriādi: vt in. c. pessimam. xxiij. q. viij. xij. q. j. c. cum deuotissimā. de iur. si quis domū. Secus si incēderet ex negligētia vel casu vel iusto bello. q̄ talis nō ꝓprie dī incēdiarius. Itē incendiarius ꝓprie dī qui malo studio ignem fecit apponi: aut consiliū dederit aut auxiliū scienter: vt in. d. c. pessimā.

1 ¶ Vtrum tales incēdiarij ꝓprie sint excōicati ipso iure: R. vt s. Excōicatio. v. casu. v.

2 ¶ Qua pena puniunt incēdiarij: R. q̄ de iure ciuili. dicit tex. in. l. qui edes. ff. de incendi. Qui edes aceruūue frumēti iuxta domū positū cōbuserit. cōuictus verberatus igni necari iubet. si mō sciens prudēsq̄ id cōmiserit. Si vo casu. i. negligētia aut noxā sartire iubet: aut si minus idoneus sit leuius castigat. hec ibi. Ex quo pz illud. Qui nō pōt solue re in ere luat in corpe. ff. de iuris. om. iu. l. si quid id. §. in seruos. ⁊ ff. de in ius vo. l. fi. ⁊ ff. de penis. l. j. in fi. Quo vo ad ius canonicū vltra mortale si scientēr ⁊ voluntarie fecit vel ex lata culpa. teneť ad restitutōz totī⁹ dāni dati. c. si egressus. cū. c. se. de iniur. et ibi cōiter doc. ¶ facit. l. si fortuitu. ff. de incēdi. Si vo fuit in leui vel leuissima culpa sic silr teneť ad restitutionē. si mō tenebat de leui vl leuissima culpa nō credo tū peccauerit mortaliter. Si autem nihil omisit de cōtingentib⁹ non teneť. Nū aūt quis teneat de leui vel leuissima culpa habes s. Culpa. §. iiij. ⁊ v. Et aduerte q̄ tales incendiarij culpabiles nō solum teneńť de damno incendij. sed etiā dz rebus pditis ꝓ incendio. ar. c. fi. de iniur.

3 ¶ Vtrum rapiēs res illorū qui patiunť incendiū teneanť ad restitutionē: R. q̄ sic. c. si quis domū. de iniur. nisi haberenť ꝓ derelictis. puta q̄ ignis tūc inualuit q̄ nullus sine piculo vite pōt eis succedere ⁊ dūs dimittebat eas ꝓ derelictis. tūc si quis eas capet nō tenereť restituere de necessitate. ar. l. si quis merce. ff. ꝓ derelicto.

4 ¶ Vtrum destruēs domū vicini timore incendij ne sua cōburat teneat ad restitutionē: R. Dir. tit. de incēdiarijs. q̄ nō si erat iustus metus: puta. q̄ iam ignis puenerat ad domū vicini. vl pbabiliter dubitat. q̄ tp̄us erat ventosum ⁊ hmōi. l. iij. §. qd̄ ait p̄tor. ff. de incen. rui. ⁊ nau. Nū dicit text. in. l. si alius fecerit. §. est ⁊ alia exceptio. ff. qd̄ vi aut clam Nullā iniuriā aut damnū dare videť eque pitur⁹ ediby. facit. l. si q̄s fumo. §. qd̄ dī. ff. ad. l. aquil. Si aūt nō fuit iustus met⁹. tūc teneť ad simplū dānū fm Mo. Addit tū Mos. q̄ si a vicinitate domus alicuius est dirupta iusto metu incendij. q̄ iudex ex officio ⁊ summa equitate dz facere q̄ vicini ei satisfaciant quilibet ꝓ pte sua. ar. l. j. §. equissimū. ff. ad. l. ro. de iactu. ⁊. l. interdū. ff. qui po. in pig. ba.

Incertorum restitutō. vide. j. Restitutio. ij. §. xj. ⁊ se.

Incestus est consanguineorū vel affiniū abusus. Vnde incestuosi dicunť qui cōsanguineis vel affinib⁹ abutunť. xxxvj. q. j. §. cum ergo

¶ Vtrum incestus sit grauius adulterio. R. q̄ sic xxxij. q. vij. §. sunt eni. ⁊ c. se. vincit tū a pctō cōtra naturā: vt in. d. c. qd̄ incipit. Adulterij malū. 1

¶ Vtrum accedēs ad monialē cōmittat incestum R. q̄ sic. xxvij. q. j. virginib⁹: q̄ sponsa dei. est qui ē pater noster. xij. q. ij. qui abstulerit. nec solum incestum. sed ⁊ adulteriū. q̄ sponsam alterius corumpit ⁊ etiā sacrilegiū: vt in. d. c. virginib⁹. sed tū non sunt tria peccata sed vnū solū fm Hugo. lz sortiat diuersa noīa. 2

¶ Vtrum incestuosus possit cōtrahere matrimonium: R. Pa. in. c. j. de eo qui cogno. cōsang. vxoris sue. q̄ nō. sed nec etiā exigere pt debitū a ꝓria vxore quā prius habuit aūq̄ incestū cōmisit. xxvij q. ij. qui dormierit. nisi dispenseť cum eo. ⁊ si exigit peccat mortaliter fm Vin. q̄ facit contra p̄ceptū canonis. ar. c. ij. de ma. ⁊ obe. sed tu teue: vt. j. Matrimoniū. iij. Impedimento. ix. in prin. 3

¶ Sed quid si cōtrahit de facto: R. Pa. in. c. trās misse. de eo. qui cogno. cōsang. vxoris sue. q̄ tenet matrimoniū ⁊ reddere teneť debitū. exigere autē nō poterit sine peccato mortali nisi dispenseť cum eo. Pan. tū in. c. lfris. de p̄sumptionib⁹. videť velle q̄ ista pena. s. q̄ nō possit contrabere vel exigere incestuosus solum locum habeat qū constat de incestu qualitercūq̄. ar. d. c. lfris. ⁊ placet mihi. 4

¶ Quis poterit dispensare vt talis contrahat vel post cōtractū exigat: R. Pa. in. d. c. j. q̄ si incestus est vere cōmissus: vt puta. q̄ cognouit consanguineam vxoris sue. cum qua iam consumauit matrimonium vel cum consanguineis ꝓprijs. quod est vere incestus vt in. d. §. cum ergo. tunc episcopus nō poterit dispēsare nisi ex cā: puta rōe inuētutis ⁊ huiusmodi. quo casu bene poterit. c. si duo. xxxv. q. vj. Idem tenet ⁊ dicit cōmuniter tenere doctores in. c. transmisse. de eo qui cogno. consang. vt etiam exigere possit. Si vo incestus non est vere cōmissus. vt puta. quia cognouit consanguineam sponse nondum cognite. sic episcopus poterit dispensare etiam sine causa vt contrahat. non tamen cum sponsa illa de futuro. si cōmixtus est in vase ⁊ ibi cōsumauit cum eius consanguinea. sed cum alia que sibi non sit affinis poterit etiam sine dispēsatione: vt est glo. in. c. quidam. xxvij. q. ij. cum tex. Quidā p̄dicta intelligunt de eo solum qui commisit incestum cum consanguinea vxoris sue. sed de alio incestuoso non habent locum. ita q̄ potest ⁊ contrahere sine dispensatione ⁊ exigere debitum post cōtractū. Sed contra videtur tex. c. si duo viri. xxxv. q. vj. ⁊ q. iij. c. de incestuosis. vbi tex. clar⁹. et. c. nec eam. et. xxxij. q. vij. si quis viduam. Et ideo dic q̄

generaliter omnis incestuosus ꝓhibetur cōtrahere. Nec obstat ꝙ titulus de eo qui cogno. consan. vxo. sue. solū loquit de incestu cū ꝓsanguinea vxoris: q: vnum ius supplet ꝑ reliquum. ⁊ de hac materia vide Matrimonium. iij. Impedimento. ix. in pan.

Inconsideratio est qñ inter diuersa q̄ occurrunt non bene iudicat ⁊ determinatur quid est faciendum. ⁊ ideo inconsideratio est ex defectu circa actum iudicij. sicut cōsideratio ꝑtinet ad iudicium rectum. Qued quidē rectum iudicium in hoc consistit qñ vis cognoscitiua apprehendit rem aliquā fm ꝙ in se est. qd̄ ꝓuenit ex recta dispositione virtutis apprehensiue: sicut patet in speculo qd̄ si sit bene dispositum apparent imagines recte. Si vo sit male dispositum apparent torte vel obscure. Quod autē virtus cognoscitiua sit bene disposita ad recipiēdum res ꝓ ut sunt contingit radicaliter ex natura consumatiue ex exercitio ⁊ munere gratie ⁊ directe quidez ex virtute cognoscitiua ex eo ꝙ nō est imbuta prauis opinionib̄ sed veris ⁊ rectis. Indirecte vo ex bona dispositione virtutis appetitiue ex qua sequit ꝙ bene iudicat de appetibilibus. Defectus autem recti iudicij ad vicium inconsiderationis ꝑtinet ex eo ꝙ contemnit vel negligit attendere ea ex quib̄ rectum iudicium ꝓcedit. ⁊ sic in circūspectus est ad non intuendū circūstantias negocij: loci: tpis ꝑsone ⁊ hmōi ⁊ picula que possunt contingere. Et q: hoc maxime facit luxuria ꝓterea ponit filia eius.

Inconstantia similiter est filia luxurie: que est qñ quis nō stat constans in bono ꝓposito sed sine causa rōnabili ex aliqua passione: ꝑcipue ex amore concupiscētie facit contrarium illius qd̄ deliberauerat. Ideo sicut ꝑcipitatio est ex defectu circa actum consilij. ⁊ inconsideratio circa actum iudicij. ita incōstantia circa actū ꝑcepti deficit. q: deficit in ꝑcipiendo que sunt consiliata ⁊ iudicata. ⁊ licet ira ⁊ inuidia que impediūt rōnem ad aliud. causent inconstantiaz. tñ luxuria eam extinguit. hec ex sancto Tho. xxij. q. v. iiij.

Indicium q̄d est: R. Bal. in. l. ea quidem. C. de accusa. Indicium plenum. est diuinatio rei ꝑ signa sufficientia ꝑ que animus in aliquo tanq̄ vero quiescit ⁊ plus inuestigare non curat. vt. C. de rei vendi. l. indicia. Semiplenum vo indicium est ꝑsumptio fortiter mouens animum ad aliqd credendum vel dicendū. de quo in. l. cum ꝓbatio. ff. de ꝓba.

1 ¶ Qualiter ꝓbatur indicium: R. ꝙ ad minus ꝑ duos testes. vt est glosa singularis. ⁊ ibi doct. in. l. fi. C. famul. her. ⁊ Bar. in. l. fi. ff. de questio. ⁊ vt ꝑindicent reo oportet citet ⁊ iurent testes. al's non ꝑindicat. vt no. in. l. si quis. ff. de adul.

2 ¶ Vtrum vnum indicium sufficiat: R. ꝙ regulariter nō. sed oportet sint plura. vt no. glo. ⁊ Bart. in. l. j. §. occisorum. ff. ad syleya. ⁊ Bal. in. l. congruit. ff. de offi. ꝑsi. teneret tñ ꝓcessus si non opponeretur q̄uis plura non ꝑcessissent indicia: sed tamē damnari non posset etiam si in tormentis est confessus ⁊ post ratificauit. vt est text. cum glosa. ⁊ ibi Bar. in. l. pe. de questio. secus si spōte ⁊ sine tortura est confessus fm Pe. de ancha. in cle. j. de homici. Sufficeret tñ aliqñ vnum indicium: puta vnus testis integer ⁊ bone fame qui testificat ꝙ vidit cōmittere tale maleficium: tunc potest poni ad torturam ad inquirendum. no. glo. ⁊ docto. in. l. si quis C. ad. l. iul. maie. ⁊ Bar. in. l. j. §. ij. ⁊. l. maritus. et l. pen. ff. de questio. Item confessio extraiudicialis rei si est homo male vite ⁊ conditiōis sufficit: vt dicit Bartolus in. l. fina. ff. de questio. Item iuuenis inuenit exire de domo pulcre mulieris vel inuentus est cum ea in locis secretis ⁊ aptis ad fornicandum: vt no. in. c. lfis. de ꝑsumpt. ⁊ hmōi. et ita videtur relinquendum arbitrio iudicis qñ vnum sufficit.

¶ Vtrum sufficiunt indicia si reo nō det copia et aduocato suo: R. ꝙ non: vt. l. custodias. ⁊ ibi glo. Bar. Ang. ⁊ Imo. ff. de pub. iud. Limitat Ange. in. l. si vacantia. C. de bonis vacan. nisi qñ iudex ꝓcedit ex mero officio ⁊ nō ad querelā: vt no. d. Anto. in. c. qualiter ⁊ qñ. el. ij. de accu. 3

¶ Vtrum fama sit sufficiens indicium: R. ꝙ nō vt tenet Bart. in. l. j. §. idē cornelio. ff. de questio. nisi iungat cum alijs indicijs. Fama tñ cum vno teste in ciuilib̄ facit plenā ꝓbationē: vt in. c. veniēs. el. j. de testi. secus in criminalib̄. 4

¶ Vtrū particeps criminis interrogatus vel spōte dicendo facit indicium cōtra socium: R. ꝙ non vt no. Barto. in. l. j. §. si seruus. ff. de questio. facit qd̄ no. glo. in. l. si filium. C. de li. cā. Sil'r nec pater vel filius aut alij cōmensales de quibus in. l. parētes ⁊ liberi. C. de testi. faciunt indicium: vt no. Bar. in. d. §. idem cornelio. Et hec procedunt qñ nulla alia indicia vrgentia ꝑcedunt ⁊ ideo socius de socio non est interrogandus. l. fi. C. de accu. Fallit in ascisinis: vt no. glo. in. l. non ideo minus. C. de accu. ⁊ in delictis in offensam generalitatis: vt notat Bar. in. l. reperi. ff. de questi. sicut sunt latrones et hmōi. 5

Indignatio est filia ire qua nō valet videre vl'audire eum cui irascit et cōiter est veniale peccatū nisi ꝑ accidens. s. rōne scandali vel q: denegat loqui vel rñdere in casu quo tenet de ꝑcepto. de quo vide s. Diligere. §. iij.

Indulgentia fm Archi. et sequit Be. in. c. in dulgentie. de pe. ⁊ re. li. vj. qñq̄ dicit remissionē pene. ij. q. iij. in fi. Quādoq̄ cōcessionem gratie vt lite pen. c. fi. de ꝓnul'. dudum. Quandoq̄ dispensationem. lxxvij. d. c. fi. in fi. de elec. dudum. el. ij. Quādoq̄ ius cōe. xxiij. q. ij. interfectores. ⁊. xxxv. q. vj. de incestuosis. Quandoq̄ accipit ꝓ vacare seu operam dare. vnde dicitur indulgere gule noli que vētris amica est. Sed hic accipio indulgentiam ꝓ indulgentijs que dantur in ecclesijs ⁊ hmōi que sic diffinitur. Indulgentia est quedam remissio pene debite pro peccato post

contritionem habitā de eo. hoc colligit ex no. in. c. qd aūt. de pe. ⁊ re.

1 ¶ Qualis est ista pena que p indulgentias remittit? R. glo. in. d. c. qd aūt. recitat quinq; ⁊ ego addam duas. ⁊ sic fuerūt septem opiniones. Prima tenet q solummodo remittit illa pena quaz deus p supplemento statuit imponēdam in alia vita illis qui solummodo fecerunt pniam fm q canones imponunt sed illam quam canones imponūt faciendam nullo modo remittit. sed hec opinio est falsa. tum q: contra text. aptum in. c. cum ex eo. de pe. ⁊ re. vbi dicit q p indulgentias pnialis satisfactio eneruat: tum etiam q: pūsupponit q canones penitentiales necessario sint exequendi contra tex. in. c. deus qui. eo. ti. qui vult q penitentia hodie p arbitrium discreti sacerdotis sit moderanda. et sic est arbitraria. Facit ad hoc. c. mēsuram. de pe. di. j. Secda tenet q solum remittit penam taxatam a iure seu canone pniali. sed non eam quam diuina iustitia statuit imponendam. ⁊ hec est falsa. tum q: pūsupponit vnum falsum contra euāgelium q ecclesia non possit absoluere quo ad penam cum etiam absoluat quo ad culpam p virtutē sacri fm Sco. in. iiij. dis. xiiij. etiā quo ad deū. cum dicat Math. xvj. xviij. q. j. Quodcūq; ligaueris sup terram ⁊c. tum etiam q: sic indulgētie essent nocue: q: absoluendo eos a pena huius mundi transmitteret tales ad grauiora tormēta in purgatorio. Tercia opinio tenet q remittunt penam debitam peccato. et quo ad deum ⁊ quo ad ecclesiā. sed concedens onerat se ad satisfaciendum p illo cui dedit. ⁊ hec similiter falsa. tum q: aliqui sunt tammodica mienta cōcedentis q nō sufficiunt sibi. tum etiam q: nullus concedens ad hoc se obligare intendit ⁊ nemo obligat nisi qui animū obligandi habuit. l. obligationū. ff. de ac. ⁊ obli. Quarta opinio tenet q remittit solum illa pena debita peccato. p quo non satisfecit ex negligentia. siue quo ad ecclesiaz siue quo ad deum. nō aūt illa quam cōtempsit facere seu noluit. ⁊ hec est falsa. tum q: remunerare vult negligentiam contra. l. nō. ff. ex qui. cau. ma. nō enim negligētibus subuenit sed necessitate rerū impeditis. hec idi. tum etiam q: pūsupponit q quis possit contemnere pniam ⁊ esse capax indulgentie. cum talis in pctō mortali sit. qd falsuz est. Quinta opinio tenet q remittunt etiam pena inferni. allegat tex. de peni. dist. iij. c. vlti. vbi patet q bona facta in peccato mortali valent ad tolerabilius iudicium subeundum. sed hec similiter est falsa. tum q: illud. c. nō intelligit q talia bona minuant penam inferni debitam peccatis. sed q: malū nō pmittendo ⁊ faciēdo bonū nō augeat. tum etiā q: expūsse tenet contra. c. tres sunt. de pe. di. j. ⁊ de conse. dist. iiij. oīs. vbi pz q pena eterna nullo modo potest remitti nisi per contritionem. pniam loquendo de eo qui peccauit actualiter. s. de adulto. Facit. c. maiores. de baptismo. in. §. hic vo dicimus. Sexta opinio tenet q p indulgentias remittitur pena taxata a deo ⁊ etiaz a sacerdote imposita si modo ipse sacerdos qui eaz imposuit hoc sibi concesserit vt eam p tales remissiones vel in partem vel in totum possit redimere et hec similiter nō videtur vera. licet glosa in. d. c. quod autē. ⁊ multi canoniste eam tenuerint. tum quia videt artare potestatem superioris quasi nō possit remittere penam impositaz ab inferiori suo. contra id quod legitur ⁊ notat in. c. quod sup his. §. rursus. de voto. tum etiam quia videtur contra tex. pfati. c. cum ex eo. in verbo eneruatur. Septima opinio tenet q prefate indulgentie valent fm Fran. de may. in tractatu de potestate clauium primo quo ad augmentum gratie. Nam fm Augu. Charitas meret augeri sed per opera meritoria facta ab existente in gratia meret augmētum gratie. ergo ⁊c. quia non dat nisi facientibus opera de sui natura meritoria. Secundo quo ad augmentum glorie. q: cū nullus possit lucrari indulgentiam nisi p fidem: ⁊ fides sit virtus cui pmittitur visio dei ergo ⁊c. Tercio valent quo ad penam debitam in purgatorio. quia quando alicui aliquod debitum est remissum ab eo qui habet potestatem pinde est acsi solutū esset. sed sicut ecclesia imponēdo pniam remittit penā purgatoriā. ergo remittēdo p indulgentiam absoluit ab ea. Quarto valent quo ad penam impositam a sacerdote fm ptem vel totum p ut sonant. ⁊ hec est vera opi. quā sequunt Goffre. Jo. an. Pa. in. d. c. qd aūt. ⁊ cōiter alij canoniste. ⁊ Theo. in. iiij. sen. di. xx. Ex quo pz q ille cui imposuit sacerdos pniam. vij. annorum ieiunando: ⁊ accipiendo indulgentiā. vij. annorū absolutus est licet melius sit eam facere. ⁊ hanc p purgatorio reseruare pro residuo: si imposita non fuisset condigna.

¶ Querit quantum remittit p indulgentiam de prefata pena vel debita pena in purgatorio: vel in hac vita p peccatis commissis? R. q diuersa fuit opinio inter doc. canonistas ⁊ theo. Nam quidaz dicunt q valent fm interiam suscipientis deuotionem ⁊ non plus. ⁊ huius opinionis videt fuisse Ray. Sed hec est falsa: quia sequeretur q sine exterioi operatione valerent quod est contra cōiter Theo. in. iiij. dist. xx. vbi volunt q nisi quis faciat illud pro quo datur indulgentia nullo mō ipsam consequat ētumcunq; habeat bonam voluntatē licet consequatur meritum bone voluntatis. Secunda opinio tenet q valent fm deuotionis quātitatem ⁊ dati seu laboris magnitudinem. vnde licet dicatur qui porexerit manus adiutrices tali ecclesie habeat de indulgentia quadraginta dies. tamen si vnus dat plus altero vel de magis longinquo venit ad visitandū ecclesiam in qua est indulgentia. vij. annorum participabit magis q ille qui dat minus vel venit de prope. Sed hec opinio implicat contradictionem eo q non esset indulgētia sed commutatio. aut oportet dicere q ecclesia predicaret falsum si non ambo haberent quadraginta dies: vl septem annos. Et ideo est tercia opinio que tenet q tantum valet quātum valeret ei penitentia tot dierum vel tot annorū ab eo facta in hac vita: pro quot datur indulgentia. hoc est q tantuz minus punietur in purgatorio quantum si fecissz penitentiam per tot dies vel annos quot sonat indulgentia. ex quo concludunt q sicut penitētia fa

eta cum maiori fervore ⁊ austeritate ꝑ annū .plus valet ceteris paribꝫ q̃ facta cum minori. sic illi qui plus dat ⁊ plus laborat correspōdet ann? efficatioris penitentie q̃ alij. ⁊ ideo plus habebit de remissione q̃ ambo remissionem tot annorum habe ant. Et hec opinio non placet mihi. quia videt derogare verbis indulgentie. cum dicatur q̃ datur indulgentia tot annorum. ⁊ debeat intelligi de annis vere ⁊ optime penitentie fiende: quia verba in potiori significato sunt intelligenda ⁊ latissime in beneficio principis. de ver. sig. c. olim tibi. Quarta opinio tenet q̃ quo ad remissionem extēsionis pene tū valet his qui ⁊ de prope cum modica elemosyna sicut his qui delōge ⁊ cum multa elemosyna fm quod continetur in forma. sed quo ad remissionem pene intensive. et quo ad dispositionem sui ad recipiendum augmētum gratie sunt impares: quia qui plus dat ⁊ magis laborat ceteris paribus plus habebit. hec autez opinio nisi velit dicere qō dicit tercia opinio implicat contradictionez nisi q̃ ad illam dispositionem augmēti gratie. quia illud est verissimum. Ratio. qr si nō debeo ferre nisi penitentiam septem annorum. si dimittatur mihi extensive similiter ⁊ intensive remittet. Quinta opinio est q̃ tantum valent quantum sonat. ⁊ tantū multum danti quantum parum. vel modicum laboranti quantum multum. qr indulgentia est quedam liberalitas que non respicit merita sed largitatem concedentis. Et hec q̃ vis sit magis cōmunis opinio non mihi placet. cum videatur irrationabilis. Nec illud Math. xx. quo dicit. An non licet mihi facere quod volo an oculus tuus nequaz est contra me. quia loquitur ille tex. de dato ex suo ꝓprio: non ex alieno. Sexta opinio est q̃ non plus remittunt de pena: nisi quantum meret ille labor vel illa operatio: etiam si talis indulgentia nō esset aliter videretur ecclesia inducere christianos ad dimittendum opera alia satisfactoria ⁊ solum intendere huiusmodi indulgentijs. quod esset absurdū dicere. et ideo dicunt q̃ solum quo ad nomen dat indulgentiam vt christianos potius inducat ad talia facienda. ⁊ adducunt dictum Innoc. qui dicit q̃ propter indulgentias generales non minus tenetur penitentiam agere homo in hac vita. Sed hec opinio est falsissima: tum quia presupponit ecclesiam predicare falsum. et facere malum sub specie boni. qō nullo modo licet etiam ꝑ vita alterius saluanda. c. super eo. de vsu. tum etiā quia fundat se super falso intellectu ad Inno. quia est intelligēdus Inno. de pnia prout est extinctiua inclinationis ad malum ⁊ preseruatiua. non ꝓut delet penā ꝑ peccato ꝑterito. Et ideo est septima opinio quā puto verissimam. videlz q̃ indulgentia q̃tum ad augmentum gratie ⁊ gloie tantum valet quantū est interna deuotio suscipientis ⁊ non plus. q̃tum vo ad remissionem pene debite in purgatorio: vel imposite a sacerdote in penitentia. Dico q̃ indulgentia tantum dimittit quantum sonat: dummodo fm sanctum Bona. ⁊ sanctum Tho. in. iiij. di. xx. homo faciat quod sibi imponit fm q̃ eum decet facere. vnde si pauper dat vnum denariuz fm q̃ ei conuenit dare: sic habebit indulgentiam que datur porrigentibus manus adiutrices: sicut dives qui dat vnum ducatum. Sed nō econtrario. qr si dives vellet dare vnum denarium: non censebitur porrexisse manus adiutrices. ⁊ sic non habebit tantum de indulgentia sicut nec rex diceretur auxilium dedisse alicui dando obolum. sed fm q̃ conuenit regi dandum. Similiter si ꝓter honorādam ecclesiam datur indulgentia visitantibꝫ eque habebit eam qui de ꝓpe sicut qui delonge venit. dūmodo visitet sicut ei conuenit. s. nō furtim: non sine societate magna: si est dōs et hmōi. aliter non tantū habebit. ⁊ hec opinio saluat ecclesiā vt non p̄dicet falsa. quia veram dat indulgentiam vt sonat Concludit rōnabilitatem vt intelligat q̃ id qō imponit debet fieri fm q̃ conuenit facienti. ⁊ excludit dissipationem thesauri. dum p̄supponit rōnabilē largitatem in dispēsatore. Addit tū. s. Bo. vbi s. q̃ licet homo nō faciat quod iniungit in indulgētia fm q̃ eum decet q̃ ꝓterea nō debet dimittere quin faciat illud fm q̃ sibi placet. qr licet nō habeat tū de illa indulgentia: tū plus hēbit de remissione pene ꝑ tali facto q̃ nō haberet ꝑ alio simili ceteris paribus facto. vbi non dat talis indulgentia. Inno. ⁊ Hosti. tū tenent q̃ dūmodo quis faciat qō imponit eam habebit. Sed magis placet opi. sancti Bona. nec ꝑ hoc sequit q̃ homo debeat dimittere alia opera meliora vel satisfactoria. ⁊ hmōi solum intendere. qr licet iste plus dimittant de pena. alie tū sunt magis meritorie premij essentialis qō est melius ⁊ p̄seruatiue a recidiuo ⁊ subiugatiue carnis dominio rōnis. Aduerte hic q̃ aliqī dī. Damus indulgētiam oīm peccatorum: vel centū annorum de pnia sibi iniuncta. qr tunc solum remittitur penitentia imposita a confessore. ⁊ ideo si moreret nō statim euolaret. qr non imponit eque cōiter. Aliqī dicit. Damus indulgentiam omniū peccatorum de quibus contriti ⁊ ore confessi sunt et sic oblita non remittunt vel ignorata. Aliquando simpliciter datur remissio omnium peccatorū. et tunc si nullum peccatum post commiserit statiz euolaret ad gloriam si moreret. Intellige etiam q̃ opinio sancti Bo. p̄dicta non intelligitur quādo indulgentia datur sic. Damus indulgentiam cuicunqz dicenti decem pater noster. vel danti vnum ducatuz tali loco ⁊ huiusmodi. quia in talibus nō requiritur condecentia persone vel status. sed effectus impositi operis. Sed intelligit sanctus Bona. quando imponitur aliquid generaliter. quia tunc intelligitur q̃ illud debet implere fm q̃ facienti conuenit. Nota etiam q̃ isti anni vel dies indulgentie non sunt anni celi vel purgatorij. sed anni huius vite quod est dicere q̃ tantū diminuunt de pena: quantum si ꝑ annum vel ꝑ tot dies fecisset pniam.

¶ Sed q̃ro vtrū dies isti vel anni indulgētie sint vtiles vel continui? R. Ho. in. c. cum ex eo. de pe. et re. ⁊ sequit Panor. ibidē q̃ dies erunt vtiles. annus vo ꝓtinuus. Vult dicere q̃ si sacerdos ꝑposuit alicui vt ieiunet q̃dragīta dies: siue ꝓtinue siue interpolate accipiēdo idulgētiā q̃dragīta dierū erit

absolutus. Si vero debet agere penitentiam per annum qualiscunq; sit illa penitentia: puta ieiunā di p annum qualibet septimana bis vel ter q ista solummodo tollitur per indulgētiam anni. ita q indulgentia non diuiditur p dies: sed valet respectu anni integri, put penitentia est annualis. Sed ego hoc vltimum credo verum quando indulgēt annus de iniunctis penitentijs: put aliquādo dicitur: vt in dicto.c.cum ex eo. Secus autem credo quando simpliciter datur annus indulgentie: q̄ credo sit vtilis: ⁊ sic dimittit de pena debita peccato in foro anime. sine sit imposita a sacerdote: siue a iure: siue a diuina iusticia. ccclxv. dierum si est plenaria statim euolat si in tali statu moriat: nec purgatorium sentiet fm Hosti.

4 ¶ Quomodo intelligetur indulgentia? R. q certa doctrina non potest dari: sed inspiciantur eius verba. ⁊ sic fm q sonant intellige. arg. de priuile. c. cum ⁊ plantare. Subintelliguntur tamen aliqua semper: scilicet q dans habeat potestatem. ⁊ suscipiens sit debito modo dispositus. de quibus infra dicetur. ⁊ tercio q faciat quod in ipsis continetur: et fm q ei conuenit facere. Item aduerte q quando datur indulgentia sic puta a primis vesperis vsq; ad secundas vel vsq; ad octo dies: sic solū semel habetur. etiam si intrat decies. secus si diceretur q totiens quotiens quis visitauerit. vel quando est perpetua fm sanctū Tho. in. iiij. di. xx. ⁊ Cal. qui allegat. c j. de filijs presby. libro. vj. ⁊. c. non potest. R. ij. de preben. li. vj. ⁊ sequitur Jo. an. ⁊ Be. in dicto. c. indulgentia. Math. tamen vt recitat Cardi. in clemen. prima. de priuile. tenet q etiam habebit totiens quotiens visitat: etiam quando est temporalis. ⁊ sequit ipse Cardi. ⁊ in cle. ij. de pe. ⁊ re. ⁊ credo verius.

5 ¶ Quis potest dare indulgentias? R. q solus papa potest dare plenarias ⁊ in toto orbe. quia ipse solus est assumptus in plenitudine potestatis dicto c. cum ex eo. ⁊. xxiiij. q. j. quodcunq;. Itē legati dñi pape possunt de iure facere perpetuas indulgentias in terminis sue legationis. sicut ⁊ perpetua statuta. de offi. lega. c. vltimo. in textu. ⁊ in glo. Item archiepiscopi in sua prouincia ⁊ episcopi in sua dyocesi: dummodo non excedant summam dierum quadraginta: siue sit pro anniuersario ecclesie: siue pro quacunq; alia causa. In dedicatione vo basilice possunt concedere vsq; ad summam vnius anni ⁊ non plus: siue dedicetur ab vno episcopo aut archiepiscopo: siue a pluribus: vt in dicto. c. cuz ex eo. ⁊. c. nostro. eo. ti. Hoc no. Cardi. in dicta cle. ij. q si excedant hunc numerum non valent: vt in. c. indulgentie. de peni. ⁊ re. li. vj. Quod intellige fm glo. ibidem quo ad excessum: non quo ad numerū concessum. Alij autem prelati inferiores siue seculares siue regulares vt abbates ⁊ huiusmodi non possunt facere aut dare indulgentias. vt not. glo. in dicto. c. nostro. nisi ex speciali cōcessione aut priuilegio: vel alia causa legitima: puta prescriptione et huiusmodi id ei competat: vt in. c. accedentibꝰ. de excess. prelat. Possunt tamen cōmunicare bona sui collegij. Item sacerdotes omnes in foro penitētiali possunt dare indulgētiam illis quos possunt absoluere. ita refert do. Cardi. in clement religiosi de priuilegijs. Aluarum hoc tenentem argu. c. deus. qui de pe. ⁊ remis. Sed tu vide glo. in. c. Mensuram. de pe. dis. j. que hoc tenet. Hoc idem tenet Panor. in. c. sicut dignum. de homi. allegat. c. quē penitet. de peni. dist. j. Hoc idem tenent Innoc. et Berū. in dicto. c. quod autem. Sed de quanto nō determinatur: nisi q aluarus dicit q potest dare indulgentiam annorum vel dierum sicut ei videbitur: dummodo discrete faciat. Hoc idem tenet Inno. vt refert ⁊ sequitur Archidi. in dicto capitulo indulgentie. Et ad iura que videntur contraria. Rū. Archidi. q est verum de generalibus aut publicis remissionibus que facere nō possunt vel debent intelligi de penitentia iniuncta a superiore: puta episcopo quā remittere nō pōt. xxj. dis. inferior. Quod limita fm quod dixi supra Confessio. vj. §. iiij.

6 ¶ Quid si prefati prelati non sunt sacerdotes? R. Lau. in clementina si dominum. in fine de reli. et vene. sanctorū. q nihilominus possunt dare. arg. d. c. quod aiūt. de elec. transmissam. licet Hosti. dicat q nō dent. nisi sint pbyteri.

7 ¶ Vtrum durent post mortem concedentium? Respon. q sic. fm Innocē. in capitulo quod trāslationem. de offic. lega. ⁊ est dictum solenne. Facit quod notat Lapus in capitulo finali. de rescrip. libro sexto. ⁊ sequitur Gemi. ibidem facit quod notatur in glosa. ⁊ doctores in capitulo cum ad hoc. de clericis non residentibus. ⁊ Laudunus in clemētina si. de elect. Et facit ad literas quod saluus conductus non expirat morte concedentis. Vide glosam singularem. in capitulo cum eo. de elect. libro sexto. Nec obstat. l. fi. ff. de penis. quia loquitur in penalibus. Quod bene nota. Panormi. vo in capitulo finali de offi. lega. Idem tenet quo ad indulgentiam: de qua hic loquor. Sed de indulgētia seu licentia. vt puta eligendi cōfessorem: vel nō residendi in beneficio non. Sed tenet q expirat morte concedentis. vel finito eius officio: nisi sit facta cum cause cognitione. et consensu sui capituli. quia est in preiudicium ecclesie. Et sic tene q in cōcessione preiudicatiua concessa per inferiores pape sine eāe cognitōe expirat. Secus esset si cōcederet a papa. vel nō esset alteri prīudicatiua. Et sic cōcorda doc.

8 ¶ Quid si tales dātes sint in peccato mortali? R. fm Hosti. q nihilominus valent. ꝓpter officium q̄diu tolerant ab ecclesia. facit. c. dictum est. prima q. ij.

9 ¶ Vnde assumuntur iste indulgentie? Respon. communis opinio doctorum: tam theologorum in quarto q̄ canonicorum in dicto capitulo indulgentie. Et clementina vnica. de reli. et venera. sanctorum. ⁊ in dicto capitulo quod autez est. q sunt ex habundantia meritorū que vltra mēsuram de meritorum suorum sancti sustinuerunt et christi. Sed ego teneo cum Francis. de May. in tractatu de indulgentijs q cum merita sanctorū sint vltra cōdignū remunerata a deo: ⁊ sic exhausta q solū

dant ex merito xpi ⁊ passionis eius cuius minima gutta sanguinis vel sudoris sufficeret ad expiationem oim peccatorum q̃ vnq̃ fuerunt ppetrata aut ppetrabunt q̃ eius respectu nihil sunt oia vt in.c. damnamus. circa fi. de sum.tri. q̃ vere dolores nostros ipse portauit. de cele. mis. c. cum Martbe. cuius dispēsatio tradita est sup terrā illi qui curā habet mystici corpis ⁊ clauem totius ecclesie militātis de transla. c. quanto. ⁊ xxiiij. q. j. c. q̃dcunq̃.

10 ¶ Sub qua forma sunt cōcedende questoribꝰ: R. q̃ fm formā q̃ scribit in. d. c. cum ex eo.

11 ¶ Vtrum pfati plati possint concedere indulgentias nō suis subditis: R. q̃ nō. nisi in duobus casibus. Primus est in. c. nostro. de pe. ⁊ re. vbi archiepi concedunt simpliciter p totam ꝓuinciam. licet non sint eius subditi nisi in casibus a iure exp̄ssis. Intellige tm̄ q̃ non valent nisi existentibus de ꝓuincia non aduenientibꝰ qui ibi nō habent domicilium. Scōs casus est qm̄ illi qui volunt eas accipere habent licentiam a ꝓprio epo fm aliquos: vt no. Inno. in. c. quod autem. de penit. ⁊ re. Alij vo dicunt q̃ etiam de licentia proprij sacerdotis parochialis possunt ipsas accipere. Et cum hoc transit Hosti. Bul. vo in Spec. dicit q̃ tutius est q̃ habeatur consensus epi ⁊ fm eundem sufficit etiam cōsensus metropolitani sui. d. c. nostro. Addit etiā Bu. ibidem q̃ ex causa iusta pōt eps statuens in dyocesi sua concedere. vt indulgentie sue ꝓsint venientibus de dyocesi aliena. Facit. d. c. quod autē. non tamen posset concedere q̃ indulgētie ab alijs episcopis in eius dyocesi concesse valeant. ex quo patet q̃ illi qui habēt lras diuersorum epōrum dātes indulgentias facientibus eis elemosynas non valent: nisi quo ad indulgentiam proprij episcopi: vel nisi habeāt licentiam a proprio episcopo vel sacerdote: vt tales indulgentie ei prosint. de fo. cōpe. significasti.

12 ¶ Sed quid si eps cōcedit indulgētiā. ⁊ archieps sili tale quid facientibꝰ: R. q̃ oēs subditi epi habebunt vtranq̃. alij vo habebūt solam archiepi fm Hosti. in. d. c. cum ex eo.

13 ¶ Pro quibus causis indulgētie sunt fiende: R. fm cōiter doct. q̃ ꝓ dei laude ⁊ gloria que p̄cipue relucet in sanctis eius. Sancti vo honorant̃ in cōstructione ecclesiarum ⁊ cōmemoratione virtutū. et ideo recte dant̃ celebrantibus eorum festa existētibus p̄dicatōribus. visitantibus eorum ecclesias et hmōi. Item secō ꝓ cōi vtilitate ⁊ defensione fidei: terre sancte: ꝓmotione studij ⁊ hmōi.

14 ¶ Vtrum possint dari pro temporalibus tm̄: R. q̃ non simpliciter. sed bene ꝓ temporalibus ad spiritualia ordinatis fm. s. Bo. vbi s. ⁊ sic non est symonia.

15 ¶ Vtrum ꝓ spūalibus tm̄: R. q̃ sic. sicut Inno. iiij. dedit indulgentiā. x. dierū orātibꝰ ꝓ rege Frācie ⁊ p̄dicantibꝰ crucem.

16 ¶ Vtrum ꝓ remissione iniurie: R. s. Bona. q̃ non. quia in datione indulgentie debet attendi illud q̃d sit mere voluntatis nō necessitatis. Sit etiam quid taxabile: sit etiam aliquo modo penale si recte dant̃. quorum primum deficit in ꝓposito.

¶ Quibus prosunt indulgentie ⁊ R. vt colligo ex Inno. ⁊ Hosti. in. c. quod autem. de penit. ⁊ re. et etiam a theo. in. iiij. di. xx. q̃ vt valeant requiruntur fm aliquos. vij. Primum q̃ sit contritus ⁊ confessus. videtur tamen satis rōnabile q̃ hoc intelligat̃ fm ecclesie interp̄tationem. vnde ille qui fuit confessus in pascha ⁊ post cecidit in mortale peccatum si conterat̃ de eo ⁊ deliberet confiteri in quadragesima futura censebit̃ confessus ⁊ contritus. ⁊ sic habebit indulgentiā. ⁊ licz hec sit pia opinio quā Panor. in. c. oīs vtriusq̃. de pe. ⁊ re. tangit. ⁊ Joh. an. in. d. c. quod autem. ⁊ in glo. in cle. vnica. de reli. et ve. san. ⁊ Car. ibidem tenet. tm̄ tutius est q̃ confitetur maxime cum vix sciant seculares vere conteri si cōfiteri nō pōt commode cōteratur. ⁊ credo eam habebit. non autem existens in mortali. licz nō contritus. 17

¶ Secūdum q̃ habeat deuotionem fidei qua credat tantam potestatem esse apud ecclesiam. q̃ licz nō habeamus manifesta testimonia ante tp̄s Gregorij. tm̄ credendum est q̃ ante etiā faciebant lz nō ita frequenter. q̃ ante sua tpa raro fieri poterāt ita solennes ⁊ catholici: q̃ erāt magis pfecti: nō ita indigebāt. 18

¶ Tertiū q̃ sit subditus eius qui facit. fm q̃d dictum est. s. 19

¶ Quartum q̃ faciat illud ꝓ quo datur indulgentia: alꝰ non valet. cuius habeat bonam voluntatē Nam fm Tho. in. iiij. xx. dist. non instante conditione non potest quis consequi quod sub cōditione conceditur. Nec obstat q̃ deus respicit bonam volūtatem. xiiij. q. v. si quid. quia verum q̃ tum ad augmentum gratie ⁊ glorie. sed non quo ad accidētalia cuiusmodi ē remissio pene. valet tamē ꝓ accidens talis bona voluntas. quia in q̃tum augmentat gratiā. per ꝓnis ⁊ contritionem auget. ⁊ ita operatur ad remissionē pene. 20

¶ Sed quid si aliquis facit ꝓ eo: R. q̃ si indulgētiam concedens expiruit valebit. alꝰ non valebit si hoc expiruit. etiā si ille ꝓ quo facit sit mortuus: non per modum indulgentie sed suffragij. ⁊ hec ē cōis opinio theologorum. ⁊ etiam tenet Inno. in. d. c. quod autem. Nec obstat q̃ dicas papaz non habere auctoritatem sup mortuos. q̃ hoc est verū p se ⁊ directe. ⁊ sic nō valent mortuis indulgentie: sed ꝓ modum suffragij bene valent. Alij aūt tenēt vt refert Car. in. d. clementina. ij. q̃ qm̄ est a papa taliter data q̃ etiam ꝓ mortuis possit fieri id quod imponitur. quod valet fm Tho. in. iiij. et Pet. et Aug. de ancho. in libro de ptāte pape. Et ad illud quod dicitur Math. xvj. Quodcūq̃ ligaueris super terram ⁊c. R. referri ad papam existentem super terram. quia cum mortuus fuerit amplius ligare vel soluere nō potest. Requirit̃ tm̄ si debet valere ꝓ alio q̃ tam ille qui accipit q̃ ille ꝓ quo accipit̃ sint in statu gratie. aliter nō valeret: neq̃ ꝓ modum indulgētie: neq̃ ꝓ modum suffragij. Et placet mihi. 21

¶ Vtrum religiosus possit facere id pro quo datur indulgentia vt eam habeat: R. q̃ licet non habeat proprium: nec pro sua voluntate possit exire 22

clausrum. supio: tñ pōt ei dare licentiam aliquiē dandi vel visitādi loca sancta. ⁊ sic eam habebit sicut alij. nō tñ dz dimittere religionis obseruantiā ꝓter ipsas. qz plus mereť quo ad p̄mium essentiale religionē seruando q̄ indulgentias capiendo. lz minus quo ad dimissionē pene.

23 ¶ Vtrum ille qui dedit indulgentiaz si facit illud ꝑ quo dedit habeat eam? R. Vin. in. d. c. cum ex eo. ⁊ Guil. in Spe. ⁊ Archi. in. d. c. indulgentie q̄ non. l. vnica. C. ne quis in ca. su. ⁊ l. inquisitio. C. de solu. Theologi in. iiij. dist. xx. dicunt q̄ lz principaliter non possit ꝑlatus sibi dare indulgentiā. tñ data alijs etiā sub eadē forma pōt ea vti. ⁊ sic tene q̄ valet vt tenet Gaspar. in. d. c. nostro. ⁊ sequitur Se. in. d. c. indulgentie. de pe. ⁊ re. li. vj.

24 Quintum q̄ tñ det ꝑ quanto nollet sustinere penam sibi iniunctā. vñ quantū daret ne haberet ieiunare tot dieb tñ dicunt dz dare si vult eam habere. sed hoc cōiter non tenet a doctorib. vt tenet Pa. in. d. c. qd aūt. sed sufficit faciat fm q̄ ei conuenit: vt dixi. s.

25 ¶ Sextum q̄ ille qui eam vult accipere non possit facere debitam pniam: vt peccatum suū requirit: qz posset facere ⁊ nō faceret nō valeret indulgētia sed hoc falsum est. vt s. patuit. ⁊ ideo non requirit necessaria ista duo.

26 ¶ Septimum q̄ subsit necessitas in cā ꝑ qua dat Sed hoc sit? non est verum. qz etiā sine necessitate pōt dari. vt s. patuit. ⁊ sic ptz q̄ quatuor tantūmodo sunt necessaria.

27 ¶ De pena religiosorū ꝓnunciantium vel p̄dicantium indulgentias indiscretas. habet ix. cle. religiosi de praui. vbi pz q̄ peccant mortaliter. qz ꝓhibetur eis in virtute sancte obedientie sub pena maledictionis eterne. Et dicunt p̄dicare indulgentias indiscretas fm glos. qñ ꝓnunciant indulgentias nō cōcessas. i. quas nō habent. Lar. in. d. cle. religiosi. dicit q̄ etiā si sunt concesse eis dūmodo sint indiscrete. adeo q̄ eis nō potuerunt concedi dicunt indiscrete fm Pau. qui dicit q̄ dicūt indiscrete qñ cōcedens excedit quantitatē. d. c. cum ex eo. Idez etiam dicit Zen. q̄ indiscrete dicunt qñ ꝓbari nō pñt. ar. de ꝓba. qñ. ⁊. c. post cessionem. ⁊ de fide instru. c. ij. sed quō peccent mortaliter tene q̄ solum est qñ ꝓnunciant indulgentias nō veras aut non validas.

Septa leticia est filia gule que qñ sit peccatum: vide Ludus. §ij.

Infamia est lese dignitatis qualitas reprobata quantuz ad vitam ⁊ mores ꝑ arg. a contrario sensu sicut fama est illese dignitatis status: vita ⁊ moribus cōprobatus. ⁊ in nullo diminutus l. cognitionū numerus. §. extimatio. ff. de vari. et extraordi. cogni. Et ideo infamis dī cuius status vita ⁊ moribus est reprobatus. sicut colligit. ff. de iusvo. l. sed ⁊ si hac lege. §. ꝑtor in glo. ⁊. ff. de obse. a libe. l. bonori. ⁊. l. licet.

1 ¶ Quotuplex est infamia? R. triplex. s. facti hoc ꝑ uenit ex cōi hoīm locutione. de qua ꝑ Barto. in. l. de minore. §. tormenta. ff. de questionib. Scba in ris. Tercia canonica.

¶ Quō incurrit infamia facti? R. q̄ aliqñ incurritur a crimine: ita q̄ crimen est ꝓxima cā infamie ⁊ hec repellit a testimonio in causis grauioribus et in cā criminali. sed in alijs admittunt: fm q̄ plus et minus sunt infamati. Aliqñ causat infamia facti ab alio: puta qz fuit incarceratus: vel fuit ꝓter crimen repulsus a testimonio: vt in. c. testimonium. De testib: vel cum pr̄ ꝓverba turpia instituit filiū heredē. dicēdo filiū meū ꝓditorē nequā ⁊ hmōi instituo heredē. vel ei lego. vt. C. ex qui. ca. infa. irro. l. ea. q̄ pater. Item causat ꝓverba indicis dicentis alicui postulanti calumniaris vel bñ faceres si ad frugem melioris vite te cōuerteres et hmōi: vt in l. verbū. ⁊ in. l. interlocutio. C. eo. ti. Multis etiam alijs modis incurrit. vñ qñ apud bonos ⁊ graues viros infamat ex aliquo facto: sic incurrit infamiā facti. d. l. lcz. ⁊ vj. q. j. sunt plurimi. vt no. in. c. licet ex quadā. de testi. Infamiam enim nō faciunt dicta paucorū nec multarū leuiū ꝓsonarū dūmodo apd graues ⁊ bonos non sit opinio lesa. Et nota q̄ hic graues dicunt qui nō sunt leues. puta est hō bone fame ⁊ opinionis antiquus. sicut bñmeritus dicit qui non demeruit. ff. de le. ij. l. cum pr̄. §. rogo. ⁊. l. cum quidā in prin. ⁊ de scruti. c. vno. Vñ ⁊ senib maior fides adhibet. ff. de fi. instru. l. vltima. ⁊ ar. ff. fami. hercis. l. si q̄ sunt vbi heres in maiori pte ponit illi qui in minori pte est heres.

¶ Quem effectum operat hec infamia? R. q̄ primo repellit a dignitatib. c. inter dilectos. de excess. ꝑla. qz vilib ⁊ indignis porte dignitatis patere nō debent. ⁊ de re. iur. infamib. li. vj. Item repellit a testimonio. Intellige in cā criminali: nō aūt in ciuili. nisi fm qd dixi de infamia q̄ habet ortum a crimine. Ita no. Jo. an. ⁊ Pa. in. c. testimoniū de testi. ⁊ in. c. inquisitionis. §. pe. de accu. Ricar. tñ in iiij. di. xxv. tenet q̄ infamia facti ipso iure nō interdicit actus legitimos. alle. c. si quis p̄sbyter. de purga. ca. sed sunt talib interdicenda: donec purgationem canonicā fecerint. c. ex tuarū de pur. ca. Itē repellit a ꝓmotione ordinū. de accu. Omnipotēs deus. lxxxj. di. tantis daniel. ⁊ suspendit iam ꝓmotum fm q̄ crimen impedit fm Inno. de postula. ꝑla. c. fi. de elec. c. sup eo. de renun. c. nisi cum prudē Item indicit querelam inofficiosi testamenti ꝓtra testū fratris si infamis heres a fratre fuerit institutus ⁊ rumpit. C. de inoffi. testa. l. fratres. Itē purgationē inducit si iudici videbit. de accu. veniens. et ibi Hosti. de hoc in glo. in. l. nullā. C. ex qui. ca. infa. ali. irro.

¶ Quō tollit hec infamia facti? R. Pa. in. c. ex diligenti de symo. q̄ tollit ꝑ contrariū factum vt no. Job. vj. q. j. c. oēs in glo. Pōt etiā princeps disponere vt talis infamia nō habeat effectū: vt no. Pan. in. c. cum te. de sen. ⁊ re iudi.

¶ Quomodo incurrit infamia iuris? R. q̄ ꝑ sententiam. ⁊ regulare est q̄ non incurrat infamia iuris in criminibus publicis nisi per sententiam. l. j. ff. de his qui no. infa. no. Dy. in. d. regula infamibus. ⁊ Panormi. in. c. exceptionem. de except. Et

que sint publica crimina habeť insti. de pu. iudi. p totum. de quo vide ś. Crimen. §. vij. Item incurritur infamia iuris ipso facto in casibꝫ in quibꝫ iure caueť ꝙ incurrať ipso facto. vt cum impator militi aufert insignia: vel mittit aliquem in exilium. l. ꝙ ait. §. ignominiosa. ff. de his qui no. infa. Item qui exercent improbū fenus exigentes vsuras vsurarum. iij. q. vij. §. porro. ⁊ ibi vide bonū tex. cum glo. Item cum aliquis deprehendiť in adulterio. ⁊. palam. §. que in adulterio. ff. de ritu nup. vel contrahit simul cum duabus: vel sil'habet duas sponsas. l. quid igiť. ff. de his qui not. infa. de bigamis nup a nobis. Item qui lenocinium exercuit, vel filias vel neptes pstituerit. l. athletas. §. ait ptor. ff. e. et ibi de multis. Item qui pugnauit cuꝫ fera. ff. de postu. l. j. §. bestias. ⁊ multis alijs. de quibus vide in. d. §. porro. ⁊. d. l. athletas. Et no. ꝙ regulariter omnes infames fm leges sunt etiā infames fm canones. pbat hoc tex. notabilis in. c. oēs vo. vj. q. j. no. Inno. in. c. qualiter ⁊ qñ. el. ij. de accu. Silr omnes qui ex culpis suis ad ordines non pñt pmoueri: vt in. d. c. oēs. est tex. ⁊ ibi vide bonā glo. de hoc et. d. §. porro.

6 ¶ Vtrum cōfessio delicti in iudicio reddat aliquē infamem infamia iuris? R. Bart. in. l. infamem. ff. de pub. iudi. notat Panor. in. c. at si clerici de iudi. ꝙ non q̄ iudicium ptorum videť requirere ad hoc vt sit infamis ꝙ sit condemnatus de crimine l. j. ff. de his qui no. infa. ⁊ in causa criminis confessus non habetur p condemnato: vt. l. si confessus ff. de custo. ⁊ exhi. re. ⁊ iō Bart. in. l. furti. ff. de his qui no. infa. dat cautelam vt soluat qñ requiritur sententia ad infamiam incurrendam cōdemnationem ante sententiam ⁊ sic euadet. ar. l. si reus. ff. de pcura. Similiter nota aliam cautelam. s. ꝙ talis non litiget p se sed p pcuratorem. quia licet ipse condemneť ⁊ pcurator, pcuratorio nomine. tñ in hoc casu nec dñs nec pcurator efficieť infamis: vt pbatur in. d. l. furti. §. si quis alieno. per tex. ⁊ glo. et ibi Bart. hoc no. ⁊ doct. ⁊ no. ꝙ loquiť qñ quis conueniť vt cōdemneť actione famosa vel ex crimine: exquo sequiť infamia pena. tñ cautela nō valeret vbi infamia irrogať ipso iure: vt ī. c. testimonio de testibus. q. p solutionē videreť reus cōfiteri crimen. l. ad solutionē. C. de re iudi. ⁊. l. qñ. ff. de his qui no. infa.

7 ¶ Vtrum plātus efficiať infamis si remoueať ꝓpter dolū? R. Pa. in. c. licet heli. de symo. ⁊ ibi glo. ꝙ sic. sicut iura volunt in tutore.

8 ¶ Vtrum infamia iuris tollat executionem ordinum? R. Pa. vbi ś. ꝙ sic. ⁊ etiā exercitiū cuiuscunq̄ dignitatis. vt dicit tex. in. l. infamia. C. de decuri. ⁊ ideo plātus nō expectet sniam ꝗ resignet sponte a pncipio. ⁊ sic euitabit infamiam.

9 ¶ Sed nunquid talis infamia priuat titulo beneficij ⁊ alijs dignitatibꝫ ipso facto? R. Pa. in. c. querelam. de iureiuran. puto ꝙ sic in dignitatibꝫ ⁊ honoribus circa titulos beneficiales pbatur ex tex. l. ij. §. miles. ff. de his qui no. infa. vbi glo. dicit ꝙ sicut infamia priuat ipso facto militem militia vt ibi sic pari ratione priuat militia celesti in alijs dignitatibus et honoribus. Idem videtur velle glo. in l. frustratorius. C. de re. mili. In beneficialibus autem non inuenio tex. dicit Panor. in. d. c. querela: hoc dicentem. vnde non debemus imponere hāc penam spiritualē in ipsis exquo iure canonico nō cauetur expresse. vt in simili dicit glo. in. c. fi. de iure patro. Fatetur bene idem Panor. ꝙ collatio facta infami ipso iure est nulla regula infamibus. de re. iur. li. vj. ⁊ l. ij. C. de dignit. facit. c. inter dilectos de excess. pla.

¶ Vtrum condemnatus de falso cōmisso in officio testificandi efficiať infamis? R. in. c. cum dilectus in fi. de or. cogni. ꝙ sic. si directe fuit condemnatus. secus si directe nō fuit actum cōtra eum. ꝗ vt repelleret a testimonio. arg. d. c. cum dilectus. ⁊ l. lucius. ff. de his qui no. infa. 10

¶ Vtrum snia arbitri infamet? R. ꝙ nō. sed oportet ꝙ sit iudicis ordinarij. l. quid ergo. §. ex cōpromisso. ff. de his qui no. infa. 11

¶ Quis pōt tollere infamiam iuris? R. Pa. in. c. ex diligenti. de symo. dicit ꝙ per solum pncipem tollitur quo ad eos qui sibi sunt subiecti. sed non q̄ ad subiectos pape. sed p ipsum papaꝫ solum: vt in l. j. ff. de postu. ⁊ in. c. cum te. de sen. ⁊ re iudi. ⁊ hoc directe. sed indirecte pōt aliqñ ēps vt cum dispensat in casibus sibi a iure pmissis. vtputa condemnatus de adulterio efficiť infamis. ⁊ tñ ēps potest dispensare sup adulterio. ⁊ sic consequenter in infamia sed nō pncipaliter seu directe. Et de hoc vide Bart. in. d. l. j. ⁊ in. l. infamem in fi. ff. de publi. iudi. 12

¶ Vtrum papa possit restituere laicum non subditum sue iurisditionī? R. ꝙ nō. ij. q. iij. §. hinc colligitur. nisi forte esset sibi necessarius in clericatu. ⁊ tunc ipse tñ posset. ⁊ non alius illos autem de patrimonio suo restituere potest ⁊ illos qui iuri aliorum non subsunt ⁊ omnes clericos. vt in. c. p venerabilem qui fi. sint le. notant Ber. Inno. ⁊ Host. in. d. c. cum te. Similiter tenent doctores ꝙ etiam collegium cardinalium potest sicut ⁊ papa. ꝗ Panor. in dicto. c. cum te. tenet contrarium. sez ꝙ non potest. 13

¶ Vtrum reges possint tollere infamiam iuris? R. ꝙ non illi qui subsunt imperatori fm Innoc. sed bene illi qui non recognoscunt superiorem fm do. Anto. in dicto. c. cum te. 14

¶ Vtrum restitutus per impatorez indigeat alia dispensatione vt promoueatur? R. fm Panor in dicto. c. cum te. ꝙ non dummodo egerit penitentiam. vel dic ꝙ ēps poterit dispēsare respectu criminis. quod fuit notorium vt pmoueať. exquo restitutus est p imperatorem vel regem: qui non subest imperatori. 15

¶ Quomodo incurritur infamia canonica? R. ꝙ ex quolibet peccato mortali: vt. vj. q. j. infames. et in glo. in summa ibidem. ⁊ ista durat donec sublatum sit crimen vt in dicto capitulo infames. ⁊ glo. in. c. illi. vj. q. j. et ideo post penitentiam cessat talis infamia. hec notat Panormitanus in capitulo ex diligenti. de symo. 16

Infidelitas

Infidelitas Vtrum sit peccatū
R. fm Asten. q̃ in-
fidelitas dupliciter pōt sumi. Primo ne
gatiue pure. ⁊ hec est in illis qui nihil vn
q̃ audiuerūt de fide xpi. ⁊ isto modo nō habet rō-
nem culpe sed pene. q̃ talis ignorantia diuinorum
est secuta ꝓter peccatum primorum parentum. et
sic tales infideles nō damnant ꝓter infidelitatē. ⁊
ꝓter alia peccata que sine fide nō pūt remitti. Et
p hoc facit Job. xij. Si nō venissem: ⁊ locutus eis
nō fuissem: peccatum nō haberent. s. infidelitatis
in xpm fm Augu. Scōo modo sumit infidelitas
contrarie. scz in q̃tum contrariant ⁊ contemnunt
credere qd audiunt. fm illud Isa. l. Dñe quis cre-
didit auditui nostro. ⁊ in hoc ꝓprie rō infidelitatis
complet. ⁊ sic est mortale peccatum ⁊ grauissimum
in q̃tum magis elongat a deo: non tñ quo ad affe
ctionē: sed etiā cognitionē. ⁊ ideo magis punietur
quilibet infidelis ꝓ isto peccato q̃ quicū q̃ alius ꝓ
quocū q̃ alio ceteris paribus.

1 ¶ Vtrum omne qd facit infidelis sit peccatū? R.
Asten. glo. sup illud ad Roma. c. xiiij. et. xxviij. q.
j. §. ex his. Omne qd non est ex fide peccatum est.
dicit q̃ nō oīs vita infidelium peccatum est. sed qñ
solum faciunt aliqd opus ex infidelitate: vel relatū
ad ipsam. vt qñ saracenus ieiunat: vt legē machō-
meti seruet hoc mandantē. vel iudeus sabbatizat:
et hmōi. ⁊ sic mortaliter peccat: alꝯ secus. q̃ pūt fa
cere multa que sunt de genere bonorum: in quib
nō est peccatum. An aūt vendentes eis: vel alio ti
tulo concedentes aliqua quib vtunt ad eorum ri
tum peccent mortaliter dico saluo meliori iudicio
q̃ si quis hec eis venderet vt tales ritus facerēt sic
peccaret mortaliter q̃ cooperet eorū peccato. Sed
vendens eis simpliciter aliquas res licet illi talib
vtant fm ritus eorum nō credo peccet mortaliter.
aliter ecclesia que eos tolerat ⁊ pmittit habitare in
ter xpianos videret ponere laqueum damnatōis
xpianis cum sciat q̃ quasi oīa vtant fm aliquam
cōditionē suarū sectarū sic iudeus carnes palmas
cedros ⁊ silia. vtit fm suā legem.

2 ¶ Quot sunt species infidelitatis? R. Asten. q̃ si
infidelitas attendat fm comparationez ad fidem
sic sunt tres. Nam peccatum infidelitatis cōsistit
in renitendo fidei. ⁊ sic aut nondum suscepte: vt in
gentilibus siue paganis. et sic est prima spēs. Aut
fidei suscepte. ⁊ isto modo vel suscepte in figura vt
in iudeis. ⁊ sic est scda species: vel suscepte in mani
festatōe veritatis. vt in hereticis. ⁊ sic est tercia spe
cies. Si vo attendat infidelitas fm errores ad di-
uersos articulos fidei. sic nō sunt determinate spe-
cies infidelitatis cum possint multiplicari in infi-
nitum.

3 ¶ Que est peior infidelitas? R. Astē. q̃ illa here-
ticorum est pessima. vnde scdo Pet. scdo. Melius
eis erat nō cognoscere viā veritatis q̃ post cogni-
tam retrorsum conuerti.

4 ¶ Vtrum infideles sint ad fidem cogēdi. vide qd
dixi s. Baptismus. vj. §. xij. ⁊ s. Fides. §. ix.

5 ¶ Vtrum sint in eorū ritibus tolerādi? R. Astē.
q̃ licet infideles peccent in eorū ritibus: tñ pūt to-
lerari sine peccato ꝓter duo: vel ꝓter bonum qd
puenit ex eis: sicut in ritibus iudeorum hoc bonū
habemus q̃ fides nostra habet ab eis testimoniū
in talibus ritibus in quib figurabat: vel scdo pūt
tolerari sine pctō ꝓter malū vitandū vel scandalū
aut dissidiū: qd puenire posset. vel impedimentū
salutis eorū qui sic tolerati paulatim conuertunt
ad fidem: ⁊ ꝓter primū sunt tolerādi iudei. ꝓter
scdm solum alij infideles: alꝯ non.

6 ¶ Vtrum fideles possint cum infidelib cōuersa-
ri? R. Astē. q̃ si in aliquo casu ecclesia interdiceret
ꝓter aliqd peccatum eorum indirecte puniendus
sic nō liceret. Si aūt ecclesia non interdiceret: tunc
distingue aut fideles sunt firmi ⁊ sic non. ꝓhibent
cōuersari cum eis: maxime si necessitas subest. aut
sunt debiles in fide ⁊ simplices: de quorū subuersi
one ꝓhabiliter pōt timeri. ⁊ sic ꝓhibēdi sunt: ma-
xime ne magnā familiaritatē habeāt: neq̃ sine ne-
cessitate conuersent.

7 ¶ Vtrū infideles qui nō recognoscunt dñinm ec
clesie licite possint rebus suis spoliari? R. Posti.
in. c. qd sup his de voto q̃ sic. p illud Math. vlti.
Data est mihi oīs potestas in celo ⁊ in terra. quas
quidem transtulit in vicarium suum. secus si reco
gnoscūt dñium ecclesie. nec sunt infesti xpianis. p
hoc habes tex. cum glo. xxiij. q. vij. si de rebus. In
no. in. d. c. qd sup his tenet q̃ nō possunt: nisi sint
infesti xpianis: vel aliter delinquunt in lege natu-
re. ⁊ facit p eo tex. c. dispar. xxiij. q. viij. Sed mihi
magis placet opi. Post. ⁊ maxime in infidelibus
occupantib ꝓuinciam hierosolomitanā: que cuz
sit consecrata sanguine xpi ⁊ multorum martyruz
non debet esse sub dominio infidelium. ⁊ hoc intel
lige q̃ pūt spoliari auctoritate dñi pape nō a priua
ta pson.

8 ¶ Vtrum infidelibus sit credendum in pīdiciū
aliorum? R. Pa. in. c. j. de here. q̃ nō. ar. d. c. primi
ex quo sunt infideles deo nō pīsumunt fideles ho-
minib: ⁊ ideo testes nō admittunt cōtra xpianos
ij. q. vij. non pōt. ⁊ c. pagani.

9 ¶ Vtrum liceat assumere habitum infidelium. et
sic se simulare infidelem? R. Rodo. q̃ si fiat ex rō-
nabili cā. licet sicut fecit. s. Sebastianus: dūmodo
in tali vestimento nō sit aliqd signum: vel aliquis
caracter principaliter cōstitutus ad discernendus
cōfessores alicuius infidelitatis: q̃ sic nō liceret. q̃
p tale signū mentiret cōtra fidei pfessionē. sine cā
vo rōnabili nullo mō licet.

10 ¶ Vtrum dubitare de fide sit peccatum mortale?
Rñ. q̃ sic. q̃ dī. Dubius in fide infidelis est. c. j. de
here. sed tunc dubitat cum nō magis declinat ad
vnam ptem q̃ aliā. secus si titubat vel vacillat. sed
tñ non firmat se nisi super fide vera. de hoc vide s.
Hereticus in prin. Et vtrum sit disputandū de fi
de. vide s. Disputatio. Infideles an possint precio
induci ad fidē. vide. j. Iudeus. §. xxxiij.

Infirmus famul' an debeat ha-
bere salarium. vide s.
Familia. §. ij.

Ingratitudo Vtrum sit pec-
catum? R. Pe.

gureo.in.iiij.dis.xxij.q.ij.in fi.q̃ ingratitudo pōt cadere dupliciter. Aut tanq̃ circūstantia actus. sicut est qñ aliquis peccans ex aliquo alio fine habz tamē ingratitudinē tanq̃ circūstantiā. vt est qui libertatē licet receperit multa beneficia a deo. tñ voluptate ductus cōsentit fornicationi: z isto modo nō est peccatū p se. ꝗ circūstantiā peccatum aggrauans. Alio modo considerat ingratitudo p se: sicut qñ nō est alius finis mouens ad tale faciendū nisi q̃ despicit beneficia vel pupendit vel nō recogitat. z sic est peccatū speciale.

1 ¶ Vtrū sit mortale peccatū: R. fm Tho. xxij. q̃ si ea q̃ ptermittit facere sē necessitatis sic est mortale. Aut ea q̃ cōmittit sunt cōtra id qd̄ necessario dz cauere. z sic similiē est mortale. vel qñ ex cōtemptu ptermittit recognitionē beneficij vel recōpensationem. alꝫ est veniale.

2 ¶ Vtrū ꝓter ingtitudinē reuocet donatio. vide supra Donatio. j. §. xlij.

3 ¶ Vtrū pater rōe ingratitudinis filij. puta q̃ eū accusauit. z ex omni causa ex qua potest eū exhere dare possit alimēta ei denegare. vide supra Exheredatio. §. iij.

4 ¶ Quot modis cōmittit ingratitudo: R. fm. S. Tho. xxij. q. cviij. q̃ tribz modis. Primo nō recognoscendo beneficia dei z hominū vt dz. ꝓterea dicit Señ. q̃ ingratissimus est q̃ obliuiscit beneficium. Secō qñ nō laudat seu regraciat benefactorem. Tercio qñ nō recōpensat beneficio recepto. sez faciendo honorē vel seruitium benefactori tpe suo. Adde. iiij. qñ in mēte sua contēnit beneficiuz receptū vel ipm benefactorē q̃ si ei iniuriam fecerit dando beneficiū. Quinto qñ murmurat de benefactore vel beneficio eius eū vilificans. Sexto qñ facit iniuriā vel aliq̃d in contemptū illius benefactoris reddens malū ꝓ bono.

5 ¶ Vtrū ingtis sint beneficia subtrahenda: R. q̃ aut ex beneficio pſumit q̃ attrahent ad gratitudinem vel ad min⁹ malū. z sic nō sunt subtrahenda aut inducunt ex beneficijs ad peiora vel ad pseuerandū in malū. z sic subtrahi debēt. ita no. in. c. nō omnis. v. q. v.

Iniuria quid est: R. q̃ q̃druplicit accipit. Primo generalit. et sic ē omne q̃ nō fit iure. Facit. c. q̃d dicam. xxiij. q. iiij. Secō accipit spāliter. et sic est iniquitas vel ininsticia iudicātis: quasi ius iniquū z iniustū. Tercio iniuria dicit culpa. vt in l. aq̃lia. Quarto accipit singularit et ꝓpie. z sic fit Aliqñ re qñ manus violente inferunt. ff. eo. l. j. §. iniuriā. xvij. q. iiij. Si q̃s suadente. Aliqñ fit verbis cōuiciando vel contumeliā dicendo. Facit. c. olim. ex. eo. ti. Fit z tercio mō. s. literis: cū videlicet libū vel cartā vel historiā ad infamiā alicui⁹ pertinentē conscripsit cōposuit vel edidit vel dolo malo fecit vt aliq̃d hoz fieret. puta dimisit scripturā cadere in platea. ar. ff. de ver. sig. l. late. nec distinguitur vtrū nomine suo vel alterius ediderit. vel vtrū nomen exprēserit illius quē intēdebat infamare vel nō. dū modo aliter per circūstantias cognosci possit. Eodem modo tenet si sine scriptura in notā vel signū aliq̃d istoz prodidit. puta veste lugubri vtitur in iniuriā alicui⁹ vel comua posuit in porta z hmōi. ff. de iniur. l. item apud labeonē. §. ait pretor ne quid infamandi causa fiat. et. v. q. j. c. quidam maligni spūs. z de ista q̃rto modo dicta hic loquor.

¶ Quid de illo q̃ dicit alicui. latro. fur. homicida. et hmōi. cū dicat verū: R. fm Host. q̃ si facit animo accusandi vel denūciandi ad puniendū delictum et pbauerit nō punitur nec tenet iniuria. ff. eo. ti. l. eū qui in pāin. vbi dicit. peccata eñ nocentium nota esse z expedire et oportere. et. C. eo. ti. l. si quidē. et idē si faciat excipiendo vt eū repellat a testimonio. de testi. c. ex pte. vel ab ordine aut beneficio de accusatis. c. sup his. quia hec a iure conceditur. et nemo facit iniuriā qui vtitur iure suo. de elec. c. cū ecclesia vulterana. Si vo dicit ad infamandū tantū q̃d pſumit qñ non habet causam iustā dicendi tunc iniuriam facit et condemnandus est. d. l. siquidem. et l. iij. C. eo. vj. q. j. ex merito. et. c. deteriores. et no. Host. et Ber. in. c. si culpa. eo. ti.

¶ Quis pōt facere iniuriā: R. q̃ ille tñ qui z pati eam potest. Fallit hoc in furioso z puero qui nō est doli capax: cui iniuria fieri potest. ipi tamē alijs nō possunt facere. et idem de dormiente. Adnerte tñ q̃ nemo iniuriā potest facere: nec tenet de iniuria. nisi q̃ scit se iniuriā facere vel scire debeat. etiaz si ille cui fit nesciat: quia si q̃s p iocum percutiat: aut dū certat non tenet iniuriarū. hec habent. ff. eo. l. illud. ibi etiā dr nā q̃ hi pati iniuriā pñt non facere cū iniuria affectu facientis constat. v. q. j. §. illd̄ cle. si furiosus. de homici. 2

¶ Cui datur actio iniuriarū: R. q̃ illi qui eam patitur. et nota q̃ nedū iniuria fit in pſona ꝓpria alicuius: ꝗ etiā ei dicit fieri si fit in filio. vel ei quē habet in potestate. Insti. eo. §. patet. dū tamē iniurians sciat euz filiū familias: licet ignoret cui⁹ datur actio filiofamilias in nomine suo. l. filiusfamil. ff. de ac. et obligat. Itē in sponsam vel vxorē. et sic datur actio viro et mulieri. et si sit filiusfamil. etiā patri. l. j. §. vlti. ff. eo. nō tamē eā que fit viro iniuriā patitur sponsa vel vxor. quia vxores a viris non viri defendunt ab vxore. l. ij. ff. eo. de sponsa. dicit in. l. Itē apud labeonē. §. spōsum. Itē dat heredi ob iniuriā factā cadaueri defuncti cuius est heres Idem si fama defuncti sit lacessita. d. l. j. §. ꝗ si forte cadaueri. Item datur dño ob atrocem factā seruo. d. l. Itez apud labeonem. §. pētor ait. et. §. se. et Insti. eo. §. seruus. Item dat epō ꝓ iniuria facta clericis et abbati in suis monachis. vt no. in. c. parochianos. de sen. ex. 3

¶ Nunq̃d matrone in veste meretricali deꝑhense fiat iniuria si intēptetur: R. q̃ nō. facit. c. in audientia. de sen. excō. Non iniuriat matrimonio fm Mo. z Ber. qui ipsum ignorauit. C. de adul. l. si ea. sicut nec militie q̃ militē ignorat. ff. loca. l. si ignorans. secus si in habito honesto. 4

¶ Vtrum iniuriā quis posset repellere: R. q̃ defendendo solū licet. ꝗ percutiendo fuit diuersa opinio Aug. in. §. si vo. ira. l. di. tenuit q̃ non licet 5

Ber. Bo. et Lau. in c. suscepimus. de homici. restringit hoc ad clericos. Sed ego dico fm doctrinam Alex. in tercia pte summe q etiā pcutiendo licet necessitate cogente. si iniuria aliter vitari non pōt: et nedum laicis: ꝗ etiā clericis. de quo vide s. Clericus. x. ⁊ homicidiū. iij. ⁊ defensio. §. iij.

6 ¶ Vtr iniuriatus teneat eam remittere? R. glo. in c. si quis contristatus. lxxxx. dist. q nō. quo ad actionē. s. vt satisfactōnē habeat. xxiij. q. iiij. si illic. immo dicit q bene facit agendo vt satisfaciat. xlv. di. et qui exercitat. xxiij. q. v. de occidendis. quia iniuriator tenet nedū petere veniā: ꝗ etiā satisfacere de damno dato ex iniuria si potest. aliter nō potest absolui: nisi iniuriatus remisisset actionē iniurie liberaliter quo ad cōscientiā. Sed rancore cordis etiā in iniuriante nō satisfaciendo teneat iniuriatus dimittere. vt de peni. di. v. capitulo vltimo Immo nunq̄ debet admittere eo quia nō licet alī quem odio habere. xxiij. q. iiij. cū in lege. xj. q. iij. c. in turba.

7 ¶ Quomodo dimittit seu tollit actio iniuriarum R. q triby modis. Primo remissione. vt p supplicationez aut pces. xxiij. q. iiij. si illis. aut p pactum ff. de pac. l. si tibi dece. §. j. Secō remittit dissimulatione. ff. de iniur. l. nō solū. §. j. et Insti. eo. §. vltimo. Vnde si iniuria illata et p annū vtilem: si est per metū aut continuū: si alio modo est illata non agit aboletur. l. si cum exceptione. §. in cause. ff. qō me. cā. et. C. de iniur. ⁊ qō no. in glo. l. si nō conuicij. Posset tamen indirecte agere etiā post annū p viam exceptionis. puta si esset excōmunicatus iniuriato: ne absolueret fm Mo. ⁊ Pa. in c. ea noscitur. de sententia excō. Itē tercio remittit actio iniuriarū salutatione. deosculatione. comestione. et hmōi signis. Nam hmōi signa sunt reconciliationis: sicut subtractio est signū inimicitie. vt no. glo. in c. cū Adrianus. lxiij. di. et in c. cū sup abbatia. de offi. dele. Quod intelligo verū: nisi a principio p uocasset aduersariū: citare eū faciendo. quia tūc per osculū et pdicta signa nō tolleret: nisi expresse renunciet vel transigat. Et sic intellige pdictam. l. nō solum. §. j. Non credo etiā q tollatur actio iniuriarum: si homo exhibet signa que necessario tenetur exhibere inimico. quia p illa non dicat quis reconciliatus. ⁊ pro hoc facit qō no. Bar. in. d. l. si tibi dece. q infirmus sacerdoti dicendo q remittit iniuriā sibi illatā. intelligit remisisse odiū ⁊ non satisfactionē iniurie. qō nō. Item tollit actio iniuriarum quotiens cunq̄ quis incitat iudicē vt torqueat iniuriantē eo ipso qō ipsum torquet aut cōdemnat ad vindictā: remittit iniuria. Vnde aliā satisfactionē p iniuria petere nō poterit. vt est bonus textus. ⁊ ibi Bar. in. l. sed etsi vnius. §. si ante iudicē. ff. de iniur. nisi protesteris q ex hoc non vis vbi pīudicari: quin p tuo interesse possis agere actionē iniuriarū. vt. l. fi. ff. de iniur. Itē remittitur p mortē: quia iniuriarū actio nō trāsit ad heredem ante litis contestationē mortē iniuriato. vt. l. iniuriarū in principio. ff. de iniu. Et hec omnia limita fm Pa. in c. olim. de iniur. q ad actionē iniuriarū vera. ꝗ nō quo ad damna et expensas. quia p hoc non tollitur q̄n agere possit ad restitutionē. ar. c. j. de iniurijs. ⁊ sic serua in cōscientia. et etiā si iniuriatus nō agere teneat ad interesse ⁊ damnum: qō intulit nisi ipse remittere velit. vt in. d. c. j. Nota tū fm Hosti. in sum. ti. de pe. q si iniuriatus nollet cōponere cū iniuriante: vel nimis grauaret eum tunc iniuriator in cōscientia posset tenere arbitriū iudicis penitentie. ar. c. veniens. de iureiur. et. c. ij. de arbitris.

¶ Aduerte etiā quia si quis soluat pecuniā pro remissione iniurie obtinēda infamis efficit nisi pactum fiat auctoritate iudicis. ff. de his. q. no. infa. l. furti. §. pactus. no. Jo. in. d. c. si illic. Similit esset infamis si esset condēnatus p iudicē: siue ciuiliter siue criminaliter agat. ff. de hi. qui no. infa. l. athletas. §. vltimo. Et ideo cū agit contra aliquē constituat pcuratorē vel faciat cōpromissum. vt s. dictum est. Infamia. §. vj. 8

¶ Quando autē iniuria dicat enormis vel atrox. vide enormis. 9

Iniusticia

Vtr sit peccatū mortale? R. fm sanctum Tho. xxij. q. lxx. arti. j. q. xj. q iniusticia est duplex. Vna illegalis opposita iusticie legali. et hec fm essentiā est viciū speciale: in q̄ntum respicit obiectū speciale. s. bonū cōmune quo contemnit. ꝗ quo ad occasionē est viciū generale: quia p contēptū boni cōmunis pōt homo ad oīa peccata deduci. sic etiā oīa vicia inquantum sunt cōtra bonū cōmune rōnē habent iniusticie quasi ab iniusticia. Alia iniusticia dicit fm inequalitatē quandā ad alterū. put. s. homo vult habere plus de bonis. s. diuitijs honoribu. ⁊ minus de malis. s. laboribus expensis. ⁊ sic habet materiā specialem ⁊ est viciū speciale oppositū particulari iusticie. de qua infra Iusticia. Facere autē iniustū ex genere suo peccatū mortale est: quia infert nocumentum primo. qō est contra charitatē. Excusat autez vt nō sit mortale peccatū: vel rōne ignorātie fm philosophum. v. ethicor. Item rōne paruitatis. vt si quis auferat pomū alicui: quia deficit a rōne perfecta eius qō est iniustū facere inq̄ntū reputari pt nō esse omnino cōtra voluntatē eius q̄ hoc patit. et hoc pbabiliter.

Inobedientia.

Vtrū sit peccatum mortale? R. distinguēdo. Aut est circa precepta diuina et scienter vel ex ignorātia que non excusat. de qua supra Ignorantia. §. iiij. sic semp est mortale. facit. xxxij. di. §. porro. ⁊ lxxxj di. c. si qui pīsbyteri sunt. vbi dicitur Idolatria. et xiiij. q. j. quisquis. Si vo fiat contra ex ignorantia que excusat sic nō peccat mortaliter. Aut inobedientia est circa pceptā iuris positiui. et tunc distinguo: q aut talis lex seu pceptum p longa tempora nō fuit receptū papa sciente et transgressores non puniente: et sic nō est mortale peccatū. immo excusantur. Facit quod no. Pa. in. c. cū olim. de cle. cōiuga. vbi declarat grecos nō peccare licet accipiāt vxorem clerici eorū. Exquo no. q quando lex generalis recipit in vsum a certo genere. plonarū et

ab alio nō. q̃ nō obseruantes non peccant saltem post longa tēpora. ¶. leges. iiij. di. et qd̄ no. doc. in c. j. de tren. et pa. nec obstat qd̄ ibi tenet Mo. quia loquit qñ talis p̄uaricatio est peccatū de sui natura: quia tunc nō excusat nō receptio. Secus esset si essent eiusdē generis: et maior pars acceptasset quia licet superior nō puniret: tamen minor pars nō excusaret. ⁊ haberet locū. multa p patientiam tolerant ⁊c. c. cū iam ducū de pben. Idem dico si talis lex fuit recepta: sed p consuetudinē abrogata q̃ nō peccant inobedientes vt supra dixi Consuetudo. ¶. ix. et. x. Aut talis lex nō est abrogata neq̃ p contrariā consuetudinē: neq̃ per nō acceptationem. ⁊ tunc fuit diuersa opinio inter doct. quidaz dicunt. vt Collectarius in. c. j. de cōsti. ⁊ multi alij q̃ talis inobedientia non est mortale peccatū nisi fiat ex cōtemptu. ⁊ hmōi opinionis videtur fuisse beatus Ber. li. xj. de precepto et dispen. vbi dicit. nō q̃liscunq̃ mandati p̄teritio criminalē inobedientiam facit. ⁊ repugnare ⁊ nolle obedire. Idez in libro. viij. dicit si verbū loco vel tēpore silentij per obliuionē surreptū fuerit contra p̄ceptū: veniam facillime impetrabit. quia etiā vix peccatū reputabitur. Idē in libro. xij. Ibidē dicit. si iubente senio re mihi silentiū verbū elabitur reū me esse fateor ⁊ venialiter. Si vo ex contēptu sciens ⁊ deliberās sponte in verba, prumpo preuaricatorē me constituo et criminaliter. hec ille. Alij tenent q̃ predicta opinio est vera: nisi fiat ex cōsuetudine contra legem quia sic etiā esset mortale. Et huiʒ opinionis videt Ricar. de media villa in quolibet. j. q. xix. Alij vo dicunt consideranda verba legis. quia si p̄cipit per verba cōmunia. vtputa. Statuimʒ ordinamus et similia: sic verū est q̃ nō est mortalis inobedientia nisi sit ex contemptu. Et quid sit cōtemptus. vide supra contēptus. Si vo lex loquit per verba p̄ceptiua seu equipollentia: sic est mortalis inobedientia. q̃uis nō fiat ex contēptu: dūmodo scienter et sine causa rōnabili. et pro hoc facit. c. ij. de ma. et obe. et. c. qd̄ p̄cipitur. xiiij. q. j. Et huius opinionis videt Pan. in Rica de obserua. ieiu. Alij vo tenent vt sanctus Tho. in. iiij. di. xv. ar. iij. q. j. q̃ p̄cepta iuris positiui magis obligant ex intentione legislatoris q̃ ex ipsis verbis. ⁊ ideo transgressor talis magis est reputandus qui obuiat intentioni legislatoris q̃ qui deuiat in aliquo a legis ordinatione. Intentioni autē legislatoris obuiat qui ex contemptu vel sine aliqua rōnabili causa p̄ceptum nō seruat. Secus in casu in quo p̄babiliter credi potest: ꝗ legislator adesset eū obligare nō vellet talis nō est reputandus p̄cepti transgressor. nec peccat mortaliter. Et hec videt coincidere cū opinione Ricardi que magis mihi videt equa. ⁊ ideo sequēda: quā etiā sequit Archi. lxxvj. dist. in capitulo vtinā. et Ge. in capitulo generali. de elec. li. vj. Facit p hac opinione glo. in capitulo quisquis. iiij. q. v. et. c. honoratus. lxxiiij. distinc. ⁊ lxxxiiij. dist. capi. j. et. x. distin. quis aut. Et qd̄ no. Panor. in clementina p̄ma. de etate et qualitate. Nam duruʒ valde videtur q̃ prelatus intendat semp̄ inijcere laqueū mortalis peccati in suis preceptis. Et ideo solum credo sit in contemptoribus illis qui p̄uaricationē ⁊ inobedientiam ducunt in consuetudinē que est quidā contemptus interp̄tatus. et quia sic ex toto frustrat finis legis. sed inobedientia que nō ex contemptu: neq̃ ex consuetudine p̄cedit. Credo q̃ sit veniale peccatū: cum hec nō ex toto frustret finem legis: nec sit totaliter contra intentionē eius. Similiter dicendū de inobedientia prelatoʒ aut superioʒ. Multo magis excusatur a mortali qui facit contra ex ignorantia nō affectata crassa vel supina. Si vo inobedientia sit contra consilia: aut lex consilij est pfectionis. vt Math. Vade et vende omnia. ⁊ sic nō est peccatum. Et sic intellige glo. in. d. c. generali. de elec. li. vj. et iura q̃ que allegat. Si autē lex est consilij reuerentie. qd̄ est quando subditus deberet facere tamen superior nō vult p̄cipere: sed potius consulere vt abstineat. vt no. glo. in. c. ad aures. de tēpo. or. sic peccat venialiter. vt no. Archi. in. c. testamētum. vj. di. et. xxv. di. ¶. alias ea demū.

¶ Vtrū inobedientia statuti penalis sit peccatū? R. Henri. de gan. in quolibet. iij. q. xxij. q̃ aliqñ in statuto sunt duo p̄cepta. puta cum dicit. Statuimus ne quis faciat tale quid et qui fecerit soluat talem penā. ⁊ tunc obligat ad culpā et penam Et sic intellige glo. et Ge. in. c. vt animaʒ periculis. de consti. lib. vj. et Inno. in. c. qd̄ super his. de voto. et Io. an. in. c. relatū. ne cle. vel mo. ⁊ Ge. in c. ppetue. de elec. li. vj. qui dicunt q̃ statutū penale p̄ceptiuū licet contineat aliā penā corporalē obligat ad mortale. Aliqñ vo est vnū solū p̄ceptum puta cum dicit. Statuimus q̃ si quis fecerit tale quid soluat talē penā. ⁊ sic obligat solū ad penam ex forma statuti. Ex intentione vo statuentis obligat ad culpam si passim temerarie, aut causa leuū p̄uaricet. Aduerte etiā q̃ in cōscientia neq̃ in primo casu neq̃ in secundo tenet ad penaz: nisi post condēnationē fm glo. ca. fraternitatis. in fi. xij. q. ij. et qd̄ licet statutū nō sit p̄ceptiuum ex forma. tñ obligat ad mortale qñ imponit penā mutilatōis vel mortis corporalis.

Aquietudo mentis est filia auaricie que cōmuniter est veniale peccatum nisi p eam omittant necessaria ad salutem.

Aquisitio est alicuius criminis manifesti saltē per famam ex bono et equo iudicis competentis canonice facta inuestigatio fm Hostien.

¶ Quotuplex est inq̃sitio? R. vt colligo ex Pa. in c. q̃liter et quādo. el. ij. de accu. q̃ triplex est. Quedam generalissima qua inquirit sup statu totius p̄uincie vel diocesis. et in hac nō est opus q̃ infamia p̄cedat. nec habet locū dicta diffinitio. quia p̄latus tenet eam facere. c. cū venerabilis de censi. ⁊ c. romana. de censi. li. vj. Quedā est generalis qua inquirit sup statu alicuius ciuitatis castri vel alicuius loci. Et de hac non loquit p̄fata diffinitio. quia nō requirit infamia. vt in. c. j. de offi. or. l. coit

gruit.ff.de offi.ꝑsi. Tercia est inquisitio specialis que fit contra certã ꝑsonã.et hoc potest fieri dupliciter. Primo nõ ad imponendã penã: ꝗ ad peccatum euitandum ex debito officij.vtputa ꝙ matrimonium nõ contrahatur ꝓpter impedimentũ.de duo.c.porro.xxxv.q.vj.si duo. Et idẽ dic quando vult inquirere de aliquo canonico impedimẽto eadem rõne �means Ho. Itẽ vbi agitur de restitutione vsurarũ ⁊ debitores ꝓpter iuramentũ impediuntur petere. Itẽ generaliter qũ vult inquirere de aliquo crimine: non ad priuatũ cõmodũ: ꝗ tũ ad penitentiã peccati.⁊ tunc nõ requirit infamia ꝑcedens ꝑm Inno.et sequit Pa.in.d.c. qualiter ⁊ qũ.facit.c.cum dilectus.et.c.nihil.cũ similib.de elec.et.c.fi.de cã.despon.et qõ no. ꝑ Inno.in.c.j. de postu.ꝑla. Scõo potest fieri inquisitio specialis ad penã imponendã.⁊ tunc si fit ad denũciationẽ purã officialis.sic nõ oportet ꝑcedat infamia.l.ea quidẽ.C.de accu.c.j.de testi.cogen.sed oportet sit notoriũ.alꝯ nõ creditur ei.de quo tũ dic.vt.iiij.q. iiij.§.vlti.alꝯ antẽ nõ ꝑcedente infamia ꝓcedere non potest in inq̃sitione ad penã imponendã.vt in.d.c.qualiter ⁊ quãdo.⁊ no. Pa.in.c.ad nostrã. el.ij.de iureiuran.

2 ¶ Sed querit qualis infamia debet ꝑcedere? R. Pa.in.d.c.q̃liter ⁊ qũ.ꝙ si fit inq̃sitio cõtra ꝑlatũ secularem oportet sit talis ⁊ tanta ꝙ sine scandalo vel periculo dissimulari nõ possit.vt in.d.c.qualiter et qũ. Si vo cõtra ꝑlatũ regularẽ.puta abbatẽ vel priorẽ conuentualẽ.sic debet seruari dispositio ꝑfati.c.qualiter. Si cõtra regulares inferiores: sic puto ꝙ nõ requirat tanta infamia: ꝗ solum fama publica cum iudicijs vt suspitionib aliquib.aliter in causa criminali nõ credo iudex possit ꝓcedere ad aliquem actum vel capture: aut arestationis ꝑsone vel tormentoꝝ: aut inquisitionis infamationis.vt no. Inno.et Jo.an.in.d.c.qualiter ⁊ qũ.et d.An.ibidẽ similiter Ange.in.l.si vacantia.C.de bo.vaca.et Bar.in.l.de minore.§.tormẽta.⁊.l.fi. ff.de questi. In alijs autem a ꝑdictis.s.a captura: aut restitutione ⁊ ceteris ꝑdictis si nõ seruat ordo ad vnguem non obest Pa.tamẽ tenet in.c.pe.de accusa. ꝙ etiaꝫ sine infamia cõtra claustrales põt fieri inquisitio. Quod verũ credo vbi tractaretur de modico ꝑiudicio. Secus si ꝓcederet ad depositionẽ ab ordine aut incarcerationeꝫ ⁊ huiusmodi. Si vo inquisitio ꝑsalis ad penã fiat contra alios a ꝑdictis claustralibus.sic nõ potest fieri nisi fama publica ꝑcedente.⁊ talis fama debet deferri iudici sedenti ꝓ tribunali ad banchũ.alꝯ in secreto nõ valet.ita no. Ang.in.d.l.si vacantia.⁊ cũ alijs indicijs seu suspitionib aliter nõ põt ꝓcedere iudex ad aliquẽ actũ.vt dixi.

3 ¶ Quõ ꝓcedet ꝑlatus in inq̃sitione? R. ꝙ primo debet descendere ad locũ vbi cõuersat ꝑsona ꝑtra quã vult inquirere quia ibi veritas melius inq̃ritur.vt in.c.post ꝯ.et qõ no.in glo.de ele. Et hoc intellige si potest cõmode.alꝯ nõ tenet. Secundo si inquisitio est generalis dabit iuramentũ clericis si est contra ecclesiã sup his que sciunt vel credunt in sua ecclesia reformanda tam in capite ꝯ in mẽbris: exceptis criminib occultis de mera veritate dicenda.vt in.c.qualiter ⁊ qũ.el.ij.in fi.de accusa. Nec iuramẽtũ vel interdictũ seu excõmunicatio lata ab abbate vel alio cõtra subditos ne reuelent inquisitori valet nec ꝗ ligat eos.de of.or.c.plenq̃. li.vj. Si vo est ꝑsalis citabit illuꝫ contra quẽ vult inquirere.d.c.qualiter.el.ij.§.debet.v.q.ij.si primates. Tercio ꝓcedet ad receptionẽ dictoꝝ eorũ clericoꝝ quos inquirit vel testiũ si qui producunt ab aliquo: ꝑsentib tamen eis: contra quos inquirit per nisi contumaciam se absentent: ⁊ ea que eis objiciuntur ⁊ nomina testiũ sunt eis exponenda. Fallit hoc in casu de quo.j. Inquisitor.§.ij. Quarto exceptiones tam contra testes ꝯ alios ⁊ replicationes legitimas admittet.vt deponendi falsum audacia prohibeatur.vt in dictis.§.debet.et.c.si primates.

¶ Vtrũ ille contra quẽ fit inquisitio possit negare infamiã ꝑcessisse? R. ꝙ sic.⁊ sic oportebit ꝙ primo iudex hoc cognoscat.vnde si infamatus non inuenitur nõ poterit iudex ꝓcedere.alꝯ sic.c.cum oporteat.de accusa.et.d.c.qualiter.el.ij. ⁊ licet accusator probet eum infamatũ: nihilominus reus poterit probare ꝙ sit bone famie.ar.de pur.ca. cuꝫ in iuuẽtute.⁊ potentius est priuilegiũ bone fame ꝯ infamie.ar.c.licet in fi.de accu.⁊ no. Ber.in.d. c.qualiter.el.ij. 4

¶ Vtrũ ille contra quẽ inquiritur possit recusare iudicem si habet illum suspectum? R. ꝙ sic.c.cum speciali.de appella.vtputa quia ex odij fomite ꝓcedit vel quia est criminosus.ar.iij.q.vij.iudicet. Ista tamen quo ad omnia non sunt seruanda in inquisitione regularium: quia facilius et liberius possunt a suis administrationibus amoueri.d.c. qualiter.el.ij. Quod limita nisi in graui preiudicõ infligendo.ar.d.c.qualiter.el.ij.in fi.in verbo facilius et liberius. 5

¶ Vtrũ inquisitores generales possint ꝓcedere ad inquirendũ de veritate criminũ etiam nõ receptis testibus sup infamia? R. Pa.in.c. cuꝫ dilecti de accusa.ꝙ sic. satis est ꝙ eis constet de infamia ꝓpter frequentẽ clamorẽ. secus est in delegato ad vnam causam tũ.vt in capitulo cum oporteat de accusa. 6

¶ Quis potest inquirere? R. ꝙ quilibet prelatus contra suũ subditũ. Inno.tenet: ne sanguis subditorum exquiratur in die iudicij de eoꝝ manib. de officio or.c.irrefragabili.de regula.c.vltio. Facit.c.licet bely.de symo.xxxvij.dist. legant. ⁊.d.c. qualiter.el.ij. 7

¶ Vtrũ monachi ⁊ religiosi possint deputari generales inq̃sitores a sede apostolica. Rñdet Pa. in.d.c.cũ dilecti ꝙ sic monachi.vt in.c.statutũ.de rescrip.li.vj. Nota qõ dicit Pa.in.c. causam.el.j. de iudi.ꝙ appellatione fratruꝫ in statutis ⁊ odiosis nõ veniũt monachi. Idem dic de monialib vt nõ veniant appellatione sororꝫ ⁊ dicunt ꝓprie frẽs mẽdicantes similiter et sorores.non mendicantes vo et habitantes solitarie monachi vel moniales appellantur. 8

¶ Vtrum ep̃us possit dispensare in criminib? ne 9

prelatus amoneat ab officio. R. Pa. in. d. c. qualiter et quãdo. el. ij. q̃ sic qñ procedit per viã inquisitionis. ⁊ facit. c. inq̃sitionis. de accusa. circa principium. vbi dicit q̃ potest superior penã moderari nisi tale sit crimen q̃ impediat ordinis executionẽ et beneficij retentionẽ: etiã post pactam penitẽtiã Ergo vbicunq̃ ista cessant: quãtũcunq̃ graue sit crimen: etiã maius adulterio poterit. Medũ ẽ ps: ꝗ q̃libet superior dispẽsare: vt nõ remoneat ab administratione.

10 ¶ Vtrum de iuribus singularũ personarũ sit pcedendum inquirendo: vel extra ordinẽ sine instantia partis? R. Pa. in. c. ad nostram. el. ij. de iureiurando q̃ nõ. ꝗ libello oblato et seruato ordine iuris. Quod etiã sequit Jo. an. in. c. fi. de foro cõpe. etiã si factũ allegatur notoriũ. facit. l. ad perempto rium. ff. de iudi. et. l. ꝓperandũ. C. eo. vbi patet q̃ iudex non debet citare absentẽ: nisi parte petente. Et si aliter citat non valet citatio. vt no. in. c. j. de iudi. Qõ limita fm Bar. in. l. iiij. §. hoc autẽ iudicium. ff. de dam. infec. nisi sit cã miserabiliũ pslonarum: q̃ se iuuare nõ possunt.

11 ¶ Quid si testes interrogent sup occultis criminibus? R. q̃ nõ debent respondere si inq̃sitio sit generalis. nisi de crimine de quo infamia pcessit. d. c. qualiter et quando. el. ij. multomiꝰ nus si inquisitio sit specialis contra aliquẽ. Si vo infamia precessit contra aliquẽ. tunc testes dicent sup omnibus que sciunt de eo qõ inquirit veritatẽ: etiaz si illud quod sciunt sit occultum. vt si de fornicatione agitur et vocat aliquis qui simul cũ eo fuit debet dicere secretas circũstantias etiam eas quas secreto nouit: dummodo sit infamatus de crimine super quo fit inquisitio. puta cũ tali muliere cõmisit fornicationẽ. ꝗ si tũ de fornicatione esset infamatus nõ expressa aliqua tunc non debet testis reuelare fornicatricem occultam. hoc nota. Innocentius ⁊ Hostiensis in. ca. q̃liter. el. j. Jo. et Archi. ij. q. v. habet hoc.

12 ¶ Vtrũ ille contra quẽ fit inquisitio teneat dicere veritatẽ super certo crimine interrogatus? R. q̃ sic si fama sit contra eũ. de quo vide supra Confessio delicti. in pn.

13 ¶ Quid est indiciũ: et quomodo per indicia põt procedi contra aliquẽ ad inquisitionẽ. vide supra Indicium.

Inquisitor

hereticorum minor episcopo esse nõ põt nisi quadragesimũ etatis sue annũ attigerit. Cle. dolentes. de hereticis.

1 ¶ A quibus possunt tales inquisitores institui? R. glo. in. d. cle. dolentes. q̃ p ministros vel pauciales illorum ordinũ quibus a sede apostolica est cõmissum. Itẽ ab episcopis vel capitulis sede vacante. vt in. d. glo.

2 ¶ Vtrũ pfati inquisitores possint alijs cõmittere vices suas? R. glo. d. cle. q̃ sic ⁊ cõmissarios quos dam[illegible]ram? vicarios vel substitutos. cle. j. §. porro. [illegible]otarij. de hereti.

3 ¶ Vtrum inquisitores pfati possint se impedire de diuinationibus aut sortilegijs aut vsuris? R. q̃ de diuinationibus ⁊ sortilegijs si manifesta sapiunt heresim possunt se intromittere. vtputa quia faciunt manifestas inuocationes demonũ attribuendo demonibus aliqõ diuinũ. Secus si solũ inuocãt ad exercendũ opa que naturalit possunt. q̃ tunc talis inuocatio nõ sapit heresim fm Oldra. al's nõ possunt etiã si sapiunt heresim: ꝗ nõ manifeste. similiter nec de vsuris. tex. est in. c. accusatus. §. san. de here. li. vj.

4 ¶ Sed nunq̃d inq̃sitores poterũt ipsi cognoscere: an sapiat heresim vel ne? R. q̃ nõ. q̃ iurisditio est sibi attributa existente cõditione. vt no. glo. in d. c. accusatus. ⁊ glo. in. c. j. de offi. dele. li. vj. q̃ videtur contraria intelligẽda est vera q̃ inquisitor potest cognoscere an sapiat manifeste heresim quando certũ est q̃ sapit heresim: ꝗ dubitatur an sit manifesta vel nõ.

5 ¶ Que pbibentur pfatis inquisitoribus? R. q̃ nõ extorqueant pecuniã pretextu officij inquisitõnis q̃busuis modis illicitis. Itẽ q̃ nec scient acceptẽt bona ecclesiarũ ob delictũ clericorũ: aut fisco applicent: q̃ si contrafecerint tã ipsi q̃ eorũ cõmissarij: ⁊ etiã episcoporũ aut capitulorũ sede vacante sunt excõmunicati ipso facto: nec poterũt absolui ante satisfactionẽ pecunie sic extorte nisi in mortis articulo. Cle. dolentes. de here. Itez districtius inhibet eis ne abutant quomodolibet portatione armorũ. Item q̃ nõ habeant nisi officiales necessarios. d. cle. dolentes. Itẽ pcipit tã episcopis q̃ alijs inquisitoribus q̃ non imponant malicioſe aut fraudulenter crimẽ heresis alicui: aut q̃ impediant executionem officij inq̃sitionis false. Itẽ q̃ odio gratia vel amore lucri: aut cõmodi tẽporalis obtentu cõtra iusticiã et contra conscientiã nõ omittant pcedere vbi est pcedendũ. al's episcopus p triennium suspensus est ab officio: et eius superior hec faciẽs Inferiores vo episcopis sunt excõmunicati excõmunicatione papali. Cle. multorũ. de here. Quod bene no. q̃ istos inq̃sitores q̃ citãt aliquos p hereticis qui tamẽ nõ sunt: quia sunt excommunicati ipso facto. Item q̃ nõ possunt de crimine heresis inquirere contra eos nisi in literis apostolicis expresse vt possint hec facere contineat. vt in. c. inq̃sitores. de hereti. li. vj. Itẽ inquisitores ordinis minorum nõ possunt se intromittere de ordine pdicatorũ. Nec inq̃sitores de ordine pdicatorũ de ordine minorũ ptextu cuiuscũq̃ heresis. vt in puilegijs eorũ alit sunt excõicati ipso facto. ⁊ est papalis p extrauagantẽ. Pau. secundi.

6 ¶ Vtrũ inq̃sitores hereticorũ possint pcedere cõtra illos xpianos qui ad ritũ transeunt iudeorum R. q̃ sic. dũmodo metu mortis absolute seu pcise non fuerint baptizati. c. contra christianos. de here. li. vj.

7 ¶ Vtrum officiũ inquisitionis eis ab apostolica sede cõmissum expiret p mortem romani pontificis concedentis? R. q̃ non. vt in. ca. ne aliqui. de here. li. vj.

8 ¶ Vtrũ inquisitores possint indicere silentiũ omnibus pdicatoribus? R. q̃ nõ. nisi solũ questuarijs quando continget congregationẽ fieri p negocio

fidei vel dictor questuarior pdicatio eidē negocio impedimentū afferret.c.vt officiū inq̃sitionis de here.li.vj.

9 ¶ Vtrū inq̃sitores pfati possint cōuocare clerum et populū ciuitatū vel castror aut alior locor. R. q̃ sic, put negocio fidei viderint expedire. Similiter concedit eis vt aduocent peritos q̃slibet. vt in sententijs hmōi, pferēdis consiliū pbeant. et q̃ tales peritos aduocatos vt eis obediāt in pfatis cōsilijs dandis in vtute obediētie possint cogere. c. vt pmissi. de here. li. vj. Et quo aduerte q̃ nō pūt pcipere sub obedientia et minus sub excōmunicatione clero et populo. vt vadant ad eor pdicationes contra quod sepius faciunt dicti inquisitores et non valet.

10 ¶ Vtrū inq̃sitores pfati possint pcedere ptra aliquos sine epo? R. q̃ citare capere ac tute custodie mancipare: necnō in vinculis ac manicis ferreis ponere et inq̃rere ptra illos quos iusticia p hmōi crimine cōcedit possunt: ꝗ tradere carceri: ita atroci qui magis est ad penā q̃ custodiā: aut exponere tormētis: aut ad sententiam: ꝗ illos nō potest eps sine inq̃sitore: vel inq̃sitor sine epo aut delegato capituli sede vacante si sin adinuicē copiam valeant habere infra octo dierū spaciū postq̃ se req̃sierint ⁊ si secus pſumptū fuerit irritū est ipso iure. Cle. j. de here. ⁊ ibi ponit de carcere ⁊ clauibꝫ ⁊ officialibꝫ et dic vt ibi.

11 ¶ Quō pcedent inq̃sitores pfati ptra aliquē? R. q̃ si p viā accusationis seruent ordinē suū. Si per inquisitionē faciant q̃ supra dixi de indicijs ⁊ inq̃sitione. Excipit tū q̃ accusatores vel testes seu deponentes qui, pter potentiā personarū contra q̃s deponūt aut accusant graue piculum immineret eis: si nomina eor publicarent: tunc nō publice ꝗ secrete coram diocesano: vel eo absente vicario ipsi? qui inquisitores pcedunt. vel eps aut eius vicari? coram inquisitore: si cōmode potest et aliquibꝫ alijs psonis pnidis et honestis iurisq̃ peritis totū pcessum iup quo deliberandū est manifestent. ⁊ de ipsor consilio ad sententiā vel condēnationē procedere possunt. ⁊ plena fides talibꝫ testibꝫ adhibetur: licet eor nomina nō fuerint pmulgata. ⁊ pūt pcipere inq̃sitores pfatis honestis psonis sub pena excōmunicatōnis: quā incurrant ipso facto ne reuelent pdicta nomina. Episcopus tū non pōt pcipere inquisitori: nec inquisitor epo. Sed papa precipit in virtute obedientie vt teneant secreta. Cessante tamen tali periculo debent accusator et testū nomina publicari. et absq̃ aduocationiꝫ et iudicior strepitu et figura. vt in capitulo fi. de here. li. vj. Itē q̃ pcedendo p viā inquisitionis excōmunicati ⁊ pticipes: vel socij criminis admittunt ad testimoniuꝫ contra hereticos receptatores: defensores: fautores et credentes eor: si ex circūstantijs vera dicere presumant. c. in fide. de here. li. vj. Secus si pcedatur p viā accusationis vel exceptionis. quia tales nō admittunt fm Jo. an. ibidem Item religiosi oēs qui ante religionis ingressum erant Notarij: quantūcunq̃ sint in sacris libere istud officium tabellionis possunt exercere quo ad omnia que ad officium inquisitionis pertinet: non obstante aliquo statuto contrario. c. nulli. de rescrip.

12 ¶ Item nota q̃ statutū loci per quod officiū inq̃sitionis directe vel indirecte impediret: vel quomodolibet retardaretur episcopo iure est nullius roboris: et per censuram ecclesiasticā possunt cogi rectores illorum locorum ipsa reuocare vel moderare vt nō impediant. c. statutū. de here. libro. vj. Et etiam possunt aduocare brachium seculare p censuram ecclesiasticā contra hereticos. vt in. d. c. vt officium.

13 ¶ Itē statutū de duab? diet? in capitulo nōnulli. de rescrip. nō impedit inq̃sitionis officiū. vt in. d. c. statutū. Itē fm Jo. an. possunt pcedere contra hereticū: licet alibi cōmiserint crimen si in sua inq̃sitione inuenit.

Insignia vtrum possit quis sibi assumere? R. Pa. in capitulo dilecta. de excess. pla. cōmuniter tenet q̃ sic. et arma sicut et nomen assumitur ad placitum vt agnoscatur ab alio. Insti. de le. §. si q̃s in nomie. ⁊ l. ad recognoscendos. C. de ingenu. et manu.

14 ¶ Vtruꝫ insignia alterius possit quis assumere? R. Panor. in dicto capitulo dilecta q̃ sic. sicut et nomen. qd limitat verū: nisi illi cui? sunt ptenderent aliqd damnū. vt puta facinorosus assumens arma alterius posset ille offendi loco facinorosi. et talis implorare potest officiū iudicis. ⁊ iudex pōt pbibere. quia ad eum spectat quies populor. l. j. §. quies. ff. de off. pfec. vr. Idem dic vbi in est rei publice: sicut si aliquis accipit insignia boni artificis qui non est ita bonus. et ita decipiunt populi. De hoc habes per Bar. in tractatu de insignijs et armis.

15 ¶ Vtrū quis possit assumere insignia dignitatis R. q̃ nō. si nō habet illā dignitatē. alis est falsari?. l. eos. Et quod ibi no. ff. de falsa. Facit. c. j. de clericis non or. ini.

Ascriptio fm aliquos est quādo accusator pfitet vera que in libello fiunt. vel fm alios eum pfitetur se velle psequi vsq̃ ad finē Sed fm alios: et verius inscriptio est quando accusator se obligat ad penaꝫ talionis. i. similē: quia talio propie idem est q̃ repsentatio ad cōsimilē. ⁊ hanc tenet Jo. an. et glo. in. c. sup his. de accusa. et probatur in. c. tue. de pcura. et sequitur Pa. in dicto capitulo super his. et de istis opinionibus dicitur in. l. si cui. in prin. ff. de accusa. et. l. in causis. C. de accusa.

16 ¶ Vtr accusanti sit necessaria inscriptio? R. glo. et docto. in. c. super his q̃ sic. ⁊ nisi in. viij. casibus. ⁊ ibi vide. et licet inscriptio non fiat: tamen deficiēs debet puniri pena talionis fm Accur. in. l. ij. C. de fi. instru. ⁊ Bar. in. l. si cui pdicta.

Institutio seu institutē fm Hostien. est ecclesie vel ecclesiastici beneficij collatio.

17 ¶ Quis pōt instituere? R. de iure cōmuni. episco

pus. Item capitulum sede vacante. de insti. et si capitulum.li.vj. Itē ille qui habet ex delegatione episcopi.de insti.ex frequentibꝫ. Itē qui habꝫ hoc de consuetudine.c.cū venissent.de insti.dūmodo sit clericus.talis tamen ab isto institutus nō debꝫ administrare:nec possessionē ecclesie adipisci: nisi de consensu diocesani ⁊ eius auctoritate.d.c.ex frequentibus. Item abbates in ecclesijs sibi subiectꝫ pleno iure possunt curā cōmittere sine p̄sentatione episcopo facta.ar.a contrario.de p̄ben.c.in lateranensi.de capel.mo.c. presbyteri.lib.vj.xvj.q.ij. visis.

Intentio accipitur dupliciter vel ꝓut est motus vel motiuum voluntatis.vel ꝓut dicit finem intentum.et isto secundo modo hic accipio.

1 ¶ Vtrū intentio habitualis sufficiat ad meritum bone actionis? R.S. Bona.in.ij.dist.xlj.q. vltimi.ar.in fi.q̄ si loq̄mur de intētione habituali qua quis refert ad deū in generali omnia opa diei vel anni.sic talis nō sufficit ad meritū. Sed si loq̄mur de intētione habituali q̄ quis refert aliquod opus ad deū in p̄mordio illius opationis vel alterius ad quā illa cōsequēter se habet:ita q̄ opus sequens directā habet ad opus p̄mū ordinationez vel cōsequentiā.sic talis sufficit ad meritū. Vnde si aliquis intendit ꝓ eo dare.c.marchas ⁊ incipit hodie dare vnā cogitando de deo actualiter: postea dat alias ⁊ nihil de deo cogitat tū actiones ille sunt ei oēs meritorie et fructuose.⁊ p hunc modꝫ est in viris religiosis q̄ in principio ex charitate de nouerunt portare religionis pondus.quicq̄d eīm faciunt qō ad sue religionis obseruantiam spectat ex p̄ma intentione est eis meritoriū ad salutē. nisi q̄ absit cōtraria intētio supueniat. Si autē opus alterius generis inciperet oporteret q̄ intentio renouaretur vt illud opus esset meritoriū. Vnde si religiosus ad ea que ad religionē nō spectant vult se exercere oportet q̄ intentionē renouet.quia illa habitualis ad illa nō se extendit.et ideo nō est pue securitatis ⁊ vtilitatis religionē intrare. Dicit etiā idem.S.Bo.ibidez q̄ intentio habitualis q̄uis de deo nō cogitet actualiter:tamen si ex sola boni operis consideratione charitas p̄ompta vel aliq̄ alia virtus charitate informata ad ipsum bonum opus inclinat ipm est meritoria.sicut vir obediēs mereꝫ obediendo p̄lato p̄cipienti sibi etiaz si nihil cogitet de deo: ꝫ solum consideret qō est bonum obedire.

2 ¶ Vtrū opus ab intentione recipiat quantitatez siue boni quo ad bona:siue mali quo ad mala. R. S.Bo.di.xl.ar.j.q.ij.q̄ quātitas bonitatis ⁊ malicie cōrespōdet quātitati intētionis fm q̄ quantitas intētionis attendit q̄ntū ad actū intendendi.ꝫ inquantū attendit ex parte intenti nō semp correspondet. Vnde glo.sup illud Math.xij.bonus homo ⁊c.dicit quantū bonū intendis tantū facis. Dicit idē.S.Bo.q̄ si li tantū et q̄ntū sunt aduerbia sic dicunt quātitatē actus intēdendi. et verum est generaliter siue respectu malozꝫ vel bonorum.quia quantū actus intendendi est magis intēsus i bonitate vel malicia tātū opatio exterior est bona vel mala.omne eīm meritū vel demeritū ad actū volūtatꝭ reducit.lz circūstantie exteriores aliquo mō faciāt ad voluntatis deprauationē. Si vo li tantū et q̄ntū sunt noia:tūc dicunt q̄ntitatē ex pte intēti.⁊ sic nō verū generalit.q̄ nō semper operi exterꝰ facto mēsurat intētio:q̄ freq̄nter hō intēdit magnū bonū et nō facit.⁊ minimū bonū ex humilitate:⁊ facit magnū.

¶ Vtrū opus ab intētione recipiat qualitatem.s. bonā vel malā? R.S.Bo. vbi s.q.j.q̄ intentio bona vel mala dicit dupliciter. Primo mō bona dr in qua est pfecta et bona ordinatio operis ad finē et hoc mō nō tū respicit bonitatē finis:ꝫ etiā rectū ordinem eius qui est ad finem. Et hoc est qō dicit Ber.ad Eugeniū exponens illud. Si oculus tuꝰ simplex.q̄ ad hoc q̄ oculus sit simplex requiruntur duo necessario.s.q̄ veritas sit in electione ⁊ charitas in intentōne.q̄ est dicē q̄ amat qō est amandum:et eligit qō est eligendū. Ordinatio mala dicitur in qua est indirecta.⁊ sic est verū generaliter q̄ fm intentionē qualificat opus exterius. Scōdo modo dicit intentio bona:quia qō finaliter intendit est bonū.⁊ isto mō non qualificat.quia si quis furat vt faciat elemosynā vel mentit vt cōuertat aliquē nō dicit facere:ꝫ q̄ ad maliciā nō hz instantiam:q̄ malicie intētionis imputat oīe opus factum q̄lecunq̄ sit.q̄ deus cor interrogat p̄ncipaliter.⁊ de istis intelligit magis cordis inspector est dīs q̄ opis.xv.q.vj.c.j.⁊ illud ream linguā nō facit nisi rea mens.xxij.q.j.c.hoīes.⁊.c.se.⁊ minister legis volūtarie occidēs malefactorē homicida reputatur.xxiij.q.v.c.cū minister.⁊ istud qō no.xij. di.quisq̄s.et.xxj.q.iiij.c.oīnis iactantia. Non obstat q̄ nō sic est in bono.q̄ plura req̄runt ad constructionē q̄ ad destructionē.

¶ Vtrū intētio bona absq̄ operibꝫ valeat ad meritū? R.S.Bo.vbi s. q̄ si ille hz facultatez bene operandi ⁊ opportunitatē opandi:sic non sufficit intētio:q̄ nec bona voluntas dz dici ꝫ semiplena Si vo facultas nō adest tūc bona intētio et bona voluntas sufficit ad meritū vite eterne.

¶ Vtrū opera exteriora addāt aliq̄d supra meritum bone voluntatis? R.S.Bo.vbi s.ar.ij.q.j. q̄ aut loq̄mur de p̄mio substātiali:⁊ sic de condigno nihil addit opus extrinsecū:quia q̄ntitas meriti pensat ex quātitate radicis.de congruo tamē absq̄ dubio opus p̄uilegiatū addit supra bonam intētionē et voluntatē ꝓ eo q̄ voluntas in illo ope p̄parat et disponit ad susceptionē maioris gratie ꝓ quā digna est maiori retributione. Si autē loq̄mur de p̄mio accidentali sic opus extrinsecuz addit supra bonā voluntatē sicut p̄uilegiatū:⁊ alia etiam que dispositiue addunt ad rationē meriti: quia excitant actū voluntatis ad bonū:⁊ radicationē et cōseruationē gratie.⁊ illud Martini.palmā tū ⁊c.intelligit nō de palma que est aureola.ꝫ de palma que est respectu p̄mij essentialis que dicitur aurea.

¶ Vtrū euentus sequens addat ad bonitatem ⁊

malicia actus exterioris? R. Tho. pma sede. q. xx. ar. v. q aut est pcogitatus. ⁊ sic addit. Aut nō est pcogitatus. ⁊ tunc aut p se sequit. vt in pluribus: et et sic addit. Constat enim actū ex genere solo esse meliorem exquo sequi possunt plura bona: et peiorem exquo plura mala. Aut sequit per accidens. et vt in pauciorbus. et tunc non addit: non enim indicatur de re aliqua quod est per accidens: ꝗ tm̄ qd̄ est per se.

7 ¶ Utrū quis p intēcionē possit opa sua vel aliorū alteri applicare? R. fm Asten. q sic. ⁊ fit triplicit. Primo mō in singulari. vt cū p alio determinate satisfacit. et sic q̄libet pōt alteri bona sua cōicare. Secō mō in spāli. vt cū quis orat p congregatione sua ⁊ suis familiarib⁹ et benefactorib⁹. ⁊ ad hoc etiā ordinat opa sua satisfactoria. ⁊ sic ille q̄ pest religioni pōt illa opera cōmunicare alij applicando intentionem eorū qui sunt de sua cōgregatione ad hunc determinate. Tercio mō in generali. et sic q̄ preest ecclesie generaliter pōt opera illa cōicare applicando suā intentionē ad hunc vel ad illū. ⁊ idō qui preest ecclesie generali pōt cōicare ea que sunt cōgregationis et hui⁹ hominis: ꝗ non econtrario: prima cōicatio et secda non dicit indulgentia ꝗ tm̄ tercia ꝓpter duo. Primo qr p cōicationes illas primas licet absoluat hō a reatu pene q̄ tū ad deum nō absoluit tm̄ quantū ad satisfactionē ad quā est obligatus ex pcepto ecclesie vel confessoris ꝗ p terciam sic. vt s. patet indulgētia. Secō quia in vna cōgregatione nō est sufficientia meritorū vt sibi et alijs valere possint sicut est in ecclesia romana pcipue ꝓpter meritum xpi. et ille solus qui ipsi preest potest per intentionē suā applicare opera aliorum alijs que dicunt indulgentie. alij autē habēt ex ei⁹ concessione.

8 ¶ Utrū actio ꝓcedens a voluntate deliberativa si p intentionē ad deū nō ordinat sit mala seu peccatum? R. vt colligo ex sancto Bo. in. ij. di. xlj. q. j. ar. iij. q aut hoc ꝓuenit p inordinatā affectionē sive cōuersionē ad creaturā. ⁊ sic ē mala ex ꝓuersione. Aut ꝓuenit ꝓpter operantis negligentiā. ⁊ sic est mala ex omissione. Aut ꝓpter operā operantis infirmitatē et miseriā. ⁊ hoc neutro modo est mala ꝗ indifferens: deus enim decreuit ꝓpter suā pietatem ⁊ ꝓpter nostrā infirmitatē multas opationes nō imputare nobis neq; ad meritū neq; ad demeritū. et cōsequēter tales opationes respectu nostri non vident bone moralit nec male. vt cū quis loquitur alicui ex naturali pietate: vel aliū salutat ex vrbanitate: vel facit ex necessitate nature. puta comedit vt reficiat ambulat vt recreetur: nec tm̄ hoc refert in deū. tales enim actiones nō sunt meritorie: quia ad deū nō referunt dicere q essent demeritorie diuū videret cū nō fiant ꝓpter inordinatā conuersionem ad creaturā: nec omittunt ad deum referri agentis negligentia ꝗ tm̄ ꝓpter quandā infirmitatē que est in nobis ex corpore corruptibili aggrauante animā. Nec obstat his Gre. super illud Math. xij. De omni verbo ocioso ⁊c. vbi dicit q verbū ociosum est qd̄ caret rōne iuste necessitatis vel pie vtilitatis. quia vt dicit Ricar. in. ij. dist. xl. nō semp oportet q act⁹ explicite ad finē q̄ est de⁹ referat vt nō sit ociosus ꝗ q referat aut bonū finē vel ciuilem vel corporis necessitatē aut honestā re creationem. Solum ergo ille dicit ociosus qui nō refertur ad aliquē bonū finē. Meritorius autem vite eterne solus est actus qui ordinat p intentionem ad deum: aut merito condigni si fiat ex charitate: vel congrui si fiat extra charitatē. Demeritorius vo si nō referatur in deum ex inordinata conuersione vel omissione.

¶ Utrū bonitas actualis voluntatis addat aliquam bonitatē super bonitatē ipsi⁹ habitus gratie? R. fm Ricar. vbi supra q actualis voluntas elicita a voluntate potentie p gratiam addit habitui gratie bonitatē aliquaz a deo remunerabilem quantū ad pmū substantiale ita q pmū substantiale habitui gratie ⁊ actib⁹ interioribus voluntatis p gre habituz elicitis correspondet. vū ꝓpter tales actus plus habebit de premio substātiali q̄ si sine ipsis a corpore decessisset. 9

Interdictum

dicit ab interdico interdicis qd̄ idē est qd̄ ꝓhibeo. ⁊ sic ptinet ad interdictum iuris canonici exquo interdicitur administratio aliquorū sacramētorū. ⁊ celebratio diuinorū vel executio aliquorū spūalium fm Inno. et sic est ecclesiastica censura. Aliqū dr indictū. i. inter duos datū vel inter duo dicta. vt Insti. de interdic. in pu. ⁊ isto modo accipitur in interdictis a lege ciuili sive a pretore. ⁊ quedaz sunt publica et ista sunt nouem. quedam sunt priuata et hec sunt. xxviij. de quib⁹ vide glo. ⁊ doc. in. c. pastoralis. de cā pos. et ꝓpri. et in. c. itē cuz quis. de resti. spo. ⁊ de istis hic nō intēdo tractare. ꝗ vide si placet in speculo. eo ti. Sed de interdicto pmo modo dicto nec etiā intēdo dicere de indicto quo aliqd̄ pticulare spūale interdicit. puta cuz q̄s interdicit ab officio vel a beneficio ⁊ hmōi. qr de hoc dico. j. Suspensio. Sed hic intēdo solū tractare de interdicto: exquo in aliq terra vel ecclesia vel alique psone indicunt a celebratione diuinorū pceptione sacrorū aliquorū pulsatione cāpanarū ⁊ ceteris. de quib⁹ infra dicā Interdictū. v.

¶ Quot sunt spēs interdicti? R. q due. Vna hominū: alia locorū. Interdictū hominū: aliud generale: aliud spāle: aliud singulare. Generale indictum hoīm ē cū indicit ppl's regni: castri vel ville aut ciuitatis. Et sic aduerte q qū indicit popul⁹ vel vniuersitas vel cōe: q tūc nec locus nec clerus est indictus. Itē fm Cal. nec psone ecclesiastice q̄ ex toto sunt translate in ecclesiaz. qr de populo nō sunt. xij. q. ij. duo. sicut qū interdicit clerus tm̄: nō est interdictus populus nec vniuersitas vel cōe. quia sunt diuersa clerus et populus. de sentē. ex. si sententia. li. vj. Vnde clerici possunt celebrare sicut prius. fm Io. an. in. d. c. si sentētia. s. alta voce pulsatis campanis: interdictis tamen exclusis. q̄a ꝓhibitio. c. qd̄ in te. de pe. et re. et. c. non est vobis de spon. et moderatio. c. alma. de sen. ex. li. vj. Intelligit qū locus est interdict⁹: et nō exp̄sso loco in sinia interdicti: nō habet locuz cessatio diuinorū et

alia q̃ tuis sit generale. Lal. tamē tenet q̃ debet seruari moderatio. d. c. alma. Sed non credo ei. Dic ergo q̃ possunt clerici alta voce celebrare sicut p̃us et in ecclesijs suis alta voce: ⁊ q̃ in isto casu possūt admitti oēs qui nō sunt de populo illo ⁊ nō sunt causa interdicti. tenet Archi. in. d. c. si snia. ⁊ Fed. cōsilio. lxx. Simlit fm Lal. illi pūt admitti qui de illo erāt populo ꝗ domicilū transtulerūt. Asten. tū li. vij. ti. xvj. tenet q̃ nō: nisi absoluant exquo se melfuerūt interdicti. ꝗ dictū Lal. est verius ⁊ seqt Ge. in. d. c. si snia. ⁊ etiaz absentes excusant donec sciant. c. apostolice. de cle. excō. mi. postq̃ sciunt tenentur seruare.

2 ¶ Vtrū populus nō interdictus si fiat de populo taliter interdicto efficiatur interdictus? R. fm Lal. q̃ sic.

3 ¶ Vtrū bānitus q̃ est de populo intdicto sit amplius interdict? R. q̃ sic. si ad tp̃s est bānitus: qz adhuc ciuis ē et de populo. l. relegati. ff. de intdic. et relegatis.

4 ¶ Sed num q̃d habitantes in ciuitate q̃ non sunt neqz ciues neqz de ppl'o illius ligant intdicto? R. q̃ non. d. c. si snia. ꝗ ligant illi q̃ sunt facti ciues ex gratia. licet ibi nō habitent.

5 ¶ Vtrū impuberes ppl'i intdicti sint simlit? R. Jo. de deo. q̃ si nō sunt doli capaces nō sunt intdicti. secus si sunt doli capaces.

6 ¶ Quid de mulieribz q̃ viris p̃dicūt ⁊ alijs hoibz q̃ p̃ posse resistūt? R. Jo. de deo. q̃ nihilominus etq̃ sunt de illo ppl'o q̃ sunt interdicte.

7 ¶ Speciale interdictū hominū est cuz interdicit aliqd̃ collegiū vel vniuersitas in populo inclusa: puta studiū papie et hmōi vel capitulū. Nam interdicto capitulo vel collegio vel vniuersitate singule p̃sone de ipsa sunt intdicte. fm Jo. an. ⁊ Ge. in. d. c. si snia. et istud cōprehendit tā clericos q̃ laicos q̃ sunt de illo collegio vel vniuersitate.

8 ¶ Sed q̃d si interdicat familia alicui? nun q̃d clerici de eius familia erūt interdicti? R. Rod. q̃ sic. nisi specialiter eximantur. Vnde aduerte hic fm Archi. et sequit Ge. in. d. c. si snia. q̃ interdicto collegio vel vniuersitate clerici q̃ nō sunt de illo collegio vel vniuersitate poterūt iannis apertis ⁊ pulsatis campanis alta voce celebrare excōicatis ⁊ interdictis exclusis. Secus vbi esset interdict? locus qz nō possunt nisi fm q̃. j. dicam

9 ¶ Vtrū si interdicant doctores oēs alicui? ciuitatis intelligant interdicti clerici qui sunt doctores? R. q̃ nō p glo. in. d. c. si snia. Simlit si intdicunt clerici nō veniunt religiosi nō habētes dignitatez et de hoc vide s. Clericus. j. Ge. tū in. d. c. si snia: dicit q̃ clero interdicto veniūt clerici seculares regulares cōuersi et cōuerse: qui ita sunt ad ecclesiaz translati q̃ ꝓprie de populo dici non possunt. De quo dicto valde dubito: et potius credo contrariū nisi aliud constet de mente: per ea que supra dixi Clericus p̃mo.

10 ¶ Quid si vnus de ppl'o interdicto ingredit monasteriū an possit diuinis interesse sine relaxatione interdicti generalis vel specialis? R. Fede. ⁊ sequitur Ge. in. d. c. si sentētia q̃ sic. quia desinit esse de populo. ergo purgatur eius lepra sine alia relaxatione.

¶ Singulare interdictū hominū dicit cū aliq̃ certa p̃sona interdicit vel etiā incerta: vt cuz dicitur. Qui fecerit sic sit interdictus ipso facto. et isti quocunqz vadūt sunt semp interdicti: nisi absoluant si interdictū nō est ad tp̃s. Vñ aduerte et nota bene q̃ tales interdicti siue generalit siue spāliter vel singularit nō pūt exercere aliquē actū cōcessum tpe interdicti: de quibz. j. dicet q̃ ptineāt ad ordines aut ad celebrationē diuinorz: aliter essent irregulares vel suspensi fm q̃ infligit pena violantibus interdictū. vt. j. dicet. et de tali interdicto nō loquit. c. alma. i

¶ Vtrū interdicti generalit spāliter vel singulariter sint vitandi ab alijs? R. fm Hosti. Jnno. et Ber. q̃ sic in diuinis officijs qui ꝓprio nomie seu alia certa locutione per snīam sunt designati. Alij antē non sunt vitandi nisi a iudice specificent nisi eorz offensa p quā sunt interdicti esset multū notoria ita q̃ nulla tergiuersatione posset celari. c. tua nos. de coha. cle. et mulie. Sed tu dic vt s. Excōicatio. viij. §. iij. i 2

Interdictū.ij.

Interdictū.ij. locorum. Aliud generale: vt cū interdicit regnū vel ꝓuincia vel diocesis. Aliud speciale ext cum interdicit ciuitas aliqua castrū vel villa. Aliud singulare. vt cuz interdicit certa ecclesia vel capella vel certe ecclesie et sic interdicto loco aut generaliter vel specialiter aut singulariter nō sunt interdicti hoēs vel clerici talis loci. Vñ extra illa loca pūt audire diuina ⁊ sepeliri si ibi elegerint sepulturā: vel ibi mortui fuerint. quia nō sunt interdicti nisi fuerint ī culpa interdicti ponendi tex. in. d. c. si snia. no. Pa. in. d. c. q̃d in te. et. d. c. nō est vobis. Aduerte tñ q̃ id q̃d statuitur in interdicto generali locorz habet locū in interdicto speciali loci. Et hoc ideo quia interdicta ciuitate vel villa intelligitur tota intdicta generaliter. et ideo habentes ꝓiuilegium q̃ tempore generalis interdicti possint celebrare submissa voce intelligēt generale interdictū: qñ etiā aliqua terra est interdicta quo ad illā terrā. vt dicit ⁊ no. in. c. cum partibus. de verbo. signi. Jnno. tamen et Hostien. tenent q̃ interdicta ecclesia aliqua in penā populi. l. z multi ex eis nō deliquerit: ꝗ solum vel dñs vel vniuersitas q̃ talis populus etiā qui nō est in culpa nō poterit alibi eligere sepulturam apud ecclesiā non interdictā nisi ex ꝓuilegio spāli hoc habuerint. ꝗ hoc nō credo verū. qz. c. q̃d allegat. s. vt ꝓuilegia. de ꝓuile. loquit qñ populus est interdictus.

¶ Quid si iudex dicat interdico regnum francie. R. q̃ interdictū extendit ad totā terrā que adheret ei tpe late snie siue rōne dñij siue rōne feudi. de postu. pla. c. j. vel fm glo. in. d. c. extendit etiaz ad terras q̃ adherebant ei p̃stando auxiliū tpe interdicti ꝓlati. si vo dicat interdico terras regis francie. tunc fm Rodon. nō extendit ad feuda. quia pene sunt restringende. sed contra eum est tex. d. c. j. in verbo terrarum ipsius. et ideo dic simlit esse i

interdicta. quia in feudis hz vtile dominiū. ⁊ etiā includunt terre in quibꝫ solū habz vsufructū fm Jo. an. ⁊ sequit Ge. in. d. c. si snia. si vo aliquā trā haberet in pignus nō esset interdicta: quia nō est ipsius q̄ ad dominiū. secus si diceret q̄ interdicit oēm terrā quā tenet: q̄ sic esset intdicta. c. cū Bertoldus. de re iudi. q̄ creditoz hz possessionez verā pignoris. ff. de vsuca. l. serui.

2 ¶ Sed quid si habet terrā cōmunē cū altero⁹ R. Ge. in. d. c. si snia. q̄ si est indiuisa nō comp̄hendetur ne iustus patiat. secus si est diuisa: quia ps sua subiacebit.

3 ¶ Vtrū interdicta ciuitate veniāt eius suburbia R. q̄ sic. ⁊ etiā cōtinētia edificia. Et idē dic de intdicto castri vel ville: licet ꝓtiep nō habeant suburbia. vt in. c. si ciuitas. de sen. ex. li. vj.

4 ¶ Sed q̄ro q̄d dr suburbiū aut cōtinēs edificiū. Jo. de deo dicit q̄ suburbia intelligunt illa q̄ st. j. vltimā portā et faciunt cuz ciuitate publicas functiones et vocant ad cōsilia ⁊ conciones. Vel dic fm Ge. q̄ dicunt burgi extra ⁊ ꝓpe ciuitatē in q̄bꝫ domus sunt cōtigue. Vel dic q̄ suburbia dicunt domus p quas est iter rectū eundi ad ciuitatē vel locū: et continētia edificia sunt pulcre domus circa ciuitatē nō intra suburbia vbi nō sunt burgi directe introducētes ad ciuitatē. Glo. in. d. c. si ciuitas. dicit q̄ arbitrio iudicis est relinquendum que dicant continentia edificia. quia nō dicit tex. contiguis. sed continentibꝫ. Legiste vo in. l. ij. et. l. edificia. et. l. qui in continentibꝫ. ff. de verborum signi. quasi in idem coincidunt. Ego vo quo ad hoc attenderem ad rationē legis expressam ⁊ diceret omnia illa dici continentia edificia que ita sunt prope ciuitatem q̄ in illis celebrando contemneret ecclesiastica censura: puta quia quasi ita cōmode eo cōuenire possunt sicut si nō esset interdictum. ꝫ vbi non contemnitur propter hoc. puta distat per miliare ⁊ est valde laboriosum illuc ire nec passim populus pōt eo cōuenire tunc nō acciperet sub hac significatione.

5 ¶ Vtrū dño vendente terrā interdictā siue generaliter siue spāliter: aut singularit alicui dño q̄ nō est in culpa cesset interdictū R. q̄ non fm Ge. in d. c. si snia. quia secū portat onus suū.

9 ¶ Vtrū dño emēte terrā post latā snīam intdicti ꝗ oēm suā terrā: sit illa terra intdicta R. fm Ge. in. d. c. si snia. q̄ non. nisi lator interdicti expressisset nedū terrā habitā ꝫ habendā.

7 ¶ Vtr interdicta ecclesia sit interdictū cimiteriū vel eius capella R. q̄ sic. si capella vel cimiterium sunt cōtigua ecclesie. al's nō. ⁊ idō in nō cōtiguis posset celebrari. d. c. si ciuitas. §. fi.

Interdictum.iij.

tam personarum q̄ locoz quis pōt ponere R. q̄ oēs illi qui possunt excommunicare vel suspendere rōne iurisditionis ordinarie vel delegate quā habent sup illos quos volunt interdicere. de ver. sig. querenti. de offi. dele. c. quia pontificali. lib. vj. Et quis potest excōmunicare, habes s. Excōmunicatio. j. §. iij.

¶ Vtrum epi possint interdicere psonas singulares ecclesiasticas vel seculares aut eoz loca vel terras que habēt priuilegiū ne possint interdici R. q̄ sic. ⁊ etiā excōmunicare: nisi talia priuilegia sint cōcessa regibꝫ vel reginis aut eoz filijs vel religiosis nō rōne psone sed ordinū vel locoz. vt in. c. ne aliqui. de priui. lib. vj. nec etiā possunt interdicere exemptos etiā indirecte. puta interdicendo ne eis vendant aut communicent. ⁊ contrafaciētes sunt puniendi. c. quanto. de priuile. ratione tamen delicti et contractus posset. vt supra Exemptus. §. octauo.

¶ Vtrū canonici ecclesie cathedralis possint ponere in aliquo loco vel ecclesia interdictum R. q̄ nō sine assensu episcopi. c. que sunt. de his que fi. a ma. par. ca.

¶ Pro qua cā pōt poni interdictū R. q̄ p subsidio pecuniario vel debito pecunie vel alteri quantitatis. laicus aliq̄s nō pōt interdici nisi ex speciali aucte sedis apostolice et expssa: al's nō tenet si ponatur p extrauagantē Bonifacij. viij. que incipit. Prouide attendentes. Ponendū est igit p culpa aut domini aut populi ⁊ hmōi nō singularis alicuius persone que officium non habet generale. vt patet in. c. sane. de offi. dele. ⁊ in. c. nō est nobis de spon.

¶ Quō debet poni R. q̄ pcedēte monitione ⁊ in scriptis q̄ scriptura cōtineat cām sicut ⁊ de excommunicatione dictū est s. Excōicatio. ij. §. j. et. ij.

¶ Vtrū sit aliq̄ forma verboz seruāda R. q̄ nō necessario ꝫ sufficit dicere. Nos ꝓter talē causaz regnū vel castrum vel ecclesiā talem supponimus interdicto ⁊ hmōi. vt no. in dicto. c. sane. ⁊. c. non est nobis.

Interdictū.iiij.

In quibꝫ casibus incurritur intdictū R. q̄ generale intdictū et spāle locoz in nouē casibꝫ incurritur ipso iure. Primus qñ ciuitas in q̄ mouet summus pontifex nō seruat dispositionē. c. vbi piculum. de electione. li. vj. q̄ tūc ipso facto ē interdicta. vt ibidem. Scōs qñ ciuitas dat auxiliū. cōsiliū vel fauorem. insecutoribꝫ cardinaliū aut clericoz vel religiosoz de familia dñi pape vel cardinaliū captoribus: aut percussoribꝫ vel mādatoribus p̄dictoz aut socijs talia facientiū. vel si infra mēsem saltē tales delinquētes nō punierit si pōt ipso facto est intdicta: de penis. c. felicis. li. vj. excipit Roma. Tercꝫ qñ collegiū vel vniuersitas ab ecclesijs vel ab ecclesiasticis psonis exigit pedagia guidagia vel alia p se vel p aliū de rebus snis q̄s nō causa negociandi deferunt aut ad huiusmodi soluenda compellit: tunc ipso facto omnis ciuitas castrū vel villa aut alius locus dicte vniuersitat vel collegij subiacet interdicto. de censi. c. q̄ꝫ. li. vj. Quartus quando collegium vel vniuersitas aut archiep̄i vel ep̄i et alij tā superiores q̄ inferiores ecclesiastici sustinēt penā quā incurrerūt in cōducendo aut locando domos vsurarijs alienigenis q̄ eis imponit in. c. j. de vsuris. li. vj. p mensem. de qua habes Vsura ij. §. xiij. nam post mensem terre omnes ipsoꝝ

sunt interdicte ꝓdiu ijdem vsurarij in eis cōmorantur. vt in.d.c.j. Quintus qui clerici vel religiosi inducūt aliquē ad vouendū aut ꝓmittendum de sepultura si in eoꝝ ecclesia vel cimiterio eū sepeliant. tūc si infra decendiū ecclesie vbi de iure venit sepeliēdus oīa q̄ occasione sepulture habuerūt nō restituent etiā si nō petant. ⁊ cadauer si petat ipso facto eoꝝ ecclesie ⁊ cimiteria sunt interdicta. c. animarū periculis. de sepul. li. vj. et tamdiu durat donec plene satisfecerint. vt ibidem. Sextus qui ciuitas ꝓmittit aliq̄d in epm suū vt capiat. pcutiatur banniet ipso facto est interdicta. Cle. si q̄s suadente. de penis. Septimꝰ quilibet locus vel loca in q̄bus eps detinet inuit̄ sunt interdicta ipso iure. d. cle. si q̄s suadēte. Octauus qui religiosi exempti ecclesias ⁊ decimas recipiūt a laicis sine cōsensu diocesanoꝝ vel excōicatos admittūt ad diuina seu interdictos nominatim aut instituūt vel destituunt incōsultis epis in ecclesijs nō sibi pleno iure subiectis vel qui hospitalarij et tēplarij plus q̄ semel in āno celebrāt in ecclesia posita in loco interdicto vel defendūt ne cōfratres exemptoꝝ seu ipsoꝝ oblati q̄ in totū nō se trāstulerūt possint iudicari a locorum ordinarijs. tunc ecclesie eoꝝ ipso facto sunt interdicte fm glo. in.c.j. de iniur. li. vj. et Archi. in c. epoꝝ. de priui. li. vj. et sequit̄ Pa. in.c. cū et plantare. de pui. ⁊ facit. c. si quis suadēte. xvij. q. iij. q̄uis glo. in.d.c. cū et plantare. et cōiter doc. ibidem teneant q̄ non sint ipso iure. Sed ꝑma opi. mihi videt̄ verior. Nonus ecclesia dr interdicta qui est polluta humano sanguine vel semine. de quo dic vt s. Consecratio ecclesie. §. viij. Decimo incurrit interdictū regi castri vel loci qui dñs eoꝝ impedit ne legatus aut nūcius pape possit exerē suū officiū et tādiu donec ꝑsisterit in tali cōtumacia. facit exuagans q̄ incipit sup gētes ⁊ regna posita sub ti. de of. leg. Aduerte tū hic q̄ licet in supradictis casibus aliqua terra vel ciuitas vel ecclesia ipso iure subijciat interdicto nō tū teneat quis illud seruare ante declarationem p iudicem fiendā: ita q̄ in ea celebrans ante dictā declarationē nō incidit in penas statutas cōtra nō seruantes interdictū. de q̄bus infra dicet. Interdictū. vij. ⁊ hoc ꝓpter cōstitutionē cōstantienē. cōcilij. de qua s. Excōmunicatio. viij. §. iij.

¶ In quibꝫ casibꝫ incurrit interdictū generale vel speciale ꝑsonaꝝ ipso iure? R. q̄ in q̄tuor casibus. Primꝰ qui eps cōmunitas vel vniuersitas imponit: exigit vel recipit collectas ab ecclesiasticis ⁊c. de quibꝫ in.c. clericis. de īmu. ec. li. vj. seu qui bona deposita in ecclesijs arestauerit: occupauerit: vel arestari aut occupari fecerit: seu dederit in his auxilium. cōsiliū vel fauorē scient̄ ipso facto est interdicta: nec absoluit̄ nisi de spāli mādato sedis apostolice. non obstantibꝫ q̄buscunq̄ ꝓuilegijs. vt in d. c. clericis. Secūs qui vniuersitas vel collegiū ꝓmittit in terris suis vsurarios alienigenas cōducere domos vel eis locat ad exercendū fenus ipso facto est interdicta. c. j. de vsuris. lib. vj. Tertius qui ꝑsona ecclesiastica regularis aut secularis q̄ntūcunq̄ exempta ⁊ cuiuscunq̄ ordinis aut status existat scienē celebrat vel celebrari facit in locis interdictis nisi fm ꝓmissionem iuris vel excōicatos publice. vel interdictos ad diuina officia vel sacra aut sepulturā admittit: tūc ipso facto est interdicta ab ingressu ecclesie. ⁊ tamdiu donec satisfecerit ad arbitriū eius cui ꝓsniam cōtempserunt. c. epoꝝ. de ꝓuil. li. vj. Modie tū sepelientes excōicatos publice aut noīatim interdictos sunt excōicati ipso facto. cle. eos. de sepul. Quartus qui vniuersitas cōcedit reꝑsalias aut cōcessas extēdit ad ꝑsonas ecclesiasticas vel eoꝝ bona: nisi infra mēsem reuocet ipso facto ē interdicta. c. et si pignoratōes. de iuri. li. vj. Sunt alij casus interdicti: de q̄bꝫ. j. Suspēsio. ꝑmo q̄ potius suspēsiones nominant̄ q̄ interdictū cū etiā casu tertio ꝑcedenti.

Interdictū. v. que ꝓhibent̄ tpe interdicti vel in loco interdicto exerceri? R. q̄ omne spūale: qd̄ reducit̄ ad sex. vt clari⁹ intelligatur fm q̄ colligo ex Inno. Pa. ⁊ cōiter doct. in d. c. nō est vobis. ⁊. c. fi. de excel. ꝑla. ⁊. c. q̄ in te. de pe. ⁊ re. ⁊. c. fi. de sen. ex. li. vj. Vnde aduerte ⁊ nota bene q̄ quicq̄d ꝑtinet ad aliqd̄ sex infra positoꝝ intelligit̄ semp ꝓhibitū tpe interdicti: nisi vbi inuenit̄ in iure ꝑāliter concessum.

¶ Et ꝑmo ꝓhibet̄ omne exercitiū deputatū certo ordini ecclesiastico. 1
Et hoc ꝓcedit siue sint clerici ꝑsbyteri siue inferiores. vt no. Pa. in.c. ij. de cle. excō. mi. Et dicit̄ exercere officiū deputatuz certo ordini. puta qui dicit epistolā vt subdiacon⁹ euangelium vt diaconus. vel offerendo calicē. vrceos ⁊ hmōi. vt lector vel exorcista et hmōi vel dicendo matutinū et aliud officiuz vt ebdomadarius ⁊ similia que cōueniunt alicui ordini. Facit. c. si quis eps. el. ij. xj. q. iij. vnde talia exercentes sunt irregulares ipso facto. Secus esset si exercēt aliqd̄ quod nō est deputatū certo ordini ecclesiastico sicut cantans responsoria vel psalmos nō officiando principaliter. ꝫ tanē quilibet alius laicus. Itē nec auditio diuinoꝝ ꝑtinet ad certū ordinē ⁊ talia exercentes tpe interdicti nō erunt irregulares nisi auctoꝛizando audirent diuina. puta q: ꝑlatus facit celebrare. q: sic esset irregularis fm glo. in cle. archiepiscopo. de ꝓuile.

¶ Vtrū benedictio solemnis episcopi sit ꝓhibita tali tempore? R. q̄ sic. quia eam facit ratione ordinis. xcv. dist. c. ecce ego. nisi in festiuitatibꝫ. de quibus infra: non autē simplex ꝓhibetur: nec benedictio pere vel baculi peregrinoꝝ. quia non pertinent ad ordinem. ⁊ idem potest dici de benedictione vestimentoꝝ illoꝝ qui volunt intrare monasterium vel tertium ordinem beati Francisci q̄ licite potest fieri. 2

¶ Secō ꝓhibetur ministratio sacramentorū exceptis eo modo quo conceduntur de iure. de quo vide. j. in.c. se. 3

¶ Tertio ꝓhibet̄ celebratio diuinoꝝ: vt in.c. responso. de sen. excō. de cle. excō. mini. c. ij. et. iij. Sz quid venit hic nomine diuini officij. dic solūmodo ordinatū in breuiario vel missali. vt infra pz in c. se. §. j. cū sequentibus. 4

5 ¶ Quarto ꝓhibet collatio ordinuꝫ nisi vt.j. dicā in.c.se.

6 ¶ Quinto ꝓhibet sepultura ecclesiastica.tū extra cimiteriū et ecclesiā licet sine officio: cū officio non aliter clericus incurreret penas positas ꝑ tales.de quibꝫ.j. dicet.in.c.se.

7 ¶ Sexto pulsatio campanaꝝ.ar.d.c.alma. Si tū laici pulsarent sine eoꝝ ꝓsensu clerici excusant ꝓm Jo.de deo. Hoc intelligo de pulsatione ꝓ horis canonicis.qꝫ Aue maria vel campane de festo vel ꝓ alio signo q̃ꝫ ꝓ horis non credo sint ꝓhibite.

8 ¶ Septimo ꝓ apertio ianue ecclesie tpe celebratōis officij: nisi ꝓut.j. dicet in.c.se.

9 ¶ Vtrū ꝑfata ita ꝓhibeant in ecclesijs exemptis sicut in alijs? R.q̃ sic.vt in.c.auctoritate.de pui. li.vj.et ita seruabunt sicut faciunt alie ecclesie celebrando ꝓm modificationē.c.alma, de sentē.excō. lib.vj.

Interdictum.vj.

Que cōcedūtur tpe interdicti generalis locoꝝ vel specialis vel singularis? R.q̃ vndecim.

1 ¶ Primū celebratio officioꝝ diuinoꝝ ⁊ missarum in ecclesijs ⁊ monasterijs sicut fiebat ante interdictum cū ista modificatione.tū.s.submissa voce.ianuis clausis: campanis nō pulsatis, excōicatis et interdictis exclusis in.d.c.alma. §.addicim⁹. Aduerte hic q̃ istud.c.alma.loquit de generali ⁊ speciali interdicto.tam hominū q̃ꝫ locoꝝ:nō de singulari interdicto alicuius ecclesie ꝓm glo.in.d.§.addicimus.⁊ ideo ibi nō possꝫ celebrari.Nō nota bene:qꝫ pauci aduertunt.

2 ¶ Sed quero a quibꝫ celebrari debent ꝑfata diuina? R.Archi.in.d.c.alma.q̃ a ꝓprijs clericis ecclesiarū vel monasterioꝝ monachis:nisi,⁊ ipsi essent interdicti.vt.s.interdictū.j.§.xj.

3 ¶ Qui possunt admitti ad ista diuina? R.q̃ nullus nisi clerici aut monachi illarū ecclesiarū in q̃bꝫ celebrant.vnde aliaꝝ ecclesiarū clerici vel monasterioꝝ monachi nō possunt admitti ꝓm Archi. in.d.c.alma.Cal.tamen vt refert Be.in dicto capitulo alma.tenet q̃ post factū nō essent irregulares:ꝫ ante factū nō auderet cōsulere q̃ q̃s admitteret religiosos vel clericos extraneos.Federi.consilio.lxxxvij.dicit q̃ videt absurdū tales non admittere.⁊ Jo.and.dicit q̃ est nimis duruꝫ tenere q̃ nō admittant.Et credo q̃ sit verius q̃ possunt admitti oēs clerici aut religiosi aliarū ecclesiarum et verbū canonici q̃ clerici ecclesiarū restringit distributionē non auditionē seu celebrationē quam ꝓmittit sicut prius poterant interesse.⁊ nūc similiter.Facit ad hoc.d.c.q̃ in te.Seculares autem de terris non interdictis nullo mō possunt admitti. vt in.d.c.licet.ar.c.quoniā ep̄i.de pui.li.vj.quia q̃d per ꝓuilegiū vni concedit alteri denegatum comprobatur.

4 ¶ Vtrū cū alicui singulari ꝓsone concedit vt mō ꝓmisso.s.ianuis clausis⁊c.possit celebrare vel audire diuina tēpe interdicti. eius familiares q̃ non dederunt causam:⁊ domestici possint admitti ad audiendū et celebrandū sibi officiū diuinū? R.q̃ sic.vt in.d.c.licet vobis.§.concedit.Et quid comprehendat sub istis.vide s.Famulia.nisi ob istam causam in fraudē sint assumpti.c.vltimo. de verborum sig.li.vj.

5 ¶ Quid si nō sit singularis ꝓsona ꝫ cōuentus aut collegiū cui concedit auditio diuinoꝝ tpe interdicti.nunq̃d eius familiares domestici similiter sint admittendi? R.q̃ nō.vt in.d.c.licet vobis.§.nō sic.nisi sup hoc habeāt ꝓuilegiū.vt ibi.

6 ¶ Quid si in cōuētu vel collegio nō sunt nisi tres quoꝝ duo sunt infirmi nunq̃d tertius poterit celebrare cū familiari? R.Ho.in.c.q̃ nō nullis. de pule.q̃ sic.ne ꝓuilegiū sit inutile sicut concedit singulari ꝓsone.vt in.d.c.licet.dūmodo nō dederit causam interdicto.vt in.d.c.licet.Archi.dubitat.ꝫ ego credo verū dictū Hosti.

7 ¶ Quō debet intelligi ꝓuilegiū quo concedit aliquibus religiosis q̃ tpe interdicti possint recipere ad diuina cōfratres suos? R.q̃ debet intelligi de illis confratribꝫ q̃ licet in seculo remanent tū eoꝝ ordini sunt oblati mutato habitu seculari.vel etiā qui inter viuos bona sua dederūt eis retento vsufructu in vita sua.vt in.c.vt ꝓuilegia.§.j.de pule. et in.c.cum et plantare.§.de confraternitatibus. ibidem.

8 ¶ Quid si ꝓuilegiati vt admittant tpe interdicti dederūt cām interdicto vel eorum culpa:dolo vel fraude sint interdicti sentētia ꝑlata.vel ad perpetrandū delictū.cui⁹ occasione interdictū latū extitit dederūt auxiliū.ꝓsiliū vel fauorē? R.q̃ nō obstante ꝓuilegio nullo mō admitti possunt.vt in d.c.licet.§.fi.

9 ¶ Que missa ꝑt celebrari? R.Semi.in.d.c.alma. recitat et sequit Jo.an.⁊ Cal.q̃ etiā peculiaris.lꝫ Joan.mo.tenuerit q̃ soluꝫ conuentualis poterat celebrari.

10 ¶ Concedit aliquibus vt tpe generalis vel specialis interdicti locoꝝ possint celebrare in suis festis ianuis apertis sicut minoribꝫ et ꝑdicatoribꝫ nunquid poterūt tales alios admittere ad celebrandū? R.Inno.⁊ Hosti.in.c.vt ꝓuilegia.de pule.q̃ si ꝓuilegiū sit eis datū ꝓsonaliter nō possunt ⁊ tūc ꝓsonaliter concedit cum dicit concedimus vobis vt possitis celebrare.Si vo ꝓsonaliter nō esset datum sicut cū dicit:cōcedimus vobis vt in vestris ecclesijs celebret:tunc possunt admittere alios ad celebrandū.⁊ sic est ꝓuilegium fratrū minorum ⁊ ꝑdicatoꝝ.

11 ¶ Vtrū seculares et q̃cunq̃ alij possint extra ecclesiam ꝑdicta diuina officia ascultare. R. Hosti. q̃ excōmunicatis et interdictis nō licet audire diuina.neq̃ licet clericis ita alte dicere q̃ audiantur deforis.Intellige studiose.possunt enī ita alte dicere q̃ se audiant in choro ad inuicem etiā si sic dicendo audirent ab extra arguū.d.c.alma.Similiter nō est eis aperienda fenestra vel hostiū vt videant eleuationē corporis xpi ⁊ hmōi.nec pax extra portanda:nec ad offertoriuꝫ post euangelium admittendi.Ad ꝑdicationē tū possunt admitti libere:nec distinguit an dederit cām vel nō vel sint excōicati vel nō.vt in.c.responso.de senten.excō.

iuncto.c.eps nullū.de cōse.di.j.

12 ¶ Vtrum dicentes officiū p viā vel extra ecclesiā tpe interdicti generalis, vel spālis locorū frangant interdictum? R. q̄ si hoc faciant studiose vt seculares audiant. sic violant interdictum: vt ,pbatur ar.c.fi.de priule.li.vj. vbi patz q̄ etiam celebratio diuinorum extra ecclesiam ,pibet tali tpe. Secus aūt si sic dicendo a casu seculares transeūtes audiant: tum q: qd modicum est rō appbēdit q̄si nihil ij. Phisi. tum q: nō contra rōnem legis.

13 ¶ Vtrum liceat clericis vel laicis in loco interdicto legere euangelium vel psalmos ⁊ hmōi? R. q̄ sic. sicut ⁊ pdicare. sicut aī dictum est.

14 ¶ Vtrum tpe generalis vel spālis interdicti locorum possint seculares ⁊ alij orare in ecclesia oīone priuata? R. Monal. q̄ sic. q: talis actus nō continet sub aliquo ,pbibitorū: vt patz. s. Item tenet Rodo. q̄ etiam si sint ipsi orantes interdicti vel illa ecclesia pūt orare oīone priuata.

15 ¶ Vtrum introductio post partū ⁊ bnēdictio nuptialis possit celebrari tpe interdicti? R. Mosti. tenuit q̄ non licet.

16 ¶ Scōm qd concedit est celebratio diuinorū officiorum ⁊ missarū alta voce ⁊ solenniter ianuis aptis: pulsatis campanis ⁊ omnib interdictis admissis: solū modo excōicatis exclusis. Et hoc solum cōcedit in festiuitatib natalis dñi. pasce ad penthecostes ⁊ assumptōis virginis gloriose. Ita tm q̄ illi quorū cā interdictū ēlatū altari nō appropinquēt vt in.d.c.alma. Extendit hoc.c.ad festum corpis xpi ⁊ eius octauā p Martinum.v. ⁊ Eugeniū.iij. in extrauā. q̄ incipit. Excellentissimi. Sed aduerte q̄ ista celebratio si fieret ab interdictis psonis erent irregulares: vt s. pz. Sil'r si ecclesia esset spāliter interdicta. q: d.c.alma. intelligit qñ interdictū est generale loci vel spāle fm glo. ibidem.

17 ¶ Vtrum habentes priuilegia vt in suis festiuitatibus celebrare possint: vel in suo iocundo aduētu vt de templarijs dī in.c. vt priuilegia. de priui. possint celebrare nō seruata moderatōe huius.c.alma R. Jo. an. ⁊ Archi. in.d.c.alma. q̄ non. q: eorū priuilegia p istud.c. reuocāt q̄ ad hoc. Secus si priuilegia obtinuerūt post istud capīm alma.

18 ¶ Quero qua hora dies incboabit? R. Jo. mo. in d.c.alma. q̄ qñ dies incipit lucescere: q: dies dicit a dian qd est clarum. ⁊ mane ⁊ vesperā comphendit iuxta illud. factū est vespe et mane dies vnus. de offi. dele.c. consuluit. in aut. de iudi. §. sedebunt Jo. an. ibidem. dicit q̄ incipit in vigilia festi ad veperas quo ad celebrationē officiorū. de feri.c.ij. ⁊ q̄ cōtinuare poterunt vsq: ad vesperas crastine diei inclusiue. Sed cōpletorū ⁊ reliqua post vesperas cantare nō poterunt fm formā pdictam.c.alma. p iura allegata. Archi. vo concor. cum Jo. an sed addit q̄ in vesperis cōpletorū cōtinet. xj. q. iij. si quis eps. el. ij. ⁊ xcij. dis. c. vlti. vbi Laur. Hug. ⁊ Job. hoc no. Et hoc dicit ,pbari p.d.c.ij. vbi. Alle. dicit q̄ sicut magnitudo diei exigit tardius termīari ⁊c. Item ,pbat q: pdicta cōcessio. c.alma. est gratiosa et fauorabilis. ⁊ sic est larga interptatio fienda. c. q̄uis. de pben. li. vj. ⁊ hoc sequit Se. in.d.c.alma. et sic habet cōsuetudo. ⁊ sic tene. Vnde Fedē. consi. cxj. dicit q̄ sicut generaliter pmittit celebratio diuinorū officiorū sic intelligenda est pmissio general'r de quo de coniugi. lepro. c.ij. de priuil. q: circa. maxime cum hoc sit fauorabile. ⁊ p pīs ampliandum et sit priuilegium principis. ⁊ sit late interptandū. Et ideo in istis festiuitatib pōt eps altaria ⁊ virgines cōsecrare. ⁊ vela bnēdicere. ⁊ illa imponere monialibus: ⁊ calices ⁊ paramenta benedicere. ⁊ silia: vt est benedictio aque. benedictio abbatisse. et abbatis. q: sub noīe diuinorum ista veniunt. q: sacra nō sunt cum sint tm. vij. hec Fedē. Sil'r pōt sacerdos benedicere sponsas: aquā: ⁊ hmōi. ⁊ aspsionē facere: candelas ⁊ olinas sil'r benedicere. Intellige tm q̄ fiant a psonis nō interdictis. q: ptinent ad ordinem: vt de aqua. de conse. di. iij. c. aquam. De benedictiōe paramentorū pz de pse. di. j. c. vestimēta et. c. psulto. de sacra vnctione. c. vnico. in fi. de consecratione ec. vel alta. c. pe. aliter essent irregulares vt pz. Secus esset de alijs que rōne ordinum non cōueniunt vt bnēdictio mēse: gratiarumactio post mensam ⁊ similia. Limitare tm benedictionem mēse ⁊ gratiarumactiones licere: dūmodo non fieret in forma officij. An aūt alijs tpibus a dictis festiuitatibus hoc possit? R. Fede. ibidē. q̄ sic. fm moderationem. d.c.alma. ⁊ fm q̄ diuina officia pūt celebrari: al's non.

¶ Tercium qd concedit est pnia quorūcunq: tam infirmorū q̄ sanorum dūmodo excōicati non fuerint. Intellige si fuerint excōicati ,pter delictum ,pter qd interdictū est positū. nō de excōicatis ex alia cā: q: si sic sunt excōicati nō pūt absolui pter q̄ in articulo mortis ⁊ exceptis illis quorum culpa latum est interdictum: vel dederūt auxiliū: consiliū: vel fauorem delicto ,pter qd latum est interdictum nisi prius satisfecerint si pūt: vel de satisfaciendo p̄ stiterint idoneam cautionē: aut si hoc non pūt nisi iurauerint q̄ cum poterunt satisfacient. ⁊ ad satisfactionē faciendā p illos qui pūt ⁊ tenent dabunt auxiliū: consiliū: ⁊ fauorē: ac iuxta posse suū laborabunt: ad hoc fideliter: vt in.d.c.alma. 19

¶ Vtrum absolutō generalis possit fieri tpe interdicti? R. Jo. cal. q̄ sic: q: nō est officiū diuinum. sed hec nō est bona rō q: bene ptinet ad ordinem: vnde si talis faciens absolutionem generalem esset interdictus. efficeret irregularis. ꝗ iō lz q: sicut pnia omnib concedit. ita ⁊ absolutio siue generalis siue particularis. 20

¶ Quartum qd concedit est sacm eucharistie qd morientib tm pmittit. c. pmittimus. de sent. ex. et etiā damnatis ad mortē. cle. j. de peñ. ⁊ re. sed nunquid debeat eis deferri cum campanella? R. Cal. q̄ sic. fm morem consuetum. 21

¶ Vtrum sanis possit dari? R. q̄ nō etiam si sint sacerdotes nō celebrantes. q: qd nō est concessum intelligit ,pbibitum in pfatis. ij. q. v. consuluisti. nec obstat. c. qd in te. de pe. ⁊ re. vbi dī concedi viaticum cui concedit pnia. q: verum est ⁊ ,pne tunc dī viaticum: qñ dat morientibus sed qñ dat sanis non ,pne dī viaticum sed eucharistia. ⁊ ideo sanis siue clericis: vl' laicis denegat. Intellige in clericis 22

nisi qñ celebrant: q̃ tunc cõicare tenenť. Jo.cal. vt refert Ge.in.d.c.alma.dicit q̃ est durum dicere q̃ etiam clericis sit interdictus corpus xpi. Nñ Ge. ibidem dicit q̃ clericis illius ecclesie põt cõcedi corpus xpi: q̃ nõ est eis ꝓhibita participatio sacrorũ nec officiorũ diuinorũ: vt in.d.c.patet: q̃ pñt secrete celebrare: et sic sumere corpus xpi. et hoc magis placet ⁊ tene q̃ verius est.

23 ¶ Vtrum saltem debeat dari corpus xpi illis secularibus quibꝫ cõcedit audire diuina.p.c.alma. vt dictum est: R.Archi.in.d.c.q̃ licet.aliqui dixerit q̃ sic.tñ verius est q̃ nõ.q̃ in.c.si snia.de sen.ex.li. vj.ponunť vt diuersa auditio diuinorũ ⁊ pceptio sacrorum.Et ideo tene q̃ nõ põt dari.

24 ¶ Vtrum mulieribꝫ pgnantibꝫ ꝓpinquis partui R.Pan.in.c.qõ in te. fuit diuersa opinio. sed sibi placet vt consideret cõditio mulieris ⁊ si imminet piculum mortis ꝓbabiliter tunc poterit eis ministrari viaticũ.⁊ placet.idem in intrantibꝫ mare et obsessis fm pdictam dist.

25 ¶ Vtrum concedat extrema vnctio: R.q̃ nõ.vt dicit Pa.in.c.rñso.de sent.ex.⁊ do.An.de butrio. in.c.nõ est vobis post alios.de spon.nec etiã clericis fm Jo.an.⁊ Cal.

26 ¶ Sed nunquid officium recõmendatiõis aie cõcedat: R.Cal.q̃ sic.q̃ videť annexũ sacro p nie.

27 ¶ Quintũ qõ cõcedit est sacrm baptismi ne dum paruulorum sed etiã adultorũ: vt in.c.qñ.de sen. ex.li.vj.Et cathecismus.⁊ totũ officium baptismi tanq̃ accessoriũ cõcedit.⁊ tenet Cal.q̃ si etiã quis baptizaret in ecclesia interdicta spãliter nõ incurreret irregularitatez: q̃uis si honeste alibi possit fieri nõ liceat.

28 ¶ Sextum cõfectio chrismatis in die iouis sancta d.c.qñ.Intelligit tñ Arch.ibidem.q̃ nõ põt conficiatur alta voce neq̃ campanis pulsatis sed cum moderatione.c.alma.s.ianuis clausis ⁊c.

29 ¶ Septimũ q̃ cõcedit est sacrm confirmatõis qõ etiã adultis põt exhiberi.d.c.qñ.

30 ¶ Octauũ qõ concedit est sacrm matrimonij qõ legitime põt tali tpe contrahi.sed bñdictio nuptialis fm Hostie.ꝓbať Pa.in.c.nõ est vobis: vbi de hoc no.de spon.dubitat.sed mihi videť q̃ concesso principali cõcedat ⁊ accessorium.c.accessoriũ. de reg.iur.li.vj.Attamen securius est abstinere ni si in diebꝫ in quibꝫ licet celebrare publice.

31 ¶ Nonum qõ cõcedit est sepultura ecclesiastica q̃ solum clericis concedit qui seruauerũt interdictũ sine pulsatione campanarũ tñ ⁊ solennitate ⁊ cum silentio.d.c.qõ in te.sed hodie etiam credo possint sepeliri cum officio sine nota dicto.p ar.c.cui licet. de reg.iur.li.vj.fm moderationem tñ.c.alma.fm Fede.consilio.lxx.⁊ etiã cum cãpanis ⁊ alijs cõsuetis in diebꝫ in quibꝫ põt publice celebrari.

32 ¶ Sed quid si ecclesia est spãliter interdicta nunquid ibi sepelienť: R.Inno.⁊ Hosti.in.c.tanta. de excel.Pla.q̃ fm quosdã nõ pñt ibi sepeliri. Hosti.tñ tenet q̃ sic: q̃ qõ facit interdictũ generale generaliter facit: spãle spãliter.l.si duo.in fi.ff.de adm.tu. Pa.in.c.q̃ in te.tenet q̃ clerici ecclesie spãliter interdicte possint ibi sepeliri. Alij vo qui nõ sũt clerici talis ecclesie spãliter interdicte debẽt in ecclesia alia nõ interdicta sepeliri.

33 ¶ Vtrum penitentes ⁊ absoluti sint tumulãdi in ecclesia vel cimiterio silr sicut clerici: R.doct.q̃ nõ si tñ de facto sepelirenť nõ sunt exhumandi. Sed si alibi sepeliant cessante interdicto tũc sunt ad ecclesias deferendi.

34 ¶ Vtrum cõfratres qui ex priuilegio religiosorũ quorũ sunt cõfratres admittũť ad diuina: possint sepeliri in ecclesia interdicta: R.q̃ nõ.licet in alijs libere possint eligere sepeliri.d.c.priuilegia.

35 ¶ Vtrum sepultura ecclesiastica concedat oĩbꝫ in diebꝫ in quibꝫ lz celebrare solẽniter vt dictũ est: R. Cal.tenet q̃ sic.nisi spãliter sint interdicti vel cãm dederint interdicto: ⁊ placet mihi sua opi.licet Jo. an.⁊ Jo.de ligna.⁊ Ge.in.d.c.alma.teneant contrarium quo ad laicos.Fede.etiã tenet cõsilio.cxj. q̃ clerici officiando istis festiuitatibꝫ circa sepulturam nõ efficiunť irregulares.

36 ¶ Vtrũ priuilegiat' tẽpe interdicti sup admissiõe ad diuina ⁊ receptõe ad sacra possit sepeliri in cimiterio: R.Cal.q̃ sic.⁊ idẽ videť etiã si solũ eẽt priuilegiat' sup auditõe diuinorũ solũ nõ facta mentione sacrorũ p regulã cui cõicamus viuo ⁊ etiã mortuo.

37 ¶ Vtrum mortuaria ⁊ alie oblationes possint recipi ꝓ defunctis tpe interdicti vel ab ipsis interdictis: R.q̃ sic.si mortui sunt penitentes.⁊ p eis etiã dum est.xj.q.iij.quicunq̃ intra.

38 ¶ Decimum qõ concedit est ordinum collatio: vt no.Innoc.in.d.c.nõ est vobis.Videť tñ velle q̃ solum clericis possint dari sed nõ laicis.sed Pa.in d.c.⁊ in.c.qõ in te.dicit q̃ posset attentari q̃ ex necessitate poterunt etiã laici ordinari in loco interdicto sicut dictum est de crismate cum nõ fiat baptismus sine eo.d.c.qñ.q̃ ex quo concedunť aliqua q̃ nõ nisi p clericos pñt cõferri ꝓnt pmittunť ⁊ ea sine quibꝫ.ar.c.qñ.de sen.ex.li.vj.sed sine necessitate nec laici nec clerici possunt ordinari in loco interdicto: sed alibi ordinenť si ipsi nõ sunt interdicti q̃ possunt.

39 ¶ Vndecimum qõ concedit: sed est speciale epis et alijs sup̃ioribus vt vbilibet possit cum altari portatili celebrare: ⁊ celebrari facere ⁊ audire diuina q̃uis sit interdicta terra: ciuitas vel castrum seruato tñ quod dictum est.s.ianuis clausis: campanis nõ pulsatis: interdictis exclusis: vt in.c.fi.de priuileg. lib.vj.habeť ⁊ no.simile priuilegiũ habent fratres minores ⁊ pdicatores.c.q̃ in his.de priuile.⁊ not. in.d.c.fi.in glo.Secus si esset interdicta ecclesia vl aliquis locus singularis q̃ nec eps nec fratres pdicti possent ibi celebrare vt no.Jo.an.in.c.quesiuit de cle.nõ resi.⁊ sequit ibi Pa.

40 ¶ Duodecimum quod conceditur immo precipitur omnibus obligatis ad dicendum officium vt illud quotidie ⁊ integre dicant.licet ipsi specialiter et singulariter sint interdicti sigillatim tamen debent dicere sic vt dictum est de excõmunicatis.s. Thore.J.v.

Interdictum.vij. violãtes incurũt penas.vij.

1 ¶ Prima est irregularitas hanc incurrit oīs clericus qui licet non sit ipse interdictus tñ exercet aliquid deputatum certo ordini in loco interdicto nisi fm qd̄ pmittit a iure: vt s̄. dictum est. Intelligit hic Fede. consilio. vij. verum qñ publice ⁊ palā more solito celebrat. sicut dicimus de excōicato vel interdicto sicut prius celebrante. in cle. pe. de sent. ex. Sil'r existens interdictus simpliciter si exercet aliquid deputatum certo ordini vbicunq; est irregularis. c. is qui. ⁊ c. is cui. de sen. ex. li. vj. ⁊ c. cū eterni. de sen. ⁊ re iudi. li. vj.

2 ¶ Secda q̄ supradictus est ineligibilis ita q̄ nō p̄t eligere nec eligi. d. c. is qui.

3 ¶ Tercia q̄ supradictus sit impostulabilis ita q̄ nō p̄ōt postulari. c. j. de postu. p̄la.

4 ¶ Quarta q̄ talis est bñficijs ecclesiasticis spoliandus: ⁊ si monachus vel monialis est dz retrudi in artiori monasterio ad agendum pniam. c. postulastis. de cleri. ex. mini.

5 ¶ Quid si talis celebrat nō in loco interdicto nec ipse interdictus sed tñ personis interdictis? R. q̄ nō est irregularis. est tñ interdictus ei ingressus ecclesie donec satisfaciat ad arbitriū illius cuius sententiam cōtempsit. c. eporum. de pauile. li. vj. Sil'r fm Fede. vbi s̄. Qñ admittunt laici aliunde venientes ad diuina in ecclesia nō interdicta existente in loco interdicto generaliter vel spāliter.

6 ¶ Sed quid si tales clerici exercent ea que nō sunt deputata certo ordini: vtputa cantare in choro: legere psalmos: vel epl'am sicut faciunt alij laici? R. fm Inno. in. d. c. tanta. ⁊ sequit Pa. in. c. ij. de cle. ex. mini. q̄ non incidunt in p̄fatas penas. iurisdictionalia tñ exercere p̄nt: vnde ⁊ excōicare ⁊ absoluere p̄nt si ipsi nō sunt interdicti. dicit tñ Pa. in. d. c. ij. q̄ nō debent absoluere cum illa solennitate. c. a nobis. el. ij. de sen. ex. ℔ ei nō credo q̄ ad absolutionem. q̄ absolutio ab excōicatione siue cum illa solennitate siue sine ea non p̄ōt impendi ab interdicto. sed si ille qui impendit nō sit interdictus. tunc absoluere p̄ōt etiam cum illa solēnitate. q̄ cum absolutio pmittit ergo ⁊ solennitas consueta. Inno. tñ ⁊ Host. ⁊ Laudu. cōcordant cum Pa. ⁊ addūt q̄ efficeret irregularis qui absolueret cum prefata solennitate: sed eis nō credo rōe p̄dicta. Item fm Guliel. durandi sil'r est irregularis clericus qui solenniter in cimiterio sepelit hoīem interdictū. ar. c. j. de postu. p̄la. sed ego dico sil'r si hoīem nō interdictum sepelit in loco interdicto solēniter. s. cum officio solito. rō q̄ istud cōpetit certo ordini fm q̄ cōiter seruat. no. etiā aliam penaz in cle. eos. de sepul. de qua s̄. Excōicatio. vij. casu. xxxvj.

7 ¶ Quinta pena est q̄ clericus qui nō seruat interdictum loci est suspensus ab officio et bñficio. d. c. tanta. de excess. p̄la. in tex. ⁊ in glo. ⁊ sequunt cōiter docto.

8 ¶ Sexta pena est contra religiosos quoscunq; sez excōicationis qui nō seruāt interdictum cum matricem ecclesiā loci seruare sciunt. qd̄ intelligo de generali interdicto: q̄ si singulariter ecclesia matris esset interdicta nō habet locū in cle. ex frequentibꝰ de sen. ex. si vo matrix ecclesia nō seruaret solum ut currerent penas quas ⁊ clerici incurrunt: de quibꝰ in isto. c. dicit.

9 ¶ Vtrum laici nō seruantes interdictū incurrāt aliquā penā? R. q̄ nulla inuenit in iure ipsis imposita. peccarent tñ mortaliter si hoc facerent in cōtemptū ecclesie: al's non nisi in quatuor casibꝰ positis in cle. j. de sepul. ⁊ cle. grauis. de sen. ex. de quibꝰ habes s̄. Excōicatio. v. casu. xv. et Excōicatio. vij. casu. xxxvj.

10 ¶ Sed nunquid laici tenent de ecclesia exire si sacerdos recipit interdictuz ad diuina? R. Monal. q̄ nō nec; peccat audiendo sed solus sacerdos.

11 ¶ Vtrum clericus simplex qui habet tñ primam tonsurā incidat in penas p̄dictas sicut alij clerici? R. Hosti. q̄ sic. si in officio suo cantet. s. tanq̄ psalmista. vt in. c. psalmista. xxiij. dis.

12 ¶ Vltima q̄ clericus decedēs interdictus priuat ecclesiastica sepultura. d. c. is cui.

Interdictum. vij.

quō relaxatur

R. q̄ aut interdictum ferit ad tp̄us sicut cum quis interdicit vsq; ad annum vel donec satisfecerit: vel talis ibi moretur: ⁊ tunc non requirit absolutō aliqua post tale quid. quia anno transacto vl' satisfacto vel recedēdo tali interdictū est amotum ipso facto ⁊ licite post hoc celebrat q̄s. Ita no. Pa. in. c. non est vobis. de spon. nec distinguo an sit a iudice vel a iure: q̄ in vtroq; habet locum qd̄ dixi. ⁊ idem dic de quacunq; alia suspēsione tam iuris q̄ hoīs. Secus de sniā excōicationis ad tp̄s. q̄ requirit absolutio. ita no. doc. in. c. fi. de matri. ptracto p̄ inter. ecclesie. ⁊ ibi reddūt rōnem esse. q̄ excōicatio requirit certam formam in absolutōe. sed in interdicto vel suspēsione sufficit cōstet de mente iudicis: ⁊ licet aliqui dubitent de excōicatione lata a papa ad tp̄s. tñ tene q̄ requirit absolutio. nisi aperte constet papam velle eum absolutū esse fm do. Anto. ⁊ sequit Pa. in. d. c. fi. Si vo interdictum vel suspensio nō est lata ad tp̄us sed simpliciter: tunc requirit absolutio. ⁊ si est a iure p̄t absoluere ordinarius vel legatus sedis apostolice. nisi cum conditor iuris sibi vel alteri reseruauit. ar. c. nup. §. in. ij. de sen. ex. Si aūt sit a iudice sic ille qui tulit potest absoluere vel eius suptor tñ ⁊ non alius. aut de mandato eius qui eam tulit. xxiij. q. j. si petrus.

13 ¶ Vtrum sit seruanda aliqua forma in eius absolutione? R. Hosti. q̄ sic. dicēdo reuoco: vel remoueo vel absoluo ⁊ sil'ia verba. Debent etiam iniungi eis vt satisfaciant fm q̄ dī de excōicationis absolutiōe: q̄ in hoc ambulat pari passu. vide s̄. Absolutio. iij. §. j.

14 ¶ Vtrum interdictum possit ad cautelam relaxari? R. q̄ generale interdictum nō p̄ōt. c. presenti. de sen. ex. li. vj. Sed si interdictum sit singulare cōtra p̄sonam sic p̄ōt relaxari ad cautelam. arg. a contrario sensu. d. c. p̄senti. Ratio. q̄ specialiter interdicto oīa sacra negant donec absoluat. et sic idem est qd̄ ⁊ de excōicatione a qua quis absolut sub cōditione: vt in. c. solet. de sen. ex. li. vj. hoc tenet Joan. ⁊ Bar. in. d. c. p̄senti. Limita hoc si peniteat: al's

non: qz sic relaxatio daret causam peccandi nisi forte in casu sicut cum absolvit inuitus ab excõicatione: de quo s. Absolutio. iij. §. vij.

3 ¶ Vtrum eps vel alius possit suum interdictum suspendere? R. Lau. Tancre. z Vin. q sic. vt no. in. c. ad hec. el. iij. z. c. directe: z. c. pterea. de appel.

4 ¶ Vtrum p appellationem sequentem suspedat interdictum latum? R. q nõ. nisi eius effectus sit suspensus ad tps: qz sic pot appellari a snia suspensa sicut a conditionali. d. c. pterea. Et hoc intellige de interdicto vel suspensione. Secus in snia excõicationis cuius effectus nunq pot relaxari nisi in toto absoluat. c. cum desideres. de sent. ex. hoc no. Hosti. in. d. c. ad hec. Hoc intellige de interdicto a diuinis z sacris z alijs spualibus. Secus esset in interdicto a tpalibus: vtputa q nõ ingrediat possessionem talem. ff. de appel. l. constitutõnis. vnde Jo. an. in. d. c. is cui. restringit solum in mere spualibus p que ligat aia: z ideo p appellationẽ suspenditur interdictum a beneficio et suspensio. de quo vide. j. Suspensio. ij. §. j.

5 ¶ Vtrum priuilegium concessum a legato a latere quo interdicti tpe valeat celebrare interdictis et excõicatis exclusis valeat quantum ad snias suas z suorum successoruz ordinariorũ? R. fm Landu. q sic nisi spaliter a successore reuocet. z tenet idem q etiã valet quo ad snias pape. ar. d. c. dilectus. el. ij. de rescrip.

6 ¶ Vtrum papa dante licentiam celebrandi in ecclesia spaliter interdicta relaxet eo ipso interdictũ? R. fm Hosti. in. c. vt priuilegia. q non.

7 ¶ Vtrum de auctoritate epi possit quis celebrare in ecclesia interdicta? R. fm Hosti. in. d. c. ad hec qñ. q nõ. qz istud ptinet ad solum papam. de priuile. c. cum z plantare. Secus esset in cessatiõe a diuinis: qz posset eps excipere quos vult z subijcere et tps z modum determinare fm Inno. in. d. c. vt priuilegia. Et idem tenet in ecclesia p eum interdicta allegat. d. c. dilectus. sed non pot cõcedere vt p sona interdicta vel suspensa celebret nisi p delicto alterius sit suspensa ab eo.

Interdictum. ix.

qñ nõ indiget relaxatione: qz ipso iure nõ tenet quis seruare? R. q in duobus casibus.

1 ¶ Primo qñ fert contra participantes cum excõicatis in casu quo minorem incurrũt excõicationẽ sine canonica monitiõe pmissa. tunc nullum est ipso iure sicut z suspensio quelibet. Intellige si ferat ab inferiori a papa. c. statutum. de sent. ex. li. vj. Et dicit canonica monitio z legitima qñ nominatim admonent: als non. vt in. c. constitutionem. eo. ti. et lib. contra alios vo licet debeat pcedere monitio qñ fertur p contumacia fm Innoc. in. d. c. ad hec qñ. tñ tenet similiter si, pferatur sine scriptis quis iudex incurrat penam. de qua in. c. j. de sen. ex. lib. vj. z. §. Excõicatio. ij. §. ij. Sed magis breuiter dic q in illis casibus in quibus sententia excõicationis non tenet: sic nec interdictum. de quo vide. §. Excõicatio. iij. p totum. Secõ qñ interdictum est latum, pter aliquos, z ipsi non seruant cum text. est in. c. petisti. de priuile. Sed aduerte fm Hostien. ibidem q si ciuitas vel ecclesia est interdicta, pter aliquem. i. pter eorum delictum. tunc licet ipsi violent alij tã seruare tenent. si autẽ sit positum p eorum querela ad eorum vtilitatem: tunc si ipsi non seruant nec alij seruare tenent. z sic efficit nullum d. c. petisti. z sic eum intellige.

¶ Vtrum quando interdictum est nullum: tamẽ matrix ecclesia seruat teneant religiosi illud seruare? R. q sic. aliter incurrunt penam excõicationis cle. ex frequentibo. de sen. ex. in glo. 2

Interesse

fm Barto. in. l. vnica. C. de sent. que, p eo q inter, pser., prie z stricte est extimatio alicuius vtilitatis non habite, pter alicuius factum iniustum vel concessionem iustam. et est duplex. aliud lucri cessantis. z hoc est qñ homo impedit a lucro quod fecisz si talis pecunia sibi restituta fuisset vel, i talis lesio sibi non fuisset illata z hmõi. Aliud est interesse damni emergẽtis. z hoc duplex. aliud in re. aliud extra rem. Interesse damni emergentis in re vel circa rem. quod etiam dicit intrinsecum fm Bar. vbi s. z istud est ipsa res seu eius extimatio: vel id quod, puenit immediate ex ipsa re vt fructus z partus z hmõi ponitur exemplum: vendidisti mihi vinum quod valebat. xx. et tibi tradidi pcium nec dedisti nunc valet. xl. si traditum fuisset tantũ habiturus eram. et de hoc. ff. de ac. empt. z ven. l. si sterilis. §. cum p venditorez Interesse extra rem vel extrinsecum est quod prouenit non ex ipsa re sed, pter ipsam rem: exemplũ vendidisti vinum nec tradidisti sed si tradidisses ex eo potuissem negociari z lucrari. vendidisti granum z quia non tradidisti serui mei fame perierũt et istud quãdo petat in contractibo habes in. l. iulianus. §. j. ff. de act. emp. z vendi. l. cum venditorẽ C. de ac. emp. z ven. z. ff. de verbo. obli. l. si insulã. et quando teneat in conscientia. habes. Vsura. j. §. xxx. interesse qñ habet certã quantitatẽ vel speciem duplum excedere non pot. z qñ excedit duplũ habes in. d. l. vnica. in tex. z in glo. sed quo ad conscíam habes. j. Vsura. j. §. xxx.

Interpretatio legis

Ad quẽ ptinet? R. q interptatio legis diuine vel canonice ptinet ad papam. c. p venerabilem. qui filij sint legi. Sed interptatio legis ciuilis in ẋtum cõcernit clericos similiter ptinet ad papam. vt in. c. j. de iura. calum. In ẋtum autem cõcernit laicos ptinet ad impatorem. l. fi. C. de leg. qz est eius interptari cuius est condere de reg. iur. lib. vj. Et hoc intellige verum generaliter ꝗ ẋtum ad vnam cãm pot iudex etiam interptari: vt no. Inno. in. c. cum spali. de ap. vide bonam glo. in. c. j. de postul. plat. facit. l. vnica. C. de pfesso. qui in vrbe nisi esset ita arduum q firmus intellectus dari nõ possit: qz tunc recurrendum est ad principẽ. l. pe. z fi. C. de le. hoc Pa. in. c. j. de iura. calum.

¶ Vtrum interptatio priuilegij ptineat ad principem soluz? R. Pa. in. c. qz. de iudicijs. q aut dubium est sup potestatẽ. l. si potuit dare. z sic nulli info

rior a principe. licet vt in.c.j.de transla.pla.xvij.q.iiij.§.qui aūt.ix.q.iij.cuncta.p mundū. Aut dubium est sup validitate vel surreptōe. ⁊ sic pōt inferior iudex fm cōiter doc. Aut dubitatio est circa verba solum. ⁊ tunc si casus est clarus et decisibilis de facili. sic pōt inferior cognoscere ad ꝓiudicium partium fm cōiter doc. Rō. qr inferior interp̄tat̄ legē superioris in ꝓiudiciū partiū. vt no. Inno. in.d.c.cū spāli. facit.c.inter alia.de sen.ex.⁊.d.l.fi. Si vo casus est dubius sic ptinent ad principē si eius pūtia de facili pōt haberi. ar.d.c.qr.⁊.d.c.inter alia.et in l.ex facto.§.j.ff.de vul.⁊ pupil.substi. q̄ si de facili nō pōt adiri pānceps ꝓpter longā distantiā. sic poterit interp̄tari p rōnem naturalē ⁊ verisimilem que pōt notari p expressa verba. ꝓ hoc est casus in.d.l. ex facto.§.ij.vbi iurisc̄sultus interp̄tat̄ legem ex naturali rōne. Item qd̄ no. Inno. in.c.cum spāli. facit tex. in.c.cum ꝓsone. de pānu.li.vj. Aut dubiū versat̄ circa intentionē principis. ⁊ non pōt decidi sine magno dubio: ⁊ sic interp̄tatio est solius principis. ad p̄dicta facit tex. in.c.venerabilē. de elec. dicit etiā Spe. in ti. de lega.§.nunc oūdendū q̄ eps pōt interp̄tari iuriū allegationes. de pigno. lignificante. ⁊.d.c.venerabilē. ꝓcedit in arduo negocio: vt dictum est.

2 ¶ Vtrum in cōtractibus sit interp̄tatio faciēda: vt res potius valeat q̄ pereat: Rō. q̄ sic. de fi. instru. c.inter dilectos. in glo. ⁊.ff.de re.du.l.quotiens in actionibus. de ver.sig.c.abbate.§.cōtra qd̄ fuit. Si vo res valeret fm intellectū vtriusq̄. tunc accipiēdum est illud qd̄ est magis verisimile. ff.de re.du.l.cū in testō. ⁊.ff.de verbo.ob.l.eum qui. ⁊ qd̄ cōsuevit xxviij.di. de siracusane. ⁊ qd̄ magis conuenit iuri. de cōsue. cum dilectus.§.fi. vbi interp̄tatio fit contra eum qui legē potuit aptius dicere. ff.de pact.l. veteribus. de pānul.c.qr in glo. Interp̄tatio in cōtractibus fit plena. In testamētis plenior. In bēficijs q̄z plenissima. de dona.c.cum dilecti. Interp̄tatio locutionū dz fieri fm ꝓsonas q̄ loquunt̄ vel quibus loquit̄. xxvj.di. deinde in glo.

Interrogationes in confessione

vtrum sint faciende a confessore: Rō. q̄ sic. p tex. clarum. Aug. de pe. dist. vj.c.j. vbi dicit. Diligens inquisitor. ⁊ subtilis in investigator sapiēter ⁊ q̄si astute interroget a peccatore qd̄ forsan ignorat vel p̄ verecundia velit occultare. hec ille. Et nota q̄ cōfessor tenetur sub pena mortalis peccati eas interrogatiōes facere quas cognoscit necessarias cōfitenti ꝓ validitate confessionis habens ꝓbabilem opinionē q̄ cōfitēs ex oblitione vel ignorātia seu negligētia omittit arg.c.si rector. xliij. dist. Secus esset q̄ū habens ꝓbabilē opinionē q̄ confitens talia scit ⁊ aduertit. qr sic p̄t credere eum vel nō cōmisisse vel alīs cōfessum fuisse. ⁊ sic nō tenet interrogare nisi forte videret q̄ ex verecūdia nō auderet dicere. Dimittere aūt interrogare ex inaduertētia ꝓ aut oblitione nō credo sit peccatū. Ex negligentia vo dimittere interrogatōes quas ꝓbabiliter ꝓscia sibi dictat faciēdas de necessitate videt mortale peccatū p ea que dicam. j. negligentia. §. j. multomagis videt mortale. q̄ū scienter: ⁊ sine omni rōnabili cā voluntarie dimittit. tenet eū confessor circa cōfitentē facere ex p̄cepto charitatis ea q̄ vellet sibi fierent rōnabiliter ptinētia ad necessitatem salutis sicut est integre cōfiteri ⁊ in viam salutis dirigere aliter p̄uaricat̄ illud p̄ceptū. Diliges. primū sicut teip̄m. Non tū debet cōfessor esse nimis scrupulosus in interrogando oīa que possibile est cōmiserit peccator. sed soluz circa ea debet interrogare q̄ ꝓbabiliter credit cōmisisse Quid dz attendere cōfessor circa interrogatōes Rō. fm Astesā. q̄ tria. Primum q̄ interroget de peccatis nō de fabulis vel alijs mūdanis fm q̄ non interroget nisi de peccatis cōsuetis. ⁊ q̄ cōiter sunt nota explicite. Querere eū de peccatis incōsuetis ⁊ enormibus nisi in generali ⁊ a longe et p quādā circūlocutionē nocet cōfitēti. qr sepe discit qd̄ nescit. ꝓterea dī Prouerb. xj. qui inuestigator est malorū oppriment̄ ab eis. ⁊ in.l.j.§.q̄ q̄nem. ff.de qō. ꝓhibet̄ fieri qō spālis in ꝓiudicio alterius. Tertiū est qd̄ nō descendat nimis ad ꝓticulares circūstantias pctōruz carnaliū: qr vt dicit Pbs. iij. Ethi. Delectabilia q̄ꝑ tomagis cōsiderant̄ tanto magis sunt apta mouere ⁊ nocet talis interrogatio. ⁊ cōfessori: ⁊ pfitenti. Sufficit eū habere vltimā spēm peccati in hmōi et circūstantias q̄ cadunt sub spāli ꝓhibitione ⁊ a longe ⁊ cum verbis honestis: vū nullo mō descēdat ad alia spāliter: puta mulier cōfitet̄ q̄ fuit cognita extra vas debitū nō querat. postea in q̄ loco vel quō ⁊ hmōi. sicut faciūt quidā qui potius sunt cōtaminatores q̄ cōfessores qui sepissime peccant mortaliter delectādo se de hmōi interrogationibus. ⁊ ꝓter delectationē faciēdo eas Scōo de quibus sunt interrogatiōes faciēde: Rō. q̄ sunt faciende de peccatis cōibus sicut est trāsgressio decē p̄ceptorū: cōmissio septē peccatorū capitaliū: abusio quinq̄ sensuū. ⁊ de circūstantijs q̄ mutant spēm: ⁊ aliqū q̄ aggrauant notabiliter nō oēs de omnibus sed de illis q̄ cōiter contingunt in tali statu: qr derisio esset querere a femina de militia ⁊c. Vū vt confessor simplex habeat formā interrogandi hic annotabo talē ordinem qui erit q̄si vna tabula totius istius angelice summe circa ea q̄ ptinent ad conscīam. Attēde ergo o confessor qui salutifere vis cōfessiones audire ad infrascripta.

Presentato tibi penitente debes primo interrogare eum de quo loco vel terra est si aliter eam nō agnoscis vt ex hoc intelligere possis: si habes auctoritatem ad eum audiendum: qr si es sacerdos parochialis nō habes ptātem nisi sup illos qui sunt de parochia tua: fm q̄ habes s̄. Confessio iij.§.iij. ⁊.§.ix. ⁊ sex sequentibus. Idem dic sibi de illo cui cōmissa est audientia cōfessionū a parochiali sacerdote. Si vo est tibi cōmissa ab ep̄o talis auctoritas vel ab eius vicario generali in spiritualibus vel ab alio habente iurisdictionē quasi ep̄alem. Tunc si es frater minor vel frater de ordine p̄dicatorum aut heremitarū. ⁊ hmōi ⁊ talē

auctoritatē habes p pñtationē factā fm formaz cle. dudū. de sepul. de q̄ habes s̄. Cōfessio. iij. §. xvj. vel es admissus ac si eēt seruata talis forma sic potes audire oēs de illa diocesi vl iurisditiōe illius. ⁊ in illa diocesi soluz ⁊ nō extra illā. Si vo nō es pñtatus fm formā dicte cle. nec admissus ac si esset seruata. sed solū tibi cōcessit licentiā audiendi ꝓfessiones sic potes vbiq; eius subditos audire. de q̄ vide in. d. §. xvj. ⁊ se. Et si inueneriz q̄ habes auctatem eū cōfitēdi. Interroga. ij. de eius statu ⁊ conditōe si aliter eū nō agnoscis. vt ppendere possis si erit capax absolutōis vel ne. Mā si inueneris eū in tali officio vel in tali arte quā exercere nō pōt sine mortali. tūc indica ei a principio: ne forte eū audiēdo: ⁊ postea volēs eū absoluere scandalizeē de te: posses tū talem qui habet aliquid qd nō vult dimittere fm q̄ teneē admonere q̄ si vult cōfiteri libēter audies eū ꝗ absoluere nō posses: nisi dimittat q̄ exercere nō pōt sine mortali. ⁊ quō lz eum nō absolnas talis cōfessio valet ei ad multa bona. p̄sertim vt deus citius illuminet euz ad pniam fm q̄ dī in. c. qd quidā. de pe. ⁊ re. Et his dictis si voluerit cōfiteri poteris eū audire ⁊ monita salutis dare. ⁊ aliquā pniam ꝗ nullo mō absolutionē. q: sic peccares mortalr. de q̄ habes s̄. cōfessio. j. §. xiiij. ⁊ cōfessio. vj. §. ij. ⁊. iij. Interroga. iij. quantū est qd nō fuit cōfessus ⁊ cui cōfessus fuit. ⁊ si debita bona volūtate fuit cōfessus. ⁊ si fecit pniam. ⁊ si aliquid retinuit scīter qd nō fuit confessus: vt ex istis possis scire de quāto tpe habet cōfiteri. et si cōfessiones facte sint reiterā de. ⁊ qū hoc sit hēs. s̄. cōfessio. j. §. viij. cū multis se. Interroga. iiij. si adhibuit diligentiā vt suorū peccatorū habeat memoriā. ⁊ si inuenires qd nō: puta q: optet reiterare cōfessiones de multo tpe. ⁊ ipse penitens hoc nō cogitabat. ⁊ ꝓterea nullā posuit diligentiā sup pctis cōfessis: tūc admonēdus est vt vadat ⁊ coneē reducere ad mēoriā sua pctā discurrendo p status q̄s hūit: p officia q̄ exercuit. p societates q̄s tenuit. p loca in quibz hītauit. p exercitia q̄ opatus ē. vt sic ītegre ꝓfiteri valeat ⁊ quātā diligētiā debeat ponere: hēs s̄. ꝓfessio. j. §. xij.

Predictis factis ⁊ inuēto q̄ facta diligētia fm posse suū est dispositus ad digne cōfitendū. debes eundē penitentez inducere: vt genu flexo dicat humiliter cōfiteor deo ⁊c. vsq; mea culpa. si scit eam dicere ⁊ q̄ stet facie versa lateri cōfessoris: si est mulier vel iuuenis. ⁊ nō pmittas q̄ aspiciat in faciē tuā. q: multi ꝓter hoc corruerunt. ⁊ postea bonis verbis ⁊ pluasionibz induce eū vt dicat pctā sua. Et si scit ordinate dicere noli eū impedire sed solū vade supplēdo: vbi ipse deficit in exprimēdo circūstantias vel declarādo quō est mortale ⁊ teneē abstinere vel ad restitutōz vl est excōicatus ⁊ hmōi. si vides q̄ ipse penitens hoc nō intelligit vel nō ppendit: vel si nescit ordinate dicere fac vt cōfiteaē saltem graviora q̄ magis grauant eius conscīam: vt ex illis possis scire de quibz debeas eū interrogare. Et dictis aliquibz de gravioribz. Si vides q̄ nescit ordinate dicere

Incipe tu interrogare euz sicut in infrascriptis videbis: nō tū oēs de oībz vt dixi: sed tū de his q̄ verius sitr p̄sumit cōmisisse vel rōe status vel exercitij aut cōditōis p̄sone. Et caue ne eū exasperes ꝓter aliqd peccatū donec totā cōpleuerit cōfessionē ne forte p̄ verecundia nō integre confiteaē. sed cōpleta cōfessione: tunc eū rep̄hende et argue fm q̄ videris ei expedire.

Ordo aūt interrogādi sit iste circa peccata cognoscenda ⁊ dicēda. primo circa decē p̄cepta.

Circa primū p̄ceptum decalogi qd est. Non habebis deos alienos ⁊c. Exod. xx. qd quidē qnō intelligaē. habes Preceptū. §. iij. ex cuius expositione sic facies interrogatōes.

Si adorauit aliquā creaturā vel cum primo apparet fecit ei aliquā oīonem ⁊ hmōi.

Si adorauit dyabolū etiā sub angelo lucis apparēte: q: mortalia sunt. vide adoratio. §. x.

Si inuocauit demones vel fecit aliqd pactū cum eis. vide sors. §. iij.

Si vsus ē nigromātia aromātia ⁊ hmōi. vide ibid

Si vsus est sortib vel incantationib ad scienduz occulta vel furta ⁊ hmōi. vide ibidem.

Si voluit scire futura p vanā inspectōz creaē ibid

Si qū obuiauit lepor vel alteri aīali credit p̄sagiū alicuius futuri. ibidem.

Si qū mulier pregnans petit ignē ⁊ hmōi vtiē ad scienduū futura. vide ibidem.

Si vsus est lītis punctis astrolabio aptione libri: ⁊ hmōi ad scienduū futura. ibidem.

Si obseruauit somnia vt indiuinaret. ibidē. §. v.

Si voluit colere deū fm ritum iudeorū. vide supstitio §. j.

Si vsus fuit ligaminib aut caracteribz p sanitate danda. vide supstitio. §. j.

Si fecit anulū qū legiē passio xpi vel caracterē in tali die. ⁊ hmōi. vide ibidem. §. ij.

Si vsus fuit arte notoria vel eam didicit. vide ibidem. §. iiij.

Si vsus est herbis p̄ demones. vide ibidē. §. vj.

Si vsus est breuib ligandis ad collū vel portādis ibidem. §. vij.

Si incantauit aīalia. ibidem. §. viij.

Si carminauit infirmos. ibidem. §. ix.

Si dixit vel fecit dici missas vel psalmos: vt quis moereē. ibidem. §. x.

Si colligendo herbas obseruauit aliqua vana. ibidem. §. xj.

Si aliqd fecē vt seiret infortuniū alicuī. ibidē. §. xij.

Si p maleficiū destruxit aliud malū. ibidē. §. xiij.

Si credidit feminas ire de nocte vel cōuerti in catas ⁊ hmōi. ibidem. §. xiiij.

Si habet libros de p̄dictis sortilegijs vel supstitionibus teneē eos ꝓburere: alīs nō est absoluēdus vt s̄. Curiositas. §. j.

Si obseruauit dies egyptiacos vide supstitio. §. vl.

Si dedit poculū vt amareē ab aliquo videē mortale. q: oīno supstitōne vtiē.

Si credidit q̄ ex cōstellatōne cogaē quis ad bonū vel malū. vide sors. §. iij.

Si vsus est sacris vel sacrālibus p danda sanitate

et hmōidi. vide sacrm. §. vlti.
Si acceptauit duellum vel obtulit vel fuit cā vt fieret. vide duellum.
Si accepit ferrū candens vel dedit ꝑ manifestanda veritate. vide purgatio. §. j.
Si est hereticus vel fautor hereticorū. vide hereticus. in prin. ⁊ ꝑ totum.
Si fuit dubius in fide. vide hereticus. in prin. ⁊ infidelitas. §. x.
Si apostatauit a fide. vide apostata. in prin.
Si fecit actū infidelitatis tēpore mortis. ibidē. §. pe.
Si portauit vestes infideliū. ibidē. §. vlti.
Si nimiā practicā hꝫ cū iudeis. vide iudeus. §. j.
Si balneū intrauit cū iudeis. vide balneū. §. iij.
Circa scōm ꝑceptū. Non assumes nomē ⁊c. quō intelligat habes ꝑceptū. §. iiij. ex eius expositōe sic formabis interrogatōes.
Si vota facta nō implenit vel deliberauit nō ꝓplere cū posset: ⁊ teneret peccauit mortaliter. et qñ teneat vel nō. vide votū. j. ꝑ totū. ⁊ votū. iij. ꝑ totū
Si assensit impedimēto non implendi votū. vide votum. ij. §. xij.
Si facta vota sine determinatōe tpis: nimis tardauit. vide votum. iij. §. ij.
Si in casu qñ obligat ad vota parentū non ea implenit. ⁊ qñ sit vide votū. iij. §. viij.
Si impetrauit dispensationē voti sine cā legitima vide votū. iiij. §. x. ⁊. xj.
Si fecit votū scies q̄ vouere nō poterat. vide votum. ij. §. ix. ⁊ qui nō pñt habes ibidem.
Si fecit votū de re mala fienda q̄ sit mortale pctū peccauit mortaliter vouēdo. ⁊ teneret facere ꝑtrariū secus esset de re peccati venialis. ⁊ quō nō obligat. vide votū. j. §. v. ⁊ facit ad hoc qd̄ not. in. c. piurium. §. j.
Si fecit votū de re bona sed ꝓpter malū finē. vide votum. j. §. iij.
Si apostatauit ab aliqua religione vel ordine. vide apostasia. §. ij. ⁊ ꝑ totum.
Si blasphemauit deum vel sanctos. vide blasphemia ⁊ quot modis blasphemat. ibidem.
Si maledixit deū vel sctōs. vide maledictio. §. j.
Si noiauit deū vel sctōs obprobriose vel ꝑ mēbra verecūda aduertēter. peccauit mortaliter etiā si fecit ex ioco. qꝛ ꝑtra ꝑceptū ꝑdictū directe.
Si sacris ecclesie fecit aliqd̄ enorme: puta ꝓculcando vel hmōi: qꝛ mortale est ꝓ ꝑceptum ꝑdictum
Si sacra recepit vel administrauit in pctō mortali mortale peccatū est nisi in casu. de quo baptism? v. §. xiiij.
Si iurauit falsum qd̄ credebat verum. vide piurium in prin.
Si iurauit verū eū tū crederet dicere falsū. ibidē.
Si iurauit falsum scies se mēdaciū iurare. ibidem
Si iurauit aliqd̄ malū se facturū. ibidem. §. j. ⁊ iuramentum. iij. §. vij.
Si iurauit in cōi sermone sine debita discretōe. ibidem. §. ij. ⁊ iuramentū. §. x.
Si iuramento affirmauit id de quo dubitabat. vide piurium. §. iij.
Si iurauit ꝑ verbum. credo qd̄ tū nō credebat. ibidem. §. iiij.
Si credidit cōtrauenire iuramento cum tū nō cōtrafaceret. ibidem. §. v.
Si iurauit ex metu falsum. ibidem. §. vij.
Si induxit aliquē ad iurandū quē sciebat false iuraturū. vide iuramentū. iij. §. xj.
Si iurauit vituperose ꝑ deum vel sanctos. ibidem §. xij.
Si iurauit nō fm intentionē dantis iuramentū. vide iuramentū. iiij. in prin.
Si nō cōplenit qd̄ sub iuramēto ꝓmisit in casu q̄ teneba ⁊ qñ hoc sit. habes iuramentū. v. ꝑ totū et quō est mortale pctū nō implere qd̄ iuramēto ꝓmisit. habes piurium. §. j.
Si fecit se absolui a iuramento sine cā legitima. vide iuramentū. vj. ꝑ totum. ⁊ de cā legitima: que sit ⁊ quis pōt absoluere a iuramento.
Si qñ tenebat orare volūtarie se occupauit in his q̄ distrahunt mentē. vide hore. §. xxvj.
Si simulauit sanctitatē quā nō habebat. vide Simulatio. §. vlti.
Si adiurauit hoīes: vel demones: aut alias creaturas. vide adiuratio. ꝑ totum.
Circa terciū ꝑceptū. Sabbata sanctifices: eius expositionē habes. j. ꝑceptū. §. v. ex cuius declaratione sic sunt formande interrogatōes.
Si existens corpe sanus ⁊ nō occupatus in spūalibus bonis stetit ociosus. nec aliquid opatur tpe nō festino: vnde viuat: vel vñ tribuat egentibus: qꝛ magn? excessus ociositatis videt mortale peccatum. de quo vide ꝑceptum. §. v.
Si in diebus festiuis de ꝑcepto nō habuit attritionem de peccatis mortalibus commissis: de quibus nō fuit cōtritus. vide ferie. §. xlj.
Si vacauit ludis aut choreis. de quo vide Chorea. ꝑ totum. ⁊ ludus ꝑ totum.
Si nō vacauit deo in dictis festis saltem in aliqua hora. qꝛ mortale. vide ferie. §. ix.
Si fecit bastiludia qꝛ sunt ꝓhibita quibuscūq̄ diebus sicut torneamēta fm Ricar. i. iij. di. xxxvij. ex consili rōne: vt in. c. j. de tornea.
Si fecit opus manuale vel fecit fieri in ꝑdictis festis in casibus nō cōcessis. vide ferie que opa licēt et que nō. ⁊ q̄ sunt festa ꝑcepta. ⁊ qñ est mortale opus seruile in die festo. ⁊ qñ incipit festum. vide ibidem ꝑ totum.
Si nō audiuit missam integrā in ꝑdictis diebus. vide ibidem. §. xlij.
Si existēs in missa occupauit se in vanis. vide hora. §. xxvj. ⁊ ferie. §. xliij.
Si audiens missam in ꝑdictis diebus dixit oīones quas tenebat dicere ex voto vel pnia aut rōne ordinis. vide ferie. §. xlvj.
Si audire ꝑdicationē cōtempsit in festis. vide ibidem. §. xliiij.
Si nō fecit oblationē in missa ad quā tenebat. vide oblatio. §. j.
Si in diebus festiuis de ꝑcepto commisit aliqua peccata mortalia. vide in dicto. §. v. et Ferie. §. xxxvj. Et quia difficile est scire dicere que peccata ꝓmisit in festis. ⁊ interrogare in quolibet pec-

cato si illud cõmisit in festo est difficile. potes sine alio scrupulo peccatorẽ interrogare sic. peccasti mortaliter in festis. et si dicit q̃ sic interroga. secõo in quot festiuitatib̃. Et si nescit interroga eum si quasi in omnib̃ vel in maiori parte ipsarum vel in minori. Et tercio interroga si in eodẽ festo aliqũ bis vel septies ⁊ sepius. ⁊ sic sufficit q̃ ad istam circũstantiã absq̃ hoc q̃ expimat speciem peccati q̃ cõmisit vel absq̃ hoc q̃ in quolibet peccato q̃ cõfiteť interroges si fecit in festo qõ bene nota.

4 Circa quartũ p̃ceptũ. honora patrẽ ⁊c. cuius expositio bꝛ p̃ceptũ. §. viij. ⁊ ex qua interroga: vt. j.

Si nõ dilexit patrẽ vel matrẽ. vide filius. §. xxx.

Si nõ oñdit eis signa dilectionis sed dure se habẽ cum eis. ibidem.

Si dixit eis verba iniuriosa vel verberauit q: videtur mortale p dicta. in dicto. §. xxx.

Si nõ obediuit eis. vide ibidem.

Si nõ subuenit eis indigentib̃. ibidem.

Si nõ seruiuit eis in infirmitatib̃ eorũ. vl' fecit seruiri. ibidem.

Si maledixit eis. vide maledictio. §. j.

Si nõ fuit executus eorũ voluntates seu legata facta p̃ eorũ mortẽ. vide executor. §. xxiij. ⁊. xxiiij. et heres. §. v. vsq̃ ad. §. xij. ⁊ Legatum. j. ⁊. ij. p totum.

5 Circa quintũ p̃ceptum. Non occides. vide Preceptum. §. ix. ex quo sic interroga.

Si habuit animũ offendendi ꝓximum in ꝑsona vulnerando: mutilando: occidendo: ⁊ hmõi. vide in dicto. §. ix.

Si vulnerauit vel occidit aliquẽ. vide ibidem.

Si cõmisit homicidiũ spũale. s. inducẽdo aliquem ad peccatũ mortale vel alijs modis de quib̃ habes Homicidiũ. iiij. p totum.

Si ꝓcurauit abortum alicuius mulieris. vide abortum. p totum.

Si incarcerari fecit aliquem indebite. vide carcer §. j. ij. ⁊. iij.

Si pueros tenellos tenuit iuxta se in lecto ⁊ suffocauit dormiendo. vide homicidiũ. ij. §. xv.

De multis modis quib̃ fit homicidium ⁊ cũ peccato mortali. habes homicidiũ. j. ij. ⁊. iij. p totũ.

Si aspexit spectacula in quib̃ imminebat piculũ ꝓbabile mortis vel mutilatõnis mẽbrorũ vt torneamẽta hastiludia ⁊ hmõi peccauit mortaliter in duob̃ casib̃. Primo qũ tali aõ aspexit q̃ etiam si p̃cipere ei ne staret ad videndũ: nihilominus nõ desisteret. Secõo qũ eius aspectio est cã vt fiant sine qua nõ fierent. alꝯ est veniale peccatum de se: nisi forte rõne scãdali: vt in clericis religiosis ⁊ hmõi.

6 Circa. vj. p̃ceptum. Non mechaberis. vide preceptum. §. x. ex cuius expositione sic forma interrogationes.

Si fecit fornicationẽ. vide ibidem in. d. §. x.

Si cõmisit adulteriũ. ibidem.

Si stuprum ꝓpetrauit. ibidem.

Si sacrilegium opatus est. ibidem.

Si incestuosus fuit. ibidem.

Si fuit sodomita. ibidem.

Si alio modo p se se polluit qualitercũq̃. vide Luxuria. §. ij.

Si voluntarie cogitauit de hmõi peccatis ꝓpter delectationẽ. ibidem.

Si voluntate desideranit aliqõ ipsorum cõmittere ibidem. Vnde hic aduerte q̃ totiens peccat mortaliter: quotiẽs hoc deliberate appetit ꝓpetrare ex diuersis internallis tꝑis vel ꝑsonarum: puta. q: nunc desiderat vnã ꝑsonã ad malefaciẽdum. postea occupatus in aliquo alio alia cogitat: demũ postea iterũ recordať de illa ꝑsona. et iterum eam cõcupiscit. Silꝛ qũ nunc vnã ꝑsonã et postea aliam desiderat. q: in istis casib̃ sũt diuerse auersiones alique rõne tꝑis. alie rõne materie. vnde q: in hoc peccato carnis magis sunt inuoluti hoies cõiter q̃ in alio: ⁊ multũ immorari in interrogatõe de hmõi est piculosum ⁊ cõfessori ⁊ confitenti. vt dictũ est. Ideo vt expedite possis q̃ sunt necessaria ꝑtrãsire. Talem modũ tenebis. Si illa ꝑsona q̃ confiteť est ꝑsona spũalis vel mulier aut aliquis verecũdus ⁊ qui non est cõiugatus ꝑsertim puella interrogabis eam primo si cõmisit aliqõ peccatũ inhonestatis: vel luxurie: ope: vel voluntate. Si nihil dicet ⁊ tũ tibi videbit q̃ sit inuoluta in aliquo. Tunc interrogabis eum de cogitatiõib̃. Si delectatus est cogitare de hmõi carnalib̃. ⁊ inuento q̃ sic: declara ei quõ est peccatũ mortale: vt habes s̃. Cogitatio. §. ij. Postea procede ⁊ interroga: si delectata est audire loqui de hmõi: vel videre: vel tãgere se vel aliã ꝑsonã ꝓpter hmõi delectationẽ: et quotiẽs. ⁊ si in diebus festis magis q̃ in alijs et si inueneris q̃ talia cõmisit potes postea interrogare si habuit aliquã pollutionem ꝓpter talia p se vel cum alia ꝑsona vt sic caute inducas eam ad cõfitendum: q̃ ex verecũdia forte taceret. Si vo ꝑsona que confiteť interrogata primo generaliter si aliqõ peccatũ luxurie ꝓmisit. ⁊ rñdet q̃ sic: interroga si fuit cum femina vel femina cum masculo. ⁊ inuento q̃ sic. interroga si erant soluti vel nõ: si affines vel consanguinei. Si religiosus vel religiosa ⁊ hmõi: vt scias si fuit fornicatõ vel adulterium. ⁊ hmõi. Et inuento q̃ in hmõi est inuolutus. Tunc nõ oportet interrogare de cogitationib̃ morosis q: cõiter sunt in talib̃ deliberate in malũ si possibilitas adesset. Ideo circa tales interrogabis primo de cogitationib̃ deliberatis in malum istud. Et q: numerum difficile est ⁊ varietatẽ ꝑsonarũ exprimere: sufficit tibi quo ad necessitatẽ cõfessionis: vt interroges quantum ꝑseuerauit in talib̃ cogitationib̃: puta a tꝑe q̃ alꝯ cõfessus est qõ est annus vel plus secõo interroga q̃ sepe tales cogitationes habuit puta bis in die vel in ebdomada: aut plus omnibus cõputatis: vel si forte maiorem ꝑtem tꝑis in hmõi occupauit. Tercio interroga si sic in diebus festiuis. sicut in alijs circa p̃dicta vacauit: vel forte plus in festis. Quarto interroga si in ecclesijs vel locis sacris eas habuit. Quinto interroga si sic desideranit coniugatos religiosos

consanguineos ⁊ hmōi. sicut alios indifferēter
Sexto interroga si sepius variauit mentem de
Ana psona ad aliam. Fm q occurrebant memo-
rie vel magis stetit in desiderio cum vna psona
Et sic sufficit quo ad cogitationes: licet alio mō
numerum vel tps aut locum exprimere nesciat
Et idem seruandum est in omnib peccatis q̄ se
pissime commissa sunt p̄sertim quo ad quatuor
prima.

Postea interrogabis eum si vt suum posset conse-
qui desiderium malum dedit operam inducen
do coreas. in dando munera: in faciendo mati-
natas: cantando: sonando: pcando: loquendo;
ambasiatas mittendo: lr̄as scribendo. ⁊ hmōi.
et quantum se occupauit in istis ⁊ a quanto tpe
et si diebus precipue festis vel in ecclesijs aut lo-
cis religiosis. Vel si fuit psona cui p̄dicta fiebāt
interroga si cōsensit vt talia fierent vel exhibuit
se cōspectui talis vel recepit lr̄as aut munera. et
quātum tps pseuerauit ⁊ si in festis vel in eccle-
sijs. Nam facientes ⁊ psentientes in hmōi oēs
mortaliter peccāt. Et si munera sunt q̄ inducāt
ad amorem carnalem cogenda est vt pauperib
eroget. Si vo talia nō sunt. nō est cogenda nisi
de bono consilio si ille donare potuit. de quo ha
bes Donatio. j. p totum.

Postea habes eum interrogare de opere luxurie.
Et si dicit q peccauit cum femina masculus si-
ue femina cū masculo nō habes querere nisi tm̄
primo si erant soluti vel cōiugati affines vel reli
giosi et hmōi vt scias q̄ spēs sit luxurie de q̄ ha-
bes luxuria. §. ij. Secdo interroga si stetit natu-
raliter in vase debito si dicit q nō. Noli querere
quō vel in q̄ loco corpis cognouit eam. qz nō ex
pedit sufficit dicat q nō in vase debito sed extra
pollutus est siue inceperit in vase sine non. Ter-
cio interroga. si sic peccādo cum tali quesiuit eui
tare generationē vel stetit tali modo q nō possz
fieri. Quarto quotiēs vel quantū pseuerauit et
si in festis vt in plus vel in ecclesia ⁊ sufficit. Si
dicit q peccauit p se polluendo seipm voluntā-
rie nō oportet querere de mō sed solum quotiens
vel quantū pseuerauit vt s̄. dictū est de cogitati
onib. Et secdo si desiderauit facere malū cuz ali-
qua psona qñ talib dabat operam. ⁊ q̄ sint ille p
sone. s. si soluti vel affines ⁊ hmōi.

Si dicit q peccauit cum alio masculo polluēdo se
cum eo nō oportet querere. de loco corpis sed de
quotiēs: festis vel loco sacro. aut si psona erat si-
bi consanguinea: vel religiosa ⁊ hmōi. et si cum
diuersis plonis. Et si consensit ꝓter lucrum vel
munera cōsulat: vt det pauperib taliter acquisita

Si confiteť q peccauit cum brutis nō oportet que
rere de noīe bruti vel loco corpis sed de quotiēs
et si in festo vel in ecclesia. Et sic ptransire. qd̄ be
ne notabis.

Si fuit mediator peccatorū carnaliuz. Nam tales
grauissime deum offendunt. vt patet in. c. uoli.
de pe. di. j. tenenť quantū pūt taliter inductos
reducere ad bonū et sōt inducēdi ad restituēdū
quicquid ꝓter hoc lucratū sunt.

Si seduxit virginē ꝓmittēdo eam accipere in vxo
rem ⁊ hmōi. vide stuprum. p totum.

Si būit pollutōz domiēdo. vide pollutio. p totū.

Si cōtraxit cū aliqua clandestine. vide clādestinū

Circa. vij. p̄ceptū. Non furtū facies cuius exposi
tio habeť p̄ceptum. §. xj. vñ sic interroga.

Si fecit furtū ꝓue dictū ⁊ quid sit. vide furtuz in
prin. ⁊ qñ sit mortale. ibidē. §. xxviij.

Si cōmisit rapinam que est qñ violēter accepit ali
enum maius peccatum cōmisit q̄ furans. vt in
c. penale est. xiij. q. v.

Si res naufragantium accepit. vide naufragium
p totum.

Si pedagia iniusta vel a quib non debuit exegit.
vide pedagium. p totum.

Si exactiōes vel tallias exegit. vide tallia. p totum

Si bellum iniustum fecit vel in eo fuit. vide bellū.
p totum.

Si pticipauit in dando damnū ꝓmo opando.
mandādo. cōsulendo: cōsentiendo. adulādo re-
ceptādo. defensando. comodādo. emēdo. Non
obuiando ratū hābdo nō manifestando ⁊ hmōi
de quib habes furtū. in multis. §. ⁊ restitutio.
primo. p totum.

Si inuenit aliquid qd̄ nō restituit. vide inuēta. p
totum.

Si aliqua p̄scripsit mala fide. vide p̄scriptio.

Si cōmisit vsuram. vide vsura. j. p totum.

Si mutuauit pecuniā vel granū vinū et hmōi vt
aliquid lucreť. vide ibidem in prin.

Si mutuauit sup aliqd̄ pignus vel ei⁹ fructus ha
beat donec pecūia sibi tradať. vide pign⁹. §. xv.

Si emit aliquid ꝓ minori q̄ valeret ꝓter p̄uētio-
nem solutōis. vsura. j. §. lxiij.

Si vendidit ꝓ p̄cio cariori ꝓter dilationē solutio
nis. ibidem. §. lviij.

Si fecit cambia sicca ⁊ hmōi illicita. ibidez. §. lj. cū
pluribz se. §.

Si dedit pecuniā in societatē nolens scire aliquid
de piculo. vide societas. §. vij.

Si dedit aīalia in socidaz volens habere capitale
salū. vide societas. ij. p totum.

Si accepit sub vsuris sine necessitate vel ab eo qui
nō erat paratus. vide vsura. ij. §. ij.

Si accepit in dono aliquid ab eo qui donare non
poterat. vide donatio. j. §. xxxviij.

Si accepit a plonis ecclesiasticis aliqua bona eccle
siarum. vide alienatio. §. xiiij.

Si incēdit ecclesias vel fregit aut loca religiosa. vi-
de excōicatio. v. vel alio mō fuit incendiarius.
vide incendiarius.

Si fecit cōcussionē cōminando nisi mihi dederis
⁊c. vide cōcussio. p totum.

Si vt haberet aliquid cōsensit in aliqd̄ opus pec-
cati mortalis. vide auaricia. §. ij.

Si p symoniā aliquid acquisiuit. vide symonia. p
totum. ⁊ dicā circa status.

Circa. viij. p̄ceptū. Non dices falsum testimoniū
⁊c. cuius expositio habeť p̄ceptum. §. xij. ex qua
potes sic interrogare.

Si dixit mendacium in iudicio vel extra cōtra do

etrinā xpiane religionis vl in damnū primi. vide mendaciū. §.ij. ⁊.iij. ⁊ testis. §.xxx.
Si noluit testimoniū dicere, pductus in testem. vide testis. §.xxvj. ⁊. §.xxvij.
Si vsus fuit astucia. vide astucia. §.j.
Si accepit pecuniā vt nō diceret veritatē. vide testis. §.xxviij.
Circa nonū pceptum. Non cōcupisces domum primi ⁊c. et. x. Non desiderabis vxorē eius q̄liter intelligant. habes pceptum. §.xiij. Ex quibus potes sic interrogare.
Si voluit habere res primi sui qualitercunq; siue cum iusticia vel cū iniusticia ⁊ deliberate q: peccatū mortale est cōtra istud pceptum secus esset si optaret habere salua iusticia q: sic vel nullum vel veniale esset peccatū. vide auaricia. §.j.
Si fuit cōtentus habere amatores vel amatrices hmōi de quib dic vt s. cogitatio.
Si posuit se ad fenestras vt videret. dic vt. s. hic circa pceptum nō mechaberis.
Circa. vij. peccata mortalia primo interroga de supbia ⁊ sic forma interrogatiōes.
Si pter inordinatū amorē excellētie egit aliquid cōtra diuina pcepta. vide supbia. in prin. ⁊. §.j.
Si extimauit habere bonū qō habet a se nō a deo vide supbia. §.ij.
Si bona q̄ habuit credidit a deo sibi data propter sua merita ibidem.
Si se iactauit habere bona q̄ nō habebat ibidē.
Si despectis alijs singulariter appetit videri habere qō nō habet ibidem.
Circa filias supbie interroga primo de ambitōne. vide ambitio quid sit in principio.
Si desiderauit bñficia ecclesiastica principaliter p pter honorē vel bonū tpale. vide ambitio. §.j.
Si appetiuit dignitatē sciens se indignū. ibidem.
Si quesiuit dignitates p vias illicitas ibidē.
Si emit officia. vide officium. §.j.
Si mutuauit sup ipsis officijs. ibidem. §.iij.
Si p partialitatē quesiuit officia vt omni modo adiuuet ptem mortaliter peccauit pter inordinationē voluntatis.
De. ij. filia. q̄ dī psumptio quid sit. vide psumptio ij. in prin.
Si posuit se ad faciendū q̄ erant supra facultatem suam. vide psumptio.
Si exercuit officiū qō nesciebat in piculum primi vide ibidem.
Si exposuit se piculis peccatorū mortaliū pbabiliter mortaliter peccauit. Si aduertebat d̄ piculo vt pz p ea q̄ notaui Cogitatio.
Si nimis psumpsit de dei misericordia vide psumptio.
De. iij. filia q̄ dī curiositas. vide curiositas quid sit in principio. Si stetit ad audiendū pctā q̄ aliq̄s cōfitebat. vide confessio vltimo. §.xvij.
Si voluit adiscere vel videre aut audire q̄ fieri nō pnt sine mortali pctō: puta fornicatōnes ⁊ incantationes ⁊ hmōi. vide curiositas. §.j.
Si voluit adiscere a quib nō debuit vt demōib. ibidem.
Si voluit experiri q̄ nō licent vt si incantatōes habent effectū mortaliter peccauit. ibidem.
Si attendens curiosis dimittit adiscere vel intendere necessarijs ad salutē est mortale pctū. ibidē
De. iiij. filia q̄ est ingratitudo.
Si desperit bñficia dei aut alterius. vide ingratitudo. §.j.
Si nō retribuit bñfactori. ibidem.
Si bñfactori iniuriatus est. ibidem.
De. v. filia q̄ nuncupat iudiciū temerariū quid sit vide iudicium. §.xvij.
Si iudicauit in malū determinate factū alterius. vide psumptio. j.
Si vsurpauit iudiciū nō habens officiū. vide iudicium. §.xvij. quō multipliciter dī temerariū.
De. vj. filia q̄ dē adulatio.
Si fuit adulator alicuius de peccato ppetrato. vide adulatio. §.j. ⁊. §.v.
Si adulando pnocauit aliquez ad supbiam. vide ibidem.
De. vij. filia supbie que dī irrisio ⁊ quid sit. vide derisio. in prin.
Si derisit primū. vide derisio. §.j.
Si derisit sacra vel volentes seruire deo ibidē.
De. viij. filia q̄ est tentare deum ⁊ quid sit. vide tēntare deum.
Si exposuit piculo pbabili mortis sine necessitate vide intimiditas ⁊ tentare deum.
De. ix. filia q̄ est ptinacia ⁊ quid sit. vide ptinax.
Si fuit nimis ptinax in suo sensu. vide ibidem.
De vltima filia que est arrogantia. vide arrogātia quid sit.
Circa vanam gloriam q̄ quō aliqū est capitale peccatum. aliqū filia supbie. vide vana gloria.
Si noluit laudari de eo qō est contra deū. vide ibidem. §.j.
Si ptulit gloriam suā deo. ibidem.
Si ordinata ad nostram salutem retulit ad gloriā priam. ibidem.
Si constituit finē in laude hoīm. ibidem.
Circa filias vane glorie put est capitale vicium interroga primo de ornatu indebito ⁊ quando sit indebitus. habes Ornatus per totum. et sic interroga.
Si mala intentione ornauit se. ibidem.
Si inhoneste. ibidem.
Si nimis supflue. ibidem.
Si nouas inuentiōes adinuenit. ibidem.
De inobedientia que est. ij. filia. vide inobediētia. p totum.
De inobedientia circa pcepta ecclesie sic interroga
Si obseruauit festa pcepta ab ecclesia. ⁊ q̄ sint habes ferie. §.iij.
Si ieiunauit in vigilijs preceptis. vide ieiuniū. §. vij. que sunt pcepta.
Si confessus est semel in anno vide cōfessio. j. §.ij. et. iij.
Si suscepit sacrm corpis xpi semel ī anno. vide eucharistia. ij. in prin. ⁊ p totum.
Si audiuit missam in festis preceptis. vide ferie. §.xlij.

De Mortalibus

Superbia

Si fecit torneamenta seu consensit vt fierent. vide torneamentū. p totum.
Si contraxit matrimoniū clandestine. vide clādestinum. p totum.
Si fecit aliqō eorū qō ꝓhibeť sub pena excōicationis late sñie. de q̄ vide excōicatio. v. ⁊. vj. ⁊. vij.
Si fuit excōicatus ab aliquo.
Si participauit cū excōicatis vide excōicatio. viij. p totum.
De inobediētia certarum ꝓsonarum. habes. j. circa status.
Si fuit inobediens suis ꝓlatis vel dñis. vide obedientia. ⁊ vide inobedientia.
Si fecit cōtra conscīam. vide conscīa. §. j.
De iactantia q̄ est. iij. filia. vide iactātia. in prin.
Si iactauit se de aliquo peccato mortali facto vide ibidem. §. j.
Si iactauit se in vituperiū aliorū. vide ibidē vel in deceptionē alicuius ibidem.
De ꝑtinacia que ponit ab aliquib̄ filia supbie. habes. s̄. §. xiij.
De hypocrisi. vide simulatio. §. iiij.
Si simulauit sanctitatē in deceptionez ppli vel vt assequereť ꝓlationes ibidem.
De discordia que est. vj. filia vane glorie. vide discordia.
Si noluit cōcordari cum alijs in his q̄ erant bona ꝓter elationē suā. ibidem.
De contentōe q̄ est. vij. filia. vide contentio.
Si habuit cōtentionē ꝓter emulationē alicuius. ibidem.
Si contendit disputādo cōtra veritatē. ibidem.
Si contendit in iudicio cōtra iusticiā. ibidem.
Si contendit ita inordinate q̄ scandalum facit aliquibus ibidem.
Si subornauit aliquos in electōe vel testimonio ⁊ hmōi. vide subornatio.
Si nimis vilipendit se. vide ironia.
De astutia. si vsus est simulatione. vide astutia.
Auaricia Circa auariciā que est capitale peccatū. vide auaricia. in prin. quid sit.
Et q̄ consistit in retinendo acquirendo ⁊ appetēdo sic interroga.
Si retinuit q̄ restituere tenebať. vide restitutō. iij. p totum. ⁊ quis teneť. habes restitutio. j.
Si nō soluit creditorib̄ in termino cum posset. vide solutio. §. xxv.
Si retinuit superflua ⁊ nō fecit elemosynas. vide auaricia. §. iij.
Si non fecit elemosynā de arte sua: puta medicus pauperi infirmo. aduocatus clientulo. pauperi de quo vide aduocatus. §. x. ⁊ medicus. §. v.
De auaricia in acquirēdo. vide auaricia. §. ij. ⁊ satis pz. s̄. in. vij. p̄cepto.
De auaricia in appetendo. habes auaricia. §. j.
Si appetiuit illicite vel illicita vel multū aīo suffocato. vide ibidem.
Circa filias auaricie. prima est ꝓditio.
Si ꝓdidit castrum vel terram inimicis vltra mortale teneť de omni damno.
Si ꝓdidit res ꝓximi volētib̄ eas auferre iniuste vltra mortale silr teneť ad restitutionem.
Si habita sub sigillo secreto vel cōfessionis reuelauit. habes confessio vlti. §. j. ⁊. §. xxiij.
Si aperuit lr̄as alteri⁹ sigillatas vide falsari⁹. §. ij.
Si secreta dñi sui reuelauit in eius damnum vltra mortale teneť ad restitutionē vide feudū. §. xvj.
De fraude que est. ij. filia. habes fraus.
Si fecit fraudem legi. ibidem. §. ij.
Si fraudauit iustas gabellas. vide pedagiū. §. vj.
Si vendidit vnam rem ꝓ alia: puta vinū limpbatum ꝓ puro corrupta ꝓ sanis pecus ꝓ castrato et hmōi. habes emptio. §. viij.
Si aliquā fraudem fecit in deceptōnem ꝓximi. vide dolus. §. ix.
De fallatia q̄ est. iij. filia. habes falsarius.
Si falsificauit aliqō instr̄m bullā vel libr̄ū. vide excōicatio. v. casu. iij. ⁊ falsarius. §. j. cū sequētib̄.
Si destruxit instr̄a vl scpturas. vide falsari⁹. §. iij.
Si occultauit scripturas. vide restitutio primo in lr̄a scripturas.
Si falsificauit sigilla ꝓlatorū. vide falsarius. §. ij.
Si falsificauit mensuras. ibidem. §. xj.
Si monetā. ibidē. §. iiij. cum sequentib̄.
Si ex falsa cā obtinuit aliqō bñficium ecclesiasticū vltra mortale teneť renunciare si als nō obtinuisset. vide rescriptū. §. iij.
De inquietudine mētis qua quis nimis sollicitus est circa tpalia. ⁊ tunc est mortale peccatū qñ per eam quis omittit necessaria ad salutē. als est veniale peccatū. vide inquietudo.
De violentia q̄ est. v. filia satis pz in. vij. p̄cepto et in titulo Rapina.
De immisericordia q̄ est. vj. filia qua nō subuenit quis indigēti. habes auaricia. §. iij. ⁊ elyna. §. j.
De acceptiōe ꝓsonarum que est. vij. filia. habes acceptio ꝓsonarum.
Si in iudicio accepit ꝓsonā vel in distribuēdis officijs vel bñficijs vel elymis. vide ibidē p totū.
Si in electionib̄ nō elegit magis dignū. vide electio. §. xxj.
De turpi lucro q̄ est. viij. filia. vide turpe lucrū et tale est peccatū quale illud ꝓter qō acquirit.
De ludo qui ꝓuenit aliqñ ex auaricia. vide ludus p totum.
Si lusit ad pillam vel alium ludum in quo versať industria. vide ludus. §. ij. qñ licet.
Si ludit ad ludum in quo versať fortuna. ibidem §. iiij.
Si stetit ad inspiciendū ludētes. vide ibidē. §. vj.
Prodigalitas est cōtraria auaricie sed tū peccatuz vide ꝓdigalitas.
Si supflue expendit res in pompis equis ⁊ hmōi notabilis excessus videť mortalis. vt pz ornatus. §. vj. ⁊ ibi vide.
Circa luxuriā que est capitale vicium. vide luxuria. ⁊ de hoc habes. s̄. vj. p̄cepto. Luxuria
Circa vero filias luxurie quaruz prima est cecitas mentis. de qua cecitas mentis. in prīcipio.
Si ita occupatus fuit in mūdanis mente q̄ nescit aliquid de deo intelligere vel necessaria ad salutem. vide ibidem. §. j.

Interrogationes

De ꝓcipitatione q̃ est.ij.filia.vide ꝓcipitatio.
Si fuit ꝓceps in operib̃ suis contẽnens cõsiderare vel in periculum vide ibidem.
De inconsideratõe que est.iij.filia luxurie.vide inconsideratio.
Si fuit incautus maxime vbi imminebat ꝑiculũ vel vbi tenebat̃ de leui vel leuissima culpa.qz ꝫ excusek̃ aliqñ a mortali non tñ ab obligatione restitutõis.vt habes Culpa.§.v.z.vj.
De amore sui quo quis querit delicias z quietem. vide amor sui.
De amore seculi qui est.v.filia luxurie.habes Diligere.§.iij.
Si voluit ꝑpetuo stare in mundo.vide ibidem.
Si dilexit mundũ constituens ibi finem vel ad voluptatem.vide ibidem.
De horore futuri seculi ex quo hõ vellet nũq̃ mori.vide diligere.§.iij.
De inconstãtia que est.vij.filia.habes incõstantia
De odio dei qõ est octaua filia luxurie.habes odium dei.
De stultiloquio aut scurrilitate q̃ sunt filie luxurie dic si vsus est verbis libidinosis aut inhonestis aut gestib̃ vel ad ꝓuocandũ alios:vel vnde ꝓbabiliter habent ꝓuocari ad luxuriam est mortale peccatum. Idem dic de turpiloquio. vide scurrilitas.
Circa gulam que est aliud capitale peccatum sunt formande interrogatões circa eius spẽs.
Si ꝑuenit horam in comedendo.
Si nimis laute comedit.
Si nimium studium apponit.
Si nimis comedit.
Si cũ nimio ardore seu appetitu z qñ gula sit mortale peccatũ in ꝑdictis.habes gula.
De eius filiabus.quarum prima est ebrietas.vide ebrietas qñ est mortale peccatum.
De hebetudine mentis que est scõa filia. vide hebetudo.
De inepta leticia.scias q̃ nõ est mortale peccatum nisi ꝓ ipsam dissolueret̃ quis in ea que sunt mortalis peccati.vt corzando in casu ꝓhibito z huiusmodi.alꝯ est veniale peccatum.
De multiloquio q̃ est quarta filia.habes multiloquium.ꝓ totum.
De scurrilitate q̃ est.v.filia habes scurrilitas.
Si fecit actus ita scurriles q̃ ad ꝓuocãdum ad luxuriam sunt efficaces videk̃ mortale.
De immundicia q̃ est sexta filia gule.vide immundicia.
Si comedit vel bibit vt possit luxuriari qz est mortale secus est si vt satisfaceret vxori in redditõne debiti.qz sic nullũ ꝑctũ vl veniale qñ hꝰ fecit vt magis delectarek̃ cum vxore.
Circa inuidiã que est aliud capitale peccatũ.vide inuidia.z quõ est mortale peccatum.
De eius filiabus.quarũ prima est odiũ ꝓximi.de quo vide odium dei.z sic interroga.
Si desiderauit malum ꝓximi z quanto tpe ꝑseuerauit z si sepe in hmõi occupauit mentem qz q̃tiens deliberate desiderauit malũ ꝓximi totiens mortaliter peccauit si erat notabile malũ z ꝓ diuersa tpa.Silr qñ in eadem cogitatõe transibat nunc de desiderio mali in rebus ad desiderium mali in persona vel in filiis.qz sicut sunt diuersa subiecta ita videnk̃ diuersa mortalia peccata.
De tristicia in ꝓsperis que est scõa filia.si tristatus est de bono notabili ꝓximi deliberare ꝓpter inuidiam est mortale peccatum vt ꝑlatus ꝓ de maiori ꝑlatione.doctor de maiori concursu.scholaris de maiori ingenio. Ciuis de maiori honore Mercator vel artifex de maiori creditu ꝑsonalis de maiori fama z hmõi.vide inuidia.
De leticia in aduersis ꝓximi.idem dic vt s̃.Et vide ibidem.
De susurratõe.vide susurratio.
Si quesiuit seminare discordias reportando malũ alteri de altero.ibidem.
De detractõe.vide detractio.ꝓ totũ.quõ est mortale peccatum.z quõ tenek̃ ꝓ totum.
Si dixit malũ de ꝓximo false.ibidem.
Si vere dixit sed quib̃ nõ debuit.ibidem.
Si augmentauit malũ.ibidem.
Si audiuit libenter detractiones.ibidem.
Circa iram que est aliud capitale peccatũ. de quo habes ira.
Si appetiuit vindictã de ꝓximo.ibidem.
Si noluit loqu. cum ꝓximo nec reconciliari.vide diligere deum.§.ij.
De filiabus eius quarũ prima est tumor mẽtis dic vt s̃.in prima filia inuidie.§.xix.z de implicatione in hmõi cogitatõib̃ de vindicta fienda fm regulam supradictã.ibidem.
De.ij.filia.s.indignatione habes indignatio.
De.iij.filia q̃ est clamor.vide clamor.
De.iiij.filia que est contumelia seu conuicium habes contumelia z cõuicium.Aduerte hic q̃ licꝫ quis nõ dicat cõuitium vel cõtumeliã.vt ei auferat honorem.sed cã correctiõis.sed tñ dicit talia que de se notabiliter ledunt:puta mulieri q̃ est putana z hmõi z audientes scãdalizãt̃ de tali cui dr.qz sic credunt esse nõ excusaret̃ a mortali peccato.
De.v.filia q̃ est rixa.habes rixa.
De maledictõe q̃ est.vj.filia.habes maledictio.
De blasphemia dictum est s̃.§.vj.
De bello silr.§.xj.
De seditione q̃ est.vj.filia.habes seditio.
Si tenet partialitatẽ vel eam sequit̃ paratus qualitercunq̃ ꝓ ꝑte est in statu dãnationis nec põt absolui.nili disponat dimittere.
De murmuratõe.habes murmuratio.
Si murmurauit contra deum deliberate tenens eum iniustũ qz mortale.
Si contra ꝑlatos ipsos temerarie iudicando.mortale est.
Circa accidiam que est vltimum capitale peccatũ vide accidia.
Si dimisit necessaria ꝓpter accidiã.ibidem.§.j.
Si penituit se benefecisse.ibidem.
Si incurrit infirmitatẽ notabilẽ ꝓpter tedium est mortale qñ põt se iuuare.vide accidia.§.j.

De filiabus eius quarū ꝓma est desperatio. vide desperatio.

De secda q̃ est malicia q̃ est pctū in spūsanctū qd̃ hz sex spēs. Prima dr̃ ꝓsumptio. de misedia dei sine meritis. Secda desperatio qua desperat de misericordia dei. Tercia impugnatio veritatis agnite vt liberius possit peccare. Quarta inuidentia fraterne grē. ex q̃ vellet omīs essent mali z nullus bonus ne esset sibi confusio male viuere. Quinta obstinatio. Sexta impenitentia. vide peccatū. §. iij.

De ccia filia q̃ ē pusillanimitas. vide pusillanitas. Si desijt bona facere ad q̃ tenebat ex pusillanimitate. vtputa corrigere fratrem. vide correctio fraterna. §. j. z similia. Si vo dimisit nō necessaria est veniale peccatū.

De ꝗrta q̃ est ociositas dictū ē s. in tercio ꝑcepto. z habes in ti. ociositas.

De. v. filia q̃ est pigritia seu torpor. vide torpor.

De sexta q̃ est euagatio mētis in illicita habes euagatio mētis.

De septima que est negligentia. vide negligentia.

Si fuit negligēs in addiscēdo necessaria ad salutē in cōfitendo. in suscipiēdo sacra. in operibo misericordie exercēdis q̃ qñ sit mortale pctū patet negligētia. §. j. Aduerte hic q: si q̃s ex negligentia omittit implere vnū ꝑceptū. puta de cōfitendo semel in ano solū est vnū pctū mortale. ꝗ si deliberauit sepius nolle cōfiteri tot sunt peccata mortalia q̃t sunt deliberationes facte p interualla tpis. qd̃ nō.

Circa opa misedie spūalia q̃ sunt consule. castiga. dimitte solare. fer. ora.

Si noluit dare ꝓsiliū petēti in his q̃ ptinēt ad salutē vel in re. vñ notabile dānū pōt euenire. prio cū tā posset mortale ē vel qñ habebat ex officio.

Si nō correxit q̃s debuit z tenebat. habes correctio plato: et correctio fraterna.

Si dimisit rancorē ꝗ primū. dictū est s. §. xix.

Si nō fuit cōsolatus tribulatos posset esse mortale in plato qñ sbditi ex tali omissione inducunt in desperationē vel aliud malū. z ipse beno mō posset salua disciplina.

Si nō orauit. p omnibo posset esse graue in illis q̃ viuūt de elemosynis magna negligētia.

Circa opera misedie corporalia q̃ sunt visito. cibo. poto. redimo. tego. colligo. condo. q̃ tūc cū pua ricant sunt mortale pctū qñ ex eo: omissione notabilit̃ ledit̃ prim: z hō pōt bono mō facere. puta si platus visitaret infirmū quem visitare posset nō desperaret ꝗ cōfitereť. Eget cibo z potu z hēs vltra cōdecētia tui status. Est in captiuitate z redimere posses de supfluitatibo tuis. Est nudus z tu caudā ducis. Est sine domo et tu habes ampla pallatia. Ex dictis supra auaricia et elemosyna potes colligere qñ homo tenet de ꝑcepto.

Circa q̃nq: sensus q̃ sunt visus. gustus. auditus. odoratus z tactus in quibo sepius pōt esse mortale vt si voluit videre q̃ sunt mortalis peccati in eo q̃ facit vel inductiua ad mortale de q̃ hēs curiositas. Idē dic de auditu. Gust: aūt z odoratus cōiter sunt venialia. Tactus qñq: mortale cū causa luxurie vel morose delectationes. vt supra cogitatio.

Circa ꝑcepta ecclesie q̃ generalit̃ tangūt oēs dictū est s. in. ij. filia inanis glorie. §. xv.

Nunc de statibo aliq̃ pticularia sunt ponēda in q̃bus sūt interrogādi vltra ea q̃ s. posita sunt ꝗ ꝑcepta z in peccatis capitalibo. et pmo.

Circa pueros doli capaces. sunt interrogandi de iniectione manuū violēta in psonā ecclesiasticā ex q̃ possent esse excōicati. de q̃ habes s. excōicatio. v. §. j. cū multz se. postea de ꝓfessione z cōione si fecerūt de pnia. de inobediēta. de mendacijs. de inhonestate. auditōne misse. de furtis et similibo in q̃bus cōiter illa etas solet peccare.

Circa xpianos in cōi. Si suscepit sacra necessitatē et q̃ sint. vide sacm. §. vj.

Si portauit habitū infidelium. vide apostasia. §. vltimo.

Si nimiā familiaritatē hz cū iudeis vel cū infidelibus. vide iudeus. §. j.

Si fecit ꝗ cōscientiā. vide ꝓscientia. §. j.

Si habuit ratū aliqd̃ malū factū noīe suo. vide cōsensus. §. v.

Si alicui cōsuluit aliqd̃ peccatū vel malū. vide cōsilium. §. j.

Si cōtemplit aliquā exortationē superioris. vide cōtēptus. §. j.

Si qñ tenebat habuit cōtritionē de pctis. vide cōtritio. §. xiij. et. v.

Si correxit q̃s sciuit velle delinquere. vide correctio fraterna. §. j.

Si denūciauit plātis peccata que sciuit. vide denunciatio. §. j.

Si in dubijs tutiorem partē elegit. vide dubium §. j. et. ij.

Si existēs excōicatus vel interdict: z monit: a celebrantibo vt exiret ecclesiam noluit exire. vide excōicatio. v. casu. xv.

Si famā suā neglexit. vide fama. §. j.

Si incarceratus fugit. vide fugere. §. j. et. ij.

Si vsus ē habitu femineo vir exīs vel ecōtrario: aut religionis. vide habitus. §. vij. et. viij.

Si fuit histrionus. vide histrio. §. j.

Si impssit in ēra vel in lapide humi posito signū crucis. vide imagines. §. iiij.

Si fecit aliqd̃ enorme in ecclesia. vide immunitas per totū.

Si sciuit necessaria ad salutē. vide scia. §. ij.

Si fuit excōicatus ab aliq̃ iudice. vide absolutio. ij. et excōicatio. j. p totū.

Si iniecit manus violētas in psonā ecclesiasticā. vide excōicatio. v. §. j. cū multis seq.

Si noiatim interdictos. excōicatos vel vsurarios sepelierūt. vide excōicatio. vij. casu. xxxvj.

Si ꝗrerūt mrimoniū in casibo ꝗsanguinitatis vel affinitatis. phibitis. vide excōio. vij. casu. xlj.

Circa ambasiatores dñoꝝ vel cōitatū.

Si steterūt absentes sine cā vel. p factis suis in expensis dñoꝝ vel cōitatū. vide absens. §. j.

Interrogationes

Circa tutores vel curatores aut administratores rerū alienarū.
Si infideliter se habuit in cōmissis fraudādo vel dilapidādo: aut nō bene ministrando. vide administratio. §. j.
Si exegit vsuras ꝑ pupillis: aut alio mō fecit pro eis ꝓtus illicitos. vide restō. j. in lra vsurarius.
Circa cōiugatos.
Si cōtraxit clādestine. vide clādestinū. vel in gradu ꝓhibito. vide matrimoniū. iij. ꝑ totū.
Si ꝓsummauit añ benedictionē. vide debitū. §. j.
Si negauit debitū petēti vel reddidit se īpotentē ibidē. §. vj.
Si cognouit cā satiande libidinis. ibidē. §. xxiij.
Si cognouit hūs intētionē ad alterā ibidē. §. xxj.
Si vsus est matrimonio ex vas vel mō indebito. ibidē. §. xxv.
Si tpe mēstrui. ibidē. §. xxxij.
Si in diebꝫ festiuis vel in ecclesia. ibidē. §. xxviij. et. §. vlti.
Si ꝓgnationis tpe. ibidē. §. xxxiij.
Si ꝑ tactꝰ habuit pollutionē ex vas. ibidē. §. xxvj
Si exegit vel reddidit debitū adultero vel adultē. ibidē. §. viij.
Si ꝓxit excōicatus vel in pctō mortali exūs qꝛ peccauit mortaliter ꝓbendo ꝑ verba de pūti. vide matrimoniū. ij. §. vlti.
Si nō ꝓxit ea intētione q̄ debuit. vide mātrimoniū ij. §. vlti.
Circa vxores. Si fuit litigiosa in domoꝛ de reliq̄s de quibꝫ s̄. §. xx.
Si habuit dotē de vsurꝫ. vide restō. j. sb lra vsurariꝰ.
Si fuit inobediēs viro. vide obedientia. ⁊ inobedientia. ꝑ totū.
Si ꝓcurauit sterilitatē vel vsa est supstitiosis. vt bret filios. vide mātrimoniū. ij. §. xxiij. cū du. se.
Si dedit bona viri ꝓ eius volūtatē. vide elyna. §. vij. et vide furtū. §. xxxiij. et. xxxv. et. xlvij.
Si habuit bonā curā de filiabꝫ maxīe. ⁊ si docuit eas vanitates ⁊ hmōi. in quibꝫ sunt multa mortalia: nō duxit ad missas. ꝓdicationes: ꝗ coreas patet ꝑ supradicta q̄ est mortale.
Si vsa est ornatu indebito. vide ornatus. ꝑ totū.
Si violauit fidē viro. vide adulteriū. in pn.
Circa viros si stetit nimis in remotis cā cupiditatis ꝓ voluntatē vxoris. vide debitū. §. vj.
Si nō seruauit fidē vel hꝫ cōcubinā. qꝛ nō est absoluēdus: nisi a se eijciat. vide cōcubinariꝰ. §. j.
Circa patrēfamilias. Si alimēta dedit quibꝫ tenebatur. vide alimēta ꝑ totū.
Si soluit decimas debitas. vide decima. §. j. et. ij.
Si fecit elemosynas. vide elemosyna. §. j.
Si ministrauit necessaria familie tā corꝑoꝛi q̄ aīe docēdo ⁊ hmōi. vide familia. §. j. et filius. §. xxj.
Si nō dotauit seu maritauit filias tpe debito. vide dos. §. iiij.
Quō tenet ex facto familie habes dūs. §. vlti.
Si ꝓuocauit familiā suā nimis exasperādo. et furiose ⁊ ceteris. vt s̄. ira.
Si nō ꝓcurauit vt cōfitēt semel in ānō ⁊ cōmunicaret videt mortale peccatū.

Circa filiosfamilias. Si furatꝰ est res patris sui vt expēderet in supfluis vel ludis aut alijs malis. qꝛ est mortale. Secus si accepisset ꝑ faciēdis sibi vestimētis: aut calciamētꝫ: aut alijs necessarijs qꝛ sic liceret. ex quo pater nō ꝓuidit vt teneť. et de reliquis. vt s̄. §. viij.
Circa doctores et magistros.
Si q̄siuit magisteriū seu doctoratū ꝓpter honoꝛez ꝓcipalit. vide honoꝛ. §. iiij. et. vij.
Si fecit se ꝓmoueri ad doctoratū exūs ineptus ⁊ ignoras vī mortale p. c. j. ⁊ c. q̄to. de magistris
Si legit ꝓcipalit ꝓ honoꝛē. vide honoꝛ. §. vij.
Si legit scias ꝓhibitas vel ꝑsonis ꝓhibitis. vide magister. ⁊ q̄ sunt ꝑsone ꝓhibite. vide excōicatio. vij. casu. vj. et. vij.
Si ex pacto receptus ē in canonicū vt scholas regat. vide magister. §. x.
Si exegit existēs salariatus a scholariꝫ aliq̄d. vide ibidē. §. xj. xij. et. xiij.
Si exegit aliq̄d ꝑ licētia docēdi dāda ibidē. §. xv.
Si admisit ignorātes ad doctoratū mortalit peccauit. qꝛ ex tali facto dicit mēdaciū ꝓnitiosum.
Si nō exegit iuramentū a doctorādo q̄ nō expendet plus q̄ dz in doctoratōe. ibidē. §. vltimo.
Si exūs in mortali notorie docuit publice in theologia: qꝛ mortalit peccauit ꝗm Petrū. vide ꝓdicare. §. vij.
Si seruauit iuramēta vniuersitatis. vide iuramētum. vj. §. ij. et. iij.
Si iactauit se de doctrina alios vituperādo aliq̄ī et in pluribꝫ ꝓt esse mortale. vide s̄. §. xv. ⁊. xix.
Si notabilit fuit negligēs circa ꝓfectū scholariꝫ videt mortale. vide negligētia.
Si verberauit aliquē crudeliter videt mortale. q̄a solū leuis castigatio eis ꝓmissa ē. c. cū volūtate. de sn̄ia excōicatōis. ⁊ si erāt clerici essꝫ excōicatꝰ vide excōicatio. v. casu. j. §. x. et. xj.
Si iniusto mō puta detrahēdo vel per sectas subtraxit scholares alterꝰ doctoꝛꝫ. qꝛ vltra mortale teneť ad restōnē si iā intrauerant ꝓm Jo. de lig. secus si nōdū intrauerāt.
Si īpediuit ꝓpter odiū vel partialitatē doctorādū vel in collegio recipiendū idoneū: qꝛ vltra mortale teneť ad restōnē dāni.
Circa scholares si seruauit iuramēta vniuersitatꝫ. vide iuramentū. vj. §. ij. et. iij.
Si fecit sectas ꝑ rectore fiendo multa mortalia ibi aduenīunt.
Si elegit rectorē insufficientem videt mortale ꝓm aliquos: ꝗ hoc nō determino in vniuersitatibꝫ scholariū.
Si studet in ꝓhibitis scientijs. vide magister. ⁊ s̄. excōicatio. vij. casu. vj. et. vij.
Si sepe cōtendit ꝓ veritatē ne succūbere videat. vide s̄. §. xv.
Si studet ꝓpē malū finē qꝛ tale petūt q̄lis finis vel ꝓpter honorē. vide honoꝛ. §. vij.
Si studuit curiosa dimittēdo necessaria ad salutē est mortale petūt. vide curiositas.
Si tractauit cū aliquo ciue bononiēsi de cōductione hospitij alterꝰ scholaris. vide excōicatio. vij.

casu.iiij.
Circa medicos. Si existens ignorãs medeť. vide medicus.in pn.et.§.j.
Si in medẽdo nõ fuit secut⁹ traditõnes medicine ꝗ voluit facere expimẽta ex capite suo in piculũ notabile ꝓximi ibidẽ.
Si ꝓlongauit infirmitatẽ.ibidẽ.
Si cõsuluit aliq̃d ꝑ salutẽ aĩe ꝓ sanitate corporis. ibidẽ.§.vij.
Si nõ admonuit infirmũ efficaciť vt cõfitereť in pncipio infirmitatis.ibidẽ.§.viij.
Si ꝑgnãti aliq̃d dedit vt filius moereť peccauit mortal'r.q: nõ sť faciẽda mala.vt bona euenĩãt
Si dedit medicinã de qua dubitabat an noceret. ibidẽ.§.ij.
Si nõ annũciauit mortẽ infirmo.ibidẽ.§.xij.
Si nõ debito mõ visitauit infirmos posset aliqñ esse mortale.
Si pauperib⁹ noluit mederi gratis.ibidẽ.
Si habuit partẽ cũ aromatario ⁊ ꝓť hoc grauat ĩfirmos emere ab eo cũ eor dãno.q: sic tenereť eis ad restõnẽ.exquo ei soluerũt.secus si ex hoc nullũ habent damnũ.
Circa aromatarios.si in ꝓponẽdis medicinis nõ posuit q̃ medicus ordinauit. ꝗ vnuz ꝓ alio vel corrupta ⁊ q̃ vtutẽ nõ habebãt ex vetustate ꝓ bonis ⁊ hmõi ex q̃b⁹ sequiť vel ꝓlongatio infirmitatis vel aliud malũ ꝓximo ĩfirmo.q̃a vltra mortale teneť ei ad restõnẽ.
Si vẽdidit venena vel q̃ faciũt abortũ ⁊ hmõi illis de q̃b⁹ sciebat ñ debẽ vti ad bonũ.vide ars.§.ij.
Si sophisticauit aromata ponẽs in spẽbus vnuz ꝓ alio vel in sirupis aut in cãdelis ⁊ hmõi.vide emptio.§.viij.
Si vendit diminuto põdere aut falso.⁊ hmõi.vide falsarius.§.xj.
Circa mercatores.Si portauit ꝓhibita infidelib⁹ vide excõicatio.v.casu.xxj.
Si negociať ꝓť malũ finẽ.vide negociũ.§.ij.
Si in loco sacro tenuit mercatuz.vide ĩmunitas. §.j.et negociũ.§.ij.
Si carius vẽdidit q̃ emit ĩ eodẽ loco.vide emptio §.x.et.j.negociũ.§.iij.
Si vẽdẽs ꝓ alij⁹ aliq̃ vẽdidit ꝓ.xij.et solũ.x.dat dñis rerũ.ibidẽ.§.vlti.
Si vẽdidit vnũ ꝓ alio vel corrupta ꝓ bonis.vide ibidẽ.§.viij.
Si vsus ẽ falsis mẽsuris ⁊ hmõi.vide falsari⁹.§.xj
Si vendidit rẽ plus iusto ꝑcio aut ꝓť tps solutionis ⁊ hmõi.vide emptio.§.vij.
Si fecit cambia.vide vsura.j.§.lj.cũ sequentib⁹.
Si aliq̃s ꝑctus vsurarios.vide vsura.j.p totũ.
Si cõposuit cũ alij⁹ vt vendãt vno ꝑcio in dãnũ reipublice q: vltra mortale teneť damnificatis. vide negociũ.§.ij.
Si expẽdit falsas monetas scienť ẽ mortale ⁊ tenetur ad restõnẽ lz ipe etiã fuerit deceptus ab alio
Si bonas monetas radit.vide falsarius.§.iiij.cũ sequentib⁹.
Si emit res raptas vel furatas.vide restitutio.j. in lra.emens.
Si infideliter se habuit in societate quã hz cũ aliq̃ vide societas.j.et.ij.p totũ.
Si vẽdidit in festis vel cũ mẽdacij⁹ piurij⁹ ⁊ alij⁹ illicitis.vide negociũ.§.ij.
Circa ꝓsonetas.Si mediator fuit ꝑctuum vsurariorꝫ.vide restitutio.j.in lra vsurarius.
Si male cõsuluit scienť in aliq̃ ꝑctu q: vltra mortale teneť de dãno dato.vide dolus.§.ix.
Si decepit in ꝑcio dãs intelligere vni q̃ vult nñ ⁊ alteri q̃ nõ põt hre nisi tñ.vide emptio.§.vlti.
Circa artifices.Si fecit artẽ cui⁹ opus ẽ ad malũ: vt taxillos ⁊ hmõi.vide ars.§.ij.
Si accepit insignia alteri⁹ mgri.vide insignia.
De fraude in arte in mẽsuris et hmõi.
Circa lanifices.Si vẽdit pãnũ vni⁹ lane ꝓ alia vel tincture.vide emptio.§.viij.
Si soluit laboratorib⁹ de pãno aut vẽdendo vltra iustũ ꝑciũ ⁊ emẽdo ꝓ vilior.vide vsura.j.§.lviij.
Si filatorib⁹ dedit.xiiij.vncias ꝓ libra teneť ad restõnẽ nisi sic a pncipio cõuenisset.
Si pãnũ nimis traxit.vide emptio.§.viij.
Si nõ soluit laboratorib⁹.vide solutio.§.xxv.
Circa tabernarios.Si vendidit vinũ limphatuz ꝓ puro.vide emptio.§.viij.
Si miscuit in vino nociua ibidẽ.
Si tenuit meretrices vel lusores oĩa peccata ei imputabunť.
Si scienť administrauit ad ebrietatẽ alteri⁹.vide ebrietas.§.j.
Si ex culpa sua pdidit sibi tradita in custodia.vide custos in pn.⁊ nauta in pn.
Circa macellarios.Si vendidit carnẽ corruptam ꝓ sana de pecude ꝓ castrato et hmõi.vide emptio.§.viij.
Circa pistores.Si fecit panẽ nimis põderosũ vel ĩmiscuit aliã farinã ⁊ hmõi.vide emptio.§.viij.
Circa sutores.Si fecit vestes ĩpudicas q̃ nõ pñt deferri sine pctõ mortali.vide ars.§.ij.⁊ hoc qñ sit.vide ornatus totũ.
Si male ĩcidit ex culpa sua.vide culpa.§.v.⁊.vj.
Si furať de pãno serico ⁊ hmõi.vide furtũ ꝑ totũ
Circa aurifices.Si vendidit aurũ alchimicũ pro vero.vide emptio.§.viij.
Si cudit monetã sine licẽtia pncipis.vide falsari⁹ §.iiij.cũ sequentib⁹.
Si radit eã vel facit aquã vnde aliq̃d ĩminueret. ibidem.
Si emit lapidẽ ꝑciosum ꝓ vili ab illo q̃ ignorabat vide emptio.§.vij.
Circa alchimicos.Si laborauit in dicta arte.vide Alchimia.
Circa datiarios.Si exegit datia iniusta.vide pedagiũ.§.j.cũ sequentib⁹.
Si exegit a psonis ecclesiasticis.ibidẽ.§.iiij.
Si ĩputauit fraudẽ datij.vbi nõ erat vltra mortale teneť ad restõnẽ totius dãni.
Si fraudauit socios vlť mortale teneť ad restõnẽ.
Circa musicos et histriones.Si pulsauit his q̃ ex libidine corrzabãt vel illicite.vide corea.
Si gestus ĩpudicos ꝓuocantes ad pctũ mortale fecit.vide histrio.

Interrogationes

Circa laboratores et rusticos. Si non laborauit fideliter in notabili excessu esset mortale pctiñ.
Si pmisit bestias nocere in agris ⁊ hmōi teneť ad restōnē si fuit in culpa.
Si fraudauit dñm ī pte sibi dāda teneť ad restōz nisi dñs ī alio ḡuasset eū. vide furtū. §. xl.
Si nō seminauit possessiones vel coluit q̄s tenebat sicut debuit. vide culpa. §. v. et. vj.
Circa venatores. Si in diebꝫ festis pdita missa vel p totā diem se occupauit. vide ferie. §. ix.
Si dedit dānū in agris: qz teneť si est notabile ad restitutionē.
Circa locatores. Si scienť locauit equū piculosuz aut vas vicioſum. vide locatio. §. xxiij.
Si cōductor fuit in culpa pditionis rei locate. ibidem. xxiij. §.
Si petijt mercedez quā nō debuit vel solut min⁹ q̄ debuit. ibidē. §. xxij. et. §. xv.
Circa laborātes in filando lanā. vel tingēdo setā. ⁊ hmōi q̄ tenenť pmo si furanť. secdo si male laborant vel destruūt. de quo vide locatio. §. xxiij.
Circa reuenditores rer. Si fingerūt q̄ nō poterant vēdi. nisi p tāto ⁊ tū vel erāt q̄ emerēt pro plus vel ipsi p modico emerēt. vt p pluris venderēt tenenť ad restōnē qz p fraudez acq̄sierūt.
Item si vendiderūt p plus q̄ tribuant dño. vide emptio. §. xxviij.
Circa iudices. Si habuit iurisdictionē ab aliq̄ nō vero dño. vide dñs in pn.
Si dedit iniquā snīam scienť vel p ignorantiā aut negligentiā. vide iudex. §. xxj. cū lequē.
Si exūs ignorās nō elegit bonū assessorē. ibidem
Si elegit assessorē in fraudē cū nō indi .§. xxij. geret. vide iudex. §. xvj.
Si accepit pecuniā vt iudicaret vel nō iudicaret. aut vt iniq̄ p iusticiā. vide iudex. §. viij. cū multis sequentibꝫ. et suspēsio. j. §. xx.
Si non seruauit ordinē iuris vt mortale. nisi aliq̄ cā vrgens ad hoc impelleret.
Si reo dedit dilationes indebitas qz vltra mortale teneť parti lese ad restōnē.
Si reo fecit interrogatōes ad q̄s non tenebat responderevide cōfessio delicti. p totū.
Si posuit ad torturā sine legitimis indicijs. vide tortura. §. j.
Si allegationes friuolas admisit. qz vltra mortale teneť lesō ad restitutionē.
Si appellationē legitimā nō admisit vel friuolaz admisit qz vltra mortale teneť pti lese. fm q̄ dico appellatio. §. xv.
Si pauperibꝫ nō p̄uidit de aduocato. vide aduocatus. §. x.
Si penā relaxauit vel auxit. ij. vide pena. §. xviij.
Si arestauit aliquē vel bona eī descripsit vel officiales misit. vt sic pecuniā extorqueret p iusticiā vel aliq̄d aliud inuenit exq̄ pecunias haberet. qz teneť ad restitutionē.
Si in snīa apposuit culpā obscurā. vt ille p quē dabatur se posset defendere p iusticiā. qz vltra mortale teneť ad restōnē de dāno dato parti.
Si pte nō pdēnauit ī expēsis cū debēt ⁊ peterenť qz vltra mortale teneť ad restōnē parti.
Si vt extorq̄ret pecunias mō suo fecit q̄ id q̄d iure ordinario debebat expedire facēt iure delegato
Si purgauit p̄uinciā mal'hoibꝫ vide index. §. vij
Si iudicauit fm allegata p veritatē quaz sciebat. vide iudicare. §. vij.
Si snīam alicui cēsure ecclesiastice p̄tulit sine monitione ⁊ scriptis. vide suspēsio. j. §. xvj.
Si iudicare p̄sumpsit non sibi subditos nec rōne rei vel delicti. vide iudicare. §. xvij.
Si p̄traxit snīam in lōgū vt pecunias extorq̄ret mortalit peccauit ⁊ teneť ad restōnē nō solū pecunie accepte a pte q̄ iusticiā hēbat ꝫ et ad omne dānū q̄d habuit ex tali dilatione.
Si interposuit auctē in aliq̄ cōtractu mulieris vel minoris in eoz dānū p̄ter pecuniaz vel amicitiā qz vltra mortale teneť ad restōnē leso.
Circa officiales dñoz et cōmunitatū.
Si pminat⁹ē alicui nisi ei daret ⁊c. vide cōcussio.
Si exegit iniusta ḡuamina de mādato sui supior qz vltra mortale teneť ad restōz tot⁹ exacti. si ille nō vult restituere in cui⁹ vtilitatē est exactū.
Si execut⁹ est iniqnā snīam. vide iudicare. §. vij.
Si nō obuiauit malis q̄ntū potuit bono mō. vide cōsentire. §. ij.
Si fuit proditor terre vel castri habes s. auaricia
Si fuit officialis tyranni aut in in pma filia iusti dñi. vide dñs. in p̄ncipio
Si nō accusauit q̄s tenebat ex officio qz si ex iuramento tenebat erit mortale pctiñ. alꝫ nō semp.
Si emit offā vel sup ipa mutuauit. vide officiū.
Si habēs soluere de pecunia dñi vel cōitatis alijs extorsit tū p ducato exūs ipe salariat⁹. qz restituere teneť.
Si q̄s inuenit de nocte dimisit p̄ pecuniā p statuta qz videť mortale.
Si seruauit statuta q̄ iurauit in pn. officij.
Circa cōsiliarios dñoz vel cōitatū. Si exūs in cōsilio consensit alicui malo. vide p̄sensus. §. ij. et
Si dedit fraudulentū p̄siliū. ibidē. cōsiliū. §. j.
Si p̄posuit aliq̄ in p̄silio in dānū aliquoz. qz vltra mortale teneť ad restōnem dāni tot⁹ q̄ū sine eo nō fuisset.
Si cōsensit ad aliq̄ statuta fiencla que erāt iniusta aut p libertatē ecclesie. vide ibidez. ⁊ excōicatio vij. casu. xij. ⁊ casu. xliij.
Si res cōitatis pmisit delapidari vel ex inutilibꝫ cōmissionibꝫ aut q̄litercūq̄. vide administratio.
Circa arbitros vel arbitratores. Si iniquā dedit snīam scienť. vel ex ignorātia. vide iudex. §. xxj. cū sequentibꝫ.
Si pmisit expirare cōpromissuz. vide arbiter. §. j.
Si p spūali dedit tpale in recōpensationem. vide
Si p pace abstulit abvno. ⁊ dedit ibidē. §. vij. alteri. vide ibidē. §. vj.
Circa accusatores. Si accusauit aliquē mala intētione. vide accusatio. §. vj.
Si accusauit aliquē calūniose. vide ibidē. §. viij.
Si iurauit nō accusare. ibidē. §. vj.
Si accepit pciū vt nō accusaret. ibidē.
Si accusatus rūdit calūniose. ibidē. §. xiij.
Si accusatus tacuit veritatē. ibidē. §. xxij.

Circa aduocatos. Si inhibit⁹ a iure aduocare aduocauit. vide aduocatus. §.j. cū multis se.
Si defendit iniustā cām ibidē. §.xiij.
Si amisit cām iustā p suā ignorantiā vel negligētiam ibidē. §.xij.
Si īmoderatū salariū extorsit ibidē. §.xiiij.
Si nō aduocauit ꝓ pauperib⁹. ibidē. §.x.
Si fecit pactū cum clientulo de quota litis ibidē §.xiiij.
Si reuelauit aduersario secreta clientuli. vide falsarius. §.ij.
Si cām vsurariā defendit q: vltra mortale teneť ad restitutionē.
Si frustratorias dilationes q̄siuit q̄a teneť ad restitutionē parti lese.
Si falsas leges vel instrā ꝓduxit vel instruxit clientulū de falsitate dicenda.
Si q̄litercunq; fuit cā alicui⁹ dāni in hmōi aduocatione. q: vltra mortale teneť de dāno pti lese.
Si solūmō attendit ad ordinē iudiciariū ⁊ nō ad merita cause sicut hodie cōiter faciūt aduocati. ⁊ tū nō excusanť a mortali: ⁊ ab obligatōe restitutionis dāni si defendunt cām iniustā quo ad merita quantūcunq; quo ad modū ꝓcedendi sit inordinata: q: ordo nō est inuētus: nisi ꝓter deceptiones euitandas.
Circa ꝓcuratores. Si defendit cām iniustā, mortale est ⁊ teneť ad restitutionē leso.
Si infideliter vel negligenter se habuit. vide locatio. §.xxiij.
Si in positionib⁹ ponēdis vel rūdendis piurauit vel fuit cā piurij mortaliter peccauit.
Circa notarios si ex ignorātia dictauit male instrā vel testā ꝓť qō ꝓrimi dānificati sunt. vide culpa. §.v. et. vj. ⁊. j. tabellio. §.vj.
Si instrā q̄ recepit nō posuit in ꝓtocollis suis: ex magna negligētia videť mortale petū in instrumentis ex quib⁹ ex ea ꝓditione ꝓrimi possent notabiliter ledi.
Si maliciose occultauit vel destruxit instrā. vide falsarius. §.iij.
Si falsauit instrā addēdo aliq̄d qō nō fuit expressum. vel alio mō vide falsarius in ꝑn.
Si nō bene informauit in renūciatione alicui⁹ iuris ponēda in instro ptē q̄ erat ignara. q: teneť ei de dāno eo q̄ est cā deceptōis ꝓrimi.
Si fecit instrā in fraudē vsurar⁹. vide restitutio. j. in lra vsurarius.
Si petijt indebitū salariū teneť restituere facit q̄ dico emptio. §.vij.
Si notari⁹ ep̄i petit ab ordinādis salariū nō fm instrm ꝗ fm q̄litatē ordinis. q: est symoniacus q̄ntūcunq; nō sit salariatus. vide symonia. iij. §.xxij.
Si recipit instrā ꝓ testō renūciatione donatōe vel alia obligatōe illi⁹ q̄ nō erat sane mētis. q: vltra mortale teneť ad restōnē leso.
Si scripsit dictauit vel redegit in publica forma statuta ꝗ ecclesiastica libertatē vel in fauorē vsurarū. vide excōicatio. vij. casu. xij. ⁊ casu. xliij.
Si rogatus ꝓ pauperib⁹ noluit gratis facere q: teneť fm q̄ dico de aduocato. Aduocat⁹. §.x.
Circa litigantes. Si calūniose accusaui aliquē. vide accusatio. §.viij.
Si mala intētione. ibidē. §.iiij.
Si accusatus dedit pecuniā accusatori vt desisteret ibidem. §.xj.
Si calūniose se defendit. ibidē. §.xiij.
Si nō rūdit veritatē interrogatus q̄ tenebatur. vide cōfessio delicti. in ꝑn.
Si litigauit sciens iniustam cām habere. vide litigiosa. §.ij.
Si hūs iustā cām litigauit nō ꝓ media iusta. ꝗ indebita vtputa cū mēdacijs piurijs ⁊ hmōi mortaliter peccauit fm Tho. xxij. q. lxix. nō tū tenetur ad restitutionē.
Si aliquid obtinuit p iniustam sniam. vide snia. §.vij.
Si appellauit causa afferende more. vide appellatio. §.xv.
Si rōne studij vel artis fraudulenť ꝓuenit aduersariū coram aliq̄ iudice. vide argumētatio. §.iij.
Si habēs cōseruatorē ꝓcurauit vt intromitteret se de nō notorijs. vide cōseruator. §.j.
Circa testes. Si req̄situs in iudicio noluit dicere veritatē. vide testis. §.xxvj.
Si falsum testimoniū dixit. ibidē. §.xxx.
Si dubiū ꝓ certo ꝓposuit. vide piurū. §.iij.
Si pecuniam accepit ꝓ testimonio ferendo. vide testis. §.xxviij.
Circa tutores vel curatores. Si bene administrauit in vtilitatib⁹ pupillor⁹. vide administratio p totū
Si cōsūmauit bona ipsor⁹ vel sibi appropauit q̄a teneť ad restōnē vt patet ibidē.
Circa executores testōr⁹ vel vltimar⁹ voluntatū.
Si alimētauit relictū. vide dos. §.xxvj.
Si soluit debita defuncti. vide heres. §.v. et. vj.
Si legata īplenit vel nimis distulit. vide executor §.xxiij. et. xxiiij.
Circa curiales. Si fuit adulator vt obtineret beneficia ⁊ hmōi. vide adulatio p totū.
Si ꝓposuit dūis aliq̄ vnde possent extorquere pecunias indebite. vide cōsiliū. §.j.
Si bona ꝓfiscata inique sibi fecit donari. q: teneť restituere.
Si fuit leno ꝓ dño mortalia multa in hoc sepe cōmittuntur.
Si totū tp̄s expēdit ī ociositate. vide p̄ceptū. §.v.
Si reportauit mala de alio vt eū poneret in inimicitiā dūi. vide susurratio.
Si delectatus fuit dicere mala de alijs vel audire vide detractio.
Circa ꝓncipes ⁊ dominos seculares.
Si hz dūiuz ex iusto titulo. vide dūs in ꝑn.
Si neglexit facere iusticiā petentib⁹. q: vltra mortale teneť eis ad restōnē dāni qō passi fuerūt ex hoc. facit q̄ habes iudex. §.xxj.
Si fecit iniusticiā alicui multomagis teneť ibidē.
Si quesiuit ponere diuisionē in populis vt posset regnare q: mortale est. vide susurratio.
Si imposuit collectas indebitas subditis suis. vide tallia. in ꝓncipio. et. §.j.

Interrogationes

Si exigi fecit pedagia iniusta. vide pedagiū p totū.
Si fuit ambitiosus ad maius dñiū, ꝓterea, pcurauit bella vel aliud iniustū qꝫ vltra mortale teneť de omni dāno. vide ambitio. §.j.
Si fecit cōfederationē cuz aliquo de defendēdo se iuste vel iniuste mortaliť peccauit.
Si habuit bellū iniustū ⁊ qñ sit iniustū bēs belluz §.iiij. et quō teneť ibidē in. §.v. et.x. et.xj.
Si posuit officiales malos. vide dñs. §.iiij. et administratio. §.ij.
Si vendidit officia. vide officiū.
Si ea q̄ erant cōitatis sibi appropauit teneť restituere. vide tallia. §.ij. et.x.
Si incarcerari fecit aliquem indebite. vide carcer §.ij. et.iij.
Si bāniuit aliquē indebite. vide bānū. §.j.
Si nō pmisit testari aliquos. vide talia. §.x.
Si coegit nubere filiaz alicui⁹ alteri vt ei succedat pōt esse mortale ꝑm qualitatē rei.
Si fecit fieri torneamēta vel bastiludia vel spectacula inhonesta. vide ludus. §.vj.
Si iniusticiā vēdidit. vide index. §.xix. et.xx.
Si fecit statuta vel leges iniquas. vide lex. §.xxij. et excōicatio. vij. casu. xij. et casu. xliij.
Si vasallos indebite grauauit vel spolianit. vide talia p totū.
Si ipse vasallus exñs fuit infidelis dño suo. vide feudum. §.xvj.
Si tolerauit vsurarios ꝓter lucrū suū. vide vsura. ij. §.xiiij.
Si nō purgauit ꝓuinciā malis hominibus. vide index. §.vij.
Si ꝓter auariciā cōmutauit penā corporalem in pecuniariaz qꝫ vltra mortale teneť lesio: si ꝓter hoc aliq̄ scelera facilius ꝓpetraně.
Si nō tenuit vias securas. vide rapina. §.j.
Si pupillos ⁊ miserabiles pſonas nō voluit audire nō dando publicas aliqū audiētias. qꝫ vltra mortale teneť de dāno qd̄ eis inferť. vide culpa §.q̄nto.
Si angariauit rusticos in laboribus ⁊ maxime in festis. vide talia p totū et ferie.
Si tenuit nimias pōpas aut expēsas. vide ornat⁹
Si nimis occupauit se in ludis ⁊ venationib⁹. vide ludus et venatio p totū.
Si dedit dānū in agris, ꝓter venationes. vide venatio. §.ij.
Si nō correxit familiā ꝗ parū curauit eos cōpescere a peccatis. vide correctio. j. et.ij. p totū. ⁊ quō teneť. vide dñs. §.j.
Si fuit excōicatus vel a iudice vel ꝓter aliqd̄ infrasciptoꝝ.
Si iniici fecit man⁹ violentas in pſonas ecclesiasticas. vide excōicatio. v. casu. j. p totū.
Si fecit incendi vel frangi ecclesias vel loca religiosa ibidē casu. v. et. vj.
Si fuit insecutor alicui⁹ cardinalis vel de familia pape aut cardinalis vel alicui⁹ ēpi. vide excōicatio. v. casu. ix. et casu. xiij.
Si fecit fieri aliquā iniuriā illis q̄ tulerūt aliquas ſnias excōicationis vel interdicti vel q̄ fuerunt causa vt ponerenť vel obseruaneruť. vide ibidē casu. x.
Si fuit fautor hereticoꝝ eoꝝ vel impediuit officiū inq̄sitonis. vide hereticus. p totuz. ⁊ excōicatio. v. casu. xvij. ⁊ excōicatio. vij. casu. xxviij. ⁊. xxix.
Si coegit celebrare tpe interdicti. vide excōicatio. v. casu. xv.
Si fuit receptator pirrataꝝ vel cū eis participauit vide ibidē casu. xviij.
Si imposuit noua pedagia vel exegit prohibita. ibidē casu. xix.
Si pmisit deferri phibita ifidelib⁹. ibidē casu. xxj.
Si impediuit victualia ne ad curiā portarenť ibidem casu. xxij.
Si volētes ire romā vel redeuntes cepit pcussit et hmōi ibidē casu. xxiij. et. xxiiij. et. xxv.
Si impediuit ne obedireť lrīs apostolicis. ibidem casu. xxvj.
Si vsurpauit iurisdictionē ecclesiasticā ibidē casu xxviij. excōicatio. vij. casu. v.
Si rompetas dtinuit vl spolianit. ibidē casu. xxix
Si inualit terras ecclesie. ibidē casu. xxx.
Si se subtraxit ab obedientia romani pontificis. ibidē casu. xxvij.
Si corpus alicuius defuncti fecit incidi vt alibi sepelireť ibidē casu. xxxij.
Si tercio admonitus ab ēpis voluit eis facere iusticiā. excōicatio. vij. casu. j.
Si exegit vel exigi fecit pedagia a pſonis ecclesiasticis vel alia onera. ibidē casu. v.
Si xp̄ianos naufragiū patientes spolianit bonis ibidē casu. x.
Si guauit pſonas ecclesiasticas vel eoꝝ pſanguineos qꝫ noluerť eligē quē volebat ibidē casu. xiiij.
Si regalia vel custodiaz ⁊ hmōi sibi vsurpauit in ecclesijs vacantib⁹ ibidē casu. xv.
Si extorsit absolutionē ab aliq̄ censura p metu. ibidē casu. xvij.
Si cōpulit p̄latos ecclesiasticos ad summitt⁹ endū ei bona ecclesiarū. ibidē casu. xxj.
Si interdixit suis subditis ne coquant vendant et hmōi pſonis ecclesiasticis. ibidē casu. xxvj.
Si ꝓcurauit aliquē occidi facere p assassinos ibidem casu. xxxj.
Si cōcessit rep̄salias p̄ ecclesiastic⁹ pſonas ibidē casu. xxxiij.
Si ꝑediuit visitatōes monialiū. ibidē casu. xxxix.
Si immunitatē ecclesiasticā violauit capiēdo boōes in ecclesia. vide immunitas. p totū.
Si p̄sentauit indignos ecclesiastēs patron⁹ alicui⁹ ecclesie. vide ius patronatus. §.xviij.
Si fecit promoueri id⁹gnos ⁊ si p pecunia qꝫ vltra mortale ē symonia. ac⁹. vide symonia. iij. §.j.
Si voluit ꝓ ꝓmio beneficia ab ipso petanť q̄ a papa mortale est nisi aliq̄ rōnabili cā facēt puta ne indignis darenť ⁊ hmōi.
Si fidē seruauit pmissā. vide pactū. §.iiij.
Si solūit seruitoribus suis ⁊ creditoribus. vide solutio §.xxv.

Circa ecclesiasticas personas ⁊ ꝓmo circa clericos in cōmuni.

Si est irregularis et qñ vel qnõ incurrit habes irregularitas pmo p totũ.
Si est suspẽsus et in quibꝫ casibꝫ incurrat eã. vide suspẽsio pmo p totũ.
Si recepit ordines symoniace vel a symoniaco. vide symonia. vj. §. ix.
Si recepit ordines in pctõ mortali. vide ordo. ij.
Si executus est ea q̃ sunt ordinis in pctõ mortali. vide clericus. viij. et eucharistia. ij. §. v. ⁊ eucharistia. iij. §. xv. et. xxiiij.
Si existẽs excõicatus vel inꝓdictus aut suspẽsus ministrauit. vide irregularitas pmo.
Si nõ portauit tonsurã vel habitũ. vide apostata §. j. et. ij. et clericus. iiij. §. j. ij. et. iij.
Si imiscuit se negocijs secularibꝫ. vide clericus. ix §. iij. cũ sequentibꝫ.
Si exercuit inhonesta clericatui. vide clericus. x. p totum.
Si est debite literatus. vide clericus. ij. p totum ⁊ epꝰ. §. xxvj.
Si fuit ordinatꝰ añ etatẽ debitã. vide etas p totũ.
Si dimisit horas canonicas dicere. vide hora. §. iij. cũ. viij. §. sequentibꝫ.
Si dicendo volũtarie se occupauit in aliq̃ alio. ibidem. §. xxvj.
Si nõ benedixit mẽsã nec grãs reddidit post cibũ vide clericus. xij.
Si exercuit officiũ ordinis sine debitꝭ paramẽtis: vel mõ. vide missa. §. xxxv.
Si celebrauit in ecclesia polluta. vide consecratio ecclesie. §. viij.
Si celebrauit tpe inꝓdicti vide inꝓdictũ. vij. p totũ
Si celebrauit ad faciendum maleficia. vide missa §. liij.
Si celebrauit nõ ieiunus. ibidẽ. §. iij. cũ duobꝫ sequentibus.
Si in altari execrato. vide altare. §. ij.
Si plus q̃ semel in die. vide missa. §. iiij.
Si cũ hostia vel vino corruptis. vide eucharistia j. §. j. cũ sequentibꝫ.
Si cũ euagatione mẽtis. vide missa. §. xij.
Si nimis raro celebrauit. ibidẽ. §. xliij.
Si ante diẽ. vide eucharistia. iij. §. xxxvj. et missa. §. xl.
Si existẽs in aliq̃ notorio delicto. vide clericꝰ. viij §. iiij.
Si habita pollutione celebrauit eadẽ die. vide eucharistia.
Si promisit alicui dicere missas. et non dixit. vide missa. §. v. cũ sequenti.
Si existẽs bigamꝰ. portat tonsurã. vide bigamia. §. xij.
Si nimiã hꝫ cõuersationẽ cũ mulieribꝫ. vide clericus. v. §. ij. et alijs sequentibꝫ.
Si pticipauit cũ excõicatis in diuinis. vide excõi. v. casu. iiij. ⁊ excõio. viij. §. iij.
Si fuit falsarius literaꝝ apostolicaꝝ. vide excõicatio. v. casu. iij.
Si sepeliuit interdictos excõicatos vel vsurarios vide excõio. vij. casu. xxviij. et. xxxvj.
Si vsurarijs manifestis alienigenis domos concessit ad fenus exercendũ. ibidẽ casu. xxxij.
Circa beneficiatos vltra p̃dicta interroget de infrascriptis.
Si obtinuit beneficiũ p symoniã vel per p̃ces carnales: aut aliud turpe. vide adulatio. §. ij. et symonia. iij. et. v. et. vj. p totũ.
Si est indignꝰ. ꝓpt lrarũ ignorãtiã vel aliud canonicũ impedimentũ. puta qꝰ infamis irregularꝭ. corpore viciatꝰ ⁊ hmõi. qꝰ sic tenet resignare in manibꝫ valentis accipe resignationẽ. de q̃ vide beneficiũ. §. xliij. ⁊ nisi fuerit cũ eo dispensatuꝫ vel in casu. vide corpore viciatus. §. iiij.
Si obtinuit beneficiũ nõ intẽdens clericari. vide clericus. vij. §. v. et. vj.
Si pmutauit beneficia. vide pmutatio. §. iiij.
Si renũciauit beneficio symoniace. vide renũciatio. §. ix. et. x.
Si facit residentiã in beneficio suo. vide clericus. vij. in multis. §.
Si hꝫ plura beneficia quoꝝ vnuꝫ sufficeret. vide beneficiũ. §. xxxiiij.
Si fecit q̃tuoꝝ partes de fructibus beneficij. vide clericos. iij. §. j.
Si habẽs patrimoniũ seruauit vt vineret de ecclesia. ibidẽ. §. ij.
Si expendit fructꝰ beneficij in vsus inhonestos. ibidẽ. §. iiij.
Si male tractauit ecclesiã ⁊ eius hedificia. vide clericus. iij. §. j.
Si vasa ⁊ paramẽta ad diuinũ cultũ tenet immunda. vide vasa sacra.
Si alienauit bona ecclesiastica q̃ seruãdo seruari poterãt: sine legitima cã ⁊ cũ debita solenuitate vide alienatio. p totũ.
Si locauit sub annuo censu vices suas alteri. vide symonia. et. §. xxv. cũ. ij. sequentibꝫ.
Si induxit ad vouẽdũ vel iurandũ de eligẽda sepultura ĩ sua eccl̃ia. vide excõicatio. v. casu. xiiij.
Si leges vel phĩlicã audiuit. vide excõicatio. vij. casu. vij.
Si habentes eligere nõ eligerũt meliorẽ. vide electio. §. xxj.
Si appetunt episcopatũ aut p̃lationẽ superiorem vide epꝰ. §. ij.
Si male administrauit bona ecclesiastica. vide administratio.
Circa p̃latos habẽtes iurisditionẽ maxime epos vltra p̃dicta.
Si electus se fecit cõfirmari. vide cõfirmatio p̃latoꝝ. p totum.
Si nõ correxit publicos criminosus. vide correctio j. §. iij. et epꝰ in pn. et. §. x.
Si posuit indignos in officio vel beneficio. vide epꝰ. §. xviij. ⁊ administratio. §. ij.
Si fuit nimis pomposus in ornatu ⁊ hmõi. vide ornatus p totũ.
Si indebite dispensauit in votis habes votũ. iiij. per totum.
Si in alijs. vide dispẽsatio in pn. cũ multis. §.
Si aliquid exigit p licentia ministrãdi vel docẽdi vide magister. §. xv.

Interrogationes in cõfessione

Si contulit ordines indebite quibꝫ non debebat vel qñ vel nõ modo quo debebat. vide ordo. j. ij. iij. iiij. v. vj. et. vij.
Si nõ examinauit ordinandos ꝗ ordinauit indignos. vide ordo. iij. §. xxiij.
Si sacramentũ confirmationis nõ tenuit notabilis negligentia videt mortale. vide cõfirmationis sacramentũ. §. j.
Si crisma et oleũ sanctũ nõ cõsecrauit in cena dñi omni anno. vide oleũ. p totũ.
Si nõ fecit cõsecrationes ecclesiarꝫ altariũ ⁊ vestimentorꝫ quibꝫ debuit est graue peccatũ.
Si non habuit testes sinodales. de quibus vide episcopus. §. x.
Si non visitauit singulis annis dyocesim. ibidez §. xij.
Si nõ deputauit in ecclesijs cathedralibꝫ ⁊ cõuentualibꝫ viros ad pdicandas et audiẽdas cõfessiones. vide ibidẽ. §. xiiij.
Si ordinauit in diaconũ vel subdiaconũ q̃ nescit officiũ. vide ibidẽ. §. xv.
Si nõ est vsus lineis si nõ erat religiosus ibidem.
Si nõ seruauit nec fecit seruari canones. vide eps §. xxij.
Si cõtulit beneficia symoniace. vide symonia. vj. per totum.
Si plura contulit vni. vide beneficium. §. xxiiij. et. xxxvij.
Si rõne consanguinitatis. vide acceptio psonarꝫ §. iiij. et. §. x.
Si non ꝓuidit de beneficio illis quos ordinauit. vide beneficiũ. §. x.
Si visitãdo accepit munera ipse vel aliq̃s de suis vide visitationẽ. §. iij.
Si posuit indebitas collectas. vide talliã. in prin. et. §. j.
Si vsurpauit bona vacantiũ ecclesiarum. vide beneficium. §. xxxix. et. xxxx.
Si nõ soluit debita iuste cõtracta a suo pdecessore vide dignitas. §. j.
Si questuarios ꝓ lucro pmisit indiscreta pdicare quia tenent ipsi reddere rõnẽ dño de omni malo et satiffacẽ subditis de omni dãno dato ꝓt hoc. c. fi. de iniurijs. ⁊ vide symonia. iij. §. viij.
Si incerta sibi appropriauit. vide restitutio. et. §. xiiij. et. xv.
Si testamenta et legata nõ fecit implere. vide executor. §. xj.
Si nõ tenuit bonũ vicariũ cũ ipe nõ attendat tenetur de omni dãno.
Si iniustam sententiã dedit et alia supradicta de iudicibus.
Si in excõicando nõ seruauit debitã formã. vide excõicatio. ij. p totũ.
Si in diebus festiuis non interfuit diuinis. vide hora. §. xxv.
Si exemptos molestauit indebite mortalit̃ peccauit. si in aliquo notabili hoc fecit.
Si cõsecrauit corruptã scient̃ ꝓ moniali. vide consecratio virginũ.
Si visitauit monasteria monialium. et fecit vt seruent clausurã. vide s̃. exceptio. §. x.
Si hospitalarios visitauit et fecit vt facerẽt debitum. vide hospitale. §. ij. et vltimo.
Si dedit malũ exẽplũ subditis. vide exemplũ.
Si magistrũ tenuit in ecclesia. ⁊ fecit in alijs teneri ꝓ pauperibꝫ et clericis. vide magister. §. vij. et s̃. eps. §. xij.
Circa cõfessores. si audiuit cõfessiones nõ habẽs auctoritatẽ. et si vis scire si habes auctoritatem. vide confessor. iij. p totũ.
Si absoluit a quibꝫ nõ potuit. vide q̃d põt. Confessio. iij. et. v. ⁊ Casus. ⁊ a quibꝫ excõicationibꝫ habes Absolutio. j. §. j. et. iij. iiij. et. v. et Absolutio. ij. in pncipio. p totũ. ⁊ de modo absoluendi Absolutio. iij. p totũ.
Si absoluit manifestos vsurarios. vide vsura. et §. viij.
Si dispensauit sine auctoritate: q̃ peccauit mortaliter.
Si nimis festinant̃ interrogauit vel nõ interrogauit. vide hic in pncipio.
Si interrogauit q̃ nõ debuit ex delectatõne. vide supra. §. j.
Si reuelauit confessionem. vide confessio vltimo per totũ.
Si existens in mortali audiuit confessionez. vide clericus. viij. §. j.
Si audiuit cõfessiones pncipalit̃ ꝓter lucrꝫ. vide symonia. j. p totũ. et symonia. ij. §. vj.
Si habet scientiã debitã. vide cõfessio. iiij. §. xxxij circa pdicatores.
Si pdicauit in mortali peccato existens. vide predicare. §. vij.
Si habet scientiã debitã. ibidẽ. §. vj.
Si pdicauit mẽdacia. vide mendaciũ. §. iiij.
Si pdicauit ꝓt̃ honorẽ. vide honor. §. vij.
Si ꝓter lucrũ. vide symonia p totũ ⁊ symonia. ij. §. vj. et symonia. iij. §. ix.
Si pdicauit sine licentia quia mortaliter peccauit totiens.
Si pdicauit indulgẽtias indiscretas. vide religiosus. §. lxv.
Circa inquisitores hereticorꝫ. si extorsit pecunias. vide inquisitor. §. v.
Si bona ecclesiarũ applicauit fisco ibidẽ.
Si abusi sunt armorꝫ multitudine. ibidẽ.
Si maliciose imposuerũt crimẽ vel impedimentũ sui officij alicui. ibidẽ.
Si obmiserũt ꝓcedere cõtra cõscientiã ex amore lucro ⁊ hmõi. ibidẽ.
Si inq̃sitor vnius ordinis ꝓcessit p̃ fratrẽ alterius ordinis. ibidẽ.
Si impediuit se de diuinationibus. vide ibidem. §. iiij.
Circa religiosos in cõi. si intrauit p symoniã. vide symonia. iiij. p totũ.
Si intrauit latiorẽ habens votuz strictioris. vide religiosus. §. xxxiiij.
Si nõ fuit obediens. vide religiosus. §. xxix.
Si ꝓprietarius fuit. ibidẽ.
Si contra votũ castitatis. ibidẽ.

Si officiū dirit. vide bona. p totū.
Si seruauit alia pcepta regule vel pstitutionū obligantia ad mortale. vide religiosus. §. xxviij.
Si elegit meliores. vide electio. §. ij.
Si infamauit alias religiones. vide detractio. per totum.
Si voluit cōsentire electioni. ibidē. §. xxxvj.
Si secreta sui ordinis reuelauit in scandalū ipsius peccauit mortaliter. qz pditor est.
Si in visitatione nō reuelauit q̄ debebat. vide denunciatio. §. x.
Si fecit aliq̄d ꝗ ea q̄ generalit̄ pbibent̄ religiosis. vide religiosus. §. vltimo.
Si recessit a monasterio sine licentia prelati. vide apostata. §. iiij.
Si frequētauit monasteria monialiū. vide monasterium. §. viij.
Circa monachos. si fuauit q̄ sibi pcipiunt̄. ⁊ que sint vltra regulā habes. j. Monachus. §. x.
Circa abbates. si habuit curaz sibi cōmissoꝝ. eos vita ⁊ doctrina instruēdo. vide abbas. §. xxiij.
Si dispensauit cū eis sine causa legitima. vide dispensatio. §. vij.
Si imposuit monasterijs aut poratibz nouas pēsiones vel auxit veteres vel applicauit sue mēse vide abbas. §. xxvj.
Si seruauit regulā ⁊ sibi pcepta. vt. j. monachus.
Si req̄siuit apostatas. vide abbas. §. xviij.
Circa abbatissam. si fecit se benedici vbi est cōsuetudo. vide abbatissa. §. ij.
Si fecit seruari clausurā. vide monialis. §. iij.
Circa hospitalarios. si fecit inuentariuz. vide hospitale. § iij. et iiij.
Si tenuit hospitalitatē. ibidē. §. vltimo.
Si bona hospitalis cōuertit ad alium vsum. vide legatū. ij. §. xj.
Si perierit ex negligētia sua. vide administratio.

79 ¶ Aduerte qz pfatas interrogationes solū posui qz circa pdicta cōiter est mortale petrū. licet aliqū nō ꝓpter impfectionē actus. ⁊ dimisi multas interrogationes q̄ sunt cōiter venialia peccata. eo quia nō sunt necessario cōfitendo talia pctā nisi qū dubitat an sint mortalia. Item secō rōne statuti obligantis ad pctā venialia cōfitenda tū tunc sufficeret cōfiteri in genere. Itē tercio videt q̄ teneatur cōfiteri venialia qū esset piculum ne traberent ad mortale. Mā cū tunc teneat̄ de ipsis penitere multofortius cōfiteri ꝓpter euitandum mortale ad qō inducūt qū hoc aduertit. Addit̄ ab aliquibz quartus casus in quo tenet̄ quis cōfiteri venialia. s. qū nullū habet mortale. ⁊ in pascha teneat̄ cōfiteri q̄ tunc confiteat̄ venialia. Sed quia vt dixi qualiter cunqz q̄s teneat̄ confiteri venialia sufficit cōfiteat̄ illa in genere. nisi in casu qū dubitat an sit mortale Ideo ꝓtranseo ⁊ sufficit quo ad venialia cōfiteat̄ sic. peccaui multis modis. cogitatione. delectatione. omissione. dissolutione. locutione. visu. tactu. gustu. odoratu. ⁊ multis alijs modis de quibz omnibus tā mortalibz q̄ vencalibz dico meā culpam Itē nō omittat cōfiteri oblita ⁊ ignorata sic. Item dico meā culpā de omnibz peccatis meis mortalibus que ignoro aut oblit? sum nec vnq̄z legitime cōfessus forte ex mea ignorātia vel negligentia. qz valet talis confessio vt remittant̄ vel reducant̄ ad cognitionē et nō teneat̄ reiterare cōfessiones. q̄z uis multa fuerint. tunc oblitus ꝓfiteri si modo diligentiā, fm suā cōditionē fecit quibz omnibz completis faciat terminare peccatorē suā cōfessionē sic dicendo. Ido pcor beatissimā ⁊ gloriosā virginez mariā oēs sanctos ⁊ te pī orare ꝓ me. Quibz peractis cōfessor increpet corrigat ⁊ dulcit admoneat peccatorē abstinere a societatibz ⁊ causis peccatoꝝ Non tū exigat iuramentū vel ꝓmissionē de aliq̄ nisi solū de his in quibz iura sic voluerūt vt in excōicatione ⁊ hmōi postea imponat ei pniam talez quā statim possit cōplere ante reciduationē ꝓ sacramētali. et postea aliā quā videat q̄ peccator verisimiliter faciet. vnde caueat ne imponat pniam talē quā verisimilit̄ nō implebit. quia esset potius illū illaqueare q̄z soluere. Esset bene bonū illi notificare quā pniam meret̄. vt sic magis timeat. postea concede ei illā indulgentiā quā potes de quo circa idulgētia. §. v. Deinde absolue eū sic. miseratur tui omnipotēs. Indulgentiā ⁊ absolutionem dñs noster ielus xp̄s te absoluat. ⁊ ego auctoritate ipsius. absoluo te a vinculo excōicationis maioris vel minoris inquantū possum ⁊ restituo te sacramentis ecclesie. Iterū te absoluo ab omnibz peccatis tuis mortalib? et venialib? confessis oblitis et ignoratis. et a circūstantijs eoꝝ. in nomine patris et filij et spūssancti amē. Postea imponas ei sic taliter q̄ intelligit. Omnia bona q̄ facies ⁊ mala que patient̄ sustinebis impono tibi in remissionē tuorum peccatoꝝ. vade in pace. Et si haberet casum vel excōicationē a q̄ nō posses absoluere impons ei q̄ vadat ad eū q̄ euz pōt absoluere: nec ingerat se sacris donec de eo sit absolut? nisi rōne scandali euitandi si excōicatio est occulta.

Intestatus quis dicit̄ decedere qtuor modis. ꝓmo si nullū testamētū fecit. secō si fecit sed nō iure. tercio si fecit iure tū postea ruptum ē posthumi natiuitate. vel irritū factū est capitis diminutōe testatoris. q̄rto si nulli sunt heredes ex eo testamēto vt in aut. de here. ab intestato in pn. pñt addi ⁊ duo alij modi ex postfacto. ꝓm? sez ꝓ querelā expugnato testamēto scōs ꝓ bonorū possessionē ꝓtra tabulas vide Azo. in summa. C. de suis. ⁊ legit. here.

Intimiditas vnde cansat̄. R. fm sanctū Tho. xxij. q. lxxvj. q̄ aliqū ex defectu amoris ꝓprij. vt cū quis minus debito amat vitam propriā et ea que ordinant̄ ad eam. Aliquando causatur ex elatione animi de se ꝑsumentis et alios cōtemnētis. Aliqū autē causat̄ ex stoliditate seu stulticia.

¶ Vtrū sit peccatū? R. q̄ sic vndecūq̄z causet̄ nisi stoliditas sit inuincibilis ⁊ est rō. iij. ethi. intimiditas est ꝗ fortitudinē ꝓ defectum nō timēdi vbi esset timendū: sicut timor ꝗ fortitudinē ꝓ excessuz timendo vbi nō timendū est.

2 ¶ Qñ est peccatum mortale? R. illa que causat ex defectu amoris ⁊ elationis tūc est mortale peccatū qñ sine necessitate expōit se piculo ꝓbabili notabilis lesionis corporis. ⁊ multomagis aīe. vel nō curat de eius notabili lesione omittendo ꝓuisionem debitā facere. tercia vo q̄ causat ex stoliditate cōiter est a veniali. nisi proueniat ex lata culpa in his in quibꝫ īminet piculum ꝓbabile notabilis nocumenti. ⁊ ꝓtera omittit debitā ꝓuisionē nisi vbi stoliditas est inuincibilis.

Intrusus dicit q̄ nō canonice ꝗ p violētiā occupat honores vel beneficia ecclesiastica. vñ fur est ⁊ latro ⁊ est in pctō mortali ⁊ tenet restituere oīa q̄ inde recipit. c. ḡuis. de resti. spo.

Inuenta an sint restituenda? R. q̄ q̄dā sunt q̄ fuerūt in dominio alicuius ⁊ talia inueniēs tenet restituere. īmo furtū cōmittit q̄ ea animo nō restituēdi accipit. l. falsus. §. q̄ alienū. et §. se. ff. de furtis. et. xiiij. q. v. c. si q̄d inuenisti. Siue talia amiserit dñs ipsa ex ruina vel incendio vel naufragio. vt. ff. de incē. rui. nau. p totū. Idē dico de iactatis in mare cū nauis alleuiāde. ff. ad. l. ro. de iac. l. q̄ alleuiāde. Et ibi no. ī glo. vel q̄litercūq̄ amisit. ⁊ hoc vez nisi haberent ꝓ derelictis et tūc credit fede. cōsilio. cvij. q̄ habeant ꝓ derelictis si dñs tacet: nec per se nec p alios ꝓquirit qz. d. l. qui alleuiāde. videt statim īponere necessitatē ꝓquirē dī res amissas. ⁊ sic ista negligētia nō ḡrendi tollit ꝓmā ꝓsumptionē quā facit lex. s. q̄ nō habeant ꝓ derelictis nisi aliter cōstet p q̄litatē. ⁊ actus de voluntate dñi cū nemo ꝓsumat iactare res suas. d. l. falsus. §. si iactantiū. ⁊ d. l. q̄ alleuiāde. Qd no. ꝓ limitatione eoz q̄ dico. j. naufragiū. §. iij. nec talia inuēta qñ nō habent ꝓ derelictis ꝓñt vsucapi. quia in eis deficit titulus ꝓ derelicto. vt in. l. si q̄s merces. ff. ꝓ derelicto. Vñ cōsuetudo aliquoz q̄ iactata in mari vel a fluminibꝫ portata occupant videt expōsse reprobata p. d. l. q̄ alleuiāde. ⁊ ibi glo. no. ⁊ licet loq̄tur de iactatis in mari tñ idez est de ablatis a flumine cū parū differāt ab illis. Vt dicit tex. insti. de re. diuisione. §. vlti. Facit aut. naui gia. C. de furtis. Quedā sunt q̄ nūq̄ fuerūt in dominio alicui?. vt lapilli in littore maris fere siluestres ⁊ hmōi. ⁊ talia fiunt occupātis siue bestie capiant in fundo ꝓprio. siue in alieno. dūmō nō fuerit ꝓhibit? intrare a dño fundi. Siue fuerint antea vulnerate ab aliq̄ dūmodo eas nō ꝓsequeret insti. de re. diui. in multis. §. et. ff. de acq̄. re. do. l. iij. nisi secus sit de cōsuetudine. qz tūc stabit cōsuetudini. l. q̄ si nolit. §. q̄ assidua. ff. de edi. edic. fm glo. in. d. l. iij. §. illud. Similit si essent capte in rethe alieno nō credo sit accipiētis. fm glo. in. l. in laqueū. ff. de acq̄. re. do. ⁊ insti. de re. diui. §. singulorum. licet rigor iuris videat velle q̄ sint capientis ibidē. Fere vo siluestres ꝗ domestice facte sicut panones: colūbe: apes in alueo ⁊ hmōi tamdiu sunt possidētis q̄diu habēt animū reuertēdi domū ꝗ si bis aufugiāt. nec horis debitis nō impedite reuertunt fiunt capiētis. qz cōsuetudo inducit per binū actū. l. iij. C. de epi. au. ⁊ sic nō dicūt habere animū reuertēdi. Alialia vo naturalit domestica vt galline ⁊ hmōi. semp sunt dñi ⁊ capiens ea tenet restituere cū fructibꝫ: puta ouis ⁊ hmōi. §. gallinaz. insti. de re. diui. et. ff. de acq̄. re. do. l. naturalem. §. pauonū.

¶ Vtz inueniens thesaurū teneat restituere. R. q̄ si in suo solo inuenit sic suuz erit. si vo in alieno solo et a casu sic medietas erit sua et alia medietas erit dñi soli. Si vo data opa. totuz erit dñi fundi. insti. de re. diui. §. thesauros. ⁊ C. de thesau. l. vnica. nec est vez qd dicit glo. in. c. si quid. xiiij. q. v. q̄ inuētus in loco sacro vel religioso sit inuentoris. ꝗ erit fm distinctionē p̄dictā vt expōsse patet in. d. §. thesauros.

¶ Quid de terra p alluuionē addita terre alteri? R. distinguēdo qz insula nata in mari est occupātis. In medio vo fluminis est cōis habentibꝫ prēdia iuxta flumē ex vtraq̄ pte. si vo nō est ī medio est illi? cui? est ꝓximior. ager vo a flumine diuiso circūdatus remanet cui? erat. Et si flumen mutat alueū. ꝓmus alueus efficit eoz q̄ p̄dia circa eū habent ⁊ scōs alueus ē ꝓpublicus ⁊ si reuertit ad ꝓmū scōs alueus erit eoz qui habent p̄dia circa eum. Similiter ager inundatus aqua ipsa recedente remanet eius cui? erat. Hec habēt insti. de re. diui. §. insula. et sic serua: nisi consuetudo sit in contrarium vel statutū.

¶ Sed quō tenent restituere ille q̄ nescit cui? sit? R. q̄ si res nō habebat ꝓ derelicta tenet facere denunciare publice. ⁊ si post nō cōparet cui? sit: erogabit in paupes fm Ho. vel si ipe ē paup retinebit aucte epi vel sui cōfessoris fm May. ⁊ orabit ꝓ illo cui? erat. Si vo ꝓbabilit pōt ꝓsumere qz dñs eā habebat ꝓ derelicta sic poterit vsucapere. l. idē qd. ff. ꝓ dereli.

Inuestitura ꝓprie ē possessiōis rei tditio. ipropeaūt ē alicui? corporei loco possessiōis in manibꝫ positi. Vñ qñ dñs dat vasallo hastā vel aliqd simile dicēs se facere inuestituram vt in ti. q̄d est inuestitura inuestire dicit.

¶ Vtrū sit fienda corā testibꝫ? R. q̄ sic. nō qz nō valeat sine testibꝫ ⁊ instrō: ꝗ vt veritas ꝓbari possit. ⁊ quidē si fiet de beneficio nouo: tūc si pares. i. vasallos hz corā tribꝫ vel saltē duobꝫ ex eis tenent facē. si vo pares. i. alios vasallos nō hz faciat corā alijs idoneis testibꝫ. Si autē inuestiat de veteri beneficio pōt fieri corā q̄buscunq̄ idoneis testibꝫ. vt in ti. Qui testes sunt necessarij. ⁊ etiā si est clericus qui inuestituram facit de rebus ꝓprijs. de rebus vo ecclesie admittuntur omnes testes idonei fm Hostien.

Inuidia fm Da. li. ij. est dolor de alienis bonis. ꝗ aduerte q̄ cū obiectū tristicie sit malū ꝓprium. Ido de bono alteri? pōt eē tristicia. put apprehendit vt malū ꝓprū. et fm hoc quadruplicit. Primo modo inquntuz ex eo nobis aliquod periculum imminet. scz ne ab eo ledamur. et hec tristicia non est inuidia ꝗ effectus timoris. vt dicit

philosophus scdo retho. ⁊ pōt esse sine peccato. vt dicit Gre. xxij. mora. Alio mō appēhendit in ḡntū est diminutiuū ꝓne gloze vel excellētie. ⁊ hec tristicia est ꝓne inuidia fm phm vbi s. et ex genere suo est pctū mortale. Job. v. paruulū occidit inuidia: cū sit cōtra charitatē. sunt tū primi motus inuidie qñq; etiā in pfectis ex surreptione. q̄ sunt venialia peccata. et est simile de inuidia paruulorꝫ: in quibꝫ nō vere est vsus rōnis ⁊ de motu inuidie fm q̄ est passio sensualitatis. Tercio mō appēhenditur bonū alterius in ḡntū deest nobis qd alius habet. ⁊ sic tristat. et hec tristicia non est inuidia. ꝗ ꝓne dicitur zelus fm phm vbi s. Et sic est de bonis honestis est laudabilis fm illud. j. Cor. xij. Emulamini carismata meliora. Si aūt sint de bonis tpalibꝫ aut de bonis inhonestis pōt ē pctū: ⁊ sine pctō ⁊ aliqñ cū mortali. puta cū talia sunt cōtra deū. Quarto modo appēhendit bonū alterius ꝓut pōt cedere in damnū multorꝫ iniuste. ⁊ sic nō est inuidia fm Grego. nec peccatū. puta cuꝫ quis tristat de ꝓsperitate alicui⁹ tyrāni. qꝫ videt q̄ magis tyrānizabit.

¶ Quot sunt eius filie⁹: R. fm Gre. xxij. mora. v. s. Odium. susurratio. detractio. de quibꝫ habes in locis suis exultatio in aduersis: et afflictio in ꝓsperis ꝓrimi in ḡntū euenīt ꝓtimo contra conatū inuidentis. ꝗ qñ tristat de ꝓsperis fm q̄ habent quandā gloriā sic est inuidia nō eius filia. Emulatio vo et inuidia idē sunt generaliter. licet ꝓne inuidia attendat in actu interiori. Emulatio vo in actu exteriori. vt dicit glo. sup illō Gal. v. Emulationes inuidie.

Pocrisis vide simulatio.

Potheca quid sit ⁊ de ea vide pignus p totū.

Ira est quedā passio appetitus sensitiui ꝓne q̄ quis vindictaꝫ appetit: q̄ quidē passio in tantuꝫ est bona inquātū regulat a rōne. Si vo ordineꝫ rōnis excludit ē mala. Ordo autē rōnis in ira pōt attendi ḡntū ad duo. Primo ḡntū ad appetibile in qd tendit qd est vindicta. vñ si quis appetit q̄ fm ordinē rōnis vindicta fiat sic dicit zelus. et est laudabile. Si autē appetat q̄ fiat vindicta qualitercunq; etiā cōtra ordinē rōnis: sic est ira ex genere suo peccatū mortale: quia cōtrariat charitati et iusticie. posset tū esse pctū veniale. ꝓter impfectionem actus. ⁊ hoc vel ex parte appetētis. vt cū appetitus p̄uenit iudiciū rōnis: nec sequit cōsensus ad eū. vel ex pte appetibilis. vt cū appetit in modico vindicare: qd si inferat nō erit mortale. vt trahere puerū p capillos ⁊ hmōi. Scdo attendit ordo rōnis in ira ḡntū ad modū irascendi. vt. s. motus ire nō immoderate feruescat interius vel exterius: q̄ ordo si ꝑtermittat nō erit sine peccato. etiā si iustā appeteret vindictam. ꝗ nō erit mortale ex genere suo. sed posset esse mortale peccatum: puta si ex vehementia ire excidat a dilectione dei vel ꝓximi.

¶ Quō ꝓgredit⁹: R. q̄ tres hꝫ modos. s. ꝓmo in corde vindictā appetendo. de quo Math. v. Qui irascit fratri suo. s. per irā mortalē. Scdo in signis manifestat: et ideo subiungit. Qui dixerit fratri suo racha qd est interfectio irascētis. Tercio in facto nocumētū inferēdo liuore vindicte. si primus gradus ē mortalis multomagis. scds est grauior. tercius ē grauissim⁹ si deterius noceat.

¶ Quot sunt et⁹ filie⁹: R. Grego. xxx. mo. q̄ sex. s. Mata tumor mentis. cōtumelia. clamor. indignatio. et blasphemia. Adde septimū. s. bellum. ⁊ octauum. s. maledictio. et nonū. s. seditio. de quibus in locis suis.

Irregularitas est impedimentuꝫ seu repulsio executōis diuini officij: seu sacramēti ex canonica cōstōne ꝓueniens ar. de tēpo. or. c. vlti. et dr̄ stricte irregularitas q̄si ex regulas aliorꝫ q̄ ad ordinationē. qꝫ requirit dispensatio. dr̄ etiā magis large irregularis qui nō pōt ministrare in susceptis. nec ascēdere ad maiores. hec introducta ē a iure positiuo vt. ij. q. vij. §. itē daniel. lz in veteri testō fuerit p̄ordinata in ꝑsona Danid. de ꝑse. di. j. c. j.

¶ Irregularitas in quibꝫ casibꝫ incurrit ipso iure R. q̄ aliqñ ex delicto. aliquādo ex defectu corporis aliqñ ex defectu sacri. de quibꝫ habes p doct. in. c. msi cō. §. ꝑsone vo de renū. ꝗ ꝓ clariori intelligentia: casus ex quibꝫ aliq̄s efficit irregularis hoc est q̄ nō pōt ꝓmoueri. vel si ꝓmotus non pōt exercere suum officium. explicabo inferius qui reducuntur ad. xxiij.

¶ Primo ex homicidio vel trūcatione aut mutilatione mēbrorꝫ. vt s. Homicidiū. v.

¶ Sed quid si fuit in leuissima culpa homicidij⁹: R. q̄ nō est irregularis. Facit tex. in. c. quesitū. de pe. et re. in vbo vexꝫ si p incuriā. ⁊ ibi no. pa. ⁊ per hoc limita. ⁊ intelligē qd dixi s. Homicidiū. ij. in p̄n. ⁊ infra. §. xvij.

¶ Vtrū clericus rūdēs iudici sic. ꝓ tali crimine debetur pena mortis: sit irregularis⁹: R. Pa. in. c. ex lr̄is. de exce. ꝑla. sic distinguēdo fm Ho. q̄ aut crimen imminet puniēdus de p̄senti. Et sic si ex cōsilio suo generali vel spāli sequtur homicidiū ē irregularis. in. c. si q̄s vidua. l. di. Si vo ex sua rūsione nō sequit homicidiū. qꝫ oīno iudex erat dispositus illū occidere. ⁊ iste interfecit fuit a quodā alio ⁊ hmōi sic nō est irregularis. Similit non est irregularis: q̄ crimen nō imminet puniēdū de p̄senti: cuius respondeat q̄ merē mortē. Et sic intelligē glo. in d. c. ex literis.

¶ Vtrū existens in bello si aliq̄s ibi occidat sit irregularis licet ipse non occiderit⁹: R. q̄ si bellum est iustū omnes irregulares sunt qui fuerunt ex parte iniuriantiuꝫ si illuc iuerunt: vt bellantibus p̄starent auxiliū consiliū vel fauorē. multomagis si vt aduersarios lederēt fm Inno. ⁊ Ho. in. c. petitio. de homi. secus si causa pacificandi. vel causa iusta iuerunt. ar. a contrario sensu. in. c. quantū. l. di. et. c. presbyterū. de homi. tū verū est fm Ray. et Rod. ⁊ Bul. q̄ ab episcopo poterit cū p̄dictis dispensari.

6 ¶ Utrū existētes ex parte se defendentiū in bello iusto sint irregulares? R. q̃ sic. omīs qui occidunt nisi sit talis necessitas q̃ al's ꝓriā vitā euadere nō possint. Alij autē qui nō occidūt nec mutilant nō sunt irregulares: ꝛz ibi multi occidant. imo licz clericis hortari ad bellū: si fit cōtra rē publicā. aut ecclesiā: aut fidē catholicā: nō tū arma sumere. vide supra Bellum. §. iiij. vū Pa. in. c. penul. et vlti. de cle. pcu. refert. et sequit Mo. tenentē q̃ clericus q̃ prestat opem oppressis: vel obsessis iniuste ꝛ adiuuat repellentes iniuriam: pijciendo lapides ꝛ huiusmodi. dūmodo neminē ipse occiderit q̃ nō est irregularis.

7 ¶ Utrū plati et alij q̃ intersunt vindicte sanguinis sint irregulares? R. q̃ non fm Asten. nisi ad hoc dederint auxiliū consiliū vel fauorem vel nisi intersint tanq̃ auctoritatē pstantes vt habet in. c. literis. de excess. pla. Pa. tamen in. d. c. literis tenet q̃ tales plati si habent iurisdictionez tpalem ibi q̃ efficiunt irregulares. exhibendo pniam vbi vindicta sit sanguinis. si mors vel mutilatio sequitur quia vident pstare opem. l. di. si quis viduā. secus de platis q̃ nō habent iurisdictionē tpalem in loco: grauiter tū peccant. quia cōtra. c. sniam ne cle. vel mo. faciunt.

8 ¶ Quid de plato q̃ nō liberat hominē ab iniusta morte cū potest. vel nō pascit fame morientē cum possit? R. Asten. q̃ licet mortalissime peccet non tamē est irregularis. quia lex pmotionis factū requirit. xv. q. j. si q̃s iratus. Sed ego credo potius contrariū. l. q̃ sit irregularis qū scienter et voluntarie pmittit eū mori: si tamen moriatur. ar. c. Petrus. de homi. ꝛ. c. Mathēus. de simo. q: in isto casu nō solū est omissio ꝫ etiā cōmissio. sicut ꝛ in dictis iuribus patet.

9 ¶ Utrū verberans aliquē causa correctionis si ex vulnere mortuus sit efficiat irregularis. Respon. q̃ sic. dummodo ex illo vulnere sit mortuus. secus si decessisset alia infirmitate ex vulnere nō secuta. c. presbyterum. et. c. decetero. et. c. ad audientiam. de homici.

10 ¶ Quid si postq̃ conualuit recidiuauit? R. q̃ nihilominus irregularis est. quia semper causa subfuit. de pe. dist. iij. si quis semel. et. d. c. ad audientiam. no. Ber. in. d. c. presbyterū. quod credo qū recidiuum fuit sine culpa alia. ar. c. preterea de cle. percusso.

11 ¶ Quid de illis q̃ simul pijciunt lapides. ꝛ lapis vnius aliquē interficit? R. q̃ omnes si ignorant a quo proiectus sit debent abstinere ab officio. ar. c. significasti. el. ij. de homi. fm Goffre. Facit. c. continentia. de cle. pcusso. Alij pdicunt dicendo neminē in dubio repellē. ar. d. c. cōtinentia. ꝛ. c. petitio. de homi. debet intelligi qū conscientia eū remordet. Unde nemo eoꝝ est repellēdus nisi se repellat. ar. c. pstentiū. de cle. pcusso. Hostiē. tenet q̃ relinquendi sunt cōscientie sue. Et ideo si aliquibus ex eis videt q̃ ipsi neminē interfecerunt nō erunt irregulares. Si vo cōsciētia eis dictat q̃ sic. sic abstineant. d. c. significasti. ꝛ hoc tene in pijcientibus in iusto bello. secus crederē si cū ludi ꝛ nō adhibita debita diligentia.

12 ¶ Quid de clericis q̃ cū alijs trahunt ad mangnellos. vnde aliq̃s occisus est: aut pbabiliter creditur? R. q̃ irregulares sunt. c. sicut dignū. de homici. Alij autem dicunt q̃ licet clericis turrim vel murū impetere ꝛ machinis ipugnare ꝛ suffodere licet nō liceat eis psonalit pugnare. vū si homicidium ex hoc facto pter eoꝝ intentionem euenerit nō imputabit eis. ꝫ q̃ sint irregulares videt tutius etiā in bello iusto.

13 ¶ Quid de illo q̃ dicit ducentibus latronē. claudite os ne clamet. vel videte ne tales liberent eum? R. q̃ irregularis est si mors pbabiliter fuisset impedita. al's nō.

14 ¶ Quid de interrogato si talē vidit ꝛ indicat. vel si nō potest ire nisi p duas vias dicit q̃ p istā non iuit. ꝛ illi eū insequētes occidunt? R. q̃ si scuit vel scire debuit q̃ psona talis querebat ad mortē: vel mutilationē irregularis est. secus si pbabiliter credidit q̃ pter aliā cām. ꝛ eius intentio nō fuit corrupta. fm Rod. ꝛ Guil. Duran.

15 ¶ Utrū clericus q̃ pugnantibus arma ministrauit sit irregularis? R. q̃ sic si aliquis occidat. ar. c. sicut dignū. de homi. Et appellatione armoꝝ veniunt etiā fustes et lapides. ff. de ver. sig. l. armoꝝ. fm tū Inno. et Hosti. in. c. sententiā. ne cle. vel mo. non est irregularis clericus si in bello iusto ministret balistam alicui tū: vt se defendat et sua: nec credit illum aliquē velle occidere: ꝫ tū se defendere ꝛ sua. similiter si lanceā vel ensem ministret tū vt se defendat ꝛ tū ille occidit. sic videt dicendū etiā. vt in pmo casu. ꝫ tutius ē dicendū fm Mo. vbi s. q̃ in vtroq̃ casu sit irregularis. q: nō licet clerico ministerium ita imediatū in mortē alicui pberc. de penis. c. q̃ in dubijs.

16 ¶ Utrum clericus qui cum socio latronem capit et ligat: et postea clerico inscio socius latronem ne fugiat occidit? R. q̃ irregularis est. quia fines licite defensionis excessit. capi. suscepimus. in glo. de homici.

17 ¶ Quid de illo q̃ vadens ad spaciū sup equū: qui ex petulantia fractis habenis occidit puerū? R. q̃ nō est irregularis. q: nec voluntate nec facto occidit: nec rei illicite dabat operā. Facit. c. dilectus de homi. dicit tū ibi Ber. q̃ si defacili frenuz potuit frangi erit irregularis. ar. c. significasti. el. j. de homi. vel si pter eius impitiam equus lasciuiuit. vt insti. ad. l. aq̃l. §. ipetu quoq̃. vel pter eius impotentiā. similit si q̃ debuit puidere ꝛ facere nō puidit nec fecit. d. §. impetu quoq̃.

18 ¶ Utrū portātes ligna pt zelū fidei ad cremādū hēticos sint irregulares? R. fm Rod. q̃ si ligna q̃ portauerit sint coopata ad mortē sunt irregulares ꝛ a papa solū dispēsandi. Si aūt nihil coopauerūt puta qa iā erat mortuus anteq̃ fuissent accensa: sic nō sunt irregulares. vel saltē eps pōt cū eis dispensare. si aūt dubitāt sic sine dispensatione pape nō debēt ministrare nec pmouean. c. hi q̃. l. di. c. ad audientiā. de homi.

19 ¶ Utrū clericus benedicēs aquā ferventē vel ferrum candēs vel pugiles sit irregularis? R. Ray.

q̃ sic. si mors sequat. et Rod. dicit hoc esse tutius tenere. vide s. etiã de hoc Homicidiũ. j. ⁊. ij.

20 ¶ Sed ꝓ maiori intelligentia oĩm p̃dictorum nota aliquas regulas. Prima est q̃ nec iudex aliquis vel mgr seu doctor in dubio debet aliquem iudicare irregularẽ. ar. de pe. di. j. §. pene. Scõa q̃ in dubio quilibet debz se reputare irregularem: vt in. d. c. ad audiẽtiam ⁊ ideo in foro aĩe maxime qñ quis nõ est de hoc infamatus est relinquendus conscie sue: vt in. c. ex lr̃is. de homi. has duas ponit Hos. in. d. c. ad audiẽtiam. Tercia est q̃ ad hoc vt quis incurrat irregularitatem ex homicidio est necesse q̃ interueniat vel cõsilium: vel p̃ceptum: vel factũ vel defensio: vel coopatio occidẽtis. Hanc ponit Inno. in. d. c. ad audientiam. Quarta est q̃ optet q̃ cã homicidij vt sit irregularis sit ꝓpinqua. ff. ad l. cor. de sicca. l. nihil interest. secus est de remota cã seu occasione. Non enĩ ideo q: faber cultellum facit homicida est. c. tua. de homi. j. Rk. ⁊. d. c. exhibita. Et hoc verum fm Ber. de cã remota: nisi animum nocendi habuerit: aut minorem diligentiaz habuit q̃ deberet habere: vel nõ cogitauit que cogitare debebat. c. p̃sbyterum in fi. de homi. Quinta regula q̃ infans occidens nõ est irregularis: nisi sit doli capax. cle. furiosus. de homi. nota Pa. in c. j. de delic. pue. ⁊ Jo. an. ibidem. vbi ponit exemplum. Gre. de puero. v. annorum blasphematore rapto a dyabolo. Silr dic de furioso. facit ꝓ hoc. l. j. C. de fal. mone. vj. regula q̃ existẽs solum in culpa leuissima homicidij non est irregularis: vt s. in §. iij. dictum est.

21 ¶ Vtrum platus qui subditum suum ẽ tum cũq̃ deliquerit incarcerat cum tali afflictione q̃ in paucis diebus morãt sit irregularis? Rk. Job. de lig. in de. j. de pe. ⁊ re. q̃ sic ⁊ ideo dicit q̃ carcer nõ debet esse nimis crudelis: nec debet tñ eorũ vita attenuari q̃ in paucis diebus verisilr morãt: sed pane ⁊ aqua sustentari: sicut vult. c. nõ minus. de ver. sig. sequit Pa. in. c. cum nõ ab hoĩe. de iudi.

22 Scõo contrahit irregularitas accipiẽdo ordines in excõicatione maiori existẽdo. vt in. c. j. de eo qui fur. ⁊ in. c. cum illorum. de sent. ex. Et licet inferior a papa talem possit aliqñ absoluere ab excõicatiõe in qua erat: non tñ poterit dispensare secum in tali irregularitate: nisi de mandato pape. siue scienter in excõicatione existens ordines accepit: siue ignoranter. s. facti memoriã nõ habens. aut ex ignorantia iuris. hoc nõ credens sibi esse ꝓhibitum: vt in d. c. cum illorum. Si tñ efficiat talis religiosus post laudabilẽ cõuersationẽ q̃ aliqd̃ tps in religione p̃t eps cum eo dispẽsare auctoritate aplica: vt in. c. fi. de eo qui fur. or. Dispensat etiã abbas cum monachis fm qd̃ dictum est s. Abbas. ⁊ qd̃ dixi de excõmunicato. habet locum fm Ray. in suspenso vel interdicto vel simpliciter vel a talib ordinib si ipsos recipit sic suspensus.

23 ¶ Tercio cõtrahit irregularitas qñ aliquis minores ordines ⁊ subdyaconatum vno die suscipit. c. cum. h. de eo qui fur. vel cum duos sil' sacros ordines recipit. c. fi. d̃ eo qui fur. or. siue hoc faciat. vno die vo vel ficticio: sicut cum quis continuat ieunium vsq̃ ad dñicam: quia est vnus dies ficticius. de tempo. or. c. lr̃as. Sed cum istis põt eps dispensare vt in ordinib suscepti nõ furtiue possint ministrare: dũmodo eis nõ fuerit ꝓhibitum sic ordinari sub excõicatõis late sniẽ pena. q: tunc nõ posset nisi fm qd̃ dixi de excõicato ordines accipiente Sed in ordine sic furtiue recepto vel ad maiores nõ põt: nisi solus papa dispensare fm Jo. an. ⁊ videt sequi Pa. in. c. j. de eo qui fur. or. ⁊ facit text. p̃fati. c. in fi. iuncto. c. se. ⁊. d. c. lr̃as. ꝓ hoc intellige nisi religionem intrauerit. q: põt eps auctoritate pape dispensare: vt. d. c. fi. ⁊ etiam abbas. c. ij. de cler. qui fur. or. su.

¶ Quarto contrahit irregularitas p iterationem 24
sacrorum illorum in quib imprimit caracter scienter factam. siue quo ad ministrantẽ. siue quo ad suscipientẽ. ar. lxviij. di. c. j. ⁊ de conse. di. v. dictũ. Et licet quidã teneãt hic generaliter de omnib sacris in quib imprimit caracter: tñ Sco. in. iiij. dist. iiij. q. vlti. tenet ⁊ bñ q̃ ꝓ iteratione solũ baptizati contrahit. sed nõ ꝓ iteratione aliorum sacrorum: cum irregularitas sit pena q̃ non debet imponi nisi vbi inuenit de iure exp̃ssum. ⁊ ideo cum non inueniat nisi de baptizato. vt in. c. ij. de apo. ideo dic q̃ scienter rebaptizãs fm Mo. si clericus est fm canones deponendus est. ar. c. qui bis. ⁊. c. eos. de conse. di. iiij. si laicus excõicandus nec põt ordinari. Vnde etiam acolitus qui ministeriũ p̃buit scienter p̃sbytero rebaptizanti si publicum sit nõ debet ad ordines ꝓmoueri: nisi religionez intret. q: tunc potest p epm secum dispensari. Si vo sit occultum post pniam poterit ꝓmoueri. d. c. ij. licet quidam ⁊ male fm Pa. ibidem intelligunt illud. c. intelligere q̃ iste acolitus rebaptizauerit vel fuerit rebaptizatus Si vo rebaptizat quis ignoranter ignorantia facti exhibita pnus diligentia debita oĩnõ excusat: sed ex ignorantia iuris nõ excusat. q: fm Scot. in. iiij. di. vj. est contra ius diuinũ. Rebaptizatus vo sciẽter est irregularis. ignoranter vo si post q̃ sciuit et ratum habuit silr irregularis est. l. di. cõfirmandũ et. j. q. vij. qui in qualibet. Si aũt nõ ratum habuit. ẽ tñ ignoranter est rebaptizatus ignorãtia facti fm Mosti. non est irregularis. sed põt ꝓmoueri. fm vo Goff. indiget dispensatione epi cui nõ credo. ar. c. placuit. j. q. iij. nec ob. d. c. qui bis. ⁊ qd̃ ibi no. q: fm Sco. istud. c. cũ accipiat ex pniali Theodori epi cantuarien. infligere nõ põt irregularitatẽ nisi forte dicat q̃ oĩa. c. a Gratiano in decreto posita sunt a papa cõfirmata. Sed hoc nõ est manifestum. Addo etiam ego q̃ confirmatio simplex nihil addit. xij. dis. p̃ceptis. de confir. vti. vel inuti. c. cum dilecta. cum. c. sequentib. ⁊ de pnii. c. q: intẽtionis. ideo etiã si forent cõfirmata nõ inducerent irregularitatem. Et si dicat q̃ licet ille eps nõ poterit ius condere: tñ potuit indicare ius conditum: sicut facit ibi. cũ dicit fm canones. Rk. Sco. q̃ glosator debuit hunc canonem allegare. ⁊ ideo cõcludit Sco. q̃ sicut ignorantia ꝓbabilis excludit conferentem ab irregularite: sic ⁊ suscipientẽ. ignorantia vo iuris rebaptizati non excusat a pena irregularitatis.

25 ¶Sed qd si qs dubitat an sit baptizatus vel cōfir mat? vel ordinat? R. q̄ p̄t iterari. q: nō dī iteratū qd̄ nesciat esse factū. de pse. dis. j. solēnitates. ⁊. di. iiij si nullā. ⁊ de p̄sbytero nō ba. veniēs intellige si debitam diligentiam prius fecit. de conse di. iiij. cum itaq̄. debet tū baptizans his verbis vti. Si tu nō es baptizatus ego te baptizo ⁊c. vt s. Baptismus vij. §. x.

26 ¶Quid si coacte fuit rebaptizatus? R. q̄ si coactō fuit absoluta sic excusat. Si vo fuit conditionalis sic nō euadit irregularitatem: vt no. in. d. c. eos. de conse. di. iiij.

27 ¶Quinto cōtrahit irregularitas apostatādo a fide catholica. sicut fecit Julianus apostata. vt in. c. Julianus. xj. q. iij. verum est q̄ si apostatauerunt ꝓter iustum timorem si erant sacerdotes solus papa dispensabit. Si vo diaconi inferioris gradus: aut laici eps poterit dispensare. Si aūt apostatauerunt sine aliquo timore: sed voluntarie: sic nullus nisi papa dispēsat cum eis: vt in. c. p̄sbyteros. l. dis. Imo. Innoc. in. c. j. de aposta. ⁊ Hosti. dicit q̄ oēs tales apostate hodie sūt vere heretici: ⁊ in ipsis habent locum oia iura de hereticis ⁊ pene contra eos statute: de irregularitate apostatarum a religione. vide s. Apostasia. §. vj.

28 ¶Sed nunquid idem erit de fideli facto heretico R. q̄ si clericus erat poterit post pniam ⁊ abiurationem in ordine suscepto ministrare. sed in suscipiēdis tam clerici q̄ laici sunt irregulares. vt. j. q. vij. saluberrimū. Idem dic de eo qui in contemptū ecclesie ab hereticis se fecit ordinari cum quibꝰ solus papa dispensat. j. q. vij. conuenientibꝰ.

29 ¶Sexto incurrit irregularitas cum quis incurrit infamia iuris vel facti. de quo s. Infamia. exemplū habes. j. Sortes. §. iiij. in sortilegio manifesto.

30 ¶Septimo incurrit cum quis ordinat ab ep̄o excōicato. q: executionem conferre non pōt qui eam nō habet. j. q. j. gratia. ⁊ c. statuimus. ⁊ q. vij. daibertum. Si tū hoc fecit ignoranter sic ep̄us dispensare pōt tam in susceptis q̄ in suscipiendis. Si vo scienter. solus papa: de ep̄o qui resi. epis. c. ij. Idem dico de ordinatis scismaticis. vt de scisma. fraternitati. fm Ber. ibidem. Vnde nota q̄ licet heretici excōicati: symoniaci. in ordine vel bēficio. scismatici. depositi. suspēsi. interdicti. ⁊ degradati. verū corpus xpi conficiant. ⁊ ordines dent veraciter: si veram formam seruent ecclesie. xix. dist. scōm. ⁊ j. q. j. dñs. ⁊ c. q̄ quidam. ⁊ de conse. dis. iiij. ostendit: tū a talibus ordinati executionem nō habent ⁊ sic dicunt irrite tales ordinationes de scisma. c. j. fm tū distinctionem p̄missam dicunt etiam Bo. ⁊ Hosti. q̄ coacti vt a talibus reciperent ordinem ex metu qui pōt cadere in constantem virum non indigent dispensatione: ⁊ magis placet. vel ep̄s poterit dispensare. hodie tū ista habent magnā modificationem ex cōstitutione concilij constantiensis: vt s. Excōicatio. viij. §. iij. ⁊ ideo nō incurrit hec irregularitas: nisi quo ad illos quos tenemur euitare p dictam constitutionē: nō quo ad alios.

31 ¶Octauo incurrit cuz quis recipit ordines ab eo qui renunciauit ep̄atui. sic distinguendo. q: si resignauit solum loco. ⁊ non dignitati. q: sic remanet ep̄us: si de licentia ꝓnij ep̄i quis ab eo recepit ordines nō est irregularis. Si vo sine licentia ꝓnij prelati sic irregularis est. de or. ab ep̄o. qui resi. c. j. Si vo talis ep̄s resignanti nō solum loco. sed etiam dignitati: tunc ordinatus a tali cum licētia sui ep̄i in minoribꝰ ordinibꝰ nō est irregularis. sed si sine licētia sui p̄lati vl' maiores ordines a tali susceperit sciēter vel ex ignorātia crassa. sic irregularis est ⁊ solus papa dispensat. Si aūt ex ignorātia. pbabili sic etiā irregularis est: sed ep̄s pōt dispensare: vt in. d. c. j. Et ex hoc p3 q̄ ep̄atus est ordo in quo imprimitur caracter. q: vere cōfert ordines ⁊ caracterē ipsorum. q: nō reordinant. sed dispensant vt ministrent.

32 ¶Mono incurrit cuz quis recipit ordines ab alieno ep̄o sine licētia sui p̄lati fm aliquos: ⁊ ordinator est suspensus p annū a collatiōe oīm ordinum. de tempo. or. c. eos. lib. vj. Intellige si ordinatus erat clericus. aliter nō incurrit. Item intellige de anno continuo ⁊ integro. c. puicda de elec. lib. vj. sed fm glo. in. d. c. eos. ⁊ Bo. licet ordinator sit suspensus ordinati tū sic nō sunt ipso iure irregulares: sed sūt suspendendi p. c. q̄ translationē. ⁊ ibi. Idem tenet do. Anto. de tempo. or. ⁊ si celebrent anteq̄ suspendant nō efficiunt irregulares. ⁊ hoc sequit Host. Gual. Guil. ⁊ magis placet: licet grauiter peccent celebrando anteq̄ eorum p̄lati habeant ratam talem ordinationem: vt no. in. d. c. eos. Fallit hoc qn̄ p̄lati sunt suspensi manifeste ꝓter alienorum ordinationē. q: q̄diu sic sunt suspensi eius subditi p̄nt sine eorum licentia ab alienis vicinis ep̄is ordinari: vt in. d. c. eos qui. Et manifesti sunt vel p iuris euidentiam. q: conuicti vel confessi sunt in iudicio aut q: manifeste ordinauerunt alienum. ⁊ nō solū p̄dicta locum habent in ep̄is: sed in abbatibus et quibuscunq̄ ordines conferentibus. Sed quo ad vltramontanos ab ep̄o cismontano ordines suscipientes sine licentia ep̄i de cuius dyocesi traxerunt originem. vel in cuius dyocesi beneficiati sunt que constet p patētes lras causam rōnabilem continētes. quia ipsos nollit vel nō possit ordinare. Tene q̄ sunt suspensi ipso iure tali suspensione q̄ si celebrant efficiunt irregulares: nec poterunt a tali suspensione absolui nisi a papa: vt in. c. j. de tēpo. or. li. vj. Sed hec pena habet locum in quibuscūq̄ ordinibus receptis ab ep̄o italico ab vltramontano quocunq̄ fm cōem opinionem in. d. c. j. sed nō habebit locum in italico ordinato ab vltramontano ep̄o. vt ibi tenet glo. Similiter non habebit locum in existentibꝰ intra montes si ordinentur ab italico ep̄o: vt ibi no.

33 ¶Quero quis potest dare p̄dictam licentiam accipiendi ordines ab alieno ep̄o? R. q̄ ep̄s de cuius diocesi est oriundus ordinandus. vel ep̄s in cuius diocesi bēficium habet ecclesiasticum vel domicilium licet non sit oriundus ibi. Item ep̄o agente in remotis potest eam dare eius vicarius generalis in spūalibus. Sede vo vacante: capitulū dare pōt Alij aūt officiales ep̄orum et etiā archidiaconi nō possunt. c. significasti. de offi. archi. nec quicūq̄ alij inferiores p̄lati religiosi: vel alij nisi sint p papā pri

uilegiati. vel fm Jo.an. nisi habeant hoc ex ꝓscripta consuetudine. Religiosi tñ in prioratibus nõ exemptis ꝑ suos ꝓlatos deputati priores: ⁊ eorum socij possunt dum ibi morant a locorum ordinarijs ordinari. licet nõ sint ibidem oriũdi. c. cum nullus de tempo. or. li. vj.

34 ¶ Vtrum possit absoluere ⁊ dispensare cum istis de licẽtia missis eps cui mittunt: sicut posset suus ꝓprius ꝓlatus? R. q̃ sic. q̃ oia vident cõcessa sine quibus ordinatio non potest expediri. c. ꝓterea. de offi. dele.

35 ¶ Decimo incurrit irregularitas: cum quis ordines recipit extra tpa statuta. di. lxxv. c. vlti. de tempo. or. c. ij. ⁊ c. cum quidã. ⁊ c. consultationi. Jnn. tñ credit ⁊ Hostiẽ. q̃ non sunt ipso iure suspẽsi ab ab ordine suscepto: sed debent suspendi. arg. c. lras in fi. de tem. or. ⁊ sic exponũt dictuz. c. cũ quidã ibi debes expertes reddere. s. ꝑ sniam do. Anto. in. c. lras. de tẽ. or. tenet q̃ ordinatus est suspensus ipso iure: sed ordinantes sunt suspendendi. ⁊ hoc est verius: vt pz in. c. ij. de tẽ. or. Concedit tñ epis dispẽsatio in susceptis: vt ministrent in d. c. consultationi. sed fm Rodo. non poterit dispensare in suscipiendis cum ibi non dicat nisi de susceptis. Non tñ ille eps qui ordinauit poterit dispẽsare. sed eius successor. fm. d. An. in. d. c. consultationi.

36 ¶ Vndecimo incurrit cum quis ꝑ saltum ꝓmotus administrat in ordine supiori fm Ho. in summa. ⁊ solus papa dispensabit. sed Archi. in. c. solicitudo. liij. di. tenet q̃ talis nõ est suspẽsus: nisi sicut ille qui est in mortali. sed est suspendendus. ⁊ ideo si celebrat anteq̃ suppleat omissum peccat mortaliter sed nõ efficit irregularis. ⁊ est verius. vt in. d. c. patet.

37 ¶ Sed nunquid suscipit caracterem ordinis superioris talis? R. q̃ sic fm cõiter Theo. ⁊ est verius Fallit hoc ĩ eꝑo q̃ nisi sit sacerdos nõ suscipit caracterẽ epalẽ fm Ray. ẖ verius credo q̃ suscipiat caracterẽ. sed nõ executionem si nõ est sacerdos. c. ex lras. de excess. ꝓla. sed si est sacerdos licet nõ habuerit aliquem aliorum ordinũ etiam suscipit executionem. q̃ põt conferre oẽs ordines ꝓter illum quem nõ habet. j. q. j. c. gratia. ⁊ q. vij. dabertũ: licet peccat mortaliter. Et si daret illum ordinẽ quẽ nõ habet incideret in penã. de q̃ in sequẽti. §. dĩ. Et ille nõ esset ordinatus.

38 ¶ Duodecimo incurrit cum quis administrat in ordine quẽ nõ habet: vt in. c. j. ⁊ ij. de cle. nõ or. mi. Et nota q̃ ꝑdicta pena locũ habet si exercet aliq̃d deputatum certo ordini tanq̃ in officio cõstitutus puta dyaconus legit euãgeliũ vt dyaconus. Sub dyaconus epl'am vt subdyaconus: et hmõi. secus si legeret nõ tanq̃ in tali officio. sicut si monialis legit euangeliũ in matutino. xxvij. q. j. diaconissam in glo. ⁊ clericus deficiente subdyacono in solennitatibꝫ indutus sine manipulo cãtat epl'am: vt no. in. c. vt quisquis ꝑsbyter. de vi. ⁊ ho. cle. q̃ nõ est irregularis fm Hosti. ⁊ Jnnoc. ibidẽ. Pa. vo in. c. vt quisquis. de vi. ⁊ ho. cle. tenet q̃ nõ effugit irregularitatez: si cum vestibꝫ sacris cantat epl'am vel euangeliũ. secus si sine vestibus cantat epl'am. q̃ licet. facit qõ no. lxxxxij. dis. nõ liceat. ⁊ magis placet q̃ hec opinio est verissima si sic indutus administrat calicem dyacono vel ꝑsbytero: qõ est ꝓprium officium subdyaconi: ⁊ ꝓcipalis actus ordinis talis. ⁊ opinio Hosti. ⁊ Jnno. dz intelligi q̃ solum cantat epl'am etiã cum dalmatica sed sine manipulo ⁊ sine oblatione calicis dyacono: sed vt simplex clericus. Et eum talibꝫ sic administrantibꝫ in ordinibus nõ susceptis: vt dictũ est nõ licere. Non dispensat nisi papa: fm Hosti. ⁊ Go. vt ad maiores ascendat. sed in susceptis poterit epus dispensare. Ber. vo in. c. ex lras de cle. nõ or. mi. tenet q̃ epus põt dispensare etiaz vt ad maiores ascendat. Sed tene primũ fm Pa. in. c. quãto. de consue. ⁊ in. d. c. ij. limita etiam ꝑdicta vera in exercentibꝫ actum deputatũ ordini sacro. q̃ fm Tho. in. iiij. di. xxiiij. Officia quatuor ordinũ minorũ exercere licite pũt a nõ ordinatis. Jtem q̃ tale quid exerceat nõ ex lido seu loco: q̃ licet peccet mortaliter nõ tñ erit irregularis. xv. q. j. illa. in fi. q̃ voluntas ⁊ ꝓpositũ maleficia distinguũt. c. cum voluntate. de sent. ex. hoc sequit Host. Jtem q̃ nõ sit mere laicus. q̃ fm Dire. li. iij. ti. viij. nõ incurreret irregularitatem mere laicus administrans in aliquo ordine. ⁊ placet. ẖnis Cal. in. c. ij. de cler. ex. mi. teneat contrariũ. Jtẽ q̃ hoc nõ faciat ignoranter. q̃ si ꝓbabiliter credebat se ordinatũ nõ erit irregularis.

¶ Sed pone q̃ quis in ordinatione sua omisit aliquid qõ certum est nõ esse de substantia. sed tñ debet suppleri. Nunquid si anteq̃ suppleat administrat in tali ordine erit irregularis? R. q̃ nõ. nam licet nõ debeat ministrare donec fuerit suppletum qõ ẽ omissum: vt in. c. j. de sa. nõ ite. tñ q̃ ista suspẽsio nõ est ꝓpter delictum suũ. ideo peccat mortaliter ante suppletionẽ ministrando: sed nõ est irregularis. Facit qõ no. Pa. in. c. si celebrat. de cler. ex. mi. de viciato corpe ministrante qui nõ efficit irregularis fm eum. Quidam tñ tenẽt q̃ est irregularis: sed nõ credo verum q̃ nullo iure ꝓbat. 39

¶ Terciodecimo incurrit irregularitas q̃ excõicatus interdictus: vel suspẽsus quis exñs celebrat vel facit aliquid attributum certo ordini ecclesiastico etiã minori: puta accolitat? exorciste ⁊ hmõi fm cõem opinionem: vt no. Hosti. ⁊ Jo. an. ⁊ Pa. in c. ij. de cle. ex. mi. ⁊ dispensat solum ꝑ papam: vt in c. j. de re iudi. li. vj. ⁊ in. c. j. de sen. ex. lib. vj. Secus si attemptat aliquid exercibile etiam ꝑ laicos. vt q̃ cantat Requiem eternã: vel versum psalmi ⁊ huiusmodi. q̃ licet graviter peccet nõ euitando cõionem sibi interdictam: tñ non efficit irregularis vt vt in. c. tanta. de excess. ꝓla. nisi quis audiret divina auctorizando. Vt q̃ epus facit coram se celebrari. q̃ tunc irregularis efficit. Secus si audiret nõ auctorizando: vt vult glo. in cle. ij. de primle. ⁊ Pa. in c. illud de cle. ex. mi. Et ita intelligit Jo. an. qui dicit q̃ celebrans ⁊ concelebrans exponit. s. auctorizãdo q̃ efficit irregularis. 40

¶ Sed quid si ignorat se excõicatum interdictum vel suspensum? R. Rodo. q̃ si est ignorantia probabilis facti: puta. q̃ miserat ꝓcuratorez qui tñ ꝓcurator nõ comparuit: ⁊ sic fuit excõicatus sic excu 41

satur nec efficit irregularis celebrando anteq̃ sciat Secus si ignorauit crasse: puta qr citat? noluit cõparere ⁊ sic fuit excõicatus. quia non excusat ab irregularitate. ⁊ sic intellige. c. apostolice. de cleri. ex. mini. Idem Modo. dicit de eo qui ꝓbabiliter dubitat de excõicatione: puta quia conscius de culpa quam fecit existimat se fuisse excõicatum. quia si fuit et celebrauit irregularis est. Item dicit Panor. in. d. c. illud. q̃ habens noticiam excõicationis per solam famam si non abstinet irregularis est. si modo verum comperit postea. Sed aduerte fm glo. in. d. c. illud q̃ dicta paucorum nõ faciunt famam de accu. c. inquisitiõis. nec tenet credere. licet dicat ei ab aliquib. xj. q. iij. nõ solum ille. qd̃ verum est. nisi ex conscia culpe vel dictis plurium insurgeret notabile dubium: qr sic nõ effugeret irregularitatẽ nõ abstinendo.

42 ¶ Sed quid si iudex dicat. suspendo te ab officio vel beneficio? R. Pa. in. c. latores de cler. ex. mini. Goff. in. c. quanto de magistris dicit nõ valere talem sniam ratione incertitudinis. l. iij. C. de sentẽtijs que si cer. quã. do. Anto. dicit aut cõstat de intentione. ⁊ sic serua. aut non constat: ⁊ sic tutius est abstinere ab vtroq̃: tamen si non abstinet non efficitur irregularis. Et hoc tenet Pa. ibidem dicẽs Nam licet sententia iniusta liget: tamen hoc debz intelligi verum qñ de ea apparet: sed hic nõ apparet an ab officio vel a beneficio voluerit suspendere. Et ideo non efficitur irregularis. ipsam non seruans.

43 ¶ Vtrum excõicatus minori excõicatione sit irregularis si celebrat? R. Pa. in. c. si celebrat. de cleri. ex. mi. q̃ nõ. qr põt exercere que sunt iurisdictionis ⁊ conferre sacra. ⁊ collatio tenet ⁊ habet suũ effectũ tñ peccat mortaliter scienter hoc faciendo ⁊ sine necessitate. Nõ aũt quare nõ efficit irregularis est. qr excõicatio minor nõ inducit suspensionem ordinũ vel officij. sed tñ priuat ꝓticipatione sacrorum: vt in. d. c. si celebrat.

44 ¶ Vtrum oĩs suspensus celebrans sit irregularis vide. j. Suspensio. iij.

45 ¶ Xiiij. incurrit irregularitas ratõne criminis: vt xxv. di. c. primũ. ⁊ xlviij. dis. c. qñ. ⁊ j. q. vij. si quis oẽm. sed distingue vt no. in. c. ex tenore. de tem. or. et s. dixi crimen. §. iiij.

46 ¶ Quis autẽ põt dispensare in hac irregularitate: vide s. Dispensatio. §. v.

47 ¶ Xv. incurrit irregularitas ex bigamia. vt extra de bigamis p totũ. ⁊ de hoc ⁊ quis põt dispensare. vide s. Bigamia. §. viij. cum se.

48 ¶ Xvj. incurrit cum quis in sacris exñs cõtrahit matrimoniũ. dic vt s. Bigamia. §. ix.

49 ¶ Xvij. incurrit p solennem pniam factã. l. dist. ex penitentib. põt tñ epus dispensare in minoribz ordinib. ꝓter necessitatem ecclesie. l. dis. placuit. In maoribz aũt solus papa. l. di. ex penitẽtib. ⁊ lj. di. qui in aliquo. dicit tñ Inno. ⁊ Host. q̃ hoc nõ seruat curia. ⁊ sic videt q̃ hodie nõ habeat locum hec irregularitas.

50 ¶ Xviij. incurrit cum quis celebrat in loco interdicto vt in. c. is qui de sen. ex. li. vj. ⁊ a solo papa dispẽsatur. de quo s. Interdictus. vij. §. j. vel sup altari enormiter fracto. vt. j. missa. §. xxxvj.

51 ¶ Xviiij. incurrit vicio aduenientẽ in corpe: siue a ꝓposito: siue a casu. de quo dic vt s. corpe viciatus.

52 ¶ XX. incurrit rõne illegitimitatis. vt in. c. j. de fi. pbi. ⁊ in. c. is qui. eo. ti. li. vj. verum est q̃ in minoribus ordinibus põt eps dispensare: sed ad sacros ordines nõ põt cum eis dispensare nisi papa: vt in d. c. j. Sed si efficiant religiosi possunt promoueri de iure cõmuni ad omnes ordines etiaz sacros: vt in. d. c. j.

53 ¶ Quid si illegitimatio sit secreta: ita q̃ solum ipse illegitimus eam scit? R. fm Dire. in tit. de fi. pbi. quod peccauit mortaliter si se ordinari fecit. c. fi. de tem. or. nec credo debeat vti susceptis sine dispensatione.

54 ¶ Quomodo quis dicat illegitimus. vide s. Filij? p totum.

55 ¶ XXj. incurrit cum quis adultus vsq̃ ad egritudinem differt baptismum accipe. lvij. dis. c. si quis et hoc verum nisi postea eius studium ⁊ fides probabilis fuerit: aut hoim raritas exegerit. alias nõ pt ordinari sine dispensatione pape. ar. pfati. c. nec p baptismum tollit hec irregularitas. vt dicit glo. ibidem. quia idẽ nõ potest parere obligationẽ ⁊ liberationem. ff. de solu. l. qui hoiem. §. vltio. ⁊ hoc est qr ecclesia pssumit qd̃ nõ ex voluntate: sed ex necessitate baptizat vt in. d. c. si quis.

56 ¶ XXij. incurrit si religiosus claustruz egredit ad audiendum leges vel physicam si ante duos menses non fuerit reuersus. ⁊ solus papa dispensat in hac. c. vlt. ne cle. vel mo.

57 ¶ XXiij. incurrit irregularitatẽ qmlibet eps pbi ter aut dyaconus qui ptextu iniuste excõicationis habet recursum ad impatorẽ. ⁊ a solo papa dispensabit. xxj. q. vlti. c. pe. ⁊ in. c. si quis eps. xxiij. q. vlt. ampliat ad omnes qui sunt sub ecclesiastica regula predicta irregularitas. sed non ipso iure: sicut in predictis. De hac materia vide infra Ordo. iij. per totum.

Irregularitas quõ tollat? R. tribz modis. Primo p baptismuz deletur oĩs irregularitas cõtracta ante baptismum cum peccato fm Arch. xxvj. di. c. deinde et Panor. in. c. gaudemus de diuort. ⁊ etiam illa q̃ venit ex sequela peccati. sicut est infamia. Item omnis irregularitas homicidij. siue fuerit cum peccato: siue nõ. facit ꝓ hoc. c. si quis viduaz. l. di. ⁊ c. j. ⁊ c. si quis post. lj. di. irregularitas vo bigamie ꝓpter defectum sacri non tollit. xxvj. dist. acutius. ⁊ d. c. deinde. ⁊ hec est cõior opinio. licet alij tenuerit q̃ nulla irregularitas deleat p baptismum vt fuit Ri. de mediaulla in. ij. quolibet. q. xx. Alij vo tenent q̃ illa irregularitas q̃ ꝓuenit in homicidio sine peccato nõ delet: vt no. Pa. in. d. c. gaudemus. sed tu tene qd̃ dixi s. Baptismus. vij. §. iij. qr verior est. vt ptz in dictis iuribz.

¶ Scdo tollit p religionis ingressum: vt not. glo. in. c. ij. de aposta. sed nõ omnis fm pdictam glo. ñ ea solum que nõ ꝓuenit ex delicto ꝓpio. vt in. c. j.

de fi. p̄sby. ita q̄ pōt ꝓmoueri ad ordines sine dispensatione. sed nō ad dignitatem vel p̄lationem sine dispensatiōe: vt. c. fi. de fi. p̄sby. ⁊ Hosti. in. c. ij. de apost. ⁊ sic dicit intelligendam auk. de mona. in prin. vbi dicit q̄ religionis ingressus omnem tollit irregularitatē. Sed tu dic fm Panor. in. d. c. ij. q̄ non tollit nisi tm̄ illam de qua est in iure expressum q̄ tollat. Inducit bm̄ faciliorē dispensationē.

2 ¶ Tercio tollit per dispensationem pape. vnde in omni irregularitate potest dispensare. cum omnis irregularitas sit de iure positiuo. ij. q. vij. Item daniel. ⁊ licet Inno. de renun. c. nisi in verbo irregularitas. Et hoc cōmuniter tenet. Ep̄i autem quomodo dispēsare possunt dictum est. ⁊ habes. s̄. Dispensatio. §. v.

Krisio. vide s̄. Interrogatio in filiabus superbie. ⁊ s̄. Derisio.

Ronia. vide ironia p. b.

Istrio. vide histrio p. b.

Ydeus dicit ille qui ad lēgem mosaycam sequit tenendo circūcidendo: et alia legalia faciendo ad lēgem. Ideo christiani qui nimis adherent lēe iudaizare dicuntur. de sacra vn. c. vnico §. pe. quod facere non debent. v. dis. §. j. ⁊ vj. dist. §. pe. de cele. mis. c. cum marthe. §. ceterum de cōsti. translato.

1 ¶ Que sunt q̄ ꝓhibent iudeis indirecte ab ecclesia que christiani non debent tolerare? R. xvij. primo ne habeant cōionem assiduam christianorum maxime simplicium. vnde christiani nō debent comedere cū eis: nec habitare: nec eos ad sua cōuiuia recipere. xxiiij. q. j. nullus. ⁊ c. omnes dicit tamen Hugo in. d. c. omnes. q̄ si cibos nō discernunt licet comedere cum eis. sed vbi cibos discernūt nullo modo licet. eorum quoq; azima christianis est ꝓhibitum comedere. quia est cibus discretus ab eis qui inhibet in. d. c. omnes. Et clericus contrariuz faciēs debet deponi. ⁊ laicus excōicari. d. c. nullus. Rod. tamen tenet q̄ in necessitate liceret comedere. quod verum credo non vt azima. sed vt panem et nota q̄ cōio in mercimoniis cum iudeis non ꝓhibetur nisi aliq̄ in penam. vt in. c. post miserabilem de vsu. sed solum nimia familiaritas: vt in. d. c. nullus. ⁊ c. ad hec. de iude. cum similibus. vnde admonitus nolens abstinere ab eorum nimia familiaritate peccaret mortaliter.

2 ¶ Sed querit vtrum liceat christianis eis seruire. R. Panor. in. d. c. ad hec. Host. voluit q̄ sic extra domum. sed in domo non. c. iudei eodem. sed Panor. ⁊ melius dicit q̄ nec extra domum assidue. cū tex. ibi non faciat mentionem de domo. et ideo ꝓhibetur assidua familiaritas ⁊ continua conuersatio tam in domo q̄ extra domum. ꝓterea christiani in familiari seu assiduo seruitio iudeorum esse nō debent. Intellige q̄ ꝑsone iudeorum intersunt. secus esset si edificium edificent ad vtilitatē iudeorū mercede cōstituta. ⁊ hmōi: vel laborēt agros. facit d. c. nullus.

¶ Vtrum xp̄ianus possit habere seruum iudeū? R. q̄ sic. vt in. c. ⁊ si iudeos. eo. ti. xxiij. q. viij. c. dispar. nō tm̄ dz cum eo morari ita q̄ cum habeat familiarē. xxviij. q. j. sepe. ⁊ c. nullus. ⁊ c. oēs. 3

¶ Vtrum liceat mulieribo xp̄ianis nutrire filios iudeorum? R. Pa. in. d. c. ad hec. ⁊ glo. ⁊ Jo. an. et do. Anto. tenent q̄ non. neq; in domo neq; extra domum. Sed dn̄s Lar. dicit q̄ solum ꝓhibentur in domo ꝓter text. p̄fati. c. ad hec qui dicit in domo. sed ego dico etiā extra domum nō licere q̄ñ nimia familiaritas ⁊ conuersatio ex hoc cōtrahit. alis extra domum nō est ꝓhibitū. ar. d. c. nullus. iūcto isto. c. ad hec. 4

¶ Sed nonne ep̄s poterit dispensare: vt etiam in domo nutriant? R. Panor. in. d. c. ad hec q̄ non. et ita consulit dn̄s Lar. quia ista ꝓhibitio est in bonorem fidei. 5

¶ Vtrum iudeus possit habere xp̄ianū ascriptici um vel originariū? R. q̄ sic. vt in. c. multorum. eo. ti. sed seruū nullo modo. vt ibidem. 6

¶ Secundo non debent mederi christianis. vnde in. d. c. nullus. et. c. omnes prohibetur christianis ne in suis infirmitatibus iudeos aduocent. neq; medicinas ab eis recipiant. dicit tamen glos. in. d. c. nullus q̄ medicinalia possunt christiani a iudeis emere: ⁊ postea preparare ea. sed non medicinas p̄paratas. 7

¶ Tercio ꝓhibetur ne cum xp̄ianis balneētur in vno balneo simul. d. c. nullus. supradicta omnia ꝓhibent laicis sub excōicationis pena. clericis vero sub pena depositionis. ⁊ sic peccant mortaliter cōtra faciētes. Limitarem tm̄ de medico. verum nisi in casu necessitatis q̄ aliuz habere nō posset quia necessitas facit licitum. q̄ ad alis nō est. c. cōsiliū in fi. de obserua. iein. hoc idem tenet Hug. ⁊ sic est dicendum q̄ñ licet habeat alium medicum sed non sufficientem. 8

¶ Quarto ne iudei ex testamēto christiani aliquid capiant. C. de iudeis. l. j. Item non potest aliquis christianus aliquid cōgregationi iudeorum: vel iudeo aut pagano in testamento relinquere. ⁊ si fecerit etiam post mortem anathema iudicabit. xxiiij. q. ij. sane. cl. ij. nisi legaret. intellige extreme necessitati alicuius. 9

¶ Quinto ne procedant in publico sine habitu distincto: vel signo quo discernantur a christianis: vt in. c. in nō nullis. e. ti. ⁊ hoc verū tam in masculis q̄ in feminis. et debet esse patens signum: non sub plica vel mantello fm docto. in dicto. c. in non nullis. 10

¶ Sexto ꝓhibet eis ne nouas synagogas erigāt: vt in. c. cōsuluit. e. ti. p̄mit tm̄ antiquas rehedificare. vel ruinosas resarcire. ita tm̄ q̄ noua edificatio nō pdat antiquā formā. q; vbicūq; mutat p̄stina forma: vtputa q; fit p̄ciosius vel magis amplū: tunc dī nouum edificium. ⁊ cadit sub ꝓhibitione noui edificij. vt ꝓbat ex tex. istius. c. consuluit. Facit q̄ in sili no. in glo. in. c. admonere. xxiiij. q. ij. ⁊ in. c. p̄sbyter. lxxxij. di. q̄ vult q̄ sagimine licet vti illis diebus quibo vtimur omis ⁊ caseo. lz nō liceat vti car-

nibus quasi sit mutata forma. ⁊ p ꝓñs rei substãtia et etiã facit qd̃ no. in. c. cum cãm. de testi. in verbo in tẽpe ⁊ in glo. in. l. iulianus. §. sed ⁊ si quis. ff. ad exhiben.

12 ¶ Sed quid si antiqua synagoga ex toto corruit ⁊ funditus? R. Pa. in. d. c. cõsuluit q̃ nõ poterunt reedificare. qꝛ esset nouũ facere ex quo funditus est destructa. Facit ad hoc qd̃ legit̃ ⁊ no. in. l. inter stipulantem. §. sacrã. ff. de ver. obl. vide bonã glo. in illi in. c. iij. de iure pa. Et no. q̃ si nouas synagogas erigere ꝓsumpserint in quinquaginta libris auri sunt puniẽdi. C. de iude. l. hac victura.

13 ¶ Septimo nõ pñt ꝓfici alicui publico officio int̃ xp̃ianos. nec ad aliquã dignitatẽ vel ministeriũ vt in. c. cũ sit. ⁊ c. pe. e. et. xvij. q. iiij. ꝓstituit. ⁊ d. c. nullus. vñ in. l. fi. C. de iude. dicit q̃ nullũ honorẽ. nullã dignitatẽ. nullã ꝓeminentiã inter xp̃ianos pñt habere intellige de nouo. secus esset in antiqua. qꝛ tolerat̃. ⁊ p istam. l. infert Bart. q̃ nõ pñt doctorari. cũ sit dignitas ⁊ ꝓeminentia doctoratus. nec ob. l. generalit̃. §. fi. ff. de decurio. q̃ pmittit iudeos pmoueri ad dignitates qꝛ intelligit̃ inter seipos iudeos nõ int̃ xp̃ianos. Vñ infert Pa. in. c. ex spãli. e. ti. q̃ etiã omne cõmertiũ p qd̃ xp̃ianis aliqd̃ grauamen posset ingeri est ꝓhibitũ iudeis ⁊ paganis. ⁊ iõ licꝛ vendant̃ eis redditus regalis ⁊ possint illud emere. vt in. d. c. ex spãli. tñ collectio nõ poterit p ipsos fieri. sed p xp̃ianos. qꝛ sic colligendo. posset iudeus cõmittere fraudes. ⁊ tenet̃ dare paupib̃ quicquid lucratus est ex tali officio. vt in. d. c. cum sit. et hoc fm ꝓuidentiam ep̃i.

14 ¶ Octauo ꝓhibet̃ ne in triduo ante pascha ⁊ maxime in die veneris sancti hostia vel fenestras aptas teneant: aut in publicũ exeant extra eo. tit. c. qꝛ sup his. ⁊ in. c. nõ nullis.

15 ¶ Nono ne decimas ꝑdiales retineant. sed vt ecclesijs soluant. de deci. c. de terris.

16 ¶ Decimo ne testimoniũ dicant ꝓtra xp̃ianũ de testi. iudei. ĩmo repellunt̃ ab oĩb̃ actib̃ legitimis. ij. q. vij. alieni. ⁊ hoc verũ nisi in casu hereticis si q̃s ad eos reuerteret̃ tunc ꝓ testib̃ admittunt̃: vt in. c. ꝗ xp̃ianos. de heret. li. vj. sed bñ cogũt̃ xp̃ianũ ꝗ eos testimoniũ dicentẽ admittere in. d. c. iudei.

17 ¶ Vndecimo nõ pñt cõuenire xp̃ianũ apd̃ iudeũ sed bñ apud iudices xp̃ianos arbitruꝛ. in cã ciuili tñ pñt eligere iudeũ. vt. C. d̃ iudeis. l. iudei. snia tñ dꝛ exequi p ordinariũ xp̃ianũ iudicẽ vt ibi.

18 ¶ Duodecimo ne emant seruũ xp̃ianũ: vel nõ xp̃ianũ si mõ vult baptizari. c. j. ⁊ c. vlt. e. ti. vñ si iudeꝰ emit xp̃ianũ seruũ. vel q̃ltercũq̃ acquirat statim efficit̃ liber nullo ꝓcio dato. liij. di. mãcipia. Si vo seruũ nõ xp̃ianũ emit. p sibi seruiẽdo: tunc voluntate patefacta q̃ vult effici xp̃ianus statim vẽdicat sibi libertatẽ nullo dato ꝓcio. c. fraternitatẽ. liij. di. si aũt talem nõ xp̃ianũ emit nõ. p sibi seruiẽdo. sed cã mercimonij. tunc si fuit expositus ad vẽdendũ infra tres menses qui incipiũt currere a die emptionis fm Host. in. d. c. fi. vel fm Jo. an. ⁊ Pa. in. c. j. eodẽ a die quo petijt xp̃ianitatẽ: tunc nõ liberat̃ ab eius seruitute nisi dent̃ iudeo. xij. solidi. p quolibet bono seruo. qui solidi debẽt eẽ aurei fm Pitt. Goff. ⁊ Panor. quorũ. lxxij. faciunt vnam libram auri. C. de susce. prepo. ⁊ archa. l. quotiensciũq̃ certa summa solidorum ⁊ videt̃ sentire glo. in. l. quicũq̃. C. de ser. fugi. ⁊ p ista opinione facit glo. C. de fal. mo. l. si quis nũmos. sed fm Berũ. ⁊ Host. in d. fi. c. dabunt̃ de moneta que est in vsu in illo loco ar. ff. de le. iij. l. nũmis. ⁊ ff. de le. j. l. si seruus pluriũ. §. si numerus. et magis placet. Et aduerte q̃ dicit p seruo bono. ergo defalcabit̃ si ille nõ est ita bonus. qꝛ ibi bonus accipit̃ p optimo fm Panor. in. d. c. j. si vo non exposuit venalem infra dictos tres menses. tunc statim liberatur nullo ꝓcio dato. d. c. fi.

19 ¶ Vtrum vernaculus. i. natus ex ancilla iudei: si vult effici xp̃ianus liberet̃ sit? R. q̃ sic nullo dato ꝓcio. l. deo nobis. C. de epi. ⁊ cle. §. vlti.

20 ¶ Sed quid si aliquis talem emat qui cã mercimonij fuerat emptus a iudeo? R. q̃ nõ efficiet̃ ei? seruus. sed restituet ei ꝓcium. xij. solidorum. et erit omnino a seruitute liberatus. insti. de noxa. ac. §. dñs.

21 ¶ Sed pone q̃ nõ habet ꝓcium? R. q̃ si sit in manu iudei: puta qꝛ nemo est xp̃ianus qui velit eum emere. Tunc nihilominus liberabit̃. et hostiatim queret ꝓcium. ff. de manumis. l. iiij. §. suis aũt: vel si nullo modo potest habere seruiat sibi p quinquẽnium: vt no. glo. xxxvj. q. j. de raptoribus. Si vero sit in manu xp̃iani: tunc si alio modo habere non potest ꝓcium seruiet ei tñ q̃ seruicium compenset̃ cum ꝓcio. ⁊ sic liberatur. ff. de cap. l. in bello. Hoc verum nisi ꝓcium fuisset datum ꝓ anima ⁊ nõ animo repetendi. argu. ff. de nego. gesto. l. nesennius. et. ff. de reli. ⁊ sumpti. fu. l. et si quis. §. idem labeo. ait.

22 ¶ Terciodecimo ne vsuras exigant. sed exactas restituant: vt in. c. post miserabilem de vsuris possũt compelli ad hoc per principes ⁊ debent vt in. d. c. q̃ si non faciunt debent compelli per iudicem ecclesiasticum censura ecclesiastica: vt dicit Host. ⁊ Job. an. in nouella in. d. c. post miserabilem. Facit c. postulasti de iudeis. ⁊ quod ibi no. vñ principes terrarum peccant mortaliter non cogendo eos ad restituendum vsuras. ⁊ sit̃ xp̃iani si ipsis non restituentibus monerent̃ ne cum eis haberent cõmertium si post monitionem eis factaꝛ cõmertium cũ eis haberent: vt in. d. c. post miserabilem. ⁊ c. quãto. de iudeis.

23 ¶ Quartodecimo ne intemptent contra catholicã fidem quicq̃ detestabile. sicut est q̃ nutrices christiane proijciant lac in latrinas postq̃ susceperunt corpus christi. vt in. c. ⁊ si iudeos eodem. et huiusmodi.

24 ¶ Quintodecimo ne quemq̃ qui non est sue nationis aut secte ꝑsumant circũcidere etiã si sit eorum seruus. vt. l. vnica. C. ne xp̃ianum mãcipare. ⁊ ibi est eis pena capitalis. i. ꝓpetui exilij q̃ d̃ capitalis: vt. ff. de penis. l. rei capitalis. Aliqũ d̃ mors naturalis. vt ibidem in pin.

25 ¶ Sextodecimo ne iudeus xp̃ianã in vxorẽ accipiat. l. ne quis. C. de iudeis. qd̃ si fecerint crimen adulterij punietur. vt ibidem.

26 ¶ Septimodecimo ne fidē catholicā impugnet p uerso dogmate aliter pena sanguinis punit: vt in d.l.hac victura in omne euum.

27 ¶ Vtrū ecclesia possit punire iudeos et paganos si delinquunt? R. q̃ sic si delinquunt cōtra.l.naturalem.q̃ illā oēs recipiūt. Itē iudeos si agunt contra.l.veteris testamēti fm Aug.de auch.in lib.de ptāte pape.

28 ¶ Item nota fm eundē q̃ iudei p papam ⁊ alios principes quib̄ subdunt debent cogi ad laborandum manib̄ ꝓ rijs.al's fiunt participes turpis lucri ⁊ peccatorū que faciunt. Nec ob.c.sicut de iudeis.vbi dī q̃ nullus exigat coacta seruitia ab ipis nisi consueta.q̃ illud intelligit de seruitijs ad vtilitatem diūorum solum.

29 ¶ Item nota q̃ puniunt pena ignis qui aliquē ex suis qui vult xp̄ianus esse saxis aut alio furoris genere intēptāt: vt.l.iudeis.C.de iudeis.

30 ¶ Que ꝓhibent xp̄iani facere contra iudeos? R. q̃ nouem. Primo q̃ violenter nō debent cogi ad fidem: vt in.c.sicut de iudeis.de quo dic vt s. Baptismus.vj.§.xij.Secō q̃ non offendant neq̃ in ꝑsonis neq̃ in bonis sine iudicio terrene ptātis.d.c.sicut iudei. Tercio q̃ nō impediant obseruare suas cōsuetudines in suis festiuitatib̄. dūmodo nihil faciant in obꝓbrium xp̄ianorum.xlv.dis.qui sincera.⁊.d.c.sicut iudei.et.l.iudeis.C.de iudeis. Quarto q̃ non exigant coacta seruitia ab eis q̃ nō sunt consueti facere.d.c.sicut.de quo dic vt s. Baptismus.vj.§.xij.Quinto q̃ non fodiant eorū sepulcra sine corpora humata obtentu pecunie nec eorum cimiteria quisq̃ mutilet vel inuadat.d.c.sicut.⁊ contrafacientes xp̄iani sunt priuandi officio et beneficio si sunt clerici.si laici excōicandi vt in.d.c.sicut.Sexto q̃ non debēt in sabbatis. eorum ad iudicium trahi.C.de iudeis.l.die sabbati.⁊.d.c.sicut.Septimo ne impediant sua ꝓ ut melius poterunt vēdere: sicut nec xp̄iani.C.de iudeis.l.nemo Octauo q̃ si conuertant ad fidem non spolientur bonis iuste acquisitis: neq̃ debita successione. et si ablata fuerint ꝓcipitur potestatibus eorum locorum sub pena excōicationisq̃ ea faciant restituere c.iudei.el.ij.eo.ti.Ex quo infert Pan.q̃ non pdūt agnationem suā. Vnde debent succedere attinentibus suis: ⁊ multo minus bona legitime acquisita cuius contrarium existimant vulgares qd̄ erroneum est. Nono q̃ non ꝓhibeantur conuerti ad fidem ⁊ baptismum suscipe.etiam si sunt serui xp̄ianorum.arg.c.due sunt.xix.q.ij.remanebit tū seruus si prius erat seruus alicuius xp̄iani.cum seruitus sit approbata a deo iure diuino: ciuili: ⁊ canonico.xij.q.ij.⁊ si q̃z vsq̃ ad.c.ecclesiarum. dulcius tū tractandus est q̃ alij serui qui non sunt xp̄iani. ar.de ma.⁊ obe.p tuas.

31 ¶ Vtrum eorū filij sint baptizandi ipsis inuitis. vide s. Baptismus.vj.§.xj.

32 ¶ Vtrum ecclesia peccet pmittendo iudeos ritus suos obseruare? R. q̃ non.q̃ non approbat sed pmittit.qd̄ aūt pmittimus nolentes ꝓcipimus.i.cōcedimus.quia malorum hominum voluntatē ad plenum nō possumus ꝓhibere.xxxj.q.j.hac ratione.

¶ Vtrum pecunia ⁊ alijs blandimētis possimus allicere iudeos ⁊ alios infideles ad fidem? R.glo. in.c.debet homo.xxiij.q.iiij.q̃ sic.allegat.c.qd̄ autem.xxiij.q.vij.⁊.c.qui sincera.xlv.dist.Similiter sub tali conditione potest xp̄ianus aliquam ducere in vxorem vt fiat xp̄iana.xxviij.q.j.caue.⁊ sic in spūalibus licite fit pactuz vbi agit de conuersione alicuius ad fidem.⁊ sic nō ob.j.q.ij.ꝗ pio.quia aliud est vendere donum dei vel aliud spirituale. Aliud est ꝓter tpalia inducere ad spūalia.q̃ primum illicitum.de symo.p totum.sed nō scōm.vt in iuribus ꝑallegatis. Vnde Siluester dona ꝓmisit cōuertentib̄.vt no.in.d.c.q̃ pio ⁊.c.q̃ pio loquit.de dono religionis q̃ pecunia minime dz vēdi. de q̃ vide Symonia.iij.§.vj. 33

¶ Vtrum bona vsurariorum iudeorū possint ab aliquo vel dono vel exactōe vel rōne pene vel quocunq̃ alio ti.lucratiuo vel oneroso acceptari? R.q̃ sic dūmodo nihil contra iusticiam fiat: sed retineri an possint distingue.q̃ si sunt nō soluendo restituenda sunt nō ipsis: sed quib̄ debēt ipsi. Si vo sūt soluendo: dic vt.j. Restitutio.j.in ver. vsurarius. §.xvij. 34

Iudex quis pōt esse? R.q̃ quilibz qui nō ꝓhibet.arg.c. cum apud de spon.⁊.l.mutus.ff.de ꝓcura.

¶ Sed qui sunt qui ꝓhibent? R.q̃ surdus mutus et ꝑpetuo furiosus impubes femine seruus excōicatus. Item cōsanguinei rei et inimici actoris: vel alia cā suspecti. Item imperiti: seu illiterati: de quibus omitto breuitatis cā. 1

¶ Vtrum iudex vel ꝑlatus malus peccet iudicando subditos? R. fm Alex.in.iij.q̃ sic mortal'r. De quo dic vt s. Correctio.j.§.iij. 2

¶ Vtrum iudex possit iudicare sine actore? R.q̃ ordinarie ꝓcedendo non. Facit.c.si legimus de accu.extraordinarie aūt sic. vt in inquisitione ⁊ denūciatione. vt.s.inquisitio ⁊ denunciatio. 3

¶ Vtrum iudex possit cōpellere ꝑtes ad faciendū cōpositionē? R.q̃ si cā est ciuilis q̃ nō. nec etiā pnceps ex ptāte ordinaria.l.j.ff.de noui ope.nunc.tū si lis est longa ⁊ intricata multū. ita q̃ de facili non pōt decidi: iudex pōt cōpellere ꝑtes ad cōcordiam text. videt iudicio meo in.c.placui.lxxxx.dist.dicit etiā Pa.in Rica de treuga ⁊ pa.q̃ ad pacē bū pōt et dz reducere ꝑtes.⁊ etiā cōpellere tam iudex secularis q̃ ecclesiasticus respectu subditorum suorum. lxxxx.dis.si quis cōtristatus.c.placuit.tenet etiam Bar.in.l.cōgruit.ff.de off.ꝓsi. 4

¶ Vtrum iudex possit cōpellere potentiores viri cōtumelijs afficiant viliores? R.q̃ sic.⁊ tenet.l.illicitas.§.ne potentiores.ff.de offi.ꝓsi. 5

¶ Vtrum iudex teneat ⁊ possit cōpellere aduersarium ad ꝑstandū cautionē de nō offendendo nec actorē: nec suos: qui talis verisil'r timens implorat eius officium? R.q̃ sic: vt in.d.§.ne potentiores. et ibi p Bart.⁊ bonus tex.in.l.denunciamus.C. de his qui ad ecc.confu.⁊ p Cy. Facit text.in.c.de benedicto.xxxij.q.j.⁊.in.c.in literas in fine.de rest.spol. 6

7 ¶ Vtrum iudex teneatur ex necessitate officij pur gare ꝓuinciam malis hominibꝫ: R. q̃ sic. text. est in. l. iij. ⁊ l. ꝓgruit. ff. de of. ꝑsi. ꝓter qd̃ dicit Bal. in. l. gallus. ff. de lib. ⁊ postu. ⁊ Raph. ⁊ Imola. q̃ licet statutum ciuitatis dicat q̃ ꝑt punire. q̃ li verbum ꝑt importat necessitatē. d. l. gallus in princi. Et ideo si non facit tenet de negligentia. Facit qd̃ no. Bal. ⁊ Ange. in. l. mancipia. C. de ser. fugi. dz ergo iudex delicta inquirere aliter tenebit in lindicatu. ⁊ hoc verum in iudice qui habet merū imperium. l. imperū in prin. ⁊ qd̃ ibi no. Bar. ⁊ in. l. iubere cauere. ff. de iur. om. iudi. ⁊ in. l. j. ff. de officio eius cui man. est iu.

8 ¶ Vtrum iudex possit aliquid petere ꝓ labore iudicando: R. q̃ de iure canonico iudex ordinarius vel delegatus ecclesiasticus nihil ꝑt petere. vt in c. cum ab omni. de vi. ⁊ ho. cle. ⁊ c. statutum de reseri. lib. vj. ⁊ licet loquat de delegato tū idem tenet in. d. c. cum ab omni ꝓ Pan. ⁊ Io. an. ⁊ ceteros. de ordinario est etiam glo. in. c. nō licet. xj. q. iij. De iure vo ciuili ordinarius secularis petit sportulas solum. nec aliud ꝑt petere. iij. q. ij. offerat que sportule sunt munera a. l. nō diffinita. vt in auth. generaliter. C. de epi. ⁊ cle. Delegatus vo etiam a principe non habet nisi duos aureos in principio ⁊ duos in fine qū causa excedit centum aureos. q̃ si nō excedit nihil habebit. in auth. de iudi. §. ne autez labor. nota glo. in. d. c. cum ab omni. Excipiunt esculenta ⁊ poculenta. i. comestibilia ⁊ potabilia si sunt talis qualitatis q̃ in paucis diebus possint consumi fm Archi. ⁊ glo. in. d. c. statutum ⁊ sint ex mera liberalitate oblata. q: sic ꝑt ab omnibꝫ recipi. Alia aut oia etiam si sit vnus denarius, ꝓhibent oes iudices accipe: vt. ff. de offi. ꝑsi. l. plebiscito. ⁊ l. solent ff. de offi. ꝓcon. §. fi. no. glo. in. l. ij. C. de condi. obtur. cām. facit. l. j. C. de pe. in. qui ma. iudi. etiam si accipiant vt expediant cām. ⁊ si recipiunt alia ꝑter ꝑdicta esculenta ⁊ poculēta tenent restituere de necessitate. ar. d. c. statutū. ⁊ c. exigit de censi. li. vj. immo si sit iudex delegatus ecclesiasticus qui talia recipit non ꝑt liberari ex remissione sibi facta a dante talia nisi restituat. ⁊ si restitueret in fraudem vt postea ille sibi donaret non valeret fm glo. in. d. c. statutū. Secus aut si sine fraude restitueret ⁊ ille postea liberaliter iterum donaret fm glo. ꝑdictam. ꝗ ego veram credo: si post iudiciū finitū sine fraude dat liberaliter. aliter non.

9 ¶ Vtrū officiales inferiores ⁊ nuncij ⁊ hmōi possint aliquid exigere a litigantibus ⁊ hmōi: R. fm Alex. de ales in. iij. parte sum. q̃ sic fm consuetudinem terre. sed ꝓ vim vel immoderatam improbitatem recipe non ꝑt. ⁊ hoc qū non habēt redditus deputatos. Hosti. tū in sum. tenet q̃ etiā si habēt redditus deputatos ꝑt aliquid parū recipe. dū modo nō ꝓ vim vel improbitatē immoderatā. Assessor vo nō ꝑt si habet salariū deputatū. aliter tenet restituere. ar. c. cum ab omni.

10 ¶ Sed quid si iudex secularis habet profisci extra domicilū: R. q̃ siue sit iudex ordinarius secularis siue eius delegatus ꝑt petere expensas. d. c. statutum, sicut ⁊ testis cum ꝓficiscit extra domicilium. iiij. q. iij. §. veturis. quia nemo cogit militare suis sumtibꝫ. ea tū moderatione: ne ꝑtes enorme damnum patiant. ar. x. q. iij. illud ⁊ si paupes litigates sint tunc debet abstinere etiā a sumptibꝫ iudex delegatus: vt in. d. c. statutum ⁊ ordinarius etiā secularis nō debet habere sportulas in auten. de man. prin. §. si tibi qz.

11 ¶ Sed nunquid delegatus ordinarij ecclesiastici sic habebit expensas cum ꝓficiscit extra domicilium sicut delegatus principis vel ordinarij secularis: R. q̃ sic tam ꝓ victualibꝫ q̃ ꝓ vecturis equorum ⁊ similium nisi esset delegatus ad vniuersitatem causarū: vel ad vnam ⁊ maliciose. q: tunc ordinarius habet ꝓuidere de suo. ar. c. inter cetera. de offi. or. ⁊ glo. in. d. c. statutū. sed glo. in. d. c. cum ab omni tenet indistincte q̃ nō ꝑt delegatus ordinarij. sed ordinarius dz sibi facere expensas. sed opinio prima videt magis equa.

12 ¶ Vtrū ordinarius sl̃r possit petere expensas qū ꝓficiscit extra domū: R. q̃ nō nisi cū ꝓficiscit pro consecratōe ecclesie: vt in. c. cum sit romana. de symo. Et cum visitat ꝓuinciā suā. de censi. c. cū apls et. c. exigit. eo. li. vj.

13 ¶ Vtrum iudex ordinarius aut delegatus qui recipe ꝑt expensas teneant cōputare illas quas domi fecissent: R. glo. tenet q̃ sic. in. d. c. cum ab omni sed Pa. in. d. c. cum ab omni. tenet q̃ nō: ⁊ magis est benigna. cuius prima sit tutior.

14 ¶ Quid si delegatus ecclesiasticus nō habet redditus vel bēficium ecclesiasticū sufficiens vū vivat: R. Pa. in. d. c. cum ab omni. q̃ poterit petere id qd̃ ꝑt petere iudex delegatus principis secularis: vt dixi §. par. a cōtrario sensu. sed magis mihi placet cōtraria opi. q̃ nō possit: nisi forte ꝓter talem cām occuparet ab aliquo honesto exercitō de quo vivit q: tunc tenere opi. Pa. veram.

15 ¶ Vtrum consuetudo excuset seu valeat qua dātur sportule ordinario ⁊ delegato ecclesiastico: R. do. Lar. in. cle. statutum de elect. distinguit q̃ aut ꝑcessit exactio. ⁊ sic nō valet nec excusat talis cōsuetudo. aut consuetudo nō habuit ortum ab exactione ⁊ sic ꝑt partes cōpelli ad obseruandū laudabilem cōsuetudinē. c. ad aplicam. de symo. Sed hec distinctio q̃ ad primū est vera. q: qū ꝑcessit exactio est cōtra honestatē ⁊ mentē istius. c. cū ab omni. ⁊ facit. c. ex multis. j. q. iij. sed q̃ ad secōm nō credo veram. q: si nō ꝑcessit exactio sic cum sit ex mera liberalitate donatū nō inducit cōsuetudo: sed quelibz donatio habuit effectū suū iuxta ea q̃ no. in glo. et Bar. in. l. cum de in rem verso. ff. de vsuris. facit. l. si certis annis. C. de pac. nec valet. d. c. ad aplicam q: loquit qū aliquid fuit datū in piam cām. q: tūc vident voluisse laici inducere cōsuetudinē. ⁊ iō dico cum glo. in. d. cle. statutū. de elec. ⁊ Io. an. Pa. ⁊ cōiter doct. in. d. c. cū ab omni quod nō valet talis consuetudo. ⁊ licet Lar. dicat vbi s. q̃ non peccat mortaliter recipiendo. dummodo non immoderate qū est consuetudo. quia habet pro se doctores famosos pro hoc iuxta notata. ff. de re iudi. l. compro batis. ⁊ de postu. c. vnico. libro. vj. hoc non credo verū: nisi in eo qui nescit discernere. que sit verior

opinio ⁊ quis habeat validiores rōnes. nec etiā credo istum excusari a restitutione fienda.

16 ¶ Vtrum iudex ordinarius vel delegatus ecclesiasticus possit a partibus petere salarium ꝑ assessore? R. fm cōiter doc. in. d. c. cum ab omni ꝙ nō ordinarius: q⁊ debet scire canones de quib⁹ versatur coram se. Et ideo si nescit ⁊ indiget assessore, puidet de suo. Delegatus tñ licite petit. dummō fraudulenter non faciat: vtputa quia dicit se indigere: cum nō indigeat. d. c. statutum. §. assessore: vt participare vult in lucro cum assessore: q⁊ sic cum faciat fraudez legi peccaret mortaliter: ⁊ teneret ad restitutionem partib⁹.

17 ¶ Vtrum salariū possit petere ꝑ notario? R. delegatus pōt. dūmodo nō participet ipse cum eo vt in. d. c. statuto. sed de ordinario dubitat. q⁊ videt ꝙ de suo debeat puidere suis officialibus. sed ego credo ꝙ possit petere.

18 ¶ Vtrum datum iudici nisi in casu pmisso possit repeti? R. ꝙ si dedit vt corrūperet iudicem sic non pōt repetere. ⁊ fm glo. in. c. qui recte iudicat. xj. q. iij. cōiter sic plumnt. ideo multi tenent ꝙ non repetitur. sed si dedit vt iustam daret sniam: quam als nolebat dare: vel vt nō daret iniustam. ⁊ sic non liberat iudex dando pauprib⁹. q⁊ repetere pōt in cōscia: vbi non stamus plumptioni sed veritati. j. q. j. iubemus. de symo. nemo. xj. q. iij. nō licet. Si aūt dedit simpliciter vt iudicet amittit principalē causam: vt. ff. de condi. ob cām. l. ij. §. fi. ⁊ sic non repetet: sicut qñ dat vt ꝑ se iudicaret. facit glo. in. d. c. q recte. qd limito verum. nisi qñ aliter nollet iudicare. nisi daret q⁊ posset repetere ⁊ sibi teneretur restituere.

19 ¶ Vtrum cōmittat symonia dando pecuniam ꝑ snia? R. glo. j. q. iij. vendētes. ꝙ nō. q⁊ in ꝓbanis non cōmittit symonia. licet grauiter peccet. nisi in casu qñ iudex aliter nō vult dare iustam sniam. q⁊ tunc nec peccat cum redimat vexationē suam. sed potest dici fm Pa. in. d. c. cum ab omni. ꝙ si do pecuniam vt habeam sniam ꝑ me: qua volo cōsequi spūale: vel annexum sibi ꝙ tunc sit symonia. Sed ego nō admitto hoc in casu ꝑdicto. s. cuz iudex nō vult sine pecunia iustam dare sniam. q⁊ cum redimam vexationē meā nō credo ꝙ sit symonia. si mō habeo iam ius in tali re. secus si ꝑ sniaz de nouo acquirerē: q⁊ sic esset vera opinio Pa.

20 ¶ Vtrum snia lata intercedente pecunia sit nulla ipso iure? R. glo. in. d. c. cum ab omni. ⁊ sequit Pa. nor. ꝙ sic. j. q. vj. §. venales. C. qñ. puo. nō est ne. l. venales. in tex. ⁊ in glosa snia tñ arbitri tenet. licet agens ex ea repellat exceptione doli. C. de arbit. l. iij. ⁊ in glo. predicta. secus si per gratiā dat. q⁊ tunc nō est nulla ipso iure. ꝫ dat restitutio: vt in. d. glo.

21 ¶ Vtrum iudex teneat ad restitutionem parti. si eius negligentia aliqd damnum incurrit? R. glo. in. c. qñ contra. de ꝓba. in verbo negligentiam ꝙ sic. ⁊ eam sequunt doct. Pa. aūt in. d. c. qñ contra ait ꝙ in foro aīe est vera opinio si fuit in dolo: vel lata culpa. als non. sed de hoc dico latius s. Culpa. §. v. ⁊. vj.

22 ¶ Sed qñ dī cōmittere negligentiā? R. Posti. ꝙ tunc qñ negligit terminare cām: vel habere tabellionē. vel aduertere quid scribat: vel nō puidet de aduocato vt teneat: vt s. dictū est Aduocatus. vel non curauit reuoluere libros ⁊ hmōi q suo officio incumbunt. multo magis teneat si ex dolo dat dānum. vñ si iniquā snīam dedit vel aliquid aliud fecit cōtra consciam ⁊ cōtra iusticiā in grauamē alterius ptis vltra restitutionem ad interesse teneat: vt C. de pena iudi. qui ma. iudi. l. nouo iure. xj. q. iij. q̄tuor. xxiij. q. ij. dñs deus. ⁊ q. v. administratores si est ecclesiasticus iudex ordinarius vel delegatus si cōtra cōsciam ⁊ cōtra iusticiā hoc fecit ipso facto est suspensus ꝑ annū ab executione officij: vt in. c. cum eterni. de re iudi. li. vj. Si vo dāmificauit ptē ꝑ imprudentiam sic teneat sl'r ad resti. in culpa eñ fuit: cum se insufficientē sciuit vel scire debuit. ⁊ tñ cām iudicare plumpsit. ⁊ hoc verum in ordinario delegatus aūt qui necessitate obedientie iudicat: ⁊ bona fide. ⁊ de consilio pitorum licet iniuste iudicet nō teneat ad restitutionē: nec peccat: sed eius assessor tenebit. l. ij. ff. ꝙ quisq̄z iur. si modo eū elegit qui habebat ꝑ docto ⁊ bone opinionis. ⁊ ita credidit eū doctū ad hoc. als nō excusaret si vellet ꝓcedere fm caput suū: vel imperiū vel malū scienter eligeret assessorē fm Rodo.

23 ¶ Vtrum iudex incidat in penam statuti imponentis penā nō terminanti snīam infra certū diez si nō terminat? R. Pa. in. c. licet. de ꝓba. ꝙ sic. si fuit requisitus. q⁊ nō teneat impendere officiū suū ad vtilitatē priuatā. nisi requirat: vt. l. iiij. §. hoc autē ff. de dam. infec. ⁊ ibi Bar.

24 ¶ Vtrum iudex secularis teneat pstare brachiuz suum iudici ecclesiastico? R. ꝙ si eius subditus resistit sibi de iure. vtputa ꝓcepit ei aliquid appellauit ad supiorem: eps dicit ꝙ nō pōt ⁊ petit brachiū seculare cōtra eum. tunc dico ꝙ nō teneat. Ita no. Pan. in. c. j. de offi. or. secus si resistit ei de facto vt ibi no. Idem dic in exempto qui allegat exemptionez quā eps nō admittit appellat: nō teneat iudex secularis epm iuuare.

25 ¶ Vtrum iudex post latam snīam diffinitiuā possit eam interptari seu declarare? R. ꝙ nō delegat⁹ nec ordinarius: aut inferiores: nec arbiter. maiores aūt bene pūt declarare. sed nō mutare aut corrigere. vide in. c. j. de postulando in glo. ⁊ qd ibi not. et Pa. ibidem in interlocutoriā vo snīam pōt corrigere et reuocare. de accusa. c. qualiter ⁊ qñ. el. j.

26 ¶ Vtrum iudex possit penā minuere vel augere. vide. j. Pena. §. xviij.

27 ¶ Vtrum non cōdemnans partem aduersam in expensis teneat ipse de suo restituere alteri parti? R. ꝙ sic. l. sancimus. C. de iudi. quod limitat glo. in capitulo fi. de rescrip. verum si fuit petitum. als non.

Judicare

Vtrum liceat ex suspitiōe. vide. j. plumptio

i ¶ Quid est iudicare simpl'r ⁊ pure? R. nō est remouere ordinē iuris. sed tñ subtilitatem pniciosam. q⁊ ꝑdicta verba important ex suo proprio significato idem ꝙ sine malicia et sine plica ⁊ inuolutione. ad hoc glo. in clemen. sepe. de

ver.sig.in verbo simpliciter. ⁊ ordo iudiciarius nõ est inuentus ad inuoluendum: vt in.c.dilecti filij. de iudi. ⁊ ideo non remouebit fm Panor.in.d.c. dilecti.

2 ¶ Quid si dicat ꝓcedas sine solennitate iuris? R. Pa.in.d.c.dilecti, ꝙ censet sublata solēnitas iuris ciuilis ⁊ canonici. sed nõ diuini ⁊ iuregentiũ. et iõ duo testes sufficerent. licet forte plures requirerēt. sitr etiã si sunt infames. qꝛ infamia est de iure positiuo. in.c.p tuas. de symo. non tñ recipiunt non citata pte. qꝛ citatio est spēs defensionis: q̃ est de iure gentiũ. nec põt tolli. cle. pastoralis. de re iudi.

3 ¶ Quid si dicat iudices, put volueris? R. Panor. vbi supra ꝙ intelligit solum dolus exclusus. ar. in l. creditor. §. lucius. ff. man. ⁊ ideo non põt tollere ius alterius sine cã. sicut nec committēs. qꝛ nemo plus iuris in alium transfert: q̃ ipse habeat de dote post diuor. resti. c. nup. ⁊ ꝓpterea dicit Bart. in extrauaganti ad reprimendum. ꝙ ille cui cõmittit vt faciat ꝙ vult: vel sicut libuerit. licet non teneat sequi regulas iuris ciuilis remanet. tñ ligatus regulis iuris naturalis gentium. seu naturalis equitatis. qõ idem est. vt in clemen. pastoralis. de re iudi. vbi imperator inualide egit: qꝛ excessit regulas iuris naturalis.

4 ¶ Quid si dicat iudices fm veritatem. ⁊ equitatẽ R. Panor. in.c.lfas. de iura. calum. ꝙ debent seruari solennitates etiam rigorose iuris positiui. do. Anto. dicit ꝙ rigorosas non teneret seruare. ⁊ placet mihi.

5 ¶ Quid si dicat: iudices prout tibi videbitur? R. Panor. in.c.j. de iudi. ꝙ debet iudicare iudicio intellectus cui congruit hoc verbum videbit. ita no. Barto. in.l. quid tñ. §. si arbiter. ff. de arbitris. Et idem cum dicit relinquo vel cõmitto arbitrio tuo vel prudentie tue vel iudicio tuo: tunc denotãt arbitrium boni viri rõne regulati. sicut cum dicit: vt visum tibi fuerit: vel tibi videbit. Ita no. Panor. in.c.j. de seque. pos. similiter hec verba. si extimaueris. si arbitratus fueris. si tibi placuerit. vt ꝓbatur in.l. fideicõmissa. §. q̃ q̃. ff. de le. iij. ⁊ in.l. thais. §. sororem. ff. de fideicõmis. vbi tex. no. vide tex. cum glo. in.c.ij. de cor. vicia. ⁊ p Bart. in extrauaganti ad reprimendum. ⁊ Panor. in.c.j. de consti. Et iõ tenet sequi omnes regulas iuris ciuilis fm Bar. in extrauagante. allegat. l.j. ff. de arbi. Et ꝓpterea aduerte ꝙ oia verba exceptis istis. volo. libet. arbitrium plenũ vel liberũ: vt ibidẽ no. Bar. importãt arbitriũ boni viri.

6 ¶ Quid si dicat sine strepitu ⁊ figura iudicij simpliciter ⁊ de plano? R. cle. sepe. dever. sig. ⁊ ibi videas quõ põt omittere oia que nõ sunt de iuregentium vel naturali.

7 ¶ Vtrum iudicandum sit fm allegata et ꝓbata. an fm ꝙ iudex cognoscit veritatem? R. ꝙ diuersorum fuit diuersa opinio Joh. ⁊ Archi. iij. q. vij. in dicet Ber. ⁊ Hosti. de off. or. c.j. Inno. de censi. c. venerabilis. Host. de postu. pla. c. bone. el. j. tenet ꝙ si agat in forma iudicij sic iudicabit fm allegata et ꝓbata potius q̃ fm veritatem. ff. de offi. pſidis l. illicitas. §. j. d. c. iudicet. xj. q. iij. summope. vj. q. ij. si tñ. ⁊ c. placuit. qꝛ aliud facit vt iudex aliud vt homo: vt in. d. c. ij. de offic. or. xxiij. q. iiij. si ecclesia. Et iõ iudicabit fm ꝓscias quã hꝫ vt iudex nõ quã hꝫ vt hõ. in dicto. c. ij. ⁊ de offi. deleg. pastoralis. §. quia vero. facit. c. si omnia iudex. vj. q. j. Hosti. tamen ⁊ Archi. dicunt ꝙ si imminet periculum aĩe: vel leditur publica vtilitas quod tunc de iure ⁊ de facto supplere potest. et debet pro periculo anime quod possit. facit de elec. cum vobis. §. his igitur. de excep. exceptionem pro vtilitate publica. ar. C. de procu. l. litem. ff. de postu. l. quos prohibet. Hugo tenet ꝙ nullo modo debet iudicare contra veritatem: sed debet delegare causam. ff. de iur. om. iu. l. pretor. Modo. dicit ꝙ si innocentem condemnet ad mortem vel mutilationem membrorum. aut cõdemnandum exponat etiam ad preceptum superioris ꝙ peccat mortaliter. Secus autez esset in alijs penis pecuniarijs vel causis ciuilibus. glo. in.c. pastoralis. de offi. ordi. ⁊ in.c.j. de offi. ordi. et Ricar. in quolibet. iij. questione. xxv. et Thomas. xxij. tenent cum prima opinione. sed saluo meliori iudicio ego dico ꝙ aut iudex ꝓcedit in iudicio aut extra iudicium. Si in iudicio sit tene ꝙ nullo modo potest iudicare contra veritatem: quam pro certo scit. nisi cum peccato mortali. siue simus in criminalibus siue in ciuilibus. tum primo quia est contra preceptum diuinum. Exod. xxiij. non suscipies vocem mendacij. Et infra neq̃ in iudicio plurimorum ac quiescs sentẽtie. vt a veritate deuies. ⁊ post innocentem ⁊ iustum non occides. tamẽ etiam quia dicitur in.c. qui scãdalizauerit de re. iuris vtilius scãdalum nasci permittitur q̃ veritas deserat. Hec ibi ⁊ in.c. postulatus dñs. iij. q. vij. dicit ꝙ non ante iudicandum est q̃ ad conscientiam nostram reuertamur. ⁊ quid placeat deo: siue displiceat debemus dirimere. ⁊ in.c. tunc. xj. q. iij. dicitur tunc vera est absolutio presidentis cum interim sequit arbitrium iudicis. ergo a contrario. nec absolutio et multominus condemnatio. Item in.c. summope ibidem dicit ꝙ fm ꝙ in.l. diuina ⁊ humana cõstitutum est debet iudicare. ⁊ post non ex corde nostro sed p̃cepto diuino cõdemnationis sniam pferamus. ⁊ in.c. cum eterni. de sen. ⁊ re iudi. li. vj. ibi dicit in ferendis sententijs p̃ oculis habeat solum deuz illius imitãtes exemplũ qui querelas ppli tabernaculũ ingressus ad dñm referebat. vt fm eius imperiũ iudicaret. hec ibi. Ergo nõ fm falsas allegationes. Item tex. clarus est in. d. c. cum eterni si quis inquit Inno. iiij. aũt iudex ecclesiasticus ordinarius aut delegatus fame sue ꝓdigus. ⁊ ꝓrij p̃secutor honoris cõtra ꝓsciam ⁊ p̃ iusticiã in grauamen alterius ptis in iudicio quicq̃ fecerit p̃ gratiã vel p̃ sordes ab executõne officij p̃ annum nouerit se suspensum ad extimationẽ litis pti quã lesert nihilominus ꝓdemnandus. hec ibi. Ecce ꝙ nõ dicit contra allegata. sed cõtra consciam ⁊ pſordes falsorum. Item ⁊ alia rõne credo ꝙ non excuset a mortali. qꝛ officium iudicẽtis latissimum est. dicit. l. j. ff. de iuris. om. iudi. Vnde iudex potest vt in pluribus iudicare prout sue conscientie rationali videtur. vt patz in. l. appellari. ff. quis ⁊ a quo appellat

ibi. ⁊ qd optimū est statuere. facit. ff. de arbi. l. qualem. vbi dī omni modo dicat qd sibi videt. Item in. c. ad nostrā. de consue. dī postq̄ tibi de meritis constiterit sniam ꝓferre valeas: sicut ordo postulat rōnis auctoritate ꝑsentium nō obstante consuetudine cōcedimus facultatē. facit. l. rem nō nouaz. C. de iudi. q̄ iudices iurent oīmodo se se cum veritate ⁊ legum obseruatione iudicium dispoituros Item. C. de iudi. l. placuit. in oīb̄ rebus p̄cipua esse iusticie equitatem q̄ stricti iuris rōnem. Nec ibi. Facit ad idem. c. fi. de transact. Et ideo sepe qī volunt sciunt inuenire colores ꝓ iniusticia defensanda ita in isto casu tenent vt contra veritatē nō iudicent diligentissime facere qd falsitas detegat: vt. ij. q. j. deus omnipotēs. et si nullo mō detegere pūt. tunc potius debent officium resignare q̄ contra iusticiam sententiare. Facit ꝓ hoc qd no. glo. in c. pastoralis de officio delegati. Vbi dicit merus executor si scit sniam latam auctoritate lr̄arum falsarum vl' p falsa instr̄a vel p dolū aduersarij qd nō debet exequi eam. Sed remittere ad supiorem: vt in. c. decetero. de re iudi. ⁊ c. si qī. de offi. dele. C. si ex falsis instr̄is. l. iudicati. ff. de iudi. l. si ptor. §. marcellus. ⁊ ad ter. ibidem. qui dicit ⁊ si sciat illam sententiam iniustam qd tenet exequi si nō pōt aliter absolui a mādato: R. d. glo. q̄ intelligit de iniusticia solennitatis iuris. ⁊ ita exponit iniusticia. i. contra ius litigātis. Secus si esset iniqua. et dī iniqua qī est contra veritatem. q: sic nō tenet obedire: vt ibidem all'. Sed si nō habet supiorē cum nulli subsit: nisi deo. multo minus debet contra certam sciētiam condēnare innocentē ꝓ quocūq̄ testimonio ꝓterea dicit. l. pūtem. ff. de pe. sanctius est nocentem impunitum relinquere q̄ innocentē damnare. ⁊ sic cōcludo qd condēnare aliquē nullo modo licet iudici contra veritatem. de qua ipse certus est absoluere aūt bene pōt si ꝓbationes nō sunt legitime: q̄ uis iudex sciat ꝓ certo eum culpabilez. quia iura illud volunt exp̄sse vt nemo publicet peccatū alterius qd nō potest ꝓbare: vt in. c. si sacerdos. de officio iudicis. l. illicitas. §. neq̄ licitas. ff. de of. p̄si. et. ff. de fur. iūcta glo. l. eadē oīone ī fi. ⁊ c. si tū eps vj. q. ij. ⁊ c. sapiens. iij. q. vij. ⁊ in. c. mennā. ij. q. iij. absoluit infamatus exquo defecerunt accusatores in ꝓbādo. Et hanc opi. videt tenere Nico. de ly. sup Exod. xxiij. nec ob. c. iudicet. iij. q. vij. q: nō dicit fm allegata: sed dicit iuxta leges ⁊ iura ꝓnunciet qd est dicere. iuxta qd statuerunt leges ⁊ iura ꝓcedat in ꝓcedendo ⁊ discutiendo: ⁊ det sniam quidem volūt vt vnicuiq̄ reddat qd debet. l. j. ff. de iu. ⁊ iure. nec etiam ob. c. eorum qui. ⁊ c. se. xj. q. iij. q: loquunt quō in examinatione testium debet ps citari ⁊ ordo iuris seruari in eorum discussione nō enī dicit q̄ de ksnia fm eor dictū. Immo. innuit contrariū si bñ attēdat. nec etiā ob. c. nos in quē q̄. ij. q. j. cum. c. deus omnipotēs. ibidem ⁊ aliquibus alijs. q: licet dicant neminē cōdemnandū nisi conuictum: non tū sequit q̄ oīs conuictus sit condemnādus: exquo iudex est certus de falsitate. immo capl'm iudicantē. xxx. q. vlti. demōstrat oppositum vbi dī. tam diu actio ventilet quousq̄ ad rei veritatem pueniat. frequenter etiam interrogare oportet ne aliquid forte p̄termissum remaneat qd annecti cōueniat. hec. ibi. Et ideo dicā cum de bona fide agit nō est de apicib̄ iuris disputandū. ff. man. l. fideiussor. §. quidē actio. nec sil'r ob. d. l. illicitas. q: ibi dicit p̄ses ꝓuincie id sequat non simplr. sed addit q̄ eum cōuenit sequi ex fide eorum q̄ ꝓbabunt ⁊ breuiter nunq̄ inuenient ius qd dicat q̄ iudex teneat iudicare fm allegata ⁊ ꝓbata: sed bñ fm ordinē iuris. ⁊ sic intellige ordinem. s. in ꝓcedēdo ⁊ examinando ⁊ etiam sententiando. Sed ius nō vult q̄ in sententiando aliquis puniat qui est innocens ⁊ contra veritatē. vt s. ptz. ergo nō debz iudicare contra veritatem quā ꝓ certo scit. Ad id qd dicunt de scandalo iam ptz p. c. qui scandalizauerit ibi vtilius scandalum ⁊c. vt s. Sil'r nō ob. q̄ iudicat: nō vt homo. sed vt iudex. q: illud verū est si essemus extra ea que sunt contra legem dei q̄ nō sunt peccata. sed in p̄uaricatiōe p̄ceptorum dei nō habet locum illa distinctio. q: nō iudex puniet. sed homo q̄ uis fecerit vt iudex. Si vo loquamur qī iudex ꝓcedit extra iudicium. vt in officijs dandis et alijs que eius arbitrio cōmittunt. sic non habet dubium quin teneat sequi ꝓriam consciam: non allegata. vt. ff. de iuris. om. iudi. l. j. ⁊ ij. in dispensationibus: vt. j. q. vij. exigunt. In criminib̄ etiā extraordinarijs ex causa q̄ sibi videt pōt penas tempare. ff. de pe. l. aut facta. ⁊ l. capitaliū. l. di. vt cōstitueret.

¶ Quid de officialib̄ quib̄ mandat executio snie iniuste: R. Alex. de ales. in. iij. pte summe de quinto p̄cepto. ⁊ Ricar. in quolibet. iij. q. xxv. q̄ si snia continet intolerabilem errorem vel iniusticiā manifestam nō debent obedire: als non peccant exequendo. quod ego limito qī nō sunt certi de innocentia condemnati: q: in dubio excusantur. sed qī sūt certi de iniusticia. sic credo peccāt mortalr obediendo. vt in p̄cedenti. §. dictū est.

¶ Vtrum iudex secularis possit iudicare de his q̄ sunt peccata. vt vsura ⁊ hmōi: R. Pan. in. c. cū sit generale. de fo. compe. q̄ sic. dummō nō disputet vtrum sit peccatum principaliter. vt pz. ff. ⁊ C. de condi. indeb. p totum. ⁊ qd me. causa. ⁊ vi. bo. rap. et de furtis: ⁊ sil'ibus. ⁊ hec est cōis opi. ⁊ hoc est verum. quia coram eo potest obijci de iuramento si nō vertit dubium de eius validitate: vt in. c. lex debet. xxiij. q. v. Sed si dubitat vtrū sit vsura vel ne: peccatum vel ne. tunc iudex secularis nō potest. q̄ ad ecclesiam est recurrēdum. c. p venerabilem. qui fi. sint legi. ⁊ in cle. vna de vsuris. Et ideo ex dictis patet q̄ pōt iudex secularis compellere ad restitutionem vsurarum. q: etiam de iure ciuili reprobātur hodie fm cōem opinionez. Fallit hoc in crimine heresis: de quo nullo mō pt se intromittere. nisi exequendo. Excipiuntur multi alij casus in glosa. ⁊ per docto. in dicto. c. cum sit generale. Sed tu dic fm Panor. nullum alium esse: nisi vt dictum est. cum agitur de dubio. scz vtrum valeat iuramentum vel ne ⁊ hmōi. quia tunc non potest. ⁊ sic tene Et vide glo. xxxij. q. v. c. christiana religio. ⁊ ibi per Archi.

10 ¶ Vtrum iudex teneat iudicare fm statuta seu cõsuetudines loci inter illos quorũ vnus est sibi subditus: alter nõ? R. Pa. in. c. qõ clericis. de fo. compe. q aut statutum concernit solennitatẽ actus exhibendi tpe cõtractus. ⁊ tunc siue sit statutum laici siue clerici nõ valebit actus nisi illa solenitas fuerit obseruata. qꝛ subditus nõ potuit cõtrahere cũ nõ subito: etiã spreta lege sui superiorꝛ. Immo peccauit. c. ij. de ma. ⁊ obe. ⁊. c. requisisti. de testamẽtis et nulla fuit contracta obligatio: lege sibi resistente et inhabilitante consensum suum. l. cum lex. ff. de fideius. ⁊ qõ no. in. c. si diligenti. de fo. cõpet. ⁊ in. c. cum contingat. de iureiur. ⁊ sic cõtractus nõ tenuit cum debeat esse vtriusq; obligatorius. l. labeo. ff. de ver. sig. sicuti videmus q donatio facta etiã nõ subdito vltra quingentos aureos sine insinuatiõe nõ valet. l. sancimus. C. de donat. Et ideo iudicabitur fm hoc statutum in vtroq; foro inter clericũ et laicum. facit qõ determinat Fede. consilio. xxvij q cessio actionis contra plebeum facta. nobili ab ecclesia nõ valet: ex quo statuto ꝓhibet ne nobilis eam possit recipe. rõ qꝛ statutum disponit in casu licito ⁊ inter subditos et nõ in fraudem libertatis ecclesiastice. ex quo ptz q laicus tenet in testando seruare oẽs solennitates legis sue. alꝭ non valebit q̃tumcunq; instituat clericum. nisi hoc fecerit pro aia sua. qꝛ in talibus sufficit seruare dispositionem iurisgentium. c. relatum. el. j. de testamentis. et. l. j. C. de sa. san. ec. Silr si statuto caueꝫ ne res dotalis sine certa solennitate possit alienari non valet alienatio ipsa nõ seruata etiam facta clerico nec ꝑ hoc dico q statutum laicorum liget clericos sed tñ subditum ⁊ impedit obligationem oriri. l. nõ dubium C. de legi. Et ideo si clericus vult illum obligare faciat q seruat seruanda. Aut statutum cõcernit pnam: vt puta q debeat aliquid facere post contractum vt appẽdere possessionem infra certũ tps aut ꝓbare ꝑ tot testes ⁊ hmõi. ⁊ tunc clericus non artat respectu statuti laici etiam litigans in foro seculari nec laicus respectu statuti clerici nec forensis vt no. Bar. in. l. cunctos ppl'os. C. de sum. tri. vbi dicit q etiam si tale statutum cõcernens psonã indirecte tangit bona qꝛ non ligant. Exemplum statuto caueꝫ q primogenitus succedat certe forẽsis nõ ligat. etiam si habeat ibi bona. Secus si concernet principaliter bona vt si diceret q bona deferãtur ad primogenitũ. facit. l. j. ff. de tuto. ⁊ cur. dan. vbi licet pses ꝓuincie possit dare tutorem non tñ eum qui nõ est eiusdem ꝓuincie. vel habet ibi domicilium ⁊ sic fuit disputatuz ꝑ do. Lau. in. q. facti cauetur statuto mutine q si res possessa ab aliquo euincat ab eo q possesso: non teneat eam sibi restituere. nisi dato sibi ꝑcio q̃ emit Bononiẽsis litigat mutine contra mutinensem. obtinet sniam. nunquid dabit sibi ꝑcium certe nõ. qꝛ illud statutum non porrigit vires ad forenses licet ibi litigent. Facit ad hoc qõ no. d. Pet. de ancha. in. c. canonũ. de consti. Et quo infert Pan. vbi s. q ꝗius statuto caueat q vsurarius non teneat restituere pignus etiam si ꝓbet quis se esse dñm nisi restituto precio pro quo est impignoratum q non extenderur ad rem clerici vel forensis inpignoratam dño inscio. qꝛ si res est clerici non subijcat iurisditioni laicorũ. c. fi. de vi. ⁊ ho. cle. Si vo laici extranei ⁊ ibi sit delata furtiue. ⁊ contra voluntatem dñi non pot dici de iurisditione statuentis sicut diximus de re mobili que nõ est pmansura: vt no. in. c. fi. de fo. cõpe. Facit. l. heres absens. §. nunquid. ff. de iudi. Aut statutum dat modum dicẽdi cãm. ⁊ tunc si pfigit legem iudici iudex tenet ⁊ sub eo pot allegari. Exẽplũ statuto caueꝫ q iudex sequat libros mercatorum. ⁊ tunc in foro seculari facit fidem in ꝓiudiciũ subditorum non aũt clericorum vel extraneorum. Si tñ vult recipe librum ꝓ se vigore statutorum tenet recipe cõtra se. ar. c. cum olim. de censi. cum ibi no. Si vo non pfigit legem iudici sed loquit generaliter adhibeat fides libris mercatorũ tunc vbiq; pot allegari contra subditum statuentis nisi in casu qñ no vult suscipe contra se.

¶ Vtrum iudex ecclesiasticus possit iudicare laicum subditũ principis laici vel etiã principes laicos R. q sic ratione spũalitatis. Puta si cã est spũalis. vt de dictis matrimonijs ⁊ hmõi. vel rõne peccati cuiuscunq; mortalis. vt no. in. c. ij. ⁊. c. nouit. de iudi. alꝭ non. 11

¶ Vtrum laicus possit iudicare in aliquo casu clericum? R. q siue cã sit spũalis. vt de decimis mrimonijs. siue criminalis vt de heresi vel vsuris ⁊ huiusmodi. siue tpalis non pot. vt in. d. c. ij. posset tñ auctoritate sibi delegata ab epo in cã tpali mere de clerico iudicare. alꝭ non. vt. d. c. ij. Fallit etiam hoc qñ clericus est degradatus ⁊ traditus curie seculari. qꝛ tunc pot. 12

Iudicium est duplex vnum ordinarium fm legem dei. aliud temerariũ. Primum est duplex. s. iudicium discretionis. de quo in. l. cum pto. ff. de iudic. iij. q. vij. §. tua. Vnde dicit furiosus caret iudicio. ⁊ istud concedit omnib in manifestis ⁊ certis. aliud est cohertionis ⁊ hoc concedit. aliqñ platis. ⁊ aliqñ alijs. et istud aliqñ dicat extraordinarium. i. delegatum vt no. Bertũ. Inno. ⁊ Hosti. in. c. qñ. ⁊ ibi in glo. de ꝓba. Item extraordinarium dicat qñ non ꝓcedit in figura iudicij sed iudex ꝓcedit ex officio suo in modum inquisitionis vel denũciationis. vt de accusa. c. sup his. ⁊. c. qualiter. el. ij. Item in causis electionis: postulationis: aut ꝓuisionis sup dignitatibus: psonatib: officijs: canonicatibus: pbẽdis seu quibuscunq; alijs bñficijs ecclesiasticis: aut super decimis: matrimonijs: ⁊ vsuris. in quib ꝓcedendum est simpliciter. ⁊ de plano dicitur extraordinarium. de quib no. in. c. olim. de accu. ꝑ Inn. et Hosti. ⁊ in. c. statuta. de here. li. vj. ⁊ Joh. mo. ⁊ Jo. an. Item pot dici extraordinarium qñ iudex ecclesiasticus cognoscit de tpalibus rebus laicorũ rõne peccati annexi. de iudi. nouit.

¶ Quot modis iudicium reddit nullũ? R. q tripliciter. Primo rõne iudicis incõpetentis: puta qꝛ nõ habet ptãtem sup eum quẽ iudicat: vt de iudi. c. at si clerici. cum suis concor. 1

¶ Vtrũ quilibet laicus possit se subijcere cuilibet 2

iudici qui pest? R. q̃ sic si vnlt. l. j. ff. de iudi. et. l. j. C. de iur. om. iudi. ⁊ intelligit velle ⁊ cõsentire qui scit eũ nõ esse suũ iudicẽ et tamen litigat sub eo. vt in. l. ij. ff. de iudi. Sed quid si ille cui vult se subijcere nõ habet iurisdictionẽ in actu. vide supra pfessio iij. §. iiij.

3 ¶ Vtrũ similiter clericus? R. q̃ nõ sub iudice laico etiam ꝓpter tpalia bona sua. c. si diligenti. de fo. cõpe. nisi agẽdo ꝗ laicũ sub iudice laico cõueniret etiã de crimine ciuiliter tamẽ. q: tũc tenet respondere. vt glo. no. de iudi. c. at si clerici. Sed Pa. ibidem tenet q̃ etiã sunt solennes doctores. q̃ tenent q̃ nõ potest cõueniri. vide per eum ibidem. Sed aduerte quia in causa spũali seu annexa nõ habet locũ recõuentio coꝝ seculari iudice. ar. c. tuam. de or. cog. ⁊ c. lator. qui. fi. sunt legi. ⁊ sic tenent cõmuniter doc. in. d. c. at si clerici. sed in temporali credo q̃ sic.

4 ¶ Vtrũ laicus laicũ sup re ciuili possit conuenire sub papa? R. fm glo. xj. q. j. inolita. ⁊ Pa. in. c. licz ex suscepto. de fo. ꝓpe. q̃ nõ nisi in. xvj. casibꝫ. Primus qui hoc habet consuetudo. vt in. c. si clericus. de fo. cõpe. Secꝫ qui sumus in terris subiectis ecclesie quo ad tpalem iurisdictionem. vt in. d. c. no. Tercius qui causa sup qua aditur spectat ad ecclesiasticũ de iure. vt in c. tuã. de or. cog. et. c. cũ sit generale. de fo. cõpe. Quartus qui vacat imperiũ. et aditur papa in cã spectante ad imperatorez. vt in d. c. licet. Quint? qui datur negligentia ꝓncipis in iusticia administrãda. vt in. d. c. licet. ⁊. d. c. cuz sit. Sextus qui impetrat a psona miserabili ⁊ oppssa. vt in. c. ex pte. B. de fo. cõpe. Septimus qui iudex secularis q̃ nõ hz in ꝓuincia superiorẽ nõ vult facere iusticiã. vt no. in auten. vt diffe. iudi. §. j. et. ij. Octauus in cã recõuẽtionis. iij. q. viij. §. cuius in agendo. Nonus fm Mo. in causis mortuariorũ a defunctis derelictor. in aut. de ecclesi. ti. §. si autem. Decimus qui secularis iudex inuocat auxiliũ ecclesie. xxiij. q. v. administratores fm Inno. puta quia subditi sunt sibi inobedientes. Vndecim? rõne administrationis assumpte a laicis qd intellige vt no. in. c. iudicatũ. di. xij. si ecclesiaꝝ serui vel homines seruientes indebite a laicis collectant. c. ecclesiaꝝ seruos. xij. q. ij. Et in aut. itẽ nulla cõmunitas. C. de epi. ⁊ cle. Decimustercius qui in ꝓuincia non est iudex aut superior laico tunc põt adiri eps. vt est casus in aut. vt differre iudi. §. si vo cõtigerit. Decimusquartus qui aliq̃d est ambiguum et vt difficile int iudices variat vt in. c. p venerabilẽ. q̃ fi. sit legi. Decimusquint? qui agit p viã denunciationis euãgelice. vt in. c. nouit. de iudi. Decimussext? qui cã ꝓphana est annexa seu conuncta cũ causa spectante ꝓncipalit ad ecclesiã. Exemplũ ponit glo. de dote. vt i. c. de prudẽtia. de dote post diuo. re. ⁊ hoc qui nõ agit ꝓncipalit de dote ꝗ ex cõsequẽtia. ⁊ circa pdicta vide pdictũ Pa. in. d. c. licz cũ multis declarationibꝫ.

¶ Secꝫ reddit nullũ iudiciũ rõne psone agentis

5 puta q: est minor et agit sine auctẽte curatorꝫ. C. de iudi. l. ꝓperandũ. in fi. et. C. q̃ legi. psonaz in iudi. habeãt. l. j. Similit si est seruus vel monachus et hmõi. Itẽ excõicatus. Similes eiũ non pũt agere nisi in casibꝫ expssis a iure.

¶ Tercio reddit nullũ ex defectu rei vt puta quia 6
nõ põt tractari sub tali iudice sicut ius patronat? de iudi. c. quanto vel res ecclesiastica. c. decernim? de iudi.

¶ Qui sunt q̃ non pũt vocari ad iudicium? R. q̃ 7
multi de quibus. ff. de in ius vocã. l. ij. et. iij. ⁊ sunt cõsul. pfect? ptor. Magistrat? q̃ hz imperiũ merũ vel mixtũ nec eps dũ sacra agit: nec ille q̃ vxorẽ ducit: nec illa q̃ ducit in vxorẽ. nec q̃ funus familiare ꝓsequit vel infra mortuũ facientẽ obsequia. nec q̃ ꝓter religionẽ loci se mouere nõ põt vt regularis vel inclusa. Ponunt alibi alij vt sunt infantes et furiosi. ff. de cõdi. fur. l. ij. et hoc vez p se. ꝗ bene p tutores ⁊ curatores. Itẽ nec seruus dõm. nec liber tus patronũ in famosis actionibꝫ nisi venia impetrata in ius vocare põt de quibꝫ no. in dictis. ll. de in ius vocã. et sequentibꝫ.

¶ Quid si pupillus vocat in iudiciũ ⁊ nullus eiuz 8
defendit? R. nullũ erit iudicium. ff. de re iudica. l. contumacia.

¶ Vtrũ mulier possit vocari in iudiciũ? R. q̃ nõ 9
psonalit nisi in casibꝫ expssis a iure. ⁊ hoc intellige ꝗ eius voluntatẽ. Secus si vellet. vt in. c. mulieres de iudi. li. vj. Et sunt isti casus expssi a iure in qbꝫ vocat. Primus i causa criminali. ff. de pub. iudi. l. penul. §. ad crimẽ. Secꝫ inferẽdo testimonio in causa criminali qui põt admitti de quo vide infra testis. §. v. Tercius qui est tutrix filiorꝫ si non vult actorẽ cõstituere. insti. de cura. §. vlti. Vtrũ autez mulieres religiose possint si ipsi volunt silr euocari ad iudiciũ? R. q̃ nõ ꝓ nulla cã. psonalit intellige. vt in. d. c. mulieres.

¶ Quid si citent de facto aliq̃ mulieres ꝗ pmissa? 10
R. q̃ irritũ est ipso iure. vt in. d. c. mulieres. imo ẽ excõicatus fingẽs cãm vt iudex vacat ad mulierẽ ꝓferendo testimonio: ꝗ ex cã vera si earũ testimoniũ est necessariũ dz iudex ad eas ire vel si nõ decz aliũ mittere. vt in. d. c. mulieres.

¶ Qualiter quertit iudiciũ? R. q̃tuor modis. Timore. cupiditate. odio. et amore. xj. q. iij. quatuor modis. 11

Qua hora põt iudiciũ exerceri? R. q̃ de nocte nõ 12
est honestũ. de offi. dele. consuluit. tũ si iudex pcedit de nocte cũ lumine candele ad litis cõtestationẽ vel snie ꝓlationẽ valet qd agit. licet facere non debeat. dũmodo aliud nõ impediat q: multa ꝓhibent q̃ tũ facta tenent. de regula. ad apostolicã. de iureiur. quemadmoduz. §. li q̃ post. de hoc no. in aut. de iudi. §. sedebunt.

¶ Vtrũ tpe vel hora feriata possit? R. q̃ nõ. vide 13
supra ferie. in pn. cũ dnoꝫ. §. sequentibꝫ.

¶ Vtrũ iudex possit iudicare vltima die sui offi- 14
cij? R. q̃ nõ. vt in. l. eũ qui. ff. de iuri. om. iudi. tenet tũ si iudicat vt in. l. meminisse. ff. de offi. ꝓcõsu. et hoc intellige in ordinario q: delegatus etiam vltima die iudicat. vt in. c. consuluit. de offi. dele. Bar. tũ in. l. eũ q̃. limitat vez post aduẽtũ successoris. qui ante licite iudicat. d. l. meminisse.

¶ Quo loco? R. q̃ in loco sue iurisdictionis nisi de 15

cõsensu partiũ et iudicis territorij.ix.q.ij. epm cũ duobꝫ sequentibꝫ.c. vide glo.in.c.vt litigantes:de offi.ordi.li.vj. Fallit etiã hoc in epo expulso. Sed que sunt voluntarie iurisditionis possunt vbiq; exerceri.l.ij.ff.de offi.pcon.et.c.nouit.de offi.le.ꝛ ibi glo.

16 ¶ Quõ debet iudicare? R. q̃ sedere debet vt no. in.d.§.sedebunt.

17 ¶ Temerariũ iudiciũ qd̃ vniuersaliter,pbibet̃ dicitur sex modis.pmo ex pte iudicãtis p vsurpationem officij sibi nõ impositi. Secõ ꝓpter indignitatẽ. Ro.c.xiiij.tu q̃s es qui iudicas. Tercio ꝓpt̃ ignorantiã ex pte vero rei est. Quarto qñ iudicat̃ pſona quantũ ad euentũ futurũ.q: nemo desperandus est.de pe.di.vij.nemo. Quinto qñ iudicatur intẽtio incerta. Sexto qñ iudicat̃ factũ occultum.q: de incertis ꝛ occultis temerariũ est iudicare fm glo.sup illud Math.vij.nolite iudicare ꝛc. et pme ad Lox.iiij.ꝛ de reg.iur.c.estote. ꝛ in pdictis modis cõiter est pctũ mortale.q: ꝗ pceptum xpi Math.vij.nolite iudicare. vide pceptũ.§.vij. et infra pſumptio pmo.

Iuramentum

Primo est assertio vel negacio de aliq̃ licito possibili et honesto sacre rei attestatione firmata fm Goff. Hosti.Archi.et in aut̃.de mã.pn.§.ꝗ neq;.ꝛ no. xxij.q.j.§.j.vnde dr̃ iurare q: q̃si ꝓ iure introductũ est vt qd̃ sub inuocatione diuini testimonij dr̃ ꝓ vero habeat̃.

1 ¶ Quot modis iurat̃? R. q̃ duobꝫ modis.primo solo sermone sicut in veteri lege dicebant viuit dominus viuit aia mea.hoc addat mihi dñs.j.Re. xij.xxij.q.j.et iurabãt. In pmitiua ecclesia.test̃ est mihi deus.deũ inuoco in testem. veritatẽ dico in xpo ꝛ nõ mentior. testis est mihi cõscia.xxij.q.j.si peccatũ.ꝛ sic deus te adiuuet.xxxv.q.vj.de parentela. Itẽ ꝓ euangeliũ xpi ꝓ crucẽ p ordinẽ sacrũ.ꝓ sanctos.vt no.in.c.si aliq̃.xxij.q.j.

2 ¶ Sed vtrum liceat iurare ꝓ creaturas? R.fm.s. Bona.in.iij.di.xix.ar.ij.q.ij.q̃ iurare per creaturas aliqñ fit ꝓ impcationẽ.vt cũ dicit̃.ita viuat filius meus.ꝛ isto mõ nõ inuocat̃ creatura ad testificanduz ꝗ oppignorat̃ ipsa creatura creatori. fm q̃ dicit Aug.ꝛ licet iurare sic.q: licet oĩs creatura sit creatoris tñ solatiuz eius nobis a deo cõcessum est.ꝛ ideo tanq̃ nostrũ deo oppignorare possum? Aliqñ iurat̃ ꝓ creaturas ꝛ inuocant̃ in testẽ fm se et sic nõ licet iurare.quia sic esset credere in eis eẽ aliq̃d numinis rõne cui? veritas posset dici ꝛ confirmari. Et sic intelligit̃ istud Math.v.nolite iurare neq; ꝓ celũ ꝛc.ꝛ istud.xxij.q.j.si q̃s ꝓ capillũ. et.c.considera. Aliqñ inuocat̃ creatura in testẽ inquantũ relucet in ea diuine veritatis vestigium ꝛ sic iurare est iurare ꝓ deuz q̃ relucet in ea ꝛ sic licet iurare ꝛ de hoc habes ꝓ Hosti.Gof.et Ber.in.c. et si xps.de iureiran.

3 ¶ Quid de acceptantibꝫ iuramentũ idolatrarum vel cogẽtibꝫ eos iurare ꝓ deos suos? R.san.Bo. vbi s.ar.iij. q̃ in iuramento facto ꝓ idolũ est duo considerari aut idoli venerationem et sic nõ licet. nec recipere nec exigere. Aut cõsideraꝫ verbi confirmatio solũ.ꝛ sic licite exigit maxime ꝓ bono cõmuni: sicut fecit Jacob ad Laban.xxij. questio.j. mouet te.

¶ Vtrũ sit iuramentũ dicere in veritate dico vobis? R. Pa.in.d.c.et si xps.q̃ sic.quia interponit deũ q̃ est veritas ad cõfirmationẽ actus.hoc iuito vez qñ hoies quibꝫ sit habẽt illud ꝓ iuramẽto ꝛ ille q̃ iurat sic intẽdit iurare.alꝫ non credo. de q̃ dic vt.j.piuriũ.in pn. 4

¶ Vtrũ sit necesse dicere iuro? R. Pa.in.d.c.ꝛ si xps.q̃ nõ.ꝗ sufficit qd̃ ad cõfirmationẽ veritatis q̃s interponat deũ implicite vel explicite. 5

¶ Vtrũ omnis fidei pstatio sit iuramentum? R. Pa.in.c.querela.de iureiur.q̃ sic.ꝗ nõ ecõtrario quia nõ omne iuramentũ est fidei pstatio.q: tunc dicit̃ quis pstare fidẽ qñ ꝓmittit aliquid ꝓ fidem meã vel sic me deus adiuuet ꝛ hmõi.ꝛ sic fidei prestatio nõ includit niũ iuramentũ ꝓmissoriũ et nõ assertoriũ vel fm alios differt a iuramento q̃ fit ꝓ libũ vel rem sacrã.fidei aũt pstatio nõ fit cũ interuentu rei sacre ꝗ melius dic q̃ fidei pstatio est cuz aliq̃d ꝓmittit̃ ꝓ fidẽ sine verbo iuro iuramentum ꝯo est cũ dicit iuro ꝓ deũ vel ꝓ aliq̃d. vnde licet q̃ ad peccatũ mortale nõ sit differẽtia.q: fm Archi. in.c.j.de sepul.li.vj.ꝛ Inno.ꝛ cõiter doc.in.c.et si xps.de iureiur.sicut iuramentũ est dicere iuro tibi ꝓ fidẽ meã vel euangeliũ sic etiã iuramentũ est dicere ꝓmitto tibi ꝓ fidem meã siue sub fide mea. vez est q̃ quo ad penaz ꝑiurij puta depositionis in clerico.vt in.c.querelã.de iureiurã.non incidit q̃s nisi exp̃sserit verbũ iuro.ꝛ sic itellige iurat̃q̃ ponunt vt diuersa iuramentũ ꝛ fidei pstationẽ.vt in c.peuenit.de fideius.ꝛ in.c.querelam.ne pla. vices suas.ꝛ.c.ij.de spou. simplex ꝯo ꝓmissio dr̃ q̃ nec iuramento nec fidei pstatione firmat̃. 6

¶ Scõo mõ iurat̃ cũ interuẽtu alicui? sacre rei sicut cũ iurat̃ in manu epi vel sacerdotis aut super euãgelia vel corpus xpi.aut crucẽ ꝛ hmõi.vt.lxiij. di.tibi dño. 7

Iuramentũ.ij.

Quotuplex est? R. q̃ duplex.aliud iudiciale aliud extraiudiciale.iudiciale est q: deferẽt in iudicio ꝛ istd̃ aliqñ dicit̃ iuramentũ de calũnia quo quis iurat se bona fide nõ animo calũniandi causaz mouisse vel rñdere seu aliq̃d aliud ꝓponere. vt.C.de iur. cal.l.ij.§.j.ff.fa.her.l.inter coheredes.§.q̃ familie her. Et no.q̃ calũnia est falsa petitio vel iniusta repulsio facta scient̃.ar.eoz que no.ff.ad turpil.l.j. §.calũniari.ij.q.iij.§.notandũ.ꝛ istud iuramẽtũ nõ tñ debet esse de ꝑterito ꝗ etiã de futuro.d.§.q̃ fa.her.Aliqñ solũ dr̃ iudiciale ꝛ dicit̃ iurare in litẽ ex eo q̃ ꝓpter litẽ siue rẽ in litẽ.i.iudicio petitã prestatur. vnde aliqñ dat̃ a iudice qñ deficientibꝫ ꝓbationibꝫ habens vnũ testẽ vel famã ꝓ aliquo cõpellit eũ iurare sup quo ẽ fama.ꝛ dr̃ necessariũ q̃a ꝑs cui defert nõ pot̃ sine causa recusare.vt in.c.fi. de iureiur.in pn.iũcta supscriptione.ꝛ in.l. generaliter.C.de nõ nu.pec.Appellat̃ etiã decisoriũ q: pstat̃ ad litis decisionẽ vnde dicit̃ q̃ maiorẽ habz

auctoritatē q̃ res iudicata. vt in.l.ij.ff.de iureiur. ⁊ istō ꝓducit act. de iure ciuili.l.actori.C.de iureiur. Aliqũ etiã istud iudiciale dat a pte pti ⁊ istud bene pōt recusari. vt in.d.c.fi. Extraiudiciale vo iuramentũ appellat voluntariũ qz voluntate ⁊ ex cōnectione ptiũ suscipit ⁊ istud aliqũ dr assertoriuz qũ asserit aliq̃d sic esse vel nō esse. vt in.c.si vo. de iureiur. Aliqũ dicit obligationis introductoriũ vel ꝓmissoriũ sicut qũ ꝓmitto tibi dare vel facere aliq̃d. vt in.c.cũ cōtingat. de iureiur. Aliqũ dicit cōfirmatoriũ sicut cũ filia renũciauit bonis paternis et iuramentũ interponit tali renũciationi. vt in.c.ij.de pactis.li.vj.⁊ in aut.sacramēta puberũ. C.si aduersus venditionē.

Iuramentũ.iij. de his que cōsiderāda sunt in omni iuramēto. vnde scias fm Mo. et Gof. q̃ septē sunt attendenda. et primo.

1 ¶ Omnis potest iurare et dico q̃ omnis q̃ est doli capax. vnde nec pueri q̃ nō sunt doli capaces obligant ex iuramento. xxij.q.v.c.puuli. nec furiosus xv.q.j.mento. nec etiã admittunt ad iurandũ. d. c.paruuli.

2 ¶ Scōm cui fiendũ est iuramētũ ⁊ R. q̃ in iudicō iudici cōpetēti. ex iudiciũ pōt fieri cuicunq̃.

3 ¶ Vtrũ clerici possint iurare ⁊ R. q̃ nō. cuicunq̃ laico sup euãgelia. xxij.q.v.nullus est. hoc intellige nisi de licētia plati sui. vt in.c.j.de iura.calum. hoc vez si iurat tanq̃ superiori. et sic intellige. d.c. nullus aliter. sic etiã sine licētia. vt in.c.ex rescpto. et.c.puenit. de iureiur. Itē nō potest iurare de calumnia nisi de licētia sui supioris nisi ille coram quo litigat sit eius superior ⁊ habita licētia potest etiaz in manu laici iudicis. xxij.q.vij.c.nos. Itē ꝓhibetur iurare in actu testificandi sine licētia superiorz vt in.c.q̃q̃. xiiij.q.ij. Et intellige in manu laici. exceptis ergo triby casiby p̃dictis potest iurare licite etiam in manu laici et sine licentia alia. vt in.d.c. ex rescripto. ⁊ peruenit no. Pa. in.c.pmo. de iura. calum.

4 ¶ Terciũ q̃d pōt iurari. s. ꝓ qua re ⁊ R. q̃ ꝓ omni re licita iusta ⁊ honesta. nã ꝓ re turpi illicita vel iniusta factũ iuramentũ nō tenet. ar.c.vlti. de pactz. et clarius infra patebit.

5 ¶ Quartũ ꝓ qō pōt iurari dictũ est supra iuramētum pmo.

6 ¶ Quintũ ad quid seu cur. s. ꝓ fine bono et licito quia cui? finis bonus est ipm quoq̃ bonuz est. ar. viij.q.iij.c.artaldus. nã si ꝓ causa mala illicitũ est vt sunt cōiurationes cōspiratōes ⁊ hmōi. ar.d.c. vlti. de pac. de re iudi.c.j.

7 ¶ Vtrũ iurans sine causa legitima peccet mortaliter ⁊ R. q̃ si iuret q̃s sine causa necessaria vt ista necessitas comphendat vtilitatē nō solũ ꝓprimi ⁊ etiã ꝓpriã: quia aliter nō credit ei sic nō peccat mortaliter. Facit. d. §. als ea demum. ⁊.c. florentinum lxxxv.di. in glo. q̃ nisi sit periculosum. vt patet in.c. ita ergo. xxij.q.j. in tex. et in glo. Si vo iuret ꝓ causa legitima vel inhonesta aut illicita. cōiter est peccatũ mortale. xxij.q.iiij.§. illicitũ. qz assumptio est nois dei inuanũ. et ꝓbat in.c.sicut nostris. de iureiur. ⁊ ibi sentit glo. ⁊ Inno. ⁊ Pa. Facit.c. qui sacramēto. xxij.q.iiij. Hoc intellige qũ aduertit. et de cã illicita. ⁊ de iuramēto fm q̃ dico piuriũ mortale. j. periuriũ.

8 ¶ Sextũ q̃uo sit iurandũ ⁊ R. q̃ tres debet habere comites. s. veritatē iudiciũ ⁊ iusticiã. Hiere. iiij de iureiur. et si xps. §. Jacob. xxij.q.ij. aiaduertēdum. Ratio est fm sanctũ Bona. vbi s. in lra qz iuramentũ cōparat ad tria. s. ad rē de qua fit. ⁊ sic debet veritas q̃ est adeq̃tio rei ad sermonē ad iurantē. scdo cōparat a quo ꝓcedit ⁊ sic debet iudicium. s. discretōis. tercio cōparat ad cām ꝓ qua fit et sic debet iusticia. s. vt causa sit iusta.

9 ¶ Vtrũ semp sit pctm̃ mortale qũ p̃dicta deficiũt ⁊ R. Pa. in.d.c. et si xps. q̃ nō semp ⁊ aliqũ veniale fm quantitatē culpe. vt no. Archi. in.d.c. aiaduertendũ. qō melius patebit. j. piuriũ. in pn. cum q̃nq̃. §. se.

10 ¶ Vtrum iurans sine iudicio discretionis peccet mortalit sicut faciũt illi q̃ in quolibet verbo iurāt ⁊ R. q̃ cũ iuramētũ ꝓhibeat nō qz sit malũ ⁊ ꝓter periculũ piurij. Ideo si talis iurat falsum nō excusatur a mortali ꝓ ea que dicã. j. piurium in pn. ⁊ fm illã distinctionē. Si vo iurat verũ sic nō erit mortale peccatũ. Verũ est q̃ tenetur abstinere sicut a mortali ꝓter periculum quia de tali dicit Ecclesiastici. xxxiij. vir multum iurans implebitur iniquitate.

11 ¶ Vtrũ inducens aliũ ad iuranduz quē scit falso iuraturũ vel nō seruaturũ iuramentũ peccet mortaliter ⁊ R. fm Ri. in.iij.di. xxxix. q̃ aut facit vt ꝓsona publica ad instantiã partis: ⁊ ex ordine iuris et sic nō peccat. si vo facit vt ꝓsona publica. tñ contra ordinē iuris: aut vt ꝓsona ꝑuata sic peccat graiter. ⁊ dñs Lardi. in cle. vnica. de iureiur. dicit q̃ talis vincit homicidã. xxij.q.v. si q̃s cōuictus. ⁊.c. se. et sic patet q̃ ē mortale. et ex hoc concludit Pa. in.c.clericus. de coha. cle. et mulie. q̃ nunq̃ ⁊ est deferendũ iuramentũ illi contra quē est vehemens suspitio de trãsgressione et deferens peccat intellige mortalit fm distinctionez dictã. alle.c.ille. xxij. q.v. et facit optime tex. dicti.c.clericis. vbi nō vult clericos cogi iurare dimittere concubinas qō nō cōtra dantes seculariby iuramēta et similiby q̃ nō seruãt. et ideo ponãt potius penã et hoc quia tale iuramentũ est cōtra iusticiã. Non credo tñ mortaliter peccare illũ q̃ dat iuramentũ etiã vt ꝓsona ꝑuata illi quē scit falsum iuraturuz qũ ille est iam dispositus iurare. puta qz obtulit se iurare quādo hoc facit ex aliq̃ rōnabili cã. et de isto nō loquit. c. ille. ⁊ de eo q̃ inducit nō dispositũ iurare.

12 ¶ Vtrũ iurans vituperose ꝓ membra inhonesta peccet mortalit ⁊ R. q̃ tales ꝓprie sunt blasphemi. vt pz in.c.si quis ꝓ capillũ ibi alio mō blasphemia ⁊c. xxij.q.j. et ideo si peccat mortalit sicut dictũ est de blasphemia. s. in pn. Nã verbũ alius facit positionē eiusdē q̃litatis regularitatis licet habeat exceptionē aliqũ. vt in Jobãne ⁊ alij duo latrones. et no. Pa. in.c.accedens. de pben. ⁊ ideo alio mō p̃supponit blasphemiã. secus si iuraret ꝓ aliquod

membꝝ honestũ ⁊ cũ reuerentia: vtputa p sanctũ caput dei. et raro nõ consueuduinarie. scõm vo sic esset veniale.

¶ 3 ¶ Septimo attendendũ est in iuramẽto quando tempus cũ reddit iuramentũ illicitũ vt qñ iurat in iudicio diebꝫ feriatis nisi ꝓ pace ⁊ alijs pijs cau sis vt de ferijs. c. cõquestus. qd autẽ fiat a ieiunis est de honestate. xx. q. v. honestũ.

Iuramentũ.iiij.

Quomodo iuramẽtum interp̃tandũ est: R. fm Inno. in c. veniens. de iureiuran. q̃ in iuramento determinato sup aliquo singulari sic interp̃tat in foro anime fm intentionẽ iurantis. facit. c. humane aures. xxij. q. v. ℔ hoc ego limito verũ quando ille qui dat iuramentũ seu exigit dolose ⁊ iniq̃ facit: sicut cũ vir p̃stat iuramentũ vxori sup adulterio. Nam cũ talis iniq̃ a tali confessionẽ exigat potest iurare fm suã intentionẽ qd est verũ. licet fm intellectũ audientis sit falsum fm Rodo. quẽ sequit Astẽ. li. j. ti. xviij. ar. vij. Facit qd no. theologi in. iij. di. xviij. vbi circa literã dicit Ri. q̃ obstetrices nõ peccabant licet nõ respondissent ad intentionẽ pharaonis. quia nõ fuit ei data auctoritas ad aliq̃d agendũ contra deũ. Similiter quando quis ex iuramento exigit ab aliquo qd ipse nõ potest sine peccato implere. potest habere intentionem cum iurat illud facere. s. quantuz poterit sine peccato. sicut si mulier que habet impedimentum excõmunicata. quia nõ potest ꝓbare in mortis articulo cũ oporteat eam iurare de stando cum viro debet intelligere sic. s. quantũ potest sine peccato et non periurat. vt no. in. c. literas. de resti. spo. Si autẽ ille qui prestat iuramentuz est in bona fide et in casu licito prestat tunc habet locũ. c. q̃ cunq̃. ar. xxij. q. v. quia si scienter nõ iurat fm intentionem p̃stantis peccat mortaliter ⁊ est p̃iurus ⁊ etiam credo q̃ teneat sicut ille intellexit implere. ar. c. quacunq̃. nec obstat q̃ sicut votũ dolosum non obligat sic nec iuramentũ quia votuz fit deo ꝓprie: sed iuramẽtũ fit homini: et obligatio contrahit aliter in voto quia p intentionẽ aliter in iuramento q̃a per deliberatã verboꝝ attestationẽ. Si aũt vterq̃ fuit in simplicitate. Sed vnus vno modo intelligebat alter alio modo sic interp̃tatur. fm intentionem iurantis in foro anime. vt no. in. §. ex his omnibus colligitur. xxij. q. v. in foro autẽ contentioso stabitur verbis. vt in. ca. ex literis. de spon. Si vo verba habent duplicẽ intellectũ in stipulationibꝫ et alijs cõtractibus contra stipulantẽ et vendentẽ interp̃tabunt. l. inter stipulantez. §. j. ff. de verbo. obli. et. l. labeo. la. ꝓma. ff. de cõtraben. emp. In iudicijs in ꝓn. interp̃tat ꝓ actore in medio. ꝓ vtroq̃ in fi. ꝓ reo. exi de. ꝓba. ex literis. vt ecclesia benefi. c. vt nostrũ. In delictis autem cõtra delinquentẽ nisi aliud appareat de ꝓba. c. j. Si vo loquamur de iuramento generaliter p̃stito ꝓ obedientia prestanda mandatis sic dicit Inno. in. d. c. veniens. qd interp̃tetur vt nõ extendat nisi ad ea de quibꝫ cogitatũ est vel debuit cogitare. vt in. c. q̃ntauallis de iureiu. de deci. ex multiplici. de resti. spo. audita xxij. q. ij. ne quis. Alij dicũt q̃ interp̃tetur generaliter nisi sit contra ꝓs iuramentũ. vt in. d. c. veniens. vel ꝓtra ius vt in. d. c. q̃ntauallis. vel ꝓtra p̃sumptionẽ cõmunẽ q̃ si hoc mandari credidisset nunq̃ iurasset. ar. c. petitio. de iureiur. Ego credo q̃ in foro anime interp̃tabit fm intẽtionẽ iurãtis nisi fuerit dolosa.

¶ Vtrum iuramentũ prestitũ in materia iuris restringatur ad limites iuris: R. Pa. in. c. tua nos. de eccle. edificandis. q̃ sic. ita q̃ recipit omnes limitationes ⁊ restrictiones quas recipit ius illud. Facit tex. in. l. fi. C. de cõdi. inde. ⁊ in. l. fi. ff. q̃ satisda. cog. ⁊ no. per Inno. et glo. in. c. dilecti. de arbi. vbi dicit q̃ cũ quis iurat stare sentẽtie arbitri sub pena q̃ nõ obligatur nisi vel pere sentẽtie vel soluere penam et ideo si soluit penam sufficit. Similiter si iurauit nõ sub pena quia teneẽ vel seruare sententiam vel ad interesse. ff. de arbi. l. diem. §. fin. quia intelligit ista clausula. Ego pebo sentẽtie vel solua penã: quia iste intellect? est sibi datus a iure. Pa. in. c. quintauallis. de iureiur. dicit verũ in sententia arbitri: secus in sententia arbitratoris: quia in tali sententia nõ est talis datus intellectus. Itẽ ꝓ hoc facit glo. in. d. c. tua nos. et Inno. in. c. cũ omnes. de consti. qui dicunt q̃ ꝓlatus qui iurauit nõ alienare bona ecclesie q̃ potest nihilominus alienare in causa necessaria. vt in. c. fi. de eccle. edi. et etiã vtili cũ in hoc casu necessitas et vtilitas equiparentur a iure. xij. q. ij. sine exceptione. ⁊ sic iuramentũ intelligit de alienatione illicita soluz. Facit c. petitio. de iureiu. vbi iurans non esse contra aliquẽ intelligit illicite secus legitime etiã ꝓ ꝓpria vtilitate. Facit etiã. c. ex pte tua. de cle. nõ resi. vbi iurans residere in ecclesia põt iuramento nõ obstante se absentare pro necessitate vel vtilitate ecclesie. Itẽ facit qd no. in. c. put nobis. de dolo. vbi ille q̃ iurauit pere mãdatis ecclesie vel iudicis si se granatur potest appellare: quia iuramentũ non se extendit ad hoc qñ est generaliter latũ et qd no. in. c. ex tenore. de sen. excõ. vbi tenet idẽ Pa. q̃ etiaz ex causa noua supueniente vel si erat ꝓs erat occulta. poterit ille q̃ iurauit respõdere coꝶ aliquo iudice nõ obstante iuramẽto generali illum recusare: nec obstat p̃dictis q̃ iuramentũ habet clausulam seu vim clausule. Si nõ valet quod ago vt ago valet quantũ potest. vt in. c. quanto. ⁊ c. ad nostram de iureiur. no. in. l. cũ pater. §. filius matrẽ. de leg. ij. et per Bar. in. l. si quis pro eo. ff. de fideiuss. ⁊ in. l. sciendũ. ff. de verbo. obli. Et ideo debet aliquid operari qd nõ faceret si p̃dicta essent vera. q: aliq̃d operat tũ quia adicit vinculũ ⁊ ligat strictius ipm iurãtẽ et qñq̃ accumulat foꝶ foro. vt in. c. fi. de fo. cõpe. li. vj. In casu autẽ vbi nihil operaret vel parum. tũc bene verũ est q̃ hz vim illius clausule sed hoc nõ est in casibꝫ predictis q: strictius stringit ⁊ ideo sufficit. Facit etiã ꝓ p̃dictis qd no. do. An. in c. ex literis. de spõ. ⁊ sequit ibidẽ Pa. q̃ sicut equitas p̃tonia facit. vt in stipulationibꝫ p̃tonijs ꝓmittendo simplicit factũ alienũ in dubio interp̃tet ꝓ. mississe se facturũ ⁊ curatuꝝ quantũ in eo est. vt in l. quotiẽs. ff. de ver. obli. Ita eq̃tas iuris canonici

hoc inducit in materia canonica. vt ptz in.d.c.ex literis. ⁊ in glo. ibidẽ vbi parentes q̃ ꝑ filijs iurãt spõsalia nõ peccãt. licet nõ sequant nisi ex eoꝝ defectu. nõ quia illud iuramentũ intelligit quantuz in eis est se facturos. Itẽ facit qõ no. Pa. in.c. cuz clerici. de verbo. sig. vbi dicit q̃ iuramentũ generaliter ꝑstitũ debet restringi q̃ntũ põt vt mun⁹ obliget iurantẽ. qꝛ vbi tractat de obligatõe est facienda stricta interꝑtatio. all'.c. ad nostrã. el. iij. de iure iur. et. c. ꝑmũ. eo. ti. li. vj. et. l. quicq̃d astringende. ff. de ver. ob. Itẽ in.c. quẽadmoduz. dicit idẽ Pa. q̃ iuramentũ in aliquo cõtractu recipit oẽs conditiones ⁊ limitationes et subauditiones q̃s habet ille cõtractus ⁊ similiter si apponit in dispositione vel obligatõne qꝛ regularit ꝯ illa. facit ꝑ hoc. l. fi. C. de nõ nu. pe. ⁊ no. ꝑ Bar. in. l. si societatẽ. §. arbitroꝝ. ff. ꝑ socio. qõ bene no. qꝛ faciunt ad multa in materia iuramenti et voti vide ad hoc qõ. j. d. §. v. et. vj. Itẽ si iuro alicui dare cras pecuniã intelligit nisi fuero ab eo absolutus. qꝛ põt ⁊ progare terminuz ⁊ absoluere. vt in.c. j. de iureiur. Itẽ si iurari pecuniã tibi reddere ad certũ tp̃s spe future mutuatiõis intelligit si pecuniã mihi mutuaueris. C. de nõ nu. pe. l. indubitati. Itẽ si iuro tibi dare dotez intelligit si nuptie subsecute fuerint. ff. de iure do. l. stipulationẽ. Itẽ si iuro tibi reddere bladum vel vinũ. intelligit eiusdẽ bonitatis. ff. si cer. pe. l. cũ quid. Itẽ si q̃s iurauit facta pace cũ aliquo de nõ eũ offendendo sub certa pena talis ꝑmissio referit ⁊ restringit ad offensam rõne inimicitie ꝑterite nõ ad nouã ex postfacto insurgentez ex noua cã fm Bar. in. l. aut facta. §. cã. ff. de pe. seguitur Pa. in. c. cũ inter. de renũ. Itẽ si aliq̃s renũciauit cũ iuramẽto iuri qõ hz vel habere sperat in aliq̃ re aut hẽ põt nõ intelligit ad ius supueniens ex noua cã vel noua spe. vt dicit Pa. in. d. c. cũ inter.

2 ¶ Sed q̃d si ꝑlatus iurauit non alienare bona ecclesie sine licẽtia pape aut supiorꝭ: R. Pa. in. d. c. tua nos. q̃ interꝑtat vt nõ possit alienare sine licẽtia. qꝛ delignatio huiꝰ verbi licẽtia est q̃ dz primo peti etiã in casu licito q̃si ꝑlat⁹ reseruet in se cognitionẽ. vtrũ casus sit licitus vel nõ. ꝑ hoc facit in simili. c. licet de regula. Itẽ qꝛ si intelligeret de illicita solũ: sic iuramentũ nihil valeret qꝛ nec cũ licẽtia superiꝭ põt fieri. ergo oportet intelligat de offii licita: cõcoꝛ. Jo. an. ibidẽ. ꝗ bene nõ obstante iuramento posset alienare si superiꝭ non posset adiri ar. optimũ in. l. tutoꝛ q̃ repertoriũ. ff. de admi. tut. vbi ex cã necessitatis põt tutoꝛ in mẽtario nõ facto administrare bona pupilli qõ als necessitate cessante nõ põt. facit ad hoc qõ no. Jo. xij. q. ij. c. sine exceptione ⁊ c. placuit. Hugo. ⁊ Archi. in. c. abbatibus. eadẽ cã et. q. et Jo. de san. in clemẽ. ꝑma de rebus eccle. nõ alie. vbi dicit in casu illi⁹ clemen. alienationẽ posse fieri: impune si necessitas non capit tantã dilationẽ ⁊ tenuit Pau. in disputatõe q̃ incipit cõdẽnatus. Sequit hoc Lar. in. d. clemẽ. ꝑma et Pa. c. fi. de eccle. edi. qõ no. ꝑ religiosis habentibus ꝑlatos in remotis.

3 ¶ Vtrũ iuramentũ illius q̃ iurauit aliquã accipere sit interꝑtanduz vt possit intrare religionẽ: R. Pa. in. c. cõmissum. de spõ. fm vnã lectu. que sibi placet q̃ sic. ⁊ ideo interꝑtat q̃ eã accipiet nisi ingrediat religionẽ: nec obstat q̃ vt cõtrahat ibi cõsulitur. ⁊ postea ingrediat: qꝛ istud fit ꝓpter vulgi opinionẽ ne appareat ꝑiurus cũ in veritate nõ sit Si vo diceres quõ inueniat ista interꝑtatio: R. q̃ subintelligit nisi moriatur ⁊c. vel dic q̃ habet in c. puenit. el. ij. de iureiur. vbi dicit ꝑmissum nõ infringit q̃ in melius cõmutat.

¶ Vtrũ iuramentũ interꝑtabit vt habeat locum in casu ficto: R. Pa. in. c. ex parte. el. ij. de cleri. nõ resi. q̃ si iuramentuz nõ tendit in aliquã lesionem illius: q̃ iurauit ⁊ facit ad bonũ illius. cui ꝑstitũ est tũc subest cã large interꝑtandi. vt in. d. c. ex parte. vbi ille q̃ iurauit residere si se absentat ꝑ necessitate ecclesie. habet ꝑ residẽte. Si vo iuramẽti obseruantia tendit in dãnũ iurãtis vel illius cui fit. licz respiciat vtilitatẽ alterius tm̃: tunc nõ verificat in casu ficto ꝑbat istud fm cõmunẽ lecturã in. c. ad nostrã. el. j. de iureiur. vbi dicit q̃ iuramentũ debet seruari in casu specifico ⁊ nõ in casu ficto. Mã ibi tenet Innoc. et Jo. an. q̃ debitoꝛ qui iurauerat nõ molestare creditoꝛẽ sup pignoꝛe donec solutũ sibi debitũ q̃ nõ sufficit: q̃ creditoꝛi sit satisfactuz. ex fructibus pignoris ꝗ oportet ꝑmo q̃ fiat realis solutio debiti licet ficte soluerit ex quo ꝑcepit debitum ex fructib⁹ pignoris. Facit. l. lutius. ff. de condi. ⁊ demon. vbi no. q̃ cõditio debet fieri in forma Bar. tũ in. l. amplius. ff. rẽ ra. ha. determinat contrariũ in isto casu: quia iussus dare seu soluere implet cõditionẽ compensando. l. si peculiũ. §. j. ff. de statu lib. Itez impeditus iusta de causa facere qõ ꝑmisit: non est ꝑiurus. l. fi. ff. q̃ satisda. cog. et. c. significante. de pigno. Sed si tibi nõ soluo qꝛ tu mihi nõ soluis facto tuo impedioꝛ. ergo nõ ero periurus. Et hec opinio mihi videt verioꝛ de iure. nec ẽ ꝑtra casum nostꝝ. quia iste debitoꝛ certat de damno vitando. et creditoꝛ nullũ damnũ habet. ⁊ idõ habebit locum fictus intellectus in tali casu. et sic ꝑcedit opinio Bar. ⁊ dictũ. c. ad nostrã. nõ ꝑbat contrarium.

¶ Vtruz in omni iuramento debeant subaudiri multe cõditiones: R. glo. in. c. quẽadmodum. de iureiur. q̃ in iuramẽto assertorio nulla cõditio ꝓintelligitur. In iuramẽto vo ꝑmissorio bene multe subintelligunt. vt si deo placuerit. xxij. q. ij. beatus. §. j. Itẽ si placz pape. vt in. c. venẽtes. de iure iur. ⁊ alie de quibo in. d. glo. q̃ melius patebunt in se. c. Et no. fm ꝑdictã glo. q̃ ꝓter hoc iuramentũ nõ est cõditionale ⁊ etiã fm Pa. ibidẽ si exꝑmant vt in. c. significasti. ⁊ quod ibi no. de elec. et in. l. iij. ff. de le. j. et. l. aliquãdo. ff. de condi. ⁊ demon. Sed tu dic vt infra Matrimoniũ. iij. Impedimẽto. iij. §. ꝑmo.

¶ Et hec omnia q̃ de interꝑtatione iuramẽti diti intellige qũ ille q̃ iurat nõ habet exꝑsse ⁊ specifice animũ obligandi se sup aliquo determinato ꝑtra interꝑtationẽ. qꝛ tunc nõ valeret interꝑetatio vt no. in. c. venẽs. ꝑ Pa. de iureiur. ⁊ facit. c. iuramẽti. xxij. q. v. in ar.

¶ Quid si iurat sup re nõ subiecta pape: R. Pa.

in.c.cõstitutus.de rescrip.q̃ in reby vel iuribу non subiectis sibi nõ subintelligit illa clausula.d.c.veniens.ideo papa nõ põt absoluere a iuramẽto pre stito sup rebus nõ spectantibу ad eũ sine causa rõnabili.vt no.glo.in.c.quanto.de iureiur.⁊.c.cum interp.de renũ.

Iuramentũ.v. de obligatione iuramenti ꝓmissorij vtrũ semp sit obligatoriũ? R.vt colligo.ex Archi.in.c.si aliq̃d.xxij q.iiij.et canonistis in.c.si vo.de iureiur.⁊ theo.in iij.di.xxxix.q̃ sic vt infra ꝑuriũ.§.j.Fallit hoc in xxvj.casibus se.

1 ¶Primus qũ iurat aliquid qd̃ est peccatũ mortale:quia istud vergit in interitũ salutis eterne quia pena eterna punit.c.vnũ oratiũ.xxv.dist.vnde q̃ iurauit spolia diuidere nõ tenet.quia debet redde re.c.ea te.de iureiur.vel spoliare ꝓximũ non tenetur fm Io.an.in.d.c.ea te.⁊ illud quod dicit.xxij. q.iiij.§.ecce refertur ad conscientiã erroneã quase credebat teneri ꝓpterea nõ seruando mortaliter peccat.

2 ¶Secundus qũ qd̃ iurat est peccatũ veniale in se.quia similit vergit in dispendiũ ꝓprie salutis. q̃ per tpa impedit hõ vt nõ cito pueniat ad salutem eternã.c. q̃lis.xxv.di.⁊.c.ij.de pac.li.vj.Hugo.tenet q̃ si seruat tale iuramentũ peccat mortaliter q̃ facit ꝓtra istud.c.in malis.xxij.q.iij.Sed Rodo. tenet q̃ solum venialiter qd̃ verũ est quando simpliciter cõmittit veniale.ꝗ si ideo cõmitteret. quia iurauit dic q̃ mortaliter peccaret quia nomen dei assumit in malũ.

3 ¶Tertius qũ iuratur aliquid q̃ est cõtra consilia euangelica.puta q̃ nõ efficietur eps. religiosus et huiusmodi.nec obstat.c.florentinum.lxxxv.dist. quia nõ dicit q̃ teneat votũ ꝗ peccauit mortaliter iurãdo ꝓtra secãdam partẽ iusticie q̃ est facere bonũ sicut si iurasset cõtra primã partẽ q̃ est declinare a malo.

4 ¶Quartus qũ iuramentũ excludit opus pia intentione faciendũ ꝑ deo.vt cũ iurat q̃ nihil dabit ꝑ deo vel cõsulet ꝓximo.vel nõ consolabit talem vel nunq̃ erit fideiussor.vel nunq̃ mutuabit pecuniam ⁊ hmõi.quia de? nõ acceptat talia iuramẽta cũ dicat ꝗnũ faciendũ ex charitate fraterna ibi. q̃cunq̃ vultis vt vobis faciãt homines ⁊ vos eadẽ facite illis.c.placuit.de maio.⁊ obe.

5 ¶Quintus qũ iuratur aliquid q̃ ex se est indifferens tamẽ melius esset facere contrariũ q̃ nõ facere vel nõ facere q̃ facere. sicut qũ quis iurat q̃ nõ tenebit talem in suo seruitio vel non loquetur cuꝫ tali de tali re.vel non ibit ad domũ suam.vel non coquet ad furnum suum q̃ tamen melius esset facere contrarium. Intelligе istum casum verum quando quis solum ex se iurat.quia secus esset si conuenisset cũ ꝓximo ad tale faciendum ex aliquo bono respectu.et ita iurasset ei.quia bene esset obligatus.

6 ¶Sextus est qũ iuramentũ est cõtra bonũ publicum sicut qũ quis iurauit q̃ subtrahet se ab onere publico istud ꝗno.Pa.in.c.pueuit.el.j.de iureiur. Facit.c.si diligenti.de so.compe.

7 ¶Septimus qũ iuramentũ vergit in dispendiũ ꝓprie salutis corporalis quẽadmodũ nõ teneret si vergeret in dispendiũ salutis alterius.xxij.q.iiij. c.j.cũ.iiij.c.se.ita nec in ꝓpriam.c.si non licet.xxij. q.v.xxij.q.iiij.§.illicitũ.Glo.in.d.c.si vo. restringit hoc verũ qũ directe.secus si occasionaliter.⁊ ponit exemplũ de vno q̃ iurauit stare rome de mense augusti.quia licet ibi moriant multi.nõ tamẽ semper.⁊ ideo tenet stare.Sed Io.an.restringit dictũ glo.verũ nisi ex imminẽti infirmitate vel completione indicaret sic iurans ex tali mora moriturus. Exquo colligo q̃ qũ verisimiliter ex qualitatibus ꝑsumitur de morte habet locũ q̃ non obligat. Et ꝓpterea Pa.increpat carthusienses ⁊ reputat eos nõ in bono statu in.c.verum.licet male iudicet.q̃ sunt in bono statu et deo seruientes: nec exponũt se periculo mortis corporalis.ꝗ carnẽ abdicant vt a vicijs animus sit liber. Multa alia possent adduci ad ꝓbandum q̃ sunt in bono statu ꝗ breuitatis causa omitto. Idẽ dic q̃ iuramentũ nõ obligat q̃ndo cedit in mutilationẽ.quia nemo mẽbrorum suoꝝ est dñs.l.liber hõ.in ꝑn.ff.ad.l.aquilia.limita istud.vij.verũ.nisi mors vel mutilatio esset infligenda ex iusticia.quia tunc nõ posset contra iuramentum fugere.vt supra carcer.§.iiij.⁊ supra fugere.§.j.

8 ¶Octauus nõ obligat iuramentũ qũ quis iurat ex calore iracũdie.fm Io.an.in.c.ex literis.de iureiur.sicut in simili dicit glo.singularis.in.c.ex literis de diuor.q̃ cõfessio facta ex calore iracũdie nõ valet qd̃ limitat.d.Anto.verũ qũ calor iracũdie fuit tantus q̃ deliberate istud iuramentũ non fecisset. Quia hec voluntas nõ est discreta.Facit glo.in.c. dudũ.de cõuersi.cõiuga.q̃ dicit q̃ calor iracundie nõ obligat. Et idẽ dico qũ iurat abrupte. facit qd̃ no.Inno.in.c.fraturã.de voto.⁊ Ri.di.xxxix.ar. iij.q.ij.sup.iij.sententiaꝝ.

9 ¶Nonus qũ iuramentũ est metu extortũ. intelligе si animũ obligãdi se nõ habuit.als bene tenet fm cõiter doc.ꝗ si nõ habuit animuꝫ obligandi se q̃ nõ obligет.patet ex iã dictis.⁊ facit glo.in.c.auctoritatẽ.xv.q.vj.an autẽ peccauit sic iurando cũ tali animo.dicit Pa.in.c.si vo.eo.ti.q̃ si est hõ ꝑfectus peccauit venialit.als nõ. ꝗ ego dico q̃ nec ꝑfectus nec impfectus peccauit etiã venialiter.Et ꝑ hoc facit q̃ in simili dicit in.c.ne q̃s.xxij.q.ij.intelligе hoc vt colligit ex.d.c.ne q̃s.qũ iurando habuit animũ solũ inducẽdi iuramentũ ad reuerentiam dei nõ ad obligationẽ suã ⁊ in mente habuit aliquã circũstantiã debitã q̃ verũ iurabat.puta ꝓmitto q̃ dabo tibi centũ cuꝫ ista subauditione.l.si sum tibi obligat? ex debito ⁊ nõ aliter.licet hic nõ exꝑmat et hmõi.q̃ sic vtit simulatione licita q̃ liez vt in.c.vtilẽ.xxij.q.ij.Secus esset si iurãdo credebat se obligatũ ex iuramẽto ⁊ tũ nõ intẽdebat obseruare.q̃ sic esset pctũ mortale.vt in.c.querelam de iureiur.Facit.c.ille.xxij.q.v.et qd̃ no.glo.in.d. c.auctoritatẽ.

10 ¶Sed quid si sumus in dubio an habuit animũ obligãdi se vel nõ? R.Pa.in.d.c.si vo.q̃ est ꝑsu

mendũ qnõ habuit animũ obligãdi.ar.c.sup eo. de renũ.7.l.cũ de indebito.§.j.ff.de.pba.

i 1 ¶ Quero q̃re magis ecclesia obligat in iuramẽto etiã metu extorto q̃ in voto.cũ iuramentũ 7 votũ ambulent pari passu? R. Pano.in.d.c.si vo.q̃ ex hoc q̃ iuramentũ frequẽtius accidit.7 ne deẽt materia deierandi. Tamẽ q̃ntũ ad veritatẽ obligationis pari passu obligatõis vadũt votũ 7 iuramentum.vt in.c.debitores.no.in.c.j.de iureiur.7 in.c. licet.7 in.c. magne.de voto. Exquo infert Pa.in c.verum.de iureiur.cum glo.ibi q̃ nõ seruantes iuramentum metu extortum non sunt puniendi tanq̃ p directo periuro. Hosti.etiam 7 Joh.an.7 do.Anto.7 sequit Pan.7 tenet in.d.c.verum.q̃ nõ peccat mortaliter tale iuramentum nõ seruãs. sed venialiter.facit tex.in.d.c.verum.qui dicit q̃ p mortali crimine non sunt puniendi.7 no.q̃ loquit in eo qui iurauit animo obligandi se.quia si animum nõ habuisset nõ esset dubium. Conclude ergo sic q̃ si habuit animum obligãdi se qũ iurauit q̃ tenet seruare: nisi vergat in dispendium ꝓie salutis.aut alterius cõditõis de supradictis sed non de p̃ceptoꝛ:ita q̃ mortaliter peccet. Si vo non habuit animum obligandi vel sumus in dubio.sic nõ obligat ad seruandum: vt est tex.in.c.j. qõ metus cã.et quod dĩ in.c.si vo.debet intelligi ad timorem.ne passim quis contraueniat.sed cuz bona maturitate 7 licentia supiorꝭ. Similiter.c. licet.de iureiuran.libro.vj. Facit pro hoc quia ibi dicit nõ vi vel metu extortum.7 ibi tenet Archi.7 multi in.c.cum contingat.eo.ti.verum q̃ non tenet iuramentum metu extortum in casu a lege ꝓhibito. Facit autẽ.sacra puberum.C.si aduer.vẽ. sed si non est in casu a lege ꝓhibito.sic tenet iuramentum fm Min.7 sequit Pa.in.d.c.cum contingat.q̃uis metu extortũ.fm tũ q̃ dixi ẽ.sub pecato veniali. Et hec intellige in iuramẽto ꝓmissorio ex metu qui põt cadere in constantem extorto et contra iusticiam.q̃ si esset iuramentum assertorium nõ excusaret ꝓter metum si mendacium iuraret a peccato mortali.xxxij.q.v.ita ne.7 de his q̃ vi vel me.c.sacris.no.glo.in.d.c.auctoritatez. nec similiter in iuramẽto ꝓmissorio excusat leuis metus:nisi vt dictũ est quando nõ habuit animũ obligandi se.

i 2 ¶ Decimus nõ obligat iuramentuz.qũ res sup q̃ est iuramentũ factũ nõ pdurat in eodẽ statu ꝗ venit ad talẽ statũ q̃ temerariũ esset tũc talĩ iurare. puta q̃s iurauit q̃ non efficiet miles vel negociator.vel nõ recipiet feudum a tali dño postea venit ad paupertatẽ.ita q̃ nõ põt viuere nisi efficiat miles vel negociator 7 hmõi.ratio quia si a ꝓncipio fuisset iste casus 7 iurasset iuramentũ fuisset temerariũ.7 ideo põt ꝓpria auctoritate cõtrauenire fm Archi.in.c.animaduertendu.xxij.q.ij.Facit pro hoc.xxij.q.ij.ne q̃s.et dicit glo.in.d.c. quẽadmodum semp subintelligi in iuramento.s.si res in eodem statu ꝑmanebit. Idẽ de illo q̃ iurauerat reddere gladiũ homini sane mẽtis quẽ nõ reddet effecto furioso.xxij.q.ij.ne q̃s. Itẽ cũ quis iurauit aliquã accipere,7 illa cõtraxit p verba de ꝑsenti cum alio. Similiter qũ quis cũ habundaret ꝓmisit tenere obstagia.nunc nõ põt nisi mẽdicet 7 eum nõ cõuenit mẽdicare nõ tenet.ar.c.querelã.7.c.breuiũ eo.ti. Secus fm Mo.si cũ nõ dedecet mendicare vel si tẽpore iuramẽti hec cõditio inerat.s.q̃ oportebat mendicare.quia tenet. Itẽ quãdo quis iurauit nõ mutare sepulturã vel testamentũ.quia põt ex noua causa.vt infra sepultura. Facit quod no. Pa.in.c.veritatis.de iureiur.vbi dicit q̃ si iurauit respectu dignitatis vel alterius qualitatis existentis in iurante vel in alio cui iurat q̃ illa deficiente nõ tenetur. Puta iurauit tibi quãdo eras eps obedire:nunc cũ sis depositus nõ teneoꝛ.c.venerabilem.de elec.vel iurauit tanq̃ canonicus vel scholaris.ar.d.c.venerabilẽ.et.c.cũ inter.p.et qõ ibi no. de renũ.et tenet Fede.cõsilio.clvij.ꝗ istud dictuz suũ limitat Pa.qũ iurauit nõ simplicit sed vt talis.secus si simplicit quia semp obligatur si verba iuramẽti importãt.ar.xxxij.q.viij.c.vnico. nisi vt dictũ est veniret ad talẽ statũ in quo si vellet iurare esset temerariũ.qõ bene no.

i 3 ¶ Vndecimus quando est contra bonos mores naturales:vtputa quia p̃bet occasionẽ delinquendi.vt in.c.quẽadmodũ p̃dicto.et in regula nõ est obligatorium.de reg.iur.li.vj.Exemplũ vir iurat nõ agere contra vxorem rerũ amotarũ: quia non valet.vt.ff.de pac.do.l.conuenire. Ratio quia tale iuramentũ ꝓberet occasionẽ mulieribꝫ furandi. Similiter qui iurauit nõ denũciare aliquez nõ tenetur. quia est contra bonũ animẽ delinquẽtis et charitatis.ij.q.j.si peccauerit.7 de iudi.c.nouit. Facit.l.si vnus.§.pacta.ff.de pac.limitat tũ istud exemplũ Hosti.in.d.c. quẽadmodũ verũ q̃ non tenetur nisi quãdo vellet denunciare solum ꝓter comodum ꝓprium:quia sic non liceret. Facit.c.ad nostram.el.j.de iureiur.sed oportet denunciet vel agat ꝓter bonũ cõmune ꝓncipalit. 7 si secũdario ꝓter bonũ ꝓprium.

i 4 ¶ Sed q̃d de accusatione.dic vt supra.accusatio. §.vj.

i 5 ¶ Duodecimus qũ iuramentũ est ꝗ votũ vel iuramentũ vel ꝓmissionẽ ꝑus factã.vt in.c.sicut ex literis.de spon.7.c.quãto.de iureiur.7 in.c.intellecto.eodẽ titulo. Intellige si ꝓmissio etiã fuit simplex fm Hosti.7 Pa.et Inno.in.d.c. sicut. q̃uis post Innoc.teneat contrarium in.c. veniens. de iureiurand. sed non est verum per.c. iuramenti. xxij.q.v.

i 6 ¶ Sed quero vtrum actus gestus contra primũ iuramentũ sit ipso iure nullus? R. Pa.in.d.c.intellecto.q̃ si actus depẽdet a mera volũtate iurantis:puta quia nullo iure ꝓhibetur sic tenet. Vñ dicit Inno.in.c.dilecto.de preben.q̃ si q̃s iurauit nõ alienare libꝛ:7 tũ alienauit tenet alienatio.licz sit periurus. Facit.c.vltima voluntas.xij.q.ij.in glo.vbi tangit q̃ qui iurauit nõ mutare testamentum si mutat tenet secũdũ:licet sit periurus:nisi in casu de quo ẽ.§.xij. Mo.in.c.cuz marthe.de celebrissa.tenet q̃ nõ valet secundum testamentum. Sed Jo.an.in regula q̃ semel placuit.libro sexto. tenet q̃ valeat quia nullo iure cauet q̃ sit nullum

factum p quod sit cōtra iuramentū: quod verum est qñ actus dependet a mera facultate iurantis. Si autē dispositio actus non dependet a mera voluntate iurantis: puta quia interdicit a lege fauore ipsius iurātis. exēplū in muliere et minore qui nō possunt alienare vel aliū contractū facere sine certa solēnitate: ⁊ tunc actus iuratus ꝗ ꝑmū iuramentū nō valet ipso iure ⁊ sic intelligo glo. c. licet. de iureiurā. li. vj. rō quia actus sine iuramēto erat ipso iure nullus obstante prohibitione legis. rōne autē iuramēti sustineri nō pōt. quia iam obligauerat se deo p ꝑmū iuramētū ⁊ sic scōz iuramētū fuit illicitū. ⁊ idē dic qñ actus ꝓhibet rōne publice vtilitatis. ⁊ iste est casus. d. c. intellecto. Dic ergo q si lex seu statutū nō resistit actui iurato q si fiat ꝓtrarium nō est ipso iure nullus. secus si resistit. Ita tenet Archi. in. c. si a sede. de ꝓben. li. vj. Gaspar de calde. in. c. oū ꝓtingat. de iureiur. ⁊ Spec. de emp. et ven. qd no. p cautela mulierū q̃ timent ne inducantur ad aliq̃ facienda in eoꝝ ꝓiudiciū. q iurent ꝑius in manu alicui? coꝝ testibꝫ se nolle tales alienationes vel renūciationes facere: dūmodo qū cōtrariū faciūt intendāt nō facere ꝗ iuramētū ꝑmū scz nō effectualiē renūciare ꝯ solū verbaliē. quia sic nō erunt ꝑiure in ꝓscia eo q ꝑmū iuramētū intellexerūt effectualiē nō verbaliē solū.

17 ¶ Decimustertius nō est obligatoriū iuramentū qñ ille cui est ꝓstitus frangit fidem iuranti. ꝯ nota fm Pa. in. c. puenit. el. ij. de iureiurā. q qñq̃ duo obligationes respiciūt se adinuicē: puta ꝑmisi tibi equū ꝓter qd alius ꝑmisit mihi centū. ⁊ sic si ego nō seruo ꝑmissum: nec ille tenebit mihi de centū. et sic intellige illud. Frangenti fidez fides frangat eidē. ff. ꝑ socio. l. si cōuenerit. in fi. xxviij. q. ij. si infidelis. ff. de inoffi. testamē. l. si instituta. C. de pac. l. cū ꝓponas. la scōa. ⁊ sic intelligit dictū. c. puenit. et. c. cōstitutus. de penis. Idē dico qñ conditionaliter ꝑmisi: puta iurauī ire romā si dederis centū si nō das nō teneor. qa ꝑmissio mea nō purificat nisi a tpe existentis conditionis. l. cedere diē. ff. de verbo. sig. insti. de verbo. obliga. §. ex cōditionali Qñq̃ autez obligationes nō referunt adinuicē: ꝯ ad diuersa. Exemplū ꝑmisi tibi simpliciter centū et nō ex hoc ꝯ simplicit. ꝑmisisti mihi aliq̃d facere tunc licet ego non impleā ꝑmissum. tū alter teneē quia nō ꝑmisisti mihi rōne ꝑmissionis mee: sed simpliciter et de specie ad speciez nō fit cōpensatio vt no. in. ca. ij. de deposito. hoc tenuit Cy. in dicta l. cū ꝓponas. ⁊ sic intellige. c. noli. xxiij. q. vj. vbi dicitur q hosti seruāda est fides: nec obstat. c. quod deo patri. xxiij. q. v. de voto viri et mulieris. vbi licet alter frangat. alter tū teneē seruare: q: ibi simpliciter q̃libet eoꝝ vouit deo nō conditionaliter. ⁊ ei est obligatus.

18 ¶ Sed q̃d si ille cui iurauī nō implet ꝑmissum ex necessitate aliq̃: puta quia nō pōt: R. q nihilominus ego nō teneor ad iuramentū factū ꝓter illud quia videē tacite sub tali conditione iurasse. ⁊ hoc tenet dūs Anto. ⁊ Pa. in. c. sicut. el. iij. de iureiur. et placet. licet alij teneant. hoc verū solum nō teneri quando ex negligentia alius nō attendit vel ex voluntate.

19 ¶ Vtrū ille qui iurauerat seruire sub certa merce de soluēda quolibet mēse q̃ nō potuit implere seruitium ꝓter defectū solutionis. Puta q: non potuit stare in loco. nunq̃d poterit agere ꝑ interesse suo ex quo p eū nō stetit. R. Albri. in. l. ediles. ff. de edil. edic. q sic. pro hoc bonus tex. in. l. si in lege. §. colonus. ⁊ in. l. qui operas. ff. loca. secus si nō impleuit seruitiū cū posset. quia non habebit salariū ꝑ ꝑdictā. l. ediles. §. j. et ꝑ. l. iulianus. §. offerri. ff. de act. emp. et vendi.

20 ¶ Vtrū iurans vel ꝑmittens nō expellere inquilinum possit expellere. si nō soluit pensionē: R. q sic fm Panor. in. c. tua nos. de iureiuran. Facit. l. quero. §. inter locatorē. ff. locati. vbi patet q si conductor preterit id quod teneē ex natura cōtractus nō teneri ei locatorē ex ꝑmissione locationis. Idē dic in patre qui ꝑmisit nō exheredare filiū. Intelligitur nisi crimen ingratitudinis cōmiserit. l. quidam cū filiū. ff. de verbo. obliga. et generaliter fm Barto. in dicto. §. inter locatorē. Nic. §. facit ad omnes contractus in quibꝫ aliquid vltra citraq̃ ꝑmittitur vt quilibet nō teneat seruare qd ꝑmisi si ꝑ aduersam partē nō seruat id ꝓter qd sunt ꝑmissa dicto. §. offerri. Similiter si vir iurauit non dimittere vxorē. Intelligit nisi faciat contra legez cōiugij. vel si ꝑmisit dotem potest dimittere si nō soluit iuē notata in. c. vestras. de dote post diuor. resti. Itē si iurauī te nō offendere. Intelligitur nisi causam offensionis cōmiseris. l. qui seruū. ff. de verbo. obli. Facit qd notat in. l. cum pater. §. libertis. ff. de lega. ij. ⁊ quod nota. in dicto. c. quēadmodum. in glo.

21 ¶ Decimusquartus qñ mandatū legis vel superioris vult contrariū iuramento. puta iurauī tibi dare decē. Iudex precipit ne tibi dare debeam ex aliqua legitima causa. nō teneor. c. significauit. de censi. l. fi. ff. qui satisda. cogū. vl' de lege. puta fuisti excōmunicatus post iuramentū tibi factum de aliquo tibi dando. nō teneor nisi absoluaris. de quo tamē dic. vt supra excōmunicatio. viij. §. xij. Iōo in omni iuramēto subintelligit. Saluo iure superioris vel alterius fm Io. an. in. d. c. quēadmodū Facit. c. veniens. eo. ti.

22 ¶ Decimusquintus quando iuramentū est in ꝑiudicium alterius. puta canonici iurāt qd si aliq̃s eoꝝ efficiat eps seruabit quēdā in ꝑiudiciū episcopalis dignitatis. Nam talis factus episcopus nō teneē. vt in. c. sicut est nostris. de iureiuran. Idem dic si cardinales iurassent in ꝑiudicium sedis apostolice q assumptus in papā non teneret. Similiter cum vir iurauit nō stare cū ꝓria vxore. Intellige ꝓter odium quia nō teneē et etiā ꝓter continentiā. Sed tūc ad requisitionē vxoris teneē reddere. ꝯ nō exigere. quia illud est solum in ꝑiudiciū suū. vide qd notat in. c. tua nos. de iureiur. in glo. hoc videē tenere Mo. Tancre. Goffre. ⁊ Io. an. Idē dic cū quis ꝑmisit tenere secretū. quia quando est alteri nociuū non teneē: quin possit ⁊ debeat reuelare illis qui possunt ꝑdesse ⁊ non obesse. xxiij. q. v. hoc videē. Sētit glo. in. c. ego. de iureiur.

Similiter intelligit q̃ nõ tenet reuelare nisi pdu-
ratur in testẽ. quia fm Inno. in. c. q̃liter et qñ. el. j.
de accusatio. tenet dicere etiam si cogitasset de hoc
qñ iurauit. Facit. c. quia plerique. de officio ordi. li.
vj. et. c. cõstitutio. el. j. de testi. et. c. olim. de accusa.
Itẽ cũ quis exigit iuramentũ ab aliquo de verita-
te dicenda. Si talis est hõ ferus de quo p̃sumit ve
risimiliter q̃ pcedet nõ seruato ordine iusticie. sic
nõ tenet reuelare qõ scit etiã si posset pbare simili
ter: ⁊ q̃ius nõ sit crudelis q̃ qui pcedet ordine de-
bito nõ debet reuelare ei que nõ põt pbare. ar. c. si
peccauerit. ij. q. j. et. ij. q. vij. plerũq̃. hec Rodo. il-
lis tamẽ q̃ possunt pdesse q̃ nõ obesse teneret si iu-
rauit. ar. xxij. q. v. hoc videt. Idẽ dic de eo qui iu-
rauit nõ p̃stare auxiliũ tali. Intelligit. s. iniuste q̃
Io. an. allegat. c. petitio. de iureiuran. et. c. primũ.
de his q̃ fiunt a maio. par. ca. et. c. granẽ. de excess.
p̃lato. etiã si iurasset de iusto auxilio nõ dando nõ
obligat: quia iuramentũ nõ ligat ad illicita ⁊ ꝓtra
ius: d. c. quanto. eodẽ titulo. Idẽ dic de illo q̃ posi
tus in dignitate ⁊ alienans bona iurat nõ reuoca
re q̃ nõ tenet. vt in. c. intellecto. eodẽ titulo. qz est
in p̃iudiciũ alterius. s. dignitatis. c. cũ contingat.
in fi. eodẽ titulo. c. ij. de pact. li. vj. Et hoc tene etiã
si nõ iurasset p̃us nõ alienare: licet glo. sentiat op-
positũ in. d. c. intellecto. per p̃dicta. et hoc intelligo
in notabili alienatione p quã leditur dignitas no-
tabiliter. Secus esset in re modica quia ꝓprium est
principum donare. c. j. de donatio. ⁊ in iuramẽto
facto a p̃lato de nõ alienãdo nisi cõsulto papa nõ
debet referri ad modicã alienationẽ. quia iuramẽ-
tum nõ extenditur ad verisimiliter nõ cogitata. c.
veniens eo. sentit Fede. cõsilio. cciij. Ideo iuramẽ-
tum filiorũ fa. et minor et vxor et seruor nõ valet
in p̃iudiciũ illor q̃ eor curã habẽt. et ideo p̃ñt ea
irritare sicut et vota. fm Nico. de li. sup. c. xxx. nu
meri. secus in alijs: puta voto castitatis sicut devo
to habes. j. votũ. ij.

23 ¶ Decimusexstus qñ iuramentũ est cõtra legẽ po
sitiuã vel statutũ: ⁊ licet fuerint multe opiniones.
vt recitat Pa. in. c. cuz cõtingat. de iureiur. tamen
istud mihi videt verius dicendũ circa istud. quod
aut lex positiua seu statutuz aliquid pbibet ꝓter
bonos mores cõseruandos ⁊ cõtra hanc nõ valet
iuramentũ. vt in regula. non est obligatorium. de
reg. iur. li. vj. Exemplũ in muliere que viuente vi-
ro dedit fidẽ adultero de cõtrahendo post mortẽ
sui viri cũ eo nõ valet. Et intelligo de bonis mori-
bus naturalib. quia sic lex est indispẽsabilis ⁊ in-
uariabilis. v. di. in pn. et. viij. dist. que contra bo-
nos. Secus in bonis moribus ciuilibus: quia iura-
mentũ cõtra ipsos valet. c. significante. de pigno.
vbi valet iuramentũ contra pactũ legis cõmisso-
rie. Aut lex seu statutũ fundat sup bono publico
p̃ncipaliter et sic nõ tenet iuramentũ factũ contra
quia pactis vel iuramentis ius publicum remitti
nõ potest ad hoc. l. ius publicũ. ff. de pact. Aut lex
seu statutũ nõ est fundatũ in bonis moribus natu-
ralibus nec sup bono publico p̃ncipaliter. sed in
odium aliquor. et sic tenet iuramentũ quãdo po-
test sine dispendio salutis impleri licet nõ sine di-
spendio rerũ tẽporaliũ. vt in. d. c. significante. ⁊ in
c. debitores. de iureiur. Idem dicendum quando
lex p̃ncipaliter est fundata super fauore p̃uato li-
cet consequẽter et secundario super publica vtili-
tate q̃ iuramentũ ligat. Et iste est casus ꝓprie. c. ij.
de pac. li. vj. et hoc quando nõ continet aliquam
turpiditatem contra bonos mores naturales: nec
ex parte iurantis nec ex parte materie super qua
prestatur: nec contra bonũ publicũ p̃ncipalit. Et
ratio quare teneat iuramentũ. in istis duobz casi-
bus est. quia iurando non peccauit qz talis lex po-
tius est p̃uilegiatiua q̃ p̃ceptiua. ⁊ ideo eius con-
trarium nõ est in dispendiũ salutis eterne. q̃ soluz
rerum temporaliũ. Aut si peccauit trãsgrediendo
tũ põt seruare sine peccato. ⁊ ideo tenet iuramẽtũ
c. et si xp̃us. de iureiur. iuncto. §. illicitũ. xxij. q. iiij.
secus autez esset qñ est cõ bonos mores naturales
vel cõtra ius publicũ p̃ncipaliter. q̃a sine peccato
seruari nõ potest.

¶ Vtrũ talis cõtractus factus contra legem vel 24
statutuz p̃ncipaliter fundatum super fauore vel
odio p̃uato. ita firmet iuramento q̃ etiã heredes
obligentur? R. Pa. in. d. c. cũ contingat. q̃ com-
munis opinio est qõ sic. quia iuramentum confir
matorium validat actum inualidũ et ex eo oritur
actio. vt in auth. sacra puberũ. C. si aduersus ven.
limita nisi dolo vi vel metu sit iuramentũ extortũ
vt in. c. contingit. eo. ti. ⁊ c. licet eo. li. vj. et in. c. ij.
de pac. li. vj. et dicta auth. sacramẽta puberũ. secus
esset in iuramẽto introductorio obligationis pu-
ta iuro tibi dare centũ nulla causa p̃cedente: quia
iste nõ est modus inducende obligationis nisi in
liberto. vt in. l. vt iureiurandi. in pn. ff. de ope. lib.
et. l. fi. ff. de lib. causa. et ibi Guil. de cu. et Bar. in
l. iusiurandum. la. ij. ff. de iureiur. et ideo nõ liga-
ret heredes de iure ciuili: sed de iure canonico si
fuit in culpa non implendi. et iuramentũ erat sim
plex: puta iurauit dare decem ⁊ penituit de pecca
tis suis credo q̃ teneatur p id quod dixi supra be-
res. §. v.

¶ Sed quid si in p̃dicta. l. vel statuto fundato su- 25
per bono p̃uato vel odio dicatur nõ valere contra
ctum nunqd valebit si iuramentũ interponatur.
R. q̃ sic. Facit qõ no. Inno. in. c. ij. de regula. vbi
dicit q̃ in istis spũalibus ius naturale preferet iuri
positiuo.

¶ Quid si addat statuto q̃ si seruata nõ fuit solẽ- 26
nitas debita p̃sumit dolum vel aliã illicitã causaz
R. q̃ si constat cõtractũ esse verũ et nõ ficticiũ aut
dolosum quo ad ipm minorẽ ⁊ huiusmodi p quo
fit sic iuramentũ ligat tam in foro animevbi credi
tur p se et contra se. vt in. c. significasti. el pmo. de
homi. et no. in cle. j. de penis. q̃ etiam in foro con-
tentioso quia cessat ratio statuti. Si vo fuerit do-
lus vel fraus tũc si statuto suberat causa p̃sumẽdi
dolũ. vt quia cõmunit in loco decipiebant dolose
minores tũc saluabit opinio Bal. et Bar. ⁊ alior
q̃ tenent iuramentũ nõ valere. qz nõ tollit p̃sum-
ptionem statuti legitime inductã. secus esset si sta
tuto nõ suberat causa p̃sumẽdi fraudẽ quia tunc
ligat iuramentũ.

27 ¶ Sed quero epus statuit q̃ quilibet clericus absens reuertat infra certū diem sub pena excōmunicationis clericus de licentia epi iuerat ad studiū et iurauerat creditori suo nō recedere ante eius solutionem: querit an obliget iuramentum vel pceptum plati seu legis. et videt q̃ iuramentū sit nullum quia cōtra obedientiā superioris non pōt seruare sine interitu salutis. d. c. cum cōtingat. ⁊ c. ij. de pac. li. vj. ⁊ Pa. in. c. venientes. de iureiur. dicit. ⁊ est dictū Io. an. in mercurialib⁹ in regula in malis, pmissis. li. vj. q̃ exquo cū licentia epi fuit in studio et p necessitate studij cōtraxit debitū. videt se obligasse cū licētia epi q: vno concesso concedunt omnia sine quib⁹ illud nō habet effectū. c. pterea. et. c. prudentiā. de offi. dele. ⁊ l. ad rē mobilem. ⁊ l. ad legatū. ff. de pcu. ⁊ sic non debet recedere ⁊ seruare iuramentū. secus si sine licentia epi vel nō p necessitate studij ⁊ pro lasciuia: quia tunc iuramētum nō valet cōtra obedientiā superioris. Idē dico in patre reuocante filiū qui pdicto modo iurauerat. ⁊ idē de quolibet subdito. et facit p mercatoribus qui cōtra phibitionē suoꝝ dominoꝝ vadūt ad certa loca phibita fm q̃ phibere possunt. vt in l. relegatoꝝ. ff. de interdi. ⁊ re. ⁊ qd ibi no. quia nō poterūt se obligare ad ibi standū nisi supiores tacite vel expresse cōsentiant.

28 ¶ Decimumseptimū non obligat iuramentū qñ iuramentū ponit sup cōtractu simulato. ⁊ distingue fm Pa. in. c. cū contingat. q̃ aut simulatio est de cōsensu vtriusq̃ partis tā super cōtractu q̃ sup iuramento ⁊ tunc si ex iusta causa. puta iusto⁹ timore vel quia indigebat mutuo concepit pignus in forma venditionis vt creditor lucraret fructus et sic non obligat iuramentū quia defuit cōsensus et fuit iusta causa simulandi ad hoc. c. j. qd̄ met⁹ causa. et. l. fi. ¶. de nō nu. pe. Si vo ex iniusta causa fit puta cā fraudandi gabellas vel aliter ad deceptionem p̃rimi simulauit vnū cōtractū esse aliū. ⁊ iurauit singula contenta in instrumento vera. tunc eo ipso est periurus quia simulatio intentionis ex iniusta causa non excusat. vt no. in. ca. interrogasti. xxvij. di. sicut ille qui pce vel pcio deposuit falsum c. j. de cri. fal. et volens cōtrauenire nō debet audiri. ⁊ si iurasset solū non cōtrauenire illi contractui quē simulabat in deceptionē p̃rimi. licet grauiter peccauerit iurando in damnū p̃rimi tamē nō obligatur quia defuit consensus. vnde respectu dei non exigitur absolutio a iuramento. ar. c. tua. de spon. ⁊ in foro conten. compellitur obseruare nec auditur volens allegare turpitudinē suā. ⁊ hoc verum inquantū est solū in p̃iudiciū suum ⁊ nō imminet periculum anime. Aut simulatio solū erat super cōtractu ex parte vtriusq̃ ⁊ iuramentū inuenit ne agat contra tacite vel expresse ⁊ hoc ne cōtractus feneraticius detegeretur. ⁊ tunc iuramentum obligat et pinde est ac si iurasset soluere vsuras. Facit qd̄ no. Ly. in. l. si ex cautione. ¶. de nu. pe. vbi cōcludit q̃ iurans nō opponere exceptionem de nō nu. pe. obligatur. licet simplex renūciatio nō valeret. In foro tamen anime si nō habuit intentionem obligandi se nō tenet. vt dixi supra Similiter si cōtractus simulatus nō potest seruari sine peccato vt cōtractus symoniacus. licet concipiatur sub alio cōtractu quia tunc iurans scienter peccat mortaliter. et tenet non seruare. xxij. q. iiij. per totū. Aut simulatio fuit ex parte iurantis tñ super contractu solū ab eo simulato. vt quia aliud gerebat in corde: aliud in verbis: vel vsus est verbis duplicibus callide iurando. et tunc fm Pa. in d. c. cū contingat. intelligit fm intentionē recipiētis. et sic deus videtur recipere. xxij. questi. v. quacunq̃. et. §. ex his omnib⁹. et sic ligat iuramentuꝝ fm distinctionē. de qua supra Iuramentū. iiij. in principio.

¶ Sed qd̄ remediū erit qñ iuramentū interuenit ne in cōtractu simulato vsure petant exquo iurauit nō agere contra tacite vel expresse: R. q̃ ad verba iuramenti est recurrendū q̃ si verba excludūt actū et exceptionē tacite vel expresse tunc denunciet ecclesie que potent eum absoluere. d. c. quēadmodū. q̃ si iurauit nō denunciare non valet iuramentū vt dictuꝝ est. intelligo qñ p̃ncipaliter facat ex zelo salutis p̃rimi. licet secundario p̃pter suam vtilitatē. quia si p̃ncipaliter faceret p̃pter suā vtilitatē nō credo tutus sit in cōscia exquo iurauit non denunciare. ⁊ sic intelligo et limito. c. j. et. c. debitores de iureiuran. 29

¶ Decimooctauo nō obligat iuramentū rōne impossibilitatis vel necessitatis. aut magne difficultatis post venientis. Nam de impossibilitate dicitur impossibiliū nulla est obligatō. ff. de reg. iur. de necessitate ⁊ magna difficultate dicit doc. in. c. querelā. de iureiur. ⁊ in. c. breui eo. q̃ excusat a periurio ratio q̃a deus respicit animū non manū. xxij. q. v. si qd inuenisti. ⁊ facit. l. fi. ff. qui sat. cog. vnde dicit Inno. in. c. venerabilē. de elect. q̃ vigēte necessitate pōt quis p̃pria auctoritate frangere iuramentū si nō pōt haberi superior a quo petat absolutio. xj. q. iij. antecessor. 30

¶ Sed quid si tpe iuramenti credebat se nō posse implere vel nō habebat p̃babilē causam credēdi q̃ posset facere: R. Ho. q̃ peccauit mortaliter iurando quia defuit in p̃mo veritas. in scdo iudiciū ⁊ sic est periurus. secus si p̃babiliter credidit posse facere. 31

¶ Decimonono nō est obligatoriū iuramentū qñ quis nō habuit animū obligandi se cum iurauit. puta quis ex dolo induct⁹ iurauit q̃ omnino non iurasset nisi dolus fuisset. etiā si dolus venit re ipa quia non tenet. facit. l. tres fratres. ff. de pac. et. l. si soror. ¶. de colla. et Fede. cōsilio. cxcv. vbi determinat filiā minorē seductam a fratribus que renunciauit bonis paternis. credens q̃ nō valet quādo multoplus q̃ dos sua. q̃ nō valet quando multoplus valet. quia vbi dolus est ibi excludit voluntas. l. j. ff. de dolo. tenet sanctus Bona. vbi supra. q. iij. ar. j. q̃ vniuersaliter nō obligat iuramentū. si animū obligandi non habuit debet tñ idēnitati p̃ximi satisfacere si dolose decepit eū fm Ricar. eadē di. ar. j. q. ij. et an peccet mortaliter iurando. dic vt s. §. ix. facit. c. veniens eo. et. c. quintauallis ibidem. 32

33 ¶ Vigesimo non obligat quando iuramentum cõmutatur in melius. vt in.c.puenit.el.ij.de iure iur. ẽ hoc habet duas limitationes. ꝓmã q̃ hoc est verũ qñ vtrũq; nõ potest impleri fm do. Ant. in d.c.puenit. Mã tunc qñ iuratũ est impeditiuũ vel turbatiuũ maioris boni licet sit tutũ habere licentiam a supiore tñ nõ est necessaria. q̃ pot cõtrauenire iuramẽto. allegat.c.cõmissum.de spon.z.c.licet.de regula.allego.c. scripture.de voto. vbi hoc tenet Inno. aperte facit glo.in.c. monachus.xx.q.iij.z.xxxij.q.v.noluit.secus essz si bonũ iuratũ nõ esset impeditiuũ maioris boni. ẽ vtrũq; posset fieri quia sine auctoritate superioris nõ posset contrauenire iuramẽto. licet eps posset dispensare vt cõtrauenias rõne maioris boni fm Inno.in.c.debitores.eo.ti. Similiẽ dic si esset dubiũ an essz maius bonũ necessario reqri dispensationẽ epi.ar.c.j.de voto. Scdo limitatio est q̃ vera ẽ dicta regula qñ iuramentũ nõ cõcernit ꝓpriã vtilitatẽ alicui? q̃ si cõcerneret nõ esset vera etiã si vnũ sit totaliter impeditiuũ alterius nec ꝓdest in hoc auctoritas superioris. Facit qd̃ no.in.c.quanto.eodez ti.z in.c. cũ inter.p.de renũ.et Jo.an.in mercurialib̃ in regula in malis.de reg.iur.li.vj. Mã debitor q̃ iurauit vnã rẽ dare non pot dare meliorẽ aliam ꝓ illa inuito creditore.l.ij.§.j.ff.si cer.pe.et isti.qui.mo. tol.oblig.in ꝓn.nisi velit in ꝓpriam religionis observantiã cõmutare z vnũ est impeditiuũ alteri?: et hoc placet fauore religionis z etiã sequit̃ Pa.in d.c.puenit.

34 ¶ Vigesimũ primũ nõ obligat iuramentũ fm aliquos qñ id qd̃ iurat cõsistit in facto vt teneat̃ pcise ad factũ: ratio quia fm aliquos de iure ciuili obligatus ad factuz sufficit si soluat interesse. vt in.l. stipulationes.nõ diuidunt̃.ff.de ver.ob.et in.l.si quis ab alio.in fi.ff.de re iudi. quia fm cõmunit̃ doc.tenet̃ vel ad factũ vel ad interesse et nõ pcise ad factũ. vt no. Bar.in.d.l.stipulationes.sed ego dico contrariũ.s.q̃ pcise teneat ad factũ de iure diuino et canonico.et hoc intellige si potest impleri et nõ sit cõtra bonos mores et aliquod pdictoz in q̃ non obligat iuramentũ et ꝓbatur hoc p.c. primũ et.c.qualiter.de pac.et.c. iuramenti.xxij.q.v. Facit.c.licet.de voto.et.c.ex literis.ij.de spon.z.c.nouit.de iudi.et dictũ.c.et si xps.et hoc videt̃ sensisse Bar.c.vbi supra qui vult q̃ vbi obligatio descendit a lege compellit̃ quis pcise ad factum.ar.in.l. qui liberos.ff.de ritu nup.cũ similibus. Idem dicit si a testatore: nisi inducat̃ species seruitutis pso ne.vt in.l. ticio.§.ticio.et.ff.de condi.et demon. hec regula esset vera quando quis ꝓmisit factum alienũ quia nõ tenet̃ nisi facere quantũ in ipso est bona fide.de spon.ex literis.nec obstat q̃ dictũ est supra iuramentũ.iiij.§.j.q̃ ibi nõ tenebat̃ precise stare sniẽ ẽ vel parere vel pstare penã: z hoc etiam nõ haberet locũ qñ ꝓmittens pcise intendebat se obligare ad parendum sententie. vel potest dici q̃ verũ est q̃ sufficit pstare interesse sine periurio qñ factũ esset inutile parti si prestaret̃ vel est factũ impossibile quia tunc nõ obligaret iuramentũ super tali facto prestitũ.

¶ Vigesimũ secundũ nõ obligat qñ quis iurauit seruare qd̃ nõ est. puta iurauit seruare statuta intelligitur de factis. z si addidit q̃ p idẽ iuramentum pstitũ obseruabit. etiã que fient nõ obligat̃ ad illa q̃ fient rõne iuramẽti ita q̃ sit periurus. ẽ bene rõne ꝓmissionis obligabit̃. vt in.c.cleric?.eo.ti. ẽ iste casus nõ est rõne eius qd̃ nõ est: ẽ q̃ seruare futura nõ iurauit. ẽ ꝓmisit solum per iuramentum prius prestitum non tamen tunc factum: et ideo si iuraret seruare etiam facienda teneretur. aliter esset periurus. 35

¶ Vigesimũ tertiũ nõ obligat iuramẽtum pstitũ circa ea q̃ subdunt̃ potestati alterius: puta vxor q̃ iurauit pegrinationẽ vel abstinentiã similiẽ filius monachus z hmõi. z ido nõ possunt implere cum eis cõtradicit̃ a viro dño vel abbate. et de hoc dic vt infra votum. secundo facit quod supra dixi. §. xxij. 36

¶ Vigesimũ quartũ nõ obligat iuramentum qñ animo euadendi solũ quis aliq̃d iurat q̃ metus causa perlatũ.xxxj.q.ij. Lotharius.in fi. vnde qui iurauit redire ad carceres. si carcer ẽ iniuriosus nõ tenet̃ redire q̃ metus causa.c.j.secus essz si nõ essz iniuriosus. quia tenet̃ etiã si imineret periculum mortis. fm glo.in clemẽti.pastoralis.de re iudica. et Barto.in.l.relegati.ff.de penis. Et ideo istud est verum qñ vult euadere illud qd̃ indebite sustinet. z sic vt euadat iurat nõ intendẽs se obligare: secus esset si intẽdebat se obligare qñ iurauit. quia tunc dic vt s. §.ix. 37

Vigesimũ quintũ nõ obligat iuramentũ qñ iuramentũ est cõditionale vel ꝓpter causam: quia nisi conditio extet vel causa nõ obligat̃ de cõdi.appo. c.verum.de iureiurando.c. peruenit.el.ij.et hoc intellige quãdo tota obligatio ponebat̃ in conditionis euentum: vel ꝓpter causam: als teneretur. vnde iurans ire ad sanctuz Jacobum vt fratrem suum videat et peccata sua redimat. licet frater suus decesserit tenetur nihilominus ire ꝓpter aliam causam. 38

¶ Vigesimũ sextũ non obligat qñ singulares firmant statuta collegij cum iuramento dictis statutis sublatis p ipsam vniuersitatez. vt dicit Jo.an. in.c.j.de his q̃ fi.a ma.par.capi.q̃ nõ obligat nisi remanentib̃ statutis. vnde eis sublatis p vniuersitatẽ tollit̃ iuramenti vinculũ: quasi iuramentuz liget singulos vbi singulares cõtrauenint. secus si cõtrauenint̃ collegialiter tollendo statutũ. Pa. vo in.c.dilecto.de pben. distinguit et bene q̃ aut singulares de collegio iurant vt singulares. z sic ẽ vera opinio Jo.an. exemplũ statuto caueat̃ q̃ nullus det vocem nõ matriculatus. Jurauerunt singuli seruare statutũ. Similiter q̃ nullus vadat de nocte statuunt: iurant seruare statutũ certe. quia hoc concernit obseruantiã singulorz. ideo si collegium tollat statutũ nõ peccabunt cõtrauenientes: quia iuramentum erat statuto accessorium. et remoto principali remouet̃ et accessoriuz. Si vo iuramentũ astringit eos ad obseruantiã vt collegialiter sic sine periurio nõ pnt ꝓtrauenire etiã collegialiter causa rõnabili nõ subsistẽte exemplũ. vt in.d. 39

c. dilecto. Nam canonici iurantes vt etiā collegialiter non recipiant quia nō est dubiū q̄ vt singuli non possunt eligere canonicos. Paulus vo in clemen. j. de regula. dicit si iurant statutū seruare q̄ si collegialiter cōtraueniunt nō sunt periuri: q̄ tollūt statutū ⁊ p̄ consequens iuramentū. Si vo iurant seruare cōtenta in statutis spāliter puta nō ibo de nocte ⁊ hmōi nō habito respectu ad statutum sic sunt periuri si contraueniunt q̄litercunq̄. Aduerte tamen qō in casu in quo nō possunt cōtrauenire collegialiter debet intelligi nisi p̄ causam cōcernentem fauorē publicum quia sic possent cōtrauenire nō obstante iuramento quia istud intelligit̄ exceptum. vt no. Pa. in. d. c. dilecto. Et fm p̄dicta intelligē glo. in. c. in his. xj. di.

40 ¶ Vtrū successores in aliquo collegio vel vniuersitate in q̄ p̄decessores fecerant statuta ⁊ iurauerāt ea seruare teneantur sub pena periurij talia statuta seruare? R. q̄ nō. quia obligatio iuramenti est p̄sonalis ex parte iurant⁊ nec extendit̄ ad successores quātū ad peririū. licet teneant ipm seruare de solu. c. j. de vsuris. c. tua. de iureiuran. c. veritatis. ꝗ ex parte eius cui iurat̄ transgredit̄ p̄sonaz vnde p̄mittens obedientiā p̄lato et successoribus eius non tenetur iterum p̄mittere successori. quia est ei obligatus sicut antecessori cui p̄misit. Fallit in liberto q̄ tenet̄ ⁊ debet p̄fessionē facere infra annuz nouo patrono. xij. q. ij. sepe fit. no. Inno. et Ber. in. d. c. veritatis.

41 ¶ Vigesimū septimū qū quis iurat incaute ⁊ hoc p̄ter aliquā necessitatē implere nō pōt. xxv. di. c. vnum oratiū. §. alias ea demū exempluz pone de matre que iurauit filiū verberare ⁊ hmōi minima quia videt̄ veniale tale peririū p̄missoriū. quia nō videt̄ deus acceptare cū maiori obligatione quaz natura eoz importet vt ibi patet.

42 ¶ Vtrū in dependentibo ab animo alicui? vel cō scientia sit standū eius iuramēto? R. Pa. in. c. vidua. de regula. q̄ sic. vt extra de sen. excō. c. si vo. el. ij. de homi. significasti. et. c. vidua. p̄dicto qō videtur cōtrariū. q̄ intelligit̄ qū certa p̄sumptio extrinseca cōiecturat animū q̄ tunc non stat̄ in p̄iudicio alterius al's sic.

Iuramentū. vj. quo ad absolutionez quis potest absoluere a iuramento licito tam ex parte iurantis q̄ recipientis? R. Pa. in. c. quanto. de iureiuran. Aut iuramentum fuit p̄stitū in materia spectante p̄ncipaliter ad papā. vt puta cū canonici iurauerūt nō recipe vltra talez numerū aliquē in canonicū ⁊ hmōi. et sic papa potest etiā sine causa absoluere quia in tali iuramento intelligit̄ excepta auctoritas pape. vt in. c. venientes eo. Et hoc voluit Hostiē. in. d. c. quanto. Aut fuit p̄stitū in alia materia ⁊ tunc aut est ad honorē dei p̄ncipalit̄. ⁊ sic sine causa nullus pōt absoluere nisi solus deus. ⁊ sic intelligē Jo. an. post vincē. in. c. ij. de spon. Nā papa nō potest remittere sine causa obligationē deo quesitam. ij. q. iiij. si manet. xxiij. q. iij. si is qui. Ex quo infert̄ q̄ sicut papa non potest alium absoluere in hoc casu sic multo min? seipsum. c. fi. de insti. et. c. p̄ vestras de iure pa. Aut subest iusta causa sic tam papa potest q̄ eps et q̄ eps possit no. Inno. in. c. debitores. de iureiur. Et ideo subsistente iusta causa potest eps cōmutare et interp̄tari fm do. An. in. d. c. quanto. et spe. in ti. de legato. qū scz dubitat̄ de eius validitate et alijs dubijs ⁊ etiā absoluere fm Inno. quē sequit̄ Pa. in. c. cū contingat eo. sed est differentia inter papā ⁊ episcopū. quia eps nō potest nisi respectu sue diocesis. papa vo respectu totius orbis vel respectu magnaz p̄sonarū aut magni dubij est req̄rendus. ⁊ sic pōt intelligi. c. venerabilem. de elec. ar. c. si vo. cū simlibo. eo ti. Alius autē citra episcopū vel qui nō habet episcopalem iurisdictionē nō potest absoluere in iuramento sicut nec in voto dispensare. vt no. in. c. j. de voto. Sed q̄ est causa legitima absoluēdi iuramēto p̄stito in materia spectante ad honorē dei? R. q̄ p̄ scandalum euitandū. vt no. glo. in. d. c. quanto. et Inno. in. d. c. venerabilē. vel maior vtilitas vt no. Inno. in. d. c. debitores. ⁊ est tex. in. c. puenit. el. ij. eo. vel subest alia iusta causa de quibus. xv. q. vj. nos sanctoz. et. c. auctoritatez. Et credo q̄ hoc sit relinquendū arbitrio ipsoz vt ex p̄dictis colligant quō in alijs debeant iudicare. Si vo materia in q̄ est p̄stitū nō ptinet ad papā nec ad honorē dei. sic papa potest ex causa absoluere. vt in. c. quanto. de iureiuran. et in. c. ij. de voto. al's nō respectu laicorum sibi in tpalibus nō subditoz. vt in cle. pastoralis. de re iudi. et qō no. in. c. que in ecclesiarū. de consti. et in. l. fin. C. si contra ius vel vti. pu. Facit qō no. j. obedientia. §. ij. Similiter dic q̄ pōt eps ex causa legitima absoluere a iuramēto licito. et dicitur causa legitima qū inest turpitudo ex pte recipientis. Vnde dicit Pa. in. c. j. de iureiur. q̄ si notorie constat de turpi receptione potest eps absq̄ hoc q̄ citet vel rogat suscipientē relaxare et absoluere. puta cū quis ex metu exegit iuramētū super eo de quo al's de iure nō tenet̄ vt exēplificat idem Pa. in. c. ad nostrā. el. iij. eo. ti.

¶ Vtrū in omnibo p̄dictis in quibo dixi iuramentum nō obligare possit q̄s p̄ria auctoritate cōtrauenire? R. vt colligo ex Inno. in. c. cum quidā. de iureiur. q̄ qū est dubiū an sit obligatoriū tunc nemo p̄ter auctoritatē superioris potest cōtrauenire nec iudex secularis in casu in quo est dubiuz inter doc. an sit obligatoriū vel ne potest se intromittere ꝗ remittere ad iudicē ecclesiasticuz. Ita no. Pa. in d. c. cū contingat. Qū vo nō est dubiū de iuramēti obligatione tūc si pōt seruari absq̄ dispendio salutis debet absolutio peti p̄ter reuerentiā sacramenti. Si vo sit in dispendiū salutis tunc pōt homo p̄ria auctoritate cōtrauenire. Et no. hic q̄ in dispēdiū salutis dicit̄ omne illud qō charitati dei derogat vel eius p̄fectioni vel disponentibo ad eā Videtur tamen Pa. in. c. cū quidā. de iureiur. tenere nō esse necessariā absolutionē superioris etiā qū pōt seruari sine interitu salutis nisi solū ne notetur de trāsgressione iuramēti. hoc est dicere p̄ scandalū. ⁊ sic credo qū. s. est clarum q̄ nō obliget iuramentū. qō no.

2 ¶ Vtrum iuramentū qd concernit fauorē iurantium trī sit remissibile p eos qui iurarunt? R. Jo. an. in. c. ij. de spon. ⁊ Jo. de lig in cle. j. de vsuris. q̃ sic. ⁊ facit dicto. c. ij. secus si concerneret cultum dei vel religionem. vel pietatem: puta iurarunt duo si binuicem q̃ religionē intrabunt q̃ dicēt duo psalteria vel q̃ de lucro eorum dabunt certam partem pauplb ⁊ hmōi. qr nō possunt sibi remittere. Silr nō possunt si sibi iurarunt id ad qd tenebank: puta q̃ nō facient furtum q̃ mercatores nō falsificabunt merces ⁊ hmōi. Silr etiam nō possunt remittere qī iurant sup aliquo faciendo vel non faciendo qd non ptinet ad eum cui iurak sed simpliciter: puta iuro tibi q̃ nō negociabor vel nō faciam talē artem si trī tale iuramentum respiceret incomodū alterius: puta cōitatis vel aliorum. non valeret vt dictum est. Similiter non tenerek qī iurando de aliquo faciendo vel non faciendo intendebat si ille cui iurabat silr faceret. qr sic si ille nō seruat nec iste tenek. Facit qd no. Hosti. Jnno. ⁊ Ber. in. c. pueniit. ij. ⁊ facit. c. sicut. el. iij. de iureiur.

3 ¶ Vtrum vniuersitas que iurat aliquid seruare: vel facere vel nō facere teneak qī maior pars facit contra? R. Rodo. q̃ si qī iurarunt habebant aliquam conditionem in mente fm illam debent seruare: puta si alij omnes vel maior pars seruabit. et ego. Si vo nullam conditionem habebat sed dubitak an fuerit simpler. vel sub aliqua conditione tunc si iuramentū spectet trī ad comodum iurantium ⁊ medietas vel maior ps seruat ⁊ hoc vergat in damnum seruantiū ⁊ lucrum nō seruantiuz benigne interptandum est q̃ aliquibus nō seruantibus alij nō tenenk seruare. Si vo nullum incomodum patiunk seruantes nō est tutum cōtrauenire sed denunciek plato: vt vel cogat seruare vel sibinuicem remittere. Si vo concerneret comodum aliorum a iurantibus nō posset nec sibi remittere nec alijs nō seruantibus nō seruare sine piurio si simpliciter iuraret. Et si dubitant an simpliciter iuraret vel sub conditione dimittant incertū. s. non seruando ⁊ seruent qd est certum.

4 ¶ Vtrum licite quis possit petere absolutionem a iuramento in casibus vbi tenet? R. fm Pan. in c. quanto. co. ti. q̃ aut iuramentum continet turpitudinem ex pte suscipientis. ⁊ maxime cōcurrente materia turpi sup qua pstatur sed ex parte iurātis nullum imminet peccatum sic pōt peti absolutio nō obstante conditiōe aduersarij. Casus est in. d. c. debitores. ex quo pz q̃ filiussa. qui cum iuramento renūciauit macedonio pōt petere absolutionez in terris. vbi cōiter hodie filij nō inducunk ad trī malum. ⁊ hoc est tutius fm do. An. in. d. c. quāto. ⁊ placet Pa. q̃nis posset de subtilitate iuris dici q̃ nō tenet iuramentū si bī ponderek. l. j. ff. ad macedo. qr emanauit ad cōpescendum libidinē peccantium ⁊ sic ꝓter bonum publicū corpis ⁊ aīe cōtra qd iuramentum nullū est. c. si diligenti. de pscript. et. c. cōtingit. el. j. de sen. ex. Jtem qr iuramentū nō solum est nullum qī continet in se peccatū sed etiam qī pōt pbere occasionē peccādi. c. cum ab omni. de vi. ⁊ ho. cle. ⁊. c. nam concupiscentiā. de cōsti. et. c. sicut ex lris. de iureiur. Aut iuramētum est cōtra legem que est in fauorem priuatorum vel odiū vt in muliere minore ⁊ hmōi. ⁊ tunc si pōt seruari sine dispēdio salutis absolutio nō pōt peti. c. si vo. cum similib. eo. ti. qd intellige verum qī sine dolo vi: vel metu. sed sponte et scienter est iuratum. Si vo iuramentum fit in contractu ⁊ dak enormis lesio licet iurauerit nō contrauenire: trī poterit absolutionem petere: qr pīsumik dolus. l. omnes. §. lucius. ff. de his que in frau. cre. l. qui testrī. ff. de pba. et nihil interest vtrum interueniat dolus a ꝓposito vel re ipsa. l. si quis cum aliter. ff. de ver. ob. Et verba iuramenti debent intelligi ciuili modo. s. q̃ nō contraueniat nulla ratione vel cā exceptis grauib lesiomb. ar. l. creditor. §. lucius. ff. man. Intellige nisi scienter iurasset: qr cessat dolus ⁊ re ipsa ⁊ ex ꝓposito. ⁊ ideo nō poterit. Sic etiā si nō intellexerit enormem lesionē licet dixerit nō cōtrauenire nec magne nec parue vt ponūt notarij nō ꝓpterea ꝓbibek quin possit petere absolutionez. de hoc vide s. Arbiter. §. x.

Jurisditio fm Azo. dī a ditione qd est ptās ⁊ iuris qī iusta ⁊ legitima ptās.

¶ Jurisditio sine cobertione nō valet. de offi. dele. c. pastoralis. vnde dicit tex. in. c. fi. ff. de officio eius cui iurī. ma. Jurisditio sine modica cobertione nulla est iurisditio. 1

¶ Jurisditōne cōmissa oia sine quib explicare nō posset intelligik cōmissa. silr. ff. de iurisdi. om. iudi. l. ij. 2

Vs est ars boni ⁊ equi. ff. de iusti. et iur. l. j. Jus constare non potest nisi sit aliquis iurisperitus p quez possit quotidie in melius pduci. ff. d origi. iurī. l. necessariū. Jus diuidik in ius naturale gentiū: ciuile: ⁊ publicū: de quo vide di. j. p totum. ⁊ ff. de iusti. ⁊ iur. p totum. Vtrum facta cōtra ius valeant vide. j. Lex. §. xviij.

Vs patronatus ē ius honorificuz oneroſum ⁊ vtile alicui competens in ecclesia. p eo q̃ de dyocesano cōsensu eam construxit fundauit vel dotauit ipse vel is a quo cām habuit fm Jo. an. ⁊ Pa. in Rica. de iure pat. et dī honorificum. qr habent honorem pñtandi rectorem. qr sine eius pñtatione si ep̄us vel alius plātus instituit ipso iure ē nulla p. c. decernimus. xvj. q. vij. tenet Jo. an. in. c. ij. de offi. vica. li. vj. nisi qī patronus fuisset negligens in pñtādo: qr elapso tpe bī instituit. Papa vo bī posset sine pñtatōe patroni. ⁊ silr legatus de latere si patronus sit ecclīastīcus. nō trī posset pdictus legatus si esset secularis. vide glo. in cle. p lras. de pbēd. ⁊ iste est casus. c. cū dilectus. de iure patro. onerosum dicik. quia patronus tenek defendere ecclesiaz ne bona indebite dilapidenk. xvj. q. vij. filijs. Vnde pñtatus tenek reddere rōnem de administratione patrono. Intellige si patronus est ecclesiasticus non secularis: vt not. in. c. cum ⁊ plantare. de priui. ⁊ Pa. in. c. ex lris. ⁊. c. cum ꝓpter. eo. ti. Non trī valde stricte di-

tendo quid expendat quotidie sed in genere. Ita no. Panor. in c. ex lrīs. de iure patro. Vtile dī etiā q: si veniret ad inopiam teneť ecclesia ex redditibv vltra necessaria remanentibv alimentare patronū pinguius q̄ alios pauperes. c. quicunq̄. el. ij. eadē cā. ⁊ q. ⁊ c. nobis. in fi. de iure patronatus. Et no. q̄ ius patronatus habēs aliqū diciť patronus aliqū aduocatus ⁊ vicedominus custos guardiā habens eius frequentatiōis vel ꝓcessionis fm Mosti. c. ꝑterea. eo. ti. ⁊ in. c. in singulis. in fi. de sta. mo. et ideo supponunt ꝑ eodem.

1 ¶ Quibv modis acquiriť ius patronatus? Rū. q̄ ex tribus. Primum q: fundauit ecclesiaz. i. fundū ad edificādum dedit dicto. c. nobis. ⁊ c. abbatem. xviij. q. ij.

2 ¶ Scōm est ex constitutiōe ecclesie. c. monasteriū. xvj. q. vij. ⁊ hoc intellige si facit de consensu epī. cū alio modo ecclesia fieri nō debeat. de conse. di. j. nemo de iure patro. qui. ⁊ c. nobis sicut. xvj. q. vij. filijs.

3 ¶ Sed quid si ad refectionē dedit? R. q̄ nō acquiritur ius patro. fm Lau. ar. ff. ne quid in lo. publico. l. j. §. vicinales. quod verum est qū nō est oīno destructa. Secus si funditus erat destructa ⁊ de cōsensu reparauit q: par inde est. ac si de nouo fecisset de iude. consuluit. ⁊ in auten. vt nullus fab. oratorij. dom. §. j. sed primus q̄ edificauerat amittit ius patronatus si nō dederat fundum: vel fm glo. in c. quoniam eo. dotem. etiam si de eadez materia sit reparata.

4 ¶ Tertium est ex dotatiōe. d. c. filijs. ⁊ c. quicunq̄ ibidem. Et hoc intellige de dote data ante cōsecrationem: q: post consecrationem non inducereť. q: nulla seruitus rei sacre potest imponi. ff. de serui. l. seruitutes. la. ij. §. vlti. ⁊ quod humani iuris desinit esse: seruitutem nō recipit. ff. cōmunia ꝑdio. l. taueri. tū Inno. ⁊ Mosti. tenent q̄ si nō habet dotem ⁊ sibi deť post consecrationem q̄ acquiriť ius patronatus: q: sine substantia rerum nō posset ecclesie deseruiri. j. q. iij. si quis obiecerit: ⁊ magis placet ⁊ no. q̄ nisi deť ꝑ dote, vel rōne dotis nō habebit ius patronatus sed erit benefactor fm Panor. in. d. c. qui. Limitat etiam hoc ibidem Pan. q̄ ex dotatione post cōsecrationē efficiť patronus. Verum qū fundator non pōt cōpelli ad ipsam dotandam sicut fit in istis capellis. qd nota.

5 ¶ Vtrum possint esse plures in dote cōstituenda R. Inno. q̄ sic. Et quilibet erit patronus. vult etiam glo. lxiij. di. in summa ⁊ sic limita gl. in. d. c. quicunq̄. q̄ vult q̄ dans modicā dotem nō sit patronus. q: verum est qū vnus solus dat. secus si plures sil dant sufficientē. Idem dic in fundatōe ⁊ edificatione. ⁊ sic patet q̄ multi pōt esse patroni: puta q: vnus dedit fundum. alter edificauit. alter dotauit. vel plures edificauerunt vel dotauerunt.

6 ¶ Vtrum ius patronatus transeat ad heredes? R. Pa. in. c. j. de iure pa. q̄ sic etiam extraneos. ita q̄ si pater instituit filiū in certa re: ⁊ extraneū heredem vniuersalē ius patronatus transibit in extraneum nō in filium. ⁊ si plures sunt heredes in oēs transit. vt in. d. c. j. ⁊ cle. fi. eo. ti. ⁊ nō solū transit ad masculos sed etiam ad feminas heredes. Facit. c. fi. de excess. ꝑla. sentit glo. in. c. qui inuestiturā. xvj. q. vij. ⁊ ideo filius qui repudiauit hereditatem paternam nō erit patronus. fm Fede. cōsilio. cxj. Et hodie determinatū est ꝑ dictam cle. fi. q̄ succedūt nō ꝑ capita sed ꝑ stirpes. vñ si plures succedūt vni ex duobv patronis etiam oēs habeně locovnius. ⁊ licet vnus habeat plus de hereditate q̄ alius dūmō nō sit heres in certa re ꝓstitutus equaliter erit patronus.

Vtrū ius patronatus possit diuidi inter heredes 7
R. Pa. in. d. c. j. q̄ nō qualitercunq̄ intelligať ista diuisio. cum ipsum ius sit incorpale. possunt bū cōuenire patroni vt alternatis vicibus ꝑsentent. d. cle. fi. Similiter si habent plures ecclesias possunt conuenire vt ꝑsentet vnus in vna: ⁊ alter in altera q: sicut diuisio pmittiť in tpe: ita ⁊ respectu locorū. et ista nō est diuisio que ꝓhibeť in. d. c. j. de iure patronatus.

¶ Vtrum ius patronatus possit adiudicari vni 8
ex heredibv? R. Pa. in. c. q̄rimoniā. e. ti. q̄ nō. q: si equaliter diuidunt non apparet quare hoc. Si inequaliter diuidunt ⁊ tunc si dať ꝑ restauratione illi qui minus habet illicitum est et symoniacum. c. ꝑterea. eo. ti.

¶ Vtrum ius patronatus transeat cum vniuersi 9
tate bonorū? R. q̄ sic. xvj. q. vij. nemini. de rerum pmuta. c. ad questiones. ⁊ c. vlti.

¶ Vtrum transeat donatione? R. q̄ sic. c. ex insi 10
nuatione. ⁊ c. consultationibv eo. ita tū q̄ si est laicus nō potest donare cuicunq̄ laico sine licētia epī vt in. c. nullus. ⁊ c. ꝑterea eo. tit. sicut nec aliqd aliud ius spūale. Si vo donaret ecclesie aut loco religioso tunc fm aliquos pōt sine licentia epī: vt no. in. d. c. nullus. ⁊ c. ex insinuatione. ⁊ c. illud. ⁊ c. significasti. eo. ti.

¶ Vtrum possit dari in feudum? R. q̄ sic cū vni 11
uersitate. c. cum scōm. eo. ti. sed spāliter nō.

¶ Vtrum venditione transferať? R. q̄ si specialiter 12
vendať est symonia. si emit intentione vt possit ꝑsentare quem velit vel primare. ⁊ debet spoliari ille qui emit ⁊ ecclesia debet esse libera fm Inno. Si vo emeret cum vniuersitate temporalium cuz quibus transit etiam ius patronatus nō est symonia fm Mosti. ⁊ Cal. vt patet ex. c. ex lrīs eo. ti. qd verum credo cum non emit principaliter talia bona temporalia, ꝓter ius patronatus consequendū q: si principaliter propter hoc emeret esset symonia ita no. Panor. in. c. quia clerici. eo. ti. Item fm Jo. an. in. c. vnico eo. li. vj. si dicať vendo tibi villam et ius patronatus quod habeo in ea nō valet venditio. secus si simpliciter vendit villam. vt in cle. pastoralis. de re iudi. Et ideo emptor vel feudatarius cum acquirant directum vel vtile dominium rerum similiter acquirunt ius patronatus licite sicut alios fructus habent. ff. de contraben. empti. lege dolia.

¶ Vtrum vendens omnia iura que habet in tali 13
villa que nō est sua intelligatur vendere ius patronatus quod ibi habet? R. q̄ non. q: ad hoc vt trāseat oportet q̄ res que vendiť talis sit. q̄ etiam sine

expressione vniuersitatem vel ius patronatus in se contineat. sicut est villa vel castrum qd in se ptinet bonorem iurisdictionem districtum. ⁊ ius patronatus. ff. de verbo. signi. l. pupillus. §. territorium. ꝗ quãdo dicit vendo tibi omnia iura resoluitur hec vniuersalis in singulares. scilicet vendo tibi hoc ⁊ illud. cum autẽ ius patronatus sic non possit vendi sicm tali vniuersali non comphendit. Sed si sit aliquod vniuersale quod multa iura in se cõtineat vt est hereditas: bene transit cum illo ius patro. ff. de pe. he. l. Item videndum. §. fi. ⁊ duabus sequẽtibus.

14 ¶ Quid si vendat quis palatium vbi habet capellam que forte habꝫ multa priuilegia. ⁊ multos reditus transiet ius patronatus cum palatio? R. q̃ sic. ar. l. si mercedẽ. §. si eum fundũ. ff. de act. empt. q̃ ad capellã nõ est nisi p palatiũ no. Mosti. ⁊ Inno. in. c. ex lr̃is. eo. ti.

15 ¶ Vtrum possit pignori obligari? R. verior opinio est Inno. q̃ nõ etiam cum vniuersitate. q̃ cuꝫ creditor nõ possit vti pignore si vacaret ecclesia nemo posset p̃sentare.

16 ¶ Sed infra quantum tempus debet patronus p̃sentare? R. q̃ si est laicus habet quatuor mẽses. si clericus sex a tẽpe vacationis. c. eam te decet. eo. ti. et est tex. in. c. vnico. eo. li. vj.

17 ¶ Sed nunquid poterunt variare? R. q̃ sic si est laicus antecq̃ ep̃us confirmet. vt in. c. quod aũt. et c. cum aũt. ⁊ c. pastoralis. eo. tit. si est ecclesiasticus patronus non põt variare postq̃ p̃ntauit. d. c. pastoralis. cum. c. p̃dictis. eo. ti.

18 ¶ Vtrum p̃sentans indignum priuet iure p̃sentandi? R. q̃ si est clericus qui presentat indignum priuatur ea vice. tex. est in. c. sicut in fi. de supple. negli. prelato. ⁊ c. iij. de eccle. edi. Si vo est laicus nõ priuatur vt elicitur subtiliter de offi. or. c. cum vos hoc tenet Inno. ⁊ Mosti. ⁊ Berti. in dicto. c. cum vos. et Arch. in. c. suscepti de preben. lib. vj. peccat tamen mortaliter scienter presentando indignum. q̃ infideliter agit in officio sibi commisso. vide Administratio.

19 ¶ Vtrum quis possit p̃sentare seipsum? R. q̃ nõ sed bñ filium. dũmodo sit idoneus. Facit. c. p vras eo. ti. ⁊ ibi no. Berti. ⁊ Mosti. ⁊ Pa. ponit in. c. cõsuluit. eo. ti. sil'r possunt p̃sentare vnum ex seipsis. Facit. l. vbi adsunt. ff. de tuto. tenet glo. in dicto. c. consuluit.

20 ¶ Vtrum p̃sentatus a maiori parte patronorum sit admittendus? R. Panor. in. c. quoniam. eo. tit. q̃ aut p̃sentatio fit ab istis sicut a collegio. ⁊ tũc requirit maior pars respectu totius capituli. fm Jo. an. ⁊ videt tex. in. c. ecclesia. el. j. de elec. Aut p̃sentatio fit ab istis vt a singularibus vt cõiter fit a laicis ⁊ tunc admittit qui p̃sentat a pluribꝫ. verbi gratia sunt sex patroni. tres p̃sentant: admittit qui p̃sentatur a tribus; vt a pluribus p̃sentatus. qd bñ no. q̃ facit ad multa.

21 ¶ Vtrum oporteat q̃ sint simul quando volunt p̃sentare? R. Pan. in. d. c. quoniam. q̃ si agunt vt collegium oportet omnes vocare. aliter poterunt contempti annullare p̃sentationem. Si vo agunt vt singuli. Fedet. consilio. xcvij. tenet q̃ non. Sed Bart. in. l. omnes populi. ff. de iusticia ⁊ iur. tenet q̃ sine a collegio vt collegium est. sine a pluribꝫ vt singulares: cõsensus est explicãdus: dũmodo maior ps p̃iudicet minori. semp debent simul esse. p. l. iurisgentium. ff. de pac. ⁊ hoc est verius quo ad vocationem. q̃ forte si fuissent p̃sentes induxissent ad cõsensum alterius. ⁊ p hoc facit. c. ij. ⁊ qd ibi no. de arbi. li. vj.

22 ¶ Sed quid si tñ sunt duo patroni et duos p̃sentant? R. Jo. an. in. c. cum autem. e. ti. q̃ episcopus poterit quem voluerit eorum instituere. ⁊ est bona glo. in. c. si plures. xvj. q. vij. hoc tenet Inno. in. c. j. eo. titu. ⁊ Lalde. ⁊ Lar. in. d. c. cum autem. ⁊ Panor. in. c. eam te. eo. ti. ⁊ placet. licet alij contrarium teneant.

23 ¶ Vtrum patronus possit aliquid exigere: puta. aliquos cereos in cognitõne iuris patronatus? R. Panor. in. c. preterea. eo. ti. q̃ nõ nisi tempore fundationis a dyocesano istud fuisset sibi reseruatum nec valet si ipse patronus fundando sibi aliquod seruitium reseruet. nisi episcopus auctoritatem prestiterit. vnde si episcopus auctoritatem prestitisset posset tale ius vendere titulo remanente apud eũ. et hoc credo verum si dedit dotem pinguẽ ⁊ abundantem. secus si solam necessariam ad sustentationem ministrorum. quia tunc nullum seruitiũ poterit sibi retinere. Item nota. Panor. in. c. j. d̃ cen. Fallit hoc quando locus religiosus ꝓ prijs expẽsis ecclesiam edificauit. q̃ tunc talis locus habet in ea omnia tpalia sicut ep̃s spiritualia. vt de priui. c. cũ et plantare ⁊ etiam ius p̃sentandi. de supple. negli. p̃lato. c. sicut.

24 ¶ Vtrum liceat clerico suscipere ecclesiam de manu laici patroni? R. Pa. in. c. p̃terea. eo. ti. q̃ nõ. et si facit peccat mortaliter. ⁊ licet nõ sit suspensus ipso iure. tamẽ debet cõmunione priuari. Ex quo infert Panor. q̃ si talis impetrat a papa non exp̃sso q̃ prius habuit a laico non valet. Ex quo debet cõmunione priuari: vt in. d. c. p̃terea. ⁊ c. postulasti. de rescrip.

25 ¶ Vtrum laicus edificans capellam in ecclesia et eam dotans acquirat solum sibi ius patronatus. an ecclesia simul? R. Panor. in. c. ad audientiam. de eccle. edi. q̃ ecclesia simul. quia non potest negari quin ecclesia ponat fundum ex qua datione ius patronatus acquiritur. c. pie mentis. xvj. q. vij. et ideo simul concurret cum laico in presentatiõe. Similiter si clericus hedificat ex bonis ecclesie capellam non ipse vel parentes eius acquirunt ius patronatus. sed solum ecclesia ex cuius bonis est edificata.

26 ¶ Vtrum ex delicto patris publicatis omnibus bonis eiꝰ priuetur filius iure patronatus quod habebat pater? R. q̃ si publicatio sit ab imperatore: vel iudice seculari non priuat iure patronatus nec p aliquo crimine etiam lese maiestatis: potest imperator priuare laicum ipso. quia habet istud a papa. Ita no. glo. ⁊ Archi. in. c. filijs. xvj. q. vij. Intelige hoc verum quando non est in aliqua vniuersitate seculari. quia si esset ex priuatiõe illius vniuer-

statis secularis transiret. et vide bonam glo. in c. satis peruersum. distin. lxvj. que dicit, q̃ licz pater commiserit crimen lese maiestatis. ex quo filij efficiuntur infames. l. quisquis. C. ad l. iul. maie. vj. q. j. si quis cum militib. Filij tñ clericorũ efficiunt infames ⁊ non pdunt beneficia: ⁊ nec nec ius patronatus. etiam filij qui non sunt clerici nisi cum vniuersitate.

27 ¶ Quid si laicus habet ius patronatus cum ecclesia sit' habebit ne sex menses ad presentãdum? R. fm Jo. an. ⁊ Archi. in dicto. c. vnico. eo. tit. lib. vj. q̃ sic. ita q̃ ratione cõmunionis priuilegium ecclesie transibit ad laicum. ad instar eius quod dicitur de eo qui habet rem cõmunem cum pupillo q̃ nõ potest vsucapi vel prescribi ꝓpter pupillum: vt in l. si cõmunem. ff. quemad. ser. amitt. ita per ecclesiã consequitur quod per se consequi nõ posset. de cõcess. preben. c. penul. Idem dic quando clericus et laicus habent presentare q̃ habet tempus sex mẽsium fm Panor. in. c. eam te. e. tit. qz maius dignũ trahit ad se minus dignum. c. q̃ in dubijs. de con se. eccle. vel alta. ⁊ hoc tenet Jo. an. licet Hosti. aliter. Et intellige de patrono ecclesiastico qui habet ius patronatus ratione ecclesie. quia si haberet ratione patrimonij esset idem per omnia sicut in laico sic ⁊ in clerico. c. cum dilectus. eo. ⁊ glo. in cle. fi. eo. ti. no. Panor. in. d. c. eam te. ⁊ in. d. c. cum autẽ. q̃ nota.

Justicia fm q̃ est habitus virtutis potest accipi quatuor modis. fm Richar. in. iij. dis. xxxiij. art. v. q. iij. Primo cõissime. scilz pro qualibet rectitudine animi. et sic quelibet virtus est iusticia quedam. ⁊ sic diffinitur ab Ansel. li. de veritate. c. xij. Justicia est rectitudo voluntatis propter se seruata. Secundo pro rectitudine p quam homo iustificatur in cõspectu dei. scz pro charitate. ⁊ sic diffinitur ab Aug. lib. lxxxiij q. lxj. iusticia que per cetera diffunditur est dilectio dei ⁊ proximi. Tercio q̃ qualibet virtute ordinata per iusticiam legalem ad bonum cõmune. ⁊ sic est idem cum qualibet virtute. differens tamen fm rationem. Quarto pro habitu determinante voluntatem ad firmiter volendum seruare rectitudinez debitam in operationibus que sunt ad alterum. Et hoc dupliciter: aut ad alterum vt est psona singularis. ⁊ sic est iusticia particularis distincta p essentiam ab alijs virtutibus que sic potest diffiniri Justicia est constans ⁊ perpetua voluntas ius suum vnicuiq̃ tribuens. ff. de iustic. et iur. l. iusticia. Alio modo ad alterum. quod est cõmunitas. ⁊ sic est iusticia legalis. ⁊ hoc est omni virtuti generalis inquãtum precipit omnia exteriora cuiuslibet virtutis ad bonum cõmune referri fm q̃ vult Phs. v. Ethicorum. c. ix. Est tamẽ vna virtus specialis distincta in essentia ab alijs virtutibus. vnde non est generalis alijs p predicationem. sed p virtutẽ.

¶ Que sunt partes eius subiectiue? R. fm Phm v. Ethi. due. scz cõmutatiua que dirigit vnam priuatam personam ad aliam in his que consistunt mutuo inter duas personas ad inuicem. Alia distributiua 'que est ordo' eius quod est cõmune ad singulas psonas quez dirigit iusticia distributiua cõium fm ꝓportionabilitatẽ.

Justificatio impij quatuor requirit. primum motum liberi arbitrij contritionẽ animi. Infusionẽ gratie et remissionẽ culpe.

Laicus dicitur a laos grece ⁊ latine populus fm Isi. vij. Ethi. ⁊ sunt illi qui pñt habere vxorez possidere ꝓprium. de quib. xij. q. j. duo.

¶ Vtrum laicus possit esse ꝓcurator. vl sindicus rerum ecclesiasticarum? Rñ. Panor. in. c. decernimus. de iudi. Collectarius dicit q̃ generalis administrator esse nõ potest loco prelati absentis: vel illius qui reputatur absens vt est minor. vt in. c. ij. de etate ⁊ quali. or. Sed si prelatus presit spiritualib. bene potest cõmitti cura temporalium laicis: maxime vbi clericus non reperit idoneus. allegat no. per Inno. ⁊ placet Panor. qui allegat glo. in. c. iudicatum. lxxxix. dist. ⁊ ideo dictum. c. decernimus loquit q̃ nõ potest esse iconomus. id est habere generalem administrationẽ oim bonorum ecclesiasticorũ tam temporalium q̃ spiritualium. ⁊ sic presit omnibus sed bene potest esse iconomus ecclesie in temporalibus. c. in noua. xvj. q. vij. hoc idez tenet Gaspar. de cal. ⁊ Hosti. ⁊ Job. an. in. c. vnico. de sindico.

¶ Vtrum possit esse ꝓcurator clerici laicus ad eligendum? R. q̃ non: vt no. doc. in. d. c. decernim?. qz vbi habet exercere actum spñalẽ iudicio suo nõ põt constitui laicus: vt not. in regula qd̃ alicui suo nõ licet. de re. iur. li. vj. Et sic limita. c. j. de ꝓcu. lib. vj. vt solum habeat locum in iudicialib. vbi etiaz in causis spñalibus admittit ad agẽdum. ⁊ defendendum. 2

¶ Vtrum possit laicus esse vicarius episcopi? R. fm doct. q̃ non: vt no. in dicto. c. in noua. et in. d. c. cõtingit. de arbi. ⁊ in. c. vno. de sindico. Facit glo. in dicto. c. decernimus. que dicit q̃ cause spirituales nõ possunt committi laicis etiam tanq̃ delegatis per episcopum. Et hoc intelligo q̃ non potest esse vicarius episcopi in spiritualibus. secus si episcopus habet iurisditionem temporalez in loco: qz bene potest laicum suum vicarium facere: vt in. c. fi. ne cler. vel mona. lib. vj. Sed in spiritualibus tenent docto. q̃ nec etiam clericus cõiugatus. c. Johannes. de cle. coniuga. ⁊ in. c. vnico. de cle. coniuga. li. vj. 3

¶ Vtrum laicus possit ꝑdicare? R. Panor. in. c. decernimus. q̃ sic. si cõmittit ei ab epo: vide bonã glo. xcvj. dis. c. bñ quidẽ. Facit. c. cũ ex iniuncto. de here. vide glo. in. c. addicimus. xvj. q. j. sed nõ tenetur dum dicit etiã mulierem. 4

Latria grece idem est q̃ religio latine. fm Aug. x. de ciuitate dei. c. iiij. vnde dicit ibidẽ. q̃ cultus deo debitus quatuor nominibus nominat̃ duobus apud grecos. scz Latria. ⁊ theusebia. i. cul